

מבשר עלוני השבת

ר"ת	בעלזא	מו"ש	ער"ש	חקת
9:06	8:44	8:30	7:13	ירושלים
9:03	8:41	8:33	7:28	בני ברק
9:07	8:45	8:35	7:21	חיפה
9:03	8:41	8:33	7:28	אשדוד
9:05	8:43	8:31	7:12	בית שמש
9:04	8:42	8:32	7:29	קרית גת

שנת תשע"ט לפ"ק

וקראת לשבת עונג

דפוס דיגיטלי מקצועי | כל שירותי הדפוס והצילום

רחוב אהלי יוסף 5 פינת בר אילן, ירושלים. טל': 02-5337722 | פקס: 02-5383018

דוא"ל: g5337722@gmail.com | שעות פתיחה: א' - ה': 10:00-19:00 | יום ו': 10:00-12:00

אם נא מצאתי חן בעיניך...ועשית עמדי חסד ואמת

זמני כניסת ויציאת השבת
לשב"ק זו

זמני היום

העיר	ער"ש	מו"ש	ר"ת	העיר	ער"ש	מו"ש	ר"ת
ירושלים	7:13	8:31	9:06	תל אביב	7:29	8:33	9:03
אשדוד	7:28	8:33	9:03	אנטוורפן	9:42	11:11	11:12
מנשסט	9:24	11:00	00:11	וינה	8:42	10:00	10:10
מונטריאול	8:31	9:43	9:58	טורונטו	8:47	9:56	10:14
לייקוואד	8:14	9:19	9:41	בלטימור	8:21	9:25	9:49
לוס אנג'לס	7:53	8:52	9:20	סאן פאולו	5:15	6:10	6:46

זמני היום לשב"ק זו

זמני היום

שקיעת קרחה	הנץ	סו"י קר"ש	סו"י תפילה	הצות היום	מנחה גדולה	מנחה קטנה	פלג המנחה	שקיעת ההמה
7:53:08	5:34:21	9:09	10:20	12:43:50	1:20	4:55	6:24	7:53:08
7:50:47	5:40:19	9:12	10:23	12:45:39	1:21	4:54	6:23	7:50:47
7:51:49	5:37:32	9:11	10:22	12:44:46	1:21	4:54	6:23	7:51:49
9:59:02	5:34:36	9:40	11:02	1:47:04	2:28	6:34	8:17	9:59:02
9:19:10	4:50:56	8:58	10:20	1:05:18	1:47	5:54	7:37	9:19:10
9:38:43	4:48:21	9:00	10:25	1:13:49	1:56	6:09	7:54	9:38:43
8:57:03	5:01:23	9:00	10:19	12:59:25	1:40	5:38	7:18	8:57:03
9:24:35	5:36:16	9:33	10:52	1:30:37	2:10	6:08	7:46	9:24:35
8:45:17	5:12:29	9:05	10:23	12:59:03	1:38	5:31	7:09	8:45:17
9:01:33	5:42:44	8:33	10:09	1:22:18	2:01	5:51	7:26	9:01:33
8:30:09	5:31:17	9:16	10:30	1:00:51	1:39	5:23	6:57	8:30:09
8:28:59	5:34:04	9:17	10:32	1:01:39	1:39	5:23	6:56	8:28:59
8:36:02	5:46:13	9:28	10:42	1:11:15	1:49	5:31	7:04	8:36:02
8:28:23	5:21:55	9:08	10:24	12:55:18	1:33	5:20	6:54	8:28:23
8:07:49	5:47:34	9:22	10:34	12:57:48	1:34	5:09	6:39	8:07:49
5:33:25	6:49:10	9:30	10:23	12:11:15	12:41	3:20	4:27	5:33:25
5:13:50	7:35:54	10:00	10:48	12:24:48	12:55	3:14	4:14	5:13:50

לוח הלימוד היומי לשבוע הבא, נא להזכיר את הנשמות שלא הניחו אחריהם זש"ק

הלימוד היומי

יום	תאריך	דף היומי בבלי ערכין	דף היומי ירושלמי חלה	משנה יומית פרק, משנה עדויות	הלכה יומית שו"ע או"ח סימן, סעיף	עמוד יומי משנה ברורה	רמב"ם פרק יומי
ז'	ג תמוז	כ	ד	ד, ד-ה	תקלז-ח, טז-ב	חלק ג' קכח: משכב ומושב י"ב	
א'	ד תמוז	כא	ה	ד, ו-ז	תקלח-ג, ה	חלק ג' קכט: משכב ומושב י"ג	
ב'	ה תמוז	כב	ו	ד, ח-ט	תקלח-ט, ו-ב	חלק ג' קכט: שאר אבות הטומאה א'	
ג'	ו תמוז	כג	ז	ד, י-יא	תקלט-ג, ה	חלק ג' קל: שאר אבות הטומאה ב'	
ד'	ז תמוז	כד	ח	ד, יב-יא	תקלט-ו, ח	חלק ג' קל: שאר אבות הטומאה ג'	
ה'	ח תמוז	כה	ט	ה, ב-ג	תקלט-ט, יא	חלק ג' קלא: שאר אבות הטומאה ד'	
ו'	ט תמוז	כו	י	ה, ד-ה	תקלט-יב, יד	חלק ג' קלא: שאר אבות הטומאה ה'	

לוח ימי הזכרון של יהודים שלא הניחו זש"ק

ימי זכרון

ג' תמוז	רבי מנחם מנדל בהג"ר לוי יצחק "חב"ד" שניאורסון
ג' תמוז	ר' אברהם אבא ב"ר מתתיהו הכהן
ג' תמוז	ר' כדורי ב"ר שאול
ג' תמוז	ר' שלמה ב"ר מרדכי שפירא
ג' תמוז	מרת בילא ב"ר מרדכי
ג' תמוז	מרת לאה ב"ר אברהם אבנד
ג' תמוז	מרת מלכה ב"ר משיח בצלאל
ג' תמוז	מרת רחל ב"ר אברהם
ד' תמוז	רבי אברהם יצחק ב"ר אלעזר אדמו"ר מסטאשוב וויסבלום
ד' תמוז	ר' חיים יושע ב"ר דוד מקטמון רוט
ד' תמוז	ר' יוסף ב"ר חיים גדליה המבורגר
ד' תמוז	ר' ישראל ב"ר שמואל
ד' תמוז	מרת ברכה בת חנה פאלען
ד' תמוז	מרת יוכבד ב"ר יעקב
ד' תמוז	מרת נחא צבי ב"ר ברוד קרויס
ה' תמוז	ר' אשר זעליג זלמן ב"ר דוב בעריש
ה' תמוז	ר' הלל ב"ר משה חיים
ה' תמוז	ר' יהודה ב"ר יהושע למפל
ה' תמוז	ר' נתנו צבי ב"ר אברהם דאקס
ה' תמוז	ר' עזריאל ב"ר מיכל
ה' תמוז	ר' פייוול אליעזר ב"ר בנימין
ה' תמוז	ר' פתח ב"ר מנחם
ה' תמוז	מרת אטא ב"ר מאיר
ה' תמוז	מרת מרים ב"ר אליהו
ו' תמוז	ר' אברהם ב"ר צבי
ו' תמוז	ר' אהרן יוסף ב"ר יצחק הלוי מאן
ו' תמוז	ר' ארי' לייב ב"ר צבי
ו' תמוז	ר' דניאל ב"ר אברהם
ו' תמוז	ר' יעקב ב"ר אליהו
ו' תמוז	ר' נפתלי ב"ר משה ראזנפעלד
ו' תמוז	מרת באשא פינא ב"ר יעקב
ו' תמוז	מרת לאה ב"ר שלמה
ו' תמוז	מרת מרים ב"ר דוד
ו' תמוז	מרת רוזא פיליפ
ו' תמוז	מרת שיינדל ב"ר שמואל פערלשטיין
ז' תמוז	הג"ר ישכר דוב בהג"ר ארי' לייבש "מבשר צדק" מזלצטשוב
ז' תמוז	ר' יואל ב"ר אברהם
ז' תמוז	ר' יודא ב"ר משה קוניץ
ז' תמוז	ר' מיכאל חיים ב"ר אהרן
ז' תמוז	ר' שלמה ב"ר יעקב ארי'
ח' תמוז	הג"ר מרדכי בהג"ר אברהם "מאמר מרדכי"
ח' תמוז	הג"ר משה יודא לייב בהג"ר מנחם נחום מתעלם
ח' תמוז	ר' זאב ברון ב"ר שמואל פייטלבוים
ח' תמוז	ר' חיים טובי"ר ב"ר צבי אהרן
ח' תמוז	ר' יואל ב"ר ישעי' הלוי מיטלמן
ח' תמוז	ר' מנחם יהודא ב"ר מאיר
ח' תמוז	ר' משה ב"ר יהושע פאליק
ח' תמוז	מרת אסתר ב"ר דוד גפן
ח' תמוז	מרת חנה ב"ר זאב וואלף טעפערבערג
ח' תמוז	מרת חנה ב"ר נחמן
ח' תמוז	מרת חנה מלכה ב"ר שמעון רייך
ח' תמוז	מרת פיגא ב"ר אהרן ישעי' פייטלבוים
ט' תמוז	ר' יוסף ב"ר משה קעפניץ
ט' תמוז	ר' יצחק משה נפתלי ב"ר ראובן
ט' תמוז	רבי אברהם מאיר ב"ר יצחק הכהן גליצער
ט' תמוז	מרת אסתר ב"ר אהרן מנחם גרשון גפן
ט' תמוז	מרת באשא ב"ר דוד
ט' תמוז	מרת חנה ב"ר זאב
ט' תמוז	מרת מרים ב"ר אברהם זאב מערמעלשטיין

תורמים למען חסד של אמת וזוכים ליטובות!

אברכי כולל "שומע תפילה" יתפללו עבורכם 40 יום רצופים בכותל המערבי בעת רצון בחצות הלילה
למסירת שמות לתפילה חייגו: **0722-81-85-82**

לעדכון שמות, ולתרומות: 0722-81-85-82 או באמצעות אתר "שומע תפילה" www.tfilot.org | לקבלת העלון בדוא"ל: shtfila@gmail.com

הַשְּׁלֵמָה הַסְּדֵרָה הַמְּבַקֶּשֶׁת בְּכָל בַּיִת יִשְׂרָאֵל! הַמִּשְׁתַּבְּחֵת בְּרַבֵּי "שִׁבְתַּת טִישׁ" בַּחֲנִיּוֹת הַסְּפָרִים

גיליון מס' 358

פרשת חוקת, ג' בתמוז תשע"ט

שִׁבְתַּת טִישׁ

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

וַתֵּן עֲלֵינוּ מִים חַיִּים אֱלִיבְלִי (טו, יז) תבנת נתן נקראת משני הצדדים, שצריך לטרוח לחפש מים לנטילת ידים, לפניו ארבעה מיל ולאחריו רק מיל אחד, ורמז לזה פי סופי התבות חיים אליבלי הם מיל, והרמז בא בסופי התבות כדי לרמז שרק לאחריו חוזר מיל אחד. (כח הכהו)

המדרש **הפלט הזה נוציא לכם מים** (כ, י) - אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, וכמו **הפלט** שקשה לשברו גם דברי תורה לפעמים קשה להבינם, אולם ממנו יצאו מים ואין מים אלא תורה. ועוד רמז יש כאן על מחזיקי התורה שמזילים בספסם למענם, כי **פלט** בגימטריה **פספ**, שעמו אפשר להוציא את מי התורה. (מגנות לחזקיהו)

כל העדה הר הקר (כ, כב) - בגימטריה זה תפוח גדול, כרשי' תפוח קטן על גדול. (מגנות)

והפשט את אהרן (כ, כו) - כתב המגלה עמקות שאהרן לא בקש להפגס לארץ ישראל, כי ראה שעתידיה נשמתו להתגלגל בעזרא הסופר. ורמז לזה, כי **אלעזר** אותיות **לעזרא**, וראשי התבות **לא יבא אל הארץ**: אכל אהרן יבוא בעזרא להפגס אתו לארץ. (קול התור)

שלושים יום (כ, כט) - **שלושים יום** אותיות **ישים שלום**, שקבו על אהרן שהיה אוהב שלום, וראשי תבות הפסוק פלו הם בגימטריה **אוהבי השלום**, שלמדו ממנו מדה זו. (מגנות)

את יתבה בסופה (כא, יד) - חז"ל המשיכו פסוק זה על החכמים שמתופחים בהלכה פאזיבים, ואינם זזים משם עד שנששים אוהבים. ורמז לזה, ש**תבת את קרמזת על תלמידי חכמים** כמאמר חז"ל **אתיה** אלקיך תירא לרבות תלמידי חכמים, ותבת **והב** בגימטריה **אהבה**, שסופם לבוא לידי אהבה. (קול לדוד)

ואשד הנחלים (כא, טו) - סופי תבות **דם**, כי האמוריים נהרגו פשעמדו להרג את ישראל, והקב"ה הציף את **דם** בנחל כדי שגני ישראל יראו את הנס שעשה להם. (קול לדוד)

ועוד רמז לזה, שתבת **ואשד** שהוא ראשי תבות והוא שפיכות דם אמוריים. (אור החמה)

ספורים בפרשה

זאת התורה אדם (יט, יד)

באחת השבתות של שנת ת"ר, שבת רבי יצחק מוורקא בעיר לבלין, ושם כבדוהו בסנדקאות בבית מילה שנערכה בבית מדרשו של 'החזקה' מלבלין. רבים נהרו אל בית המדרש כדי לחזות בזיו פניו של הצדיק מוורקא, ועל אף שהדבר היה פעורים והמשנה לאחר הסתלקות החזקה בתשעה באב תקע"ה, התישב הרבי בירפתי השלחן וסרב לשבת בראש השלחן, וספר שבתי 'החזקה' לא היה מעולם לעלות לצד המזרחי של בית המדרש מרב יראתו אותו. נדחקו בלם לצד מערב, וכשראה הרבי את הקמלה קרא ואמר: "כל יהודי הוא בבחינת ספר תורה, שנאמר זאת התורה - אדם, ולכן אין להשען עליו ולדחוק אותו". אחד המסבים היה רבי אלקים גציל נכדו של ה"חכם צבי", והוא נענה ושא: "הרי ספר תורה אחד מתר להניח על ספר שני"? השיב הרבי: "כל אחד צריך להחשיב את השני כספר תורה, אבל לא לחשב זאת על עצמו". באותו מעמד השתתף גם רבה של העיר, רבי משלם זלמן אשכנזי, וכששמע דברים אלו נענה ואמר: "אלו לא באתי אלא לשמע דבר זה - דיי", ומתוך הדברים התגלגלה השיחה על גדל המצוה לזכות את הרבים בספרים, ולכן הקדיש בצוואתו את כל ספריו לבית המדרש לטובת הכלל, וכך עשו.

ודברתם אליהם על עניניהם ונתן מימיו (כ, ח)

ספר רבי לוב איגור מלבלין שהיה עד לדבר בנערותו, פאשר אל זקנו גאון ישראל רבי עקיבא איגור, הגיע פעם רבי יעקב מליסא בעל 'חות דעת' ונתיבות המשפט לבקרו, ובאותו יום בא גם ה'ח'ת"ם סופר לבקר את חותנו רבי עקיבא איגור. לכבוד האורחים הנכבדים, צוה רבי עקיבא להכין סעודה גדולה, ואחד הבחורים החשובים שבישיבה התמנה לשמש את הרבנים הגדולים. במהלך הסעודה נשא רבי יעקב מליסא פלפול חריף, אולם ה'ח'ת"ם סופר הפריד את דבריו. ראה רבי עקיבא איגור שדעתו של האורח חלשה עליו, ולכן קרא לבחור המשמש בפעדה ושא: "חות דעתו. נענה הלה ואמר: "לדעתי הצדק עם הגאון מליסא", ומיד ישב את כל קשיותיו ופרכותיו של ה'ח'ת"ם סופר עד שהעקב היה למישור. געה ה'ח'ת"ם סופר בכבי ואמר: "באמת הצדק אתי, אולם אם חותני הגאון צוה אפלו לאבן לדבר, אזי ותקמו דבריו". כשסים הרבי מלבלין את דבריו אמר: "אל תדמו בנפשכם שדודי אמר את הדברים האלו מן השפה ולחוץ, הוא האמין בכל לבו בכך, שהרי ידע שאין בכוחו של הבחור לפלפל באפן נפלא כפי שעשה, בפרט שהיה עסוק בהגשת המאכלים ולא היה דעתו נתונה על הדיבור, אלא שרק בכחו של זקני הקדוש נשא את דבריו".

וממדבר מתנה (כא, יח)

אל ה'סבא קדישא מרוזין, הגיע פעם עשיר אחד עם פדיון בסכום גדול, וספרו עליו שהפסיד את כספו ולא שלם את חובותיו לנושיו. החזיר לו הרבי את הכסף ואמר: "בפרשת חקת נאמר 'וממדבר מתנה'. המדבר מסמל את הישר והנאמנות, כדברי חז"ל על יואב שביתו במדבר פי היה נקי מגזל, ואף אני נוטל רק ממון שהוא טהור כמדבר, ולא ממי שלא שלם חובותיו".

לרפואת הילדה מרים בת חיה ברכה יהודית תחי ולרפואת הנער אושר אמיל בן ברטה שיחי

זמני השבת - ירושלים הדלה"נ 7.13 צאת השבת 8.30 רבנו תם 9.06

לבלת הגיליון והנחמות
057777@gmail.com :7'אוי

הגיליון מודפס באלפי עותקים לזיכור הרבים בנדבת ידידינו היקרים הי"ו לע"נ ג'מילה בת יוכבד, אליהו בן חנינה ושמעון בן ג'מילה ע"ה - למשפחת אחיו. ולע"נ רבי שמעון זנטי בן מסעודה ע"ה ולע"נ מרת רחל בת אביה ע"ה למשפחת גטו, ולע"נ סמי בן שלמה ז"ל למשפחת אבוקרט ולרפואת: החבור גבראל זנטי בן חנינה שיחי, חוקיה בן כפפי שיחי ואורה בת במוני יפה למשפחת מגן תחי' - בתושחי

היה היה

ואסף איש טהור את אפר הפרה והניח מחוץ למחנה במקום טהור

מאז שנצטוו בני ישראל על הטהרות, היו הטמאים נטהרים מטמאת מת על ידי אפר פרה אדמה. תשע פרות נעשו לישראל במשך הדורות, ואת העשירית יכין מלך המשיח במהרה בימינו. גם לאחר חרבן בית המקדש השני, עידן השתמר בארץ ישראל מעט מאפר הפרה ועד תקופת האמוראים עדן היו גדולי העם מטהרים את עצמם באפר הפרה ואוכלים חליו בטְהרה, אלא שלאחר מכן נגזר האפר ולא נודע מקומו רק ליחיד סגולה. מרן החיד"א כתב שלבו אומר לו, כי האר"ל היה נטרף באפר פרה על ידי אלהי הנביא זכור לטוב, וזו נחה עליו ורוח הקדש להפליא. כך גם ספרו זקני ירושלים על רבי מנחם מנדל משקלוב, תלמידו של הגר"א מוילנא, שאחר שעלה לירושלים אמר: "אם יצטרכו ישראל לאפר הפרה של משה, יכול אני להראות להם איפה הוא".

בשנת תרכ"ט, בקר ה"דברי יחזקאל", רבי יחזקאל שרגא משינובה, בנו בכורו של ה"דברי חיים" מצנז, בארץ ישראל, ושהה בה במשך כשמונה עשר חודשים. ספורים נפלאים מספרים על הימים הרבים בהם שהה הצדיק בערי הקדש שבארץ, ומפה לאזן עברו שמועות שונות על הספה שהביאה אותו לבקר בארץ ולשוב לגולה, אך הוא שמר את סודו בלבו והדבר נותר פתוחה ועלמה.

ימים ארבעים עשה רבי יחזקאל שרגא בערי הגליל, ובעודו רכוב על בהמות וגמלים בקר בערי הקדש טבריה וצפת, השתטח על קברי הצדיקים שבגליל ונפגש עם רבני הערים וגדולי החכמים שבהן, שחרדו לקראתו והתאבקו בעפר רגליו. והנה נודע לחכמי צפת, ובראשם לרבם הנערץ רבי שמואל הלירי, כי האורח משינובה סיס זה עתה את בקורו בעיר הקדש טבריה, והוא עושה עתה את דרכו ברכיבה אל עבר העיר צפת העתיקה השוכנת בראש ההר. כיון ששמע זאת רבי שמואל, יצא לקראת הצדיק כדי לקבל את פניו, ומי רואה את הרב יוצא ואינו יוצא עמו? התאספו אפוא בני צפת בפאתי העיר והמתינו לבוא אורחת הצדיק, אך לפליאתם המתינו עד בש שעות ארוכות. עד שכבר פנה יום והלילה פרש את כנפיו. דאגה חדרה אל לבם של המתנינים והם חרדו לשלומם של הצדיק ובני לויתו, והיו אף שחזרו לבייתם לאחר שסבלנותם פקעה. לבסוף הגיעו בני השירה פשהם בריאים ושלמים ונכנסו צפתה אחר כבוד. "מה ארע לכם בדרך? ומדוע פה בוששתם לבוא?" שאלו בני צפת את מלוויו של הצדיק, והללו ספרו: "יצאנו מהעיר טבריה בעוד היום גדול, אלא שבאמצע הדרך עצר הרבי וירד מן החמור, פשהו מביט כל העת אל ההר הנשוא ממול, ובקש להחפץ שם תפלת מנחה בצבור. וירדנו בלנו ופתחנו בתפלה, אלא שהרבי עמד בתפלתו החרשית במשך שעות ארוכות ובלנו נאלצנו להמתין לו כל אותו הזמן".

פליאה אחרת את יושבי העיר צפת, והם מהרו לספר את הדברים לרבם האהוב. כששמע רבי שמואל את הדברים, מהר לחקר את בני השירה: "היכן היה המקום שבו עצר הרבי ובסמוך לאיזה הר עמד?" היו שם בשרה כמה מתושבי האזור והם ספרו מיד: "הדבר היה בדרומה של צפת, סמוך לכפר עקבא שנקרא גם 'עין פחל'". התרגש רבי שמואל מאד וקרא: "עכשו יודע אני שאיש אלקים קדוש הוא הצדיק משינובה ועינו פקוחה על הכל".

לא הבינו הנאספים את פונתו של הרב, והוא החל לספר: "לפני שנים אהדות בא אלי פלאח ערבי מתושבי הסביבה, ודמעתו על לחיו. כל בלוי היה עטוף בצער ובאנינות ובקול נשנק מבכי בקש ממני עזרה ותושיה לצאת מהמצר לחן. תרדתי לקראתו ובקשתי ממנו לספר מה ארע לו, והוא החל לשפך בפני את מסכת היסורים וכוס התעלה שבאו עליו בתקופה האחרונה. תחלה חלו ילדיו וכמה מהם מתו. גם במקנהו הפה הדבר והוא החל להפסיד את רכושו, ואף הוא עצמו חלה ונפל למשכב. הבין הערבי כי יד ה' היתה בו והוא בא אלי כדי לדרש את האלקים על מה עשה ה' לו ככה ומה חרי האף הגדול הזה. התחלתי מיד לחקר את הערבי ולדרש ממנו לפרט לי את כל מעשיו בעת האחרונה מאז החל הנגף להכות בו, ובקשתי ממנו לפשפש במעשיו אולי עשה חטא גדולה והזיק לאדם כלשהו בגוף או במקומו, אך הוא טען בתקף שגוח הוא לבריות ואין גידו שום גולה או צער שעשה לזולת. המשכתי לבקש ממנו להזכר בדבר שלא פשוה שעשה בזמן האחרון, ומבלי משים ספר הערבי, כי לפני תקופת מה חפר בשפולי ההר והוא שבקבא. ושם מצא שני פדים עתיקים מלאים אפר שרוף, ומאז נטל את הפדים והביאם לביתו, החלה מסכת הצרות וההרפתקאות לרדף אותו עד תרמה".

"כששמעתי זאת" המשך רבי שמואל בספורו, "אחזוני חיל ורעדה, כי מקבל בידי שאפר זה הוא אפר פרה אדמה שנגזר שם לאחר חרבן בית המקדש השני, ומיד צייתי על הערבי למחר להחזיר את הפדים אל מקומם תחת ההר, ולאחר מכן למלא את המקום בעפר עד שלא יהיה נכר שם מאומה. הערבי שמע לקולי, ולאחר זמן חזר וספר שהמגפה נעצרה בביתו והכל שב לקדמותו". סיס הרב ואמר: "עכשו תבינו מדוע פה נפעמתי כששמעתי שהרבי עצר בדרך ליד ההר, כי הוא חש בריח הקדש שבמקום ושם נשא את תפלתו לזרוז הגולה".

מאורות

אדמו"ר רבי מנחם מנדל מליובאוויטש ז"ע ליום ההוללה א' בתמוז תשנ"ד

מנהיגים של רבנות אלפי ישראל ופלא הדורות. נודע גאונותו הפלאית עד שכל רז לא אגיס לה, ורבים השיב מעון. פעילותו חקקה עלמות ונשא על לוח לבו את משא העם כאשר ישא האמן את הצינן. נודע בצפירתו הגדולה לביאת המשיח וכל ימיו היו קדש לזרוז הגולה. התמנה פנשיא חסידות חב"ד ליובאוויטש לאחר פטירת חותנו הר"צ שהעריצו מאד, ועוד בצעירותו התבטא עליו שהוא בקי בבבלי וירושלמי ודברי הראשונים, וכך גם התבטאו עליו גדולי הדור שעמדו נפעמים אל מול גאונותו הנפלאה ותפסת והפך ודעתו בכל מקמני התורה בגולה ובנסתר. בחסדי שמים נצל מצפירי הנאצים והתישב בגירונות ליד חותנו. במשך עשרות שנות הנהגתו לא יצא מעירו, והקדיש את כל ימיו ושנותיו למען הכלל והפרט. מקל קצוי תבל פנו אליו בדבר, ושוקה ורחמים ורבים נושעו בזכותו בדרך גם נפלא. מדת אהבת ישראל שפעמה בו היתה לשם דבר, וכאשר נשאל פעם כיצד מסגל הוא לעמד על רגליו שעות ארוכות ולקבל במאור פנים את אלפי האנשים שמשקרים לפתחו, השיב: "כאשר סופרים ומונים אגנים טובות ומרגליות, לא חשים בעיפות ובקלשה, כי כל יהודי הוא בבחינת אבן טובה". הקפד חביריו נעלה מבנית אגוש והם מקיפים את כל חלקי התורה בעשרות פרקים רבי כמות ואיכות, ואלפי שלוחיו מקשיבים והפיץ תורה וחסידות בעולם כלו. ציונו שבבית העלמיו היהודי בגירונות, הקפד לתל תלפיות ומקום המסגל לישועה.

יוסיף דעת

דבר פלא הובא בתרגום יונתן בן עוזיאל שבפרשתנו, שאת הפרה האדומה היה הכהן בודק לפני השחיטה ב"ח טריות שבה כדי לוודא שהיא כשרה. רבים תמהו על יונתן, שהרי במסכת חולין נאמר שהפרה אדומה נשרפה בשלמותה ולא חששו לטריפות מפני שהולכים בה אחר הרוב, ורק כשאפר בודקים את פנים הבהמה, אבל כשאי אפשר לבדוק אין חיוב לעשות כן. מסיבה זו כתב המפרש של תרגום יונתן, שדבריו אינם לפי השיטה שסומכים על הרוב ואין צורך בדיקה, ויש אומרים שדברי התרגום הם כן מצווה דרבנן. גם רבי שאול אב"ד אמשטרדם בספרו "בנין אריאל" מביא דברים אלו, ומוסיף תמיהה על דברי הפסוק "ושחט אותה לפניו" שדרשו חז"ל בספרי זו שוחט ואלעזר רואה, ואם כן לשם מה היו זקוקים לאלעזר ומתרג' באופן פלא על פי דברי הגמרא בשבת, שכל ארבעים שנות הנדודים במדבר היו בני ישראל משתמשים באור של עמוד הענן והיו יכולים להביט מחוץ לחבית ולדעת מה יש בתוכה, כי עמוד הענן היה מגלה ומראה מה יש בגמרות ולא היה שום מסך המבדיל לשום דבר. ומכיוון שהיתה במדבר האפשרות לבדוק את הפרה באמצעות עמוד הענן, לכן היה אלעזר בודק את הפרה בענן ובודק אותה ב"ח טריות. כי אז היה הדבר בגדר האפשרי. והרי לנו מעין 'קרני נגטן' שבימינו. כנטיעו גבריאל כתב, שדברי יונתן מוסיבים רק על הפרה הראשונה שנחשטה בימי משה, ומכיוון שהיתה הראשונה לכל הפרות היה צורך לעשותה בשלמות ובהדור, ולכן בדיקה לפני השחיטה שאינה טריפה, ודברי הגמרא שסומכים על הרוב מוסיבים על הפרות הבאות ולא על הפרה שבימי משה. ומצוות רבות יש, כשפעה הראשונה מהדרים בה יותר מלאחר מכן. כגון כנס חנוכה שלא רצו להסתמך על ההיתר שנומאה התורה צביבור בשעת חובת המקדש, וכן העומר שהקריבו בניסותם לארץ ישראל, וכן בעבד עברי שאם לא היה נשוי, אין בעליו נתן לו שפחה כנענית, ועוד.

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

אז ישיר ישראל וגו' - צריך לדעת שירה זו מה טיבה, גם לקמה לא אמרו שירה על המון כמו שאמרו שירה על המים, גם כל הפרשה צריכה באור. ואפשר, כי שירה זו על התורה אמורה, ובזה גם פן לא נקרא תגר על הדור ההוא לקמה לא שזורה שירה חדשה כשנתנה להם תורה מורשה אשר לה נאווה תהלה, כי ודאי היא זאת שירת התורה שנקראת פאר מים, נקראת פאר על שם המקור שהיא שכינה עליונה שנקראת פאר, גם מים לפי שהתורה נמשלה למים, ואמרו עלי באר לשון עליונה, כי לא על פאר שלמטה הם אומרים אלא על פאר עלי פרוש עליון, ענו לה על דרך אומרו ותען להם מרים שהוא דרך השיר, ואמרו חפזיה שרים וגו' - ותבאר על פי דבריהם שאמרו כי באמצעות עסק התורה מתקנים מקור עליון שנקרא פאר, והתקון הוא כפי בחינת מעלת העוסקים בתורה, הצדיקים הראשונים שהיו במדרגה גדולה הם שהפרו את הבאר ושפאה לשותות ממנה, והם האבות וכו', ומאז היתה ראיה התורה לעתה לישראל ועודנה לא היתה בבחינת ההשגה לשותות ממנה, עד שכרוה נדיבי העם הם משה אשר הורידה לנו, ועמדו אחריו מקבליים ממנו וביאים ואנשי נקסט הגדולה ופרשוה וגלו מצפונייה, והוא אומרו פרוה נדיבי העם, כי תורה שבכתב בלא תורה שבעל פה אין אדם יכול לשותות ממיה, ואמרו במחקק במשענתם הוא מה שהוסיפו לחדש בתורה חכמי הדורות, ואין זה אלא כחוקק בה חקוקה, ואינו כמדת הראשונים שפרו וקרו, וגם זה אינו אלא במשענתם של ראשונים שכל דקדוק ודקדוק שידקדק בתורה צריך לפרשו עליפי דבריהם, וכל דבר שלא יהיה מוסד עליפי דברי הקדמונים אין לסמוך עליו.

ולקח אזור וטבל במים איש טהור

מפרסם היה הצדיק רבי צבי הירש הכהן מרימנוב, בקדשתו ובעבודתו הטהורה. אולם את כחו הגדול בתורה היה מצניע ומסתיר, ואף דרשותיו היו מעלפות בפסידים ונעלים מבינת הדיוטות. בשעה שהיה נושא את דברי תורתו, היה מתחיל תמיד מפרשת בראשית והיה מגולל בפרוטרוט את מארעות העולם החל מבריאת העולם עד לפרשת השבוע ואל הפסוק שעליו נשא את דבריו.

שנה אחת, אור ליום רביעי של פרשת חקת, בעת שרבי אריה ליבוש חתנו של הרבי, ובנו של רבי אברהם אב"ד קרוטשין, ישן את שנת הלילה, ראה בחלומו חזיון נפלא. הנה הוא רואה את עצמו לאחר מלאת ימיו ושנותיו ונשמתו עולה למרומים, אלא שלפתע הוא רואה קהל רב של אנשים נוהרים במרוצה לאי שם. נסה רבי ליבוש לברר אצל הנוהרים לאן פניהם מועדות, אך הם מהרו לדרסם ולא ענו לו על שאלתו, אלא אמרו: "הזמן קצר מדי בשביל להקשות קשיות, בוא אף אתה עמנו ותבין על מה התרדה הגדולה הזאת". רץ החולם יחד עם פלם ולפתע מצא את עצמו בתוך טרקלין גדול ורחב ידים, שהיה עמוס לעגיפה מפה לפה. במקום השלך הם ואל הניקל נכנס חותנו רבי צבי הירש מרימנוב, שהתישב בראש השלחן והחל לערף את שלחנו, כפי מנהגו מדי שבת. הטה רבי אריה ליבוש את אָזְנוֹ ונהנה שומע הוא את חותנו נושא דברים על פרשת השבוע, פרשת חקת, ושומע הוא ביצד הוא מקריא הרבי את הפסוק **"ולקח אזור וטבל במים איש טהור"** כשהוא מנגן את התבות בטעמי המקרא. מיד לאחר מכן אמר הרבי: "מה הסבה לכך, שהתבות **"ולקח אזור"** בטעמות בטעמי קדמא ואזלא?" והמשיך: "התשובה לכך היא על פי דברי רש"י הקדוש שמביא כאן בשם מדרש אגדה מיסודו של רבי משה הדרשן, ואזור נמוך מכלם, סמן שהגבוה שנתגאה וחסא ישפיל את עצמו באזור, אולם עדין יש להתבונן ולבדק, ביצד יכול האדם שהתגאה ונא לידי חטא, להפך את עצמו ולהגיע לידי ענוה? לפיכך מטעמות התבות האלו בטעמי קדמא ואזלא, כדי לרמוז לאדם את דברי חכמינו וזכרונם לברכה במסכת אבות, 'הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עברה, דע מאין באת ולאן אתה הולך'. האדם צריך לתת לנגד עיניו את טעמי 'קדמא ואזלא', כדי שיוכר מהיכן בא ולאן הוא הולך, ועל ידי כך לא יבוא לידי גאווה".

הבקר אור ורבי אריה ליבוש התעורר משנתו, בשחלום הפלא נותר חקוק בזכרונו על כל פרטיו, ותפעם רוחו. מיד עם בואו אל בית מדרשו של חותנו, פגש שם כמה מחשובי החסידים וספר להם על דבר החלום ודברי התורה הנפלאים ששמע בחלומו מחותנו. הקשיבו לו השומעים ברב קשב והחליטו יחד שלא לספר את הדברים גרבים, ולהמתין עד השבת הקרובה, פרשת חקת, כדי לראות אילו דברים ישא הרבי בשבת קדש.

ישבו החסידים בצותא עם רבם בסעדת השבת, וכאשר החל הרבי לשאת את דבריו, נפעמו השומעים לשמע ביצד הרבי חוזר על המלים ששמע חתנו בחלומו, מלה במלה, והוא חוזר ומבאר את תבות הפסוק עם הטעמים שעליהם ומוסר ההשפל שצריך להפיק מהם. לא פלם היו שתפים לחלום הנפלא של חתן הרבי, אולם אלו שידעו זה מקבר על כך, נפעמו אל מול החזיון הנפלא שהתרחש מול עיניהם ומרב התרגשותם החלו להתלחש זה עם זה, ותוך דקות ספורות היה דבר החלום גלוי וידוע אצל כל הנאספים והלחישות נברו והלכו. בששים הרבי את דבריו, פנה אל חתנו שישב בסמוך ותמה באזניו: "מדוע שזרחת תמיד דומיה וחרדת קדש בשעת אמירת דברי התורה, ואלו היום הגיע לאזני קול רחש והמקהל?" לא היה לו לרבי אריה ליבוש מנוס, והוא נאלץ לספר לרבי את דבר החלום מראש ועד סופו, והסביר פי החסידים נפעמו למראה דברי התורה השמימיים שפיי הרבי. לפליאת החתן, לא התרגש הרבי ואמר בתמימות ובטהרה לכו: "מדוע פה נרעשתם? הרי כך הוא הסדר תמיד, אין אני משמיע דברי תורה למטה, אלא אם פן השמעתיה את הדברים לפני בית-דין של מעלה והספיקו עליהם מן השמים".

את הספור הנפלא הזה ספר המהרי"ד, רבי יששכר דב מבלז, כדי להזים את הסברה המקבלת כי לא היה רבי צבי הירש מרימנוב גדול בתורה, ובכך הוכיח להם כי כל דבריו היו בגחלי אש ומן השמים ענו אחריו 'מקדש', כפי נבואת מלאכי: "כיי-שפתי כהן ישמרו דעת ותורה ויקשו מפיהו כי מלאך ה' יצא אתו". גרסה אחרת היה מספר החסיד הוותיק רבי מרדכי הרש שנקרר מירושלים, ולפיה ארע הדבר עם דודו שנסע לקראת שבת קדש פרשת חקת לרימנוב ובדרך נפל למשכב עד שפמעט אפסו סבויו והרופאים אמרו נואש לחייו. בחלומו ראה את החזיון הקדוש, וכאשר הגריא בברכתו של רבי צבי הירש, שמע על שלחנו את דברי התורה ששמע בחלומו. גרסה שלישית יש על ספור זה, ולפיה ארע הספור עם החסיד רבי ליב מויסליק הסמוכה לבוקובסק, וחלומו ארע כבר לאחר הסתלקותו של רבי צבי הירש, וכאשר בקש להכנס להיכלו של הרבי כדי לשמע את דבריו, סרבו להכניסו על אף טענותיו שהוא תמיד בו בימי חייו בקספ רב, ורק לאחר שספר שהיה שושבינו של הרבי בנשואיו האחרונים, הכניסוהו פנימה ואז שמע מפיו את דברי התורה הללו. ♦

דברי הימים

ג' בתמוז של שנת ב'תפ"ח, בכניסת בני ישראל לארץ ישראל, חל ביום שישי וכשראה יהושע שהמלחמה עם יושבי ארץ כנען מתארכת וחשש מחילול שבת, קרא אל השמש והירח: "שמש בגבעון דום וירח בעמק איילון", והם שמעו לקולו ועמדו במשך ל"ו שעות עד מוצאי שבת.

בד' בתמוז שנת ד'תתנ"ו, בעת מסע הצלב הראשון, נהרגו כשלוש מאות יהודים שברחו מאימת הצלבנים והתחבאו בכפר קטן, אך הצלבנים הרגו אותם עד האחרון שבהם, ה"י.

ביום זה בשנת ה'מ"ו, נתפס המהר"ם מרוטנבורג לאחר הלשנה של יהודי מומר, והוא נאסר בידי הקיסר רודולף הראשון במבצר אנוסייהיים, שרדש בעבורו כופר עצום בסך עשרים אלף מארק. המהר"ם התנגד לסחיטה ונפטר בכלא בשנת ה'נ"ג.

בה' בתמוז שנת ג'שכ"ז, 11 שנה לפני חורבן בית המקדש הראשון, הגלה נבוכדנצר לבבל את 'החרש והמסגר' בראשות יהויכין מלך יהודה. חז"ל פירשו, כי החרש והמסגר אלו תלמידי חכמים שבירושלים, שבשעה שהיו פותחים את פיהם בתורה היו כולם חרשים וסגורים לעומתם.

גם ד' בתמוז ד'תתנ"ו, נחשב כאחד מימי הפורענות הקשים של מסע הצלב הראשון, וביום זה התנפלו הצלבנים המוסתים על יהודי העיר קלן שבגרמניה, והללו העדיפו למסור את נפשם מלהמיר את דתם.

בט' בתמוז ג'של"ח, הובקעה חומת ירושלים ובט' באב נשרף ביהמ"ק. מכיוון שבבית שני הובקעה העיר ב"ז בתמוז, מתעניינים בו ולא בט', שלא להכביד.

משבח

בביתו של רבי מנחם מנדל מרימינוב היו מבינים תמיד פברות לחם ומחלקים אותן לעניים. פעם הבחין הרבי, כי פברות הלחם התקטנו ממדתם הרגילה ואין בהם כדי שבועה כפי שהיה מקדם. תמה הרבי ובני הבית הסבירו: "שער הקמח התיקר, ולכן מקטינים אנו את הפברות שאנו מחלקים לעניים". לא קבל הרבי את דבריהם ואמר: "את הפברות יש להתקין לפי גדל הרעב, ולא לפי גובה השער", ומאז חזרו לאפות לעניים פברות גדולות.

רבי יוסף מהורודוק, תלמידו של רבי חיים מוולוז'ין היה עוד בטרם יסד רבי חיים את ישיבתו המקראסטת, ועל אף שהיה נחשב בין גדולי דורו בזמנו, לא רצה לעשות את תורתו קרדם לחפר בו, ומצא את פרנסתו ממסחרו כשהוא עושה את תורתו קבע ומלאכתו עראי. ביתו היה פתוח לרוחה לכל נצרך וידו פתוחה לכל פושט יד. ספרו נכדיו, כי פעם נכנס אליו אדם אחד שמעשיו לא היו רצויים וקפה של שרצים היתה תלויה לו מאחוריו. בקש הלה מרבי יוסף להיות לו לעזר ואחיסמך בצר לו, ורבי יוסף נעתר לבקשתו והעניק לו סכום נכבד. נודע הדבר לכמה מן הנראים ותלמידי החכמים שבגער, והם באו אליו בהספת מוסר: "הא ביצד?! הרי פלוני הוא אחד ממושעי ישראל ואסור לרחם עליו, ומר הולך ותומך בו ביד רכה?" השיב להם רבי יוסף כשהוא מתנד: "אם איש זה הוא בכלל אלו שאסור לרחם עליהם, הרי בודאי מצבו עלוב ביותר, מפיון שאין לו מרחמים, ולכן מצוה גדולה היא לרחם עליו ולהתנד בידו."

זהירותו של רבי שלמה זלמן אויבדף בעניני קמון ובפרט קמון שאינו שלו, בהלואות ובעניני מקח וממכר, היתה מפלאה ורבות נתן ללמד ממנה. ספר אחיו רבי אברהם דב, שבצעירותו לוח מאחורי זה סכום כסף לצורך פרטי. יום הפדיון חל בשבועה באב, והוא הגיע בשעות אחר הצהריים לשכנת שגרי חסד, בה התגורר רבי שלמה זלמן, כדי לפרע את חובו, אך פיון שראה שהשמש נוטה לשקע, נכנס לבית בנסת סמוך ושם התפלל את תפלת המנחה. בתם התפלה עכבו אימי בבית הנכנסת ושוחח עמו על ענין קלשהו, וכשראה שבינתים כבר הגיע זמן תפלת ערבית, המשיך והתפלל גם גם תפלת ערבית בצבור. לאחר התפלה, עלה לביתו של רבי אחיו והחזיר לו את החוב, ולפליאתו ראה שפני אחיו אינם בתמול שלשום. לא ידע רבי אברהם דב מדוע אין אחיו מאיר לו פנים כמימים ימימה, ובעודו פונה לצאת מביתו שאילו רבי שלמה זלמן: "האם אינך חפץ בשטר החוב?" החזיר לו רבי שלמה זלמן את השטר והצביע על תאריך הפדיון שבו: "שבועה באב, ועתה אנו עומדים כבר בשמונה באב!" אמר בתוכחה והמשיך: "דע לך, שבבד הפכת להיות גברא דלא פרענא, אדם שאינו פורע את חובותיו בזמנו". סים רבי אברהם דב ואמר: "אברך צעיר הייתי, ואותו מעמד היה לי לשעור מאלף, כי בפדיון חוב יש להזהר ולהשיג עד קוצו של יום".

ספר רבי אברהם ביהרן שהקים כמה בתי חנוה: "ביצד גמלה בי ההחלטה להיות מחנך בישראל? על פי מעשה שהיה בגלותי". תלמיד הת"ת המפרסם והנתיק "עץ חיים" היה, ושעות הלמודים התפרסו אז על פני כל שעות היום עד שנטו צללי ערב. בשעת הצהריים היו מחלקים לילדי התשובה צלחות עם לפתן, וכאשר סים הילד את מנתו היה רשאי לקבל מנה נוספת. באחד הימים קבל הילד את מנתו והחל לאכל, ומפני שרעב היה, חשש שמא עד שיסיים את אכילתו, יאול השלפתן. נגש אפוא אל הסבתא ובקש ממנה מנה נוספת, אך היא אמרה לו "הרי זה עתה קבלת את מנתך!" לא שלט הילד ביצרו, וברב עטסו הפך את הקדרה על שליה והלפתן נגר ארצה. מהומה פרצה במקום, והילד לא ידע אנה הוא בא. כל הילדה נדה שנתו של הילד מעיניו והוא חשש מהיום שלמחרת, שמא יעשו בו מוריו שפטים, ויאמרו עם בואו ללמודיו נודע לו, כי המשיגה הרוחני הצדיק רבי אריה ליון, מבקש לראותו. נסה הילד תחלה להשתמש, מפני שחשש מפגישתו עם המשיגה ובטוח היה שינזף בו בהלכה, אך כשנכנס אל קתונו הקטן של רבי אריה, שלא היה אלא הקמור שמתחת

המדרגות שבבנין, הושיבו רבי אריה ואמר לו: "שמעתי מה שארע עמך אמש, ומכאן הבנתי שאתה אוהב לאכל לפתן. הא לך צלחת של לפתן, שב ואלך לשבועה באות נפשך". סים רבי אברהם ואמר: "באותו רגע אמתית לעצמי, זה עתה קבלתי שעור מפלא גהלכות חנוה, ולכשאגדל, אם יזני הבורא אף אני אהיה מחנך בישראל בדרך זו של אהבה וימין מקרבת..."

כשהגיע רבי יצחק מזורקא לקניצק, הכין לו ראש הקהל קבלת פנים נלהבת, הדליק מנורות גדולות בביתו והניח לפניו מרבדים. סרב הרבי להקנס ובקש לסלק את המנורות והמרבדים, אלא אם כן יבטיח לו המארח שפך יעשה לכל אורח שיבוא לביתו. גם על טענת המארח שהרי הוא צדיק גדול, השיב הרבי שמצות הכנסת אורחים דומה היא לתקיעת שופר, ואין הבדל בין קרו של איל קטן לשל גדול, ולא נכנס פנימה עד ששלקו את כל הסממנים שהכינו לקראתו.

מטעם

ולקח הכהן (י"ב)
בטעמי מנח רביעי, וכן בתבות ואסף איש טהור, לרמוז לדברי הרמב"ם ששאר כל הפרות כשרות בין כהן גדול ובין כהן הדיוט, והעושה אותה לזבח ארבעה גנדים של כהן הדיוט, ולכן מנח רביעי, שמניח עליו ארבעה גנדים ומניח בלשפה את שאר ארבעת הגנדים ולא לזבשם. (פני יוסף)

ויבאו בני ישראל בלי העדה

הה"א של תבת העדה מסמלת בטעם הנקרא מקל והיא פאלו מחברת למלה הקודמת כל, ואפשר לקרא בו 'מלה עדה', כדי לרמוז לדברי רש"י שכבר מתו מתי מדבר ואלו פרושו לחיים, כי עדת החוטאים כוללת מן העולם. (הלכתא רבנא לשבתא)

ויאמר ה' אל משה ואלי-אהרן

בטעמי זרקא סגל, משום שמשוה רבנו ואהרן הכהן נזרקו מלחיות מונחים בארץ ישראל ולא זכו להגיע אל סגלתה של הארץ. (השיר והשבח)

וימאן אדום

פסק יש בין תבות אלו, הגם שהן מהפרות בטעמי מנח רביעי, ורמז יש כאן שכל מארעות העולם נעשים בגנות ה', וגם אם אדום מאן לתת את ישראל עבר בגבולו, היה זה על פי צווי ה', וללמד בא, שעל כל דבר צריך להתפלל ולבקש. (ברכת איש)

מדגש

על הפסוק "וישב ממנו שבי" מפרש רש"י "אינה אלא שפחה אחת" ומקורו בדברי חז"ל במדרש. בשפתי חכמים כתב, שמשמעות השם 'שבי' הוא לשון יחיד, ולמד שהיא שפחה ממפת מצרים שבה נאמר 'עד בכור השפחה' וכשלקחו מצרים נאמר 'עד בכור השבי' מכאן ששבי הוא לשון שפחה אחת. הרשב"ש כתב שהשפחה הטבה לשם אמהות ולכן נקראה בישראלית והתאבלו עליה, והרשב"א כתב שלפי התוספות נשבו כמה מישראל וכן פרש הרמב"ם שנשבו כמה שבויים ולא שפחה אחת. ינתן בן עזיאל מתרגום: "ושבא מנחון שבאי רבא", דהינו שנשבו שבויים רבים, ובספר 'פתשגן הדת' לרבי יצחק אליהו לנדא כתב שאולי נפלה טעות סופר בדבריו וצריך לומר: "שבאי רבא", וריבא היא שפחה בלשון ארמי. אך קשה לומר כן, שהרי גם בתרגום רישלמי נאמר "שבאי רבא".

ממלח

אחד מגדולי העסקנים למען יהדות גרמניה המסורתית, שלחם בהרוף נפש נגד הרפורמים ומתירסי הדת, ישב פעם בסעודת מצוה יחד עם כמה מראשי השועלים המתבלים בגרמנים ובתם הסעודה כבודו לזמן על הכוס בברכת המזון. נטל האיש את כוס הברכה, פנה אל קהל הנאספים ואמר: "אבקש את סליחתכם שאני פותח בנסח הרגיל 'שמעו נא רבותי', שכן יושבים כאן כמה אנשים שאין אני יכול לראותם פברות, מורי ומדריכי. אולם מפיון שהם עצמם מכריזים על עצמם כעל מורים, מורי דרך, אפתח ואמר: 'שמעו נא המורים...'"

ולקח הכהן עץ ארז ואזוב... והשליך אליהו שרפת הפרה" - הארז מרמז על גאווה, והאזוב על שפלות ופחיתות. שתי המדות הללו אינן יפות לאדם, ולשתייהן יפה השרפה. כשם שאין האדם רשאי להתנאות, כך אין לו להיות שפל רוח יותר מדי, אלא יש ללכת בדרך האמצע, בשביל הזהב. (כלי יקר)

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת חוקת תשע"ט

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

זאת חקת התורה (יט, ב)

בספר "לפייד האש" – קורות חייו ותהלוכותיו בקודש של מרן קדוש ישראל הגה"ק מצאנז קלויזנבורג זי"ע מובא: ...וכה מספר לדוגמא אחד השרידים, רבי אברהם יעקב קיש, שהגיע פעם בהיותו שרוי במחנה המות למחיצת רבינו זצ"ל ושמע מפיו דברי תורה. הרבי לא דיבר מעניינא דיומא ומעניינא דאתרא כי אם מענייני... קנין תורה. הוא תמך יתדותיו בפסוק מפרשת השבוע "זאת חוקת התורה אשר צוה ד' לאמור" והזכיר את הדיוק הידוע שהובא במפרשים "מפני מה הכתוב אינו אומר 'זאת חוקת הפרה' כפי שמתבקש מענינה של הפרשה? אלא, הסביר, שחבוי פה רמז לג' דברים המועילים לזכירת הלימוד א. שיחזור על פרקו מאה פעמים ואחד; ב. שיצייר שם הוי"ה מול עיניו בשעת הלימוד, כמובא בספרים הקדושים בשם האריז"ל; ג. שילמד בקול רם וישמע לאזניו. וזה שהכתוב מלמדנו: זאת חוקת התורה, זא"ת נוטריקון זכור א"ל ת'שכח, אשר צו"ה, בגימטריא ק"א, היינו שתשנה פרקך מאה פעמים ואחד, ה', תצייר שם הוי"ה מול עיניך, לאמור, שתגיד בפה ובקול. אם שלש אלה תעשה לך לא תשכח את תלמודך.

זאת חקת התורה (יט, ב)

הקשה האור החיים הק' מדוע לא נאמר 'זאת חקת הפרה', כמו שנאמר בפסח 'זאת חקת הפסח'.

ופי' הרה"ק מקלויזנבורג ע"פ מה ששאל מהרח"ו מרבו האריז"ל מדוע ירדו הדורות ואין אנו משיגים כהשגת הראשונים, וענה האריז"ל שכל זה מחמת שחסר לנו טהרת אפר הפרה אדומה, כמה שנתרחק הדור יותר מאותו דור שזכה לאפר פרה, כך יורדים הדורות מדור לדור. כי רבינא ורב אשי גם לא היה להם אפר פרה, אך זקנם היו עדיין טהורים מטמאת מת ע"י אפר פרה, והחברים היו נזהרים בטהרה. וכיון שהיתה טהרה, הרי היה הנפש טהור מכל גלולים וזוהמות. וכמה שמתרחקים מאפר הפרה, כך יורדים הדורות, אמוראים, רבנן סבוראי, גאונים, ראשונים ואחרונים, ואחרוני אחרונים, עד שהיום נראה הרחוב כמו שהוא נראה.

וכתב החיד"א במדבר קדמות מערכת א' אות כ"ו 'ברור כשמש שאליהו הנביא הביא אפר פרה אל האריז"ל והזהר עליו לטהרו מטומאת המת, ועי"ז זכה למה שזכה'.

לכן כתוב 'זאת חקת התורה', כי זהו החק של כל התורה כולה, לקחת פרה אדומה תמימה, ובכל פעם שנטמאים, יטהר עצמו עם אפר פרה, זהו חק לכל קניין התורה כולה.

זאת חקת התורה (יט, ב)

פרש"י ז"ל לפי שהשטן שאומות העולם מונין את ישראל מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה לפיכך כתב בה חוקה גזרה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחרי'.

מפרש בזה בדרך רמז הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זי"ע (מובא ב'מרגניא טבא') שבשעה שאדם רוצה לעשות איזה מצוה מיד בא אליו היצר בטענה 'מה המצוה הזאת' פי' מה שתעשה כעת הרי אינה מצווה כלל, ואינה נחשבת כלום לפני הבורא ית"ש, בשביל להחלישו ולמנעו מלעשות את המצוה. אבל אם כבר עשה את המצוה אז יבא אליו היצר בטענת "מה טעם יש בה" דהיינו שמכניס בו גאווה שטעם טעם מצוה גדולה כזו.

ידוע מה שכתבו המפרשים שזהו מה שמבקשים 'והסר שטן מלפנינו ומאחרינו' דהיינו מטענות היצר לפני המצוה ולאחר המצוה.

וכפי המסופר (מובא ב'ברית אברם' פרשת וישלח) על הרה"ק רבי ברוך מקוסוב זצ"ל שאמר פעם שאחר התפילה הגיע אליו היצר וניסה להכשילו בהרהורי גאווה שהתפילה היום היתה בכונה גדולה, והשיב לו, שלא יתכן שהתפילה היום היתה כדבעי כי הרי ביקש 'והסר שטן וכו'', ובאם כעת אחרי התפילה מגיעה השטן, ע"כ שהתפילה לא נתקבלה...

וזה כוונת רש"י בדברי קדשו – אומר הרה"ק מפרמישלאן זי"ע – "שהשטן וכו' מונין את ישראל 'מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה' דהיינו קודם ואחרי המצוה בטענות שונות בכדי להכשילו. והעצה לזה, כתב רש"י, על הטענה דקודם עשיית המצוה תשיב לו: גזירה היא מלפני" כך ציוה המלך וזה המצוה מחוייב אני לעשות גם אם אינה נחשבת. ועל הטענה לאחר המצוה של "מה טעם יש בה", תשיב לו: "ואין לך רשות להרהר אחריה".

ברש"י, לפי שהאומות והשטן מונין וכו' למה רק במצוה זו מונין את ישראל, ועוד, שהרי יש בזה טעם של ר"מ הדרשן ולמה נקראת חוקה? מתרץ הרה"ק רבי הירש מליסקא זצ"ל דאו"ה רוצים לעשות קטגוריא לישראל וכבר אז"ל מה דכתיב (ויקרא כב, כז) שור או כשב או עז כי יולד, למה קראו שור, הלא רק עגל יולד, אלא שלא להזכיר העגל קראו שור. ואחר שטעם מצות פרה "תבא אמה ותקנה צואת בנה", מונין האו"ה את ישראל לומר מה טעם המצוה בכדי שיוזכר עוון העגל, ע"כ אמרה תורה חוקה חקקתי גזרה גזרתי ואין לך רשות לומר הטעם. (אור שרגא, וכן הוא ב"ארח לחיים" מזלוטשוב)

ולקחו לטמא מעפר שריפת הפרה (יט, יז)

במדרש: "בקש קהלת למצוא דברי חפץ, בקש להיות כמשה, יצאה בת קול ואמרה וכתוב יושר דברי אמת".

כתב החיד"א (יוסף תהילות פרק ע"ב): טעם פרה אדומה היה מבקש שלמה לידע, ולא נתגלה אלא למשה רבינו ע"ה, ופירשו רבני אשכנז דהכונה דשלמה חשב שהטעם שנתגלה רק למשה הוא מפני ששמו של משה רמזו בתיבות מעפר שריפת הפרה, ופשפש ומצא שמו רמזו בפ' פרה דכתיב לטמא מעפר שריפת החטאת ר"ת שלמה, ועל סמך זה היה טורח למצוא טעם פרה אדומה, וזהו בקש קהלת למצוא דברי חפץ כלומר לדעת טעם פרה אדומה בטענה ששמו רמזו כאמו' יצאת ב"ק ואמרה וכתוב יושר דר"ת לטמא מעפר שריפת החטאת ביושר הוא למשה ודוקא למשה היה מגלה טעם פרה.

(יוסף תהילות)

וירם משה את ידו ויך את הסלע במטוה פעמים ויצא מים רבים (כ, יא)

בתיבת "סלע" יש שלש אותיות סמ"ך למ"ד עי"ן, ואם תכה את האותיות הראשונות והאחרונות, דהיינו מאות סמ"ך תשליך את הס' והך' וישאר בידך רק מ'. וכן מאות למ"ד, תשליך ה' והד' וישאר בידך מ'. וכן עי"ן, תשליך הע' והנ' וישאר בידך י'. והי' "מים" וזה שנאמר ויך את הסלע פעמים היינו שהשליך מן האותיות סלע בכל אות שתי אותיות כנ"ל ויצא "מים", וזה מה שאמר הפייטן בתפלת גשם על הסלע הך ויצאו מים.

קח את המטה והקהל את העדה אתה ואהרן אחיך ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו והוצאת להם מים מן הסלע וגו': (כ, ח)

כתב הר"ן (הדרוש השמיני) שהש"י לא אמר אליו שיכה הסלע במטה כלל. אבל אמר אליו קח את המטה ודברתם אל הסלע, רצה שיהיה המטה לפני הסלע. כי המצאו שם היה עוזר על נתינת מימיו מפני הכח שנתן בו הש"י. אבל לא צוה שיכה הסלע להיותו בלתי צריך לזה, מפני שכבר היה מוכן לכך יותר מהפעם הראשונה, מאשר יצאו ממנו מים רבים זמן רב אלא שעתה נסתם. ולשון הכתוב יורה על זה הוראה שלמה. שבתחלה אמר 'והיכה בצור ויצאו ממנו מים'. אבל עתה אמר 'ונתן מימיו' כאלו הוא אומר שיתן המים הטמונים בתוכו, אלא שעתה עמד איזה דבר בפניהם וסתם מוצאם.

הנה אם כן בפעם הראשונה הצריך הש"י להכות הסלע במטוה, ובפעם השנית לא הצריך כך, אבל שיעמוד המטה בפני הסלע.

והמשל אצלי [בזה] הוא לתינוק אשר בתחלת לימודו יכהו מלמדו במקל ורצועה, ואחרי אשר לומד, אם יסיח דעתו די לו בהראות לו הרצועה. עכ"ל.

ולפי זה נתיישבו כמה משאלותיו של הרמב"ן. דבפעם הראשונה היה צריך להכות על הסלע כאותו תינוק שבתחילת לימודו צריך להכותו במקל וברצועה. אבל אח"כ די להראות לו את הרצועה - וכבר נרמז התלמיד ומבין את כוונת הדברים. ועל כן אמר לו הקב"ה למשה שיקח את המטה עמו - אבל לא יכה בו - אלא ידבר אל הסלע, ומכיון שכבר הורגל הסלע במשך ארבעים שנה להוציא מימיו - די לו ברמז כדי להמשיך וליתן מים.

(להעיר להורות ולהשכיל)

קח את המטה.

בפ' זה רבו הדיוקים: א) מכיון שנאמר 'ודברתם אל הסלע', מה צורך יש במטה ברגע זה? ב) 'והקהל את העדה' ובה"ב (כלומר בסיני) צוה רק: 'וקח אתך מזקני ישראל?' ולא עוד אלא, שלפי חז"ל נעשה נס ועמדו כל ב"י "אל פני הסלע", ומועט החזיק את המרובה (רש"י), ולא יזוהר צורך עשה ה' את הנס הזה? ג) "אתה ואהרן אחיך" – למה צירף הקב"ה בזה את אהרן, הלא בין לדבר אל הסלע ובין להכותו די היה במשה לבדו? ד) 'ודברתם אל הסלע' – למה

בחזקת נאמר "והכית בצור" וכאן "ודברתם" (ה) "לעיניהם" – ובכל מקום נאמר "ודברת באזניהם" וכדומה. כי האזן היא המקבלת את הדיבור ולא העין? (ו) ונתן מימיו והוצאת להם מים מן הסלע" – נראה ככפל לשון? (ז) אצל ונתן נאמר "מימיו" ואצל "והוצאת" – סתם 'מים' (ח) התחיל בלשון רבים "ודברתם אל הסלע" וסיים בלשון יחיד "והוצאת ... והשקית"?

ונקדים דברי הילמדנו, ודברתם אל הסלע שנה עליו דבר הלכה א' או פרק א', היינו לא שמשה ידבר אל הסלע שיתן מימיו, אלא שישהנה עליו דבר הלכה או פרק א' לבני", שישמעו כולם את דברי התורה (ולצורך זה היה הכרח, שיעמדו כולם "אל פני הסלע") ואז "נתן – הסלע – מימיו"; לא מים חדשים, אלא המים שהיה נתן כל מ' שנה לבי" בזכות מרים ושנפסקו עתה במיתתה, יתן עתה מחדש בזכות לימוד התורה של כל ישראל. וכבר העירו בהעמק דבר (הנצי"ב), שעצירת המים של הסלע דומה לעצירת גשמים בעון הדור והתקנה לזה תורה ותפלה (היחידים) – רבנן – מתחילין ומסיימין את התעניות בשעת עצירת גשמים – תענית י', י"ב). ובמגילה ד"ב אמרו, שתלמוד תורה דרבים גדול מהקרבת תמידין, וביארו שם ברש"י, דהיינו ת"ת של כל ישראל. ולפיכך צוה ה' להקחיל את כל העדה ועשה נס, שהחזיק הסלע את כולם, ויהיה זה ת"ת של כל ישראל. ובזכות זה יתן הסלע את "מימיו". אבל דוקא אם כל ישראל ישמעו את דברי התורה בעיון רב ע"מ לקיים תורה לשמה, וזה שנאמר "ודברתם אל הסלע (אולי הכוונה לרמז 'אל הסלע – אבן – יצר הרע המוסר את לב האדם מאחורי ה', ושבדברי תורה תבלין לו, כנאמר "הלא דברי כאש נאום ה' וכפטיש יפוצץ סלע) לעיניהם" – הרוחניים של ב"י, שיתרגשו מדברי התורה והמוסר, שתדברו על הסלע (וכנאמר "ובמרירות תאנח לעיניהם" [יחזקאל כא] שהכוונה לעיני הרוח) ויתפללו כל ב"י על המים: "נתן מימיו". אבל אם לא יתמלאו התנאים האלה, אז הסלע שהיה נתן מימיו בזכות מרים שמתה וגם אין במקום זה זכות תורה ותפילה – לא יתן כבר מימיו, אבל אין לתת לבי" למות בצמא, אלא: "והוצאת להם מים מן הסלע". מים ע"י הכאה, וכמו שעשית בחזק, תעשה נס חדש ומים חדשים. ואת הכאה יעשה משה בעצמו (כמו בחזק) ולפיכך נאמר "והוצאת ... והשקית" בלשון יחיד. ולפיכך נצטוו משה לקחת את המטה, שמא לא ישמעו ב"י את דברי התורה והמוסר, שידיברו משה ואהרן (בעירובין נ"ד מבואר, שמשה היה משתף את אהרן בלימוד תורה לבי"), אז יכה משה במטהו על הסלע ויוציא ממנו מים בהכאה, כמו בחזק (שהיה עוד קודם מתן תורה וא"א היה להוציא ע"י לימוד התורה).

(אזניים לתורה)

מאוצרות המגידים

ויבאו בני ישראל כל העדה מדבר צן בחדש הראשון וישב העם בקדש ותמת שם מרים ותקבר שם: ולא היה מים לעדה ויקהל על משה ועל אהרן: וירב העם עם משה ויאמרו לאמרו ולו גוענו בגווע אחינו לפני ה': (כ, א-ג)

פרש"י 'כל העדה' שכבר מתו מתי מדבר ואלה פרשו לחיים. כי בכל התורה הלשון עדה הוא ציבור חשוב, כמ"ש בפרש שלח 'ותשא כל העדה' פרש"י סנהדראות. אך הלשון 'עם' הוא מדרגה פשוטה כערב רב.

הקשה הרה"ק מקלויזנבורג ז"ל ע בזוה הפסוק סותר את עצמו, כי פתח בלשון חשוב ויבואו בני ישראל כל העדה, ותוך כדי דיבור נאמר 'וישב העם בקדש', ממה נפשך, עדה או עם? וביאר ע"פ מה שהיה זקנו הדברי חיים רגיל לספר מעשה נורא עם אברך חשוב תלמיד חכם למדן וירא שמים, [א לאטישער אינגערמאן] שהיה אוכל 'קעסט' אצל חותנו שהיה איש פשוט מאד, ולא השיג כלל במעלת חתנו התלמיד חכם. אך זה האברך היה יושב ועוסק בתורה בכפר שהיה חותנו גר שם, ולמד בנגלה ובנסתר יום ולילה, וכולם העריכוהו מאד כי לא היה ת"ח כמוהו בכל אותו הכפר. עד שמרוב הכבוד שנתנו לו, התחיל לאחוז מעצמו.

וראה באחד הספרים שאם יושבים בהתבודדות ארבעים יום זוכים לגילוי אליהו, ואז עוד לא טעו לחשוב כמו היום שיכולים להיות זולל וסובא וגם לזכות לגילוי אליהו, לכן החל לפרוש עצמו לגמרי מעוה"ז וסגר את עצמו מ' יום באיזה חדר ועסק בתורה יומם ולילה ברציפות.

ויהי ביום הארבעים באשמורת הבוקר, ויעבור הגוי חוטב העצים של אותו הכפר סמוך לדלת אותו החדר, וכיון שבחוץ היה הכפור גדול, ביקש חוטב העצים לחמם את ידיו בתוך החדר, ויפתח את דלת החדר. וזה האברך הבין בוודאי שזהו אליהו הנביא שהגיע אליו בצורת גוי חוטב העצים, וכיבד אותו בכבוד גדול, וכבדו לשבת, וכיבד אותו בכוס של אליהו, ומזג לו כוס גדול של יין לשתות, ולאחר ששתה הגוי, בירך אותו בפולנית בהתלהבות גדולה, וענה האברך אמן על ברכת אותו גוי, ואח"כ חטף ושתה שיירים מכוסו של 'אליהו הנביא'. ואח"כ יצא הגוי לדרכו. וחזר האברך ללימודו בהרגשת התעלות ושמחה שזכה לגילוי אליהו הנביא, אשרי מי שראה פניו בהקיץ, וגם זכה לקבל ממנו ברכה.

בהמשך היום פגש אותו הגוי את חותן האברך הנ"ל, שהכירו היטב, וסיפר לו איזה חתן טוב יש לך, היום לפנות בוקר רציתי לחמם עצמי קצת, ונכנסתי לבית חתן, ותיכף כיבד אותי בכוס גדול של יין וכו'. והנה אותו האברך לא יכל להתאפק מלספר שהיה לו גילוי אליהו [כמו שכתב בהקדמת השב שבעתתאם שגם אם יזכה אדם לעלות לשמים ולשמעו תורה ממתיבתא דרקיעא, לא יוכל להשיב נפשו לפני שייספר לחבירו מה שזכה לראות כשעלה למעלה וכו'] ואכן סיפר לחותנו את הסוד שזכה היום לפנות בוקר לגילוי אליהו. תיכף ששמע חותנו את דבריו, קפץ ממקומו כנשון נחש, גואלד, הרי זה היה הגוי חוטב העצים, הרי שתית יין נסך רחמנא ליצלן, עכשיו צריך להכשיר את כוס של אליהו.

כשסיפר הדברי חיים זאת המעשה, שאל מדוע נכשל האברך בחטא כזה, הרי כתב בשו"ע כשסיפר הדברי חיים זאת המעשה, שאל מדוע נכשל האברך בחטא כזה, הרי כתב בשו"ע יו"ד ברמ"א מי שנכשל ביין נסך צריך להתענות כמה וכמה תעניות לכפר עוונות שנכשל בשוגג ביין נסך. וענה שכיון שעלה בדעת האברך שהוא ראוי לגילוי אליהו הנביא, הרי אמרו בגמ' סוטה שכל מי שיש בו גסות הרוח כאילו עובד עבודה זרה, ומדה כנגד מדה, כיון שהיה גס רוח מעין ע"ז, סיבבוהו משמים שיכשל ממש ביין נסך. כי אסור לאדם ללכת בגדולות ונפלאות למעלה ממדרגתו, כשהוא עניו ושפל ברך אין עולה על דעתו שהוא ראוי לגילוי אליהו.

בזה מיישב הקלויזנבורגער רב את לשון הפסוק הנ"ל, הגם שאסור לנו לדבר על דור המדבר ועל דור באי הארץ, אין לנו שום השגה בעוצם מעלתם, אך בדרך מוסר י"ל שכאן לאחר שכבר כלו מתי מדבר ונשארו רק הדור באי הארץ, עלה בדעתם שאנו אין אנו כמו אבינו וזקננו של עמדו בנסיונות המדבר, ונאמר בהם 'ארבעים שנה אקוט בדור ואומר עם תלעי לבב הם והם לא ידעו דרכי', אנחנו כן חזקים וראויים להכנס לארץ ישראל. ואנחנו בבחינת 'עדה שלימה', חסידים ואנשי מעשה בלי חסרונות. וכיון שלא הרגישו בעוה"ש ושפלות הרוח, באותו רגע ובאותו פסוק כבר הם מכונים 'וישב העם בקדש', וכבר ירדו ממדרגתם. ומתה מרים הצדקנית. כמ"ש בחובות הלבבות שער התשובה פ"ח שמי שהוא שלם ומושלם, או צריך להתיירא מאד מהנסיונות שיש למי שחושב שהוא שלם. כמו שאמר החכם לתלמידיו, אם לא היה לכם חטאים, הייתי מתיירא ממכם יותר מהעבירה שהיא גדולה מכל העבירות, והוא עוון הגאות. כי כשאדם חטא, ולא התפלל כראוי, הרי מסתובב כשפל וכנעו, אך כשמצליח ועולה, ורחב לבבו, אזי צריך מאד להזהר מגאווה.

ויעש משה נחש נחשת (כא, ט)

ויעש משה נחש נחשת לא נאמר לו לעשותו של נחשת, אלא אמר משה הקב"ה אמר לי נחש, אני אעשנו של נחשת, לשון נופל על הלשון, זה לשון רש"י מדברי רבותינו (ב"ר לא ח) ולא הבינותי זה, שהרי הקב"ה לא הזכיר לו "נחש" אלא "עשה לך שרף" אבל דעתם לומר כי הלך משה אחר שם העצם אשר לו והנראה בעיני בסוד הדבר הזה, כי הוא מדרכי התורה שכל מעשיה נס בתוך נס, וחסרה הנזק במזיק תרפא החולי במחליא, כמו שהזכירו (מכילתא ויסע א) בבורה נס, עץ (שממות טו כה) וכן במלח אלישע במים (מ"ב ב כא) וידוע מדרכי הרפואות, שכל נשוכי בעלי הארס יסתכנו בראותם אותם או בראות דמותם, עד כי נשוכי הכלב השוטה וכן שאר הבהמות השוטות אם יביטו במים יראה להם שם בבואת הכלב או המזיק וימותו, כמו שכתוב בספרי הרפואות ומוזכר בגמרא במסכת יומא (פד) וכן ישמרו אותם הרופאים מהזכיר בפניהם שם הנושך, שלא יזכרו אותם כלל כי נפשם תדבק במחשבה ההיא ולא תפרד ממנה כלל עד שתמית אותם וכבר הזכירו דבר מנוסה מפלאות התולדה, כי נושך הכלב השוטה אחרי שנשתטה בחליו אם יקובל השתן שלו בכלי זכוכית יראה בשתן דמות גורי כלבים קטנים, ואם תעביר המים במטלית ותסננם לא תמצא בהם שום רושם כלל, וכשתחזירם לכלי הזכוכית וישתהו שם כשעה תחזור ותראה שם גורי הכלבים מתוארים, וזה אמת הוא בפלאי כחות הנפש וכשיהיה כל זה כך, ראוי היה לישראל נשוכי הנחשים השרפים שלא יראו נחש ולא יזכרו ולא יעלו על לב כלל, וצוה הקב"ה למשה לעשות להם דמות שרף, הוא הממית אותם וידוע כי הנחשים השרפים אדומים העינים רחבי הראש שגופם כעין הנחשת בצוארם, ולכן לא מצא משה לקיים מצותו בשרף בלתי שיעשה נחש נחשת כי הוא דמות נחש שרף, ואם יעשנו מדבר אחר היה דמות נחש ולא דמות שרף ומה שאמרו מן הלשון הנופל על הלשון, כי הזכרת השם בלבד תזיק והכלל, כי צוה השם שיתרפאו במזיק הממית בטבע ועשו דמותו ושמו, וכשיהיה האדם מביט בכוונה אל נחש הנחשת שהוא כעין המזיק לגמרי, היה חי, להודיעם כי השם ממית ומחיה:

(רמב"ן)

אם נתן נתן את העם הזה בידי וגו'. (כא, ב)

פירש"י ז"ל "וישב הנגב – זה עמלק שנאמר (במדבר יג) עמלק יושב בארץ הנגב ושנה את לשונו לדבר בלשון כנען כדי שיהיו ישראל מתפללים להקב"ה לתת כנענים בידם והם אינם כנענים ראו ישראל לבושיהם כלבושי עמלקים ולשונם לשון כנען אמרו נתפלל סתם שנאמר אם נתון נתן את העם הזה בידי".

שמעתי בשם הגה"ק החי"ה הרי"מ ז"ע שהקשה למה לא שינו גם את מלבושם, כדי שלא יכירום כלל. ואמר שאם היו משנים גם לבושיהם. ובני ישראל ה' מבקשים להשי"ת שימסור כנענים בידם. היו נמסרים באמת. אף

וחז"ל דרשו 'ולא היה מים לעדה', שלא היה להם תורה. ובגמ' דרשו 'למה נמשלה תורה למים' שהולכת ממקום גבוה למקום נמוך, כמו שלמדו חז"ל משירת הבאר, ומבמות הגיא, מי שהוא נמוך וקטן, אצלו מאיר אור התורה. מאן דאיהו רב איהו זעיר, ומאן דאיהו זעיר איהו רב. (הגרמ"י רייזמן)

להקדישני (כ, יב)

כל יהודי, בכל גיל ובכל מצב, יכול לקדש את השם, ולגרום לריבוי כבוד שם שמיים בעולם. זאת נלמד מהמכתב שקיבלנו מת"ח ירושלמי, המתגורר באחת השכונות החרדיות, והוא מעיד על טהרתם וקדושתם של ילדי ישראל, ועל רצונם להתקרב לבוראם ולקדש את שמו.

הקב"ה בירך אותי, במשפחה גדולה, כותב הת"ח הירושלמי, וכידוע לכל הורה - כשרונותיהם של הילדים אינם שווים, ויש כאלה שבניגוד לאחיהם, התופסים כל דבר במהירות, לוקח להם לפעמים זמן רב להבין את הנאמר.

בין ילדי יש אחד שגם אם לא הייתי מגדיר אותו כקשה הבנה, אבל ברור שביחס ליתר הבנים שלי, הוא טיפוס לא כשרוני בעליל. אנחנו, כהורים, מקפידים להתייחס אליו, ואל אי ההבנה שלו, ב...הבנה, ויודעים את המינן המדויק מתי לעודד ומתי לדבר, ומתי לעשות גם את ההיפך.

אבל האחים שלו, גם אלה הגדולים ממנו וכמובן שגם הצעירים, לא בדיוק מודעים לבעיה, ופעמים רבות יוצאים שהם לועגים לו. הם אינם עושים זאת מרוע לב, אבל לפעמים כאשר מתקיים דיון על השלחן בסעודות השבת, והוא אינו קולט את המדובר, הם מכניסו אותו בצורה ספונטנית בכינויים לא הכי נחמדים, הגורמים לו בושה.

גם כאשר לא מדובר בוויכוח משפחתי, ליד השלחן, אלא סתם בחילופי דברים בין האחים, ובפולמוס שגרתי המתנהל בכל בית בישראל, הוא אינו מפגין כישורי הבנה מבורכים, ואז באות התגובות הטבעיות כמו 'אתה טיפש', 'אי אפשר לדבר איתך על שום דבר', ואלה עוד התגובות הנחמדות...

למותר לציין שגם בלכתו לחיידר, סופג הילד מנה גדולה של עלבונות מחבריו, הלוועים לו כאשר הוא אינו קולט את הנלמד בכיתה, ושואל שאלות שאינן חכמות. אם בבית, אצל האחים, המצב הוא כזה, על אחת כמה וכמה שילדי הכיתה מאלענים עליו ומזלזלים בו.

לקח מאלף לכל הורה

כדאי לציין שהילד עצמו אף פעם לא הגיב לכינוי הגנאי, אלא המשיך בשגרת חייו כאילו לא אירע דבר. ניתן היה לזהות בכך את תכונות נפשו הענוגות, בהן התברך מן שמיא, עד שגם אנחנו, כהורים, התפעלנו ממנו מאוד.

והנה, בחודשים האחרונים - ממשיך הת"ח במכתבו - הבחנתי שכל פעם כאשר הילד הזה סופג עלבון ממאן דהוא, הוא לוחש דבר מה בפיו. ניסיתי לשמוע מה הוא אומר, אך כיון שהמלים יוצאות מפיו בלחש גמור, אינני מצליח לקלוט אף מילה.

בתחילה לא שמתי לב שהוא עושה זאת דוקא כאשר פוגעים בו. אך כאשר הרגשתי בכך, הדבר גרם לי לפליאה, והחלטתי לגשת אל הילד, ולשאלו אותו על כך.

והבן השיב, ומתשובתו יכולתי ללמוד באיזו דרגה רוחנית נפלאה הוא מצוי. צריך לזכור שמדובר בילד בגיל 9, ולכן נדהמתי להיווכח בעוצמה הרוחנית שלו, ובעצם - יש כאן לקח מאלף לכל הורה, שיידיע שאסור לזלזל באף ילד מילדי, וגם אם הוא איננו כשרוני במיוחד, הקב"ה טבע בו תכונות אחרות שבהן הוא יכול להעלות את עצמו לפסגות שיא, לא פחות מכל ילד כשרוני אחר. והדברים פשוטים.

הילד סיפר לי, בשפתו הטבעית והילדותית, שכאשר היה בבית הכנסת הזדמן לידיו הספר 'עלינו לשבח', שבו הובא דבר מופלא ממון הגר"ח קניבסקי שליט"א, והוא, שכאשר פוגעים ביהודי, ומעליבים אותו, והוא אינו מגיב, ומכניס את עצמו על ידי כך לחבורת הקודש של 'הנעלבים ואינם עולבים' - זה הזמן הטוב ביותר לבקש ממנו ברכה.

במאמר מוסגר ניצין שאכן הבאנו שם כמה סיפורים על אנשים שנושעו בצורה על טבעית, לאחר שחיפשו אדם העונה על התואר הנ"ל, וביקשו ממנו ברכה. הדבר הזה שהופיע בספר נכנס עמוק עמוק אל תוככי לבי, הוסיף הילד ואמר, גם מפני שמי שאמר את זה הוא אחד מגדולי הדור, וגם משום שהבנתי את עומק הפנין, וידעתי - מנסיוני האישי - איזה זכויות עומדות לאדם שנעלב ואינו משיב מלחמה למעליבו. וידעתי גם ידעתי כמה זה קשה, ולכן הבנתי את כוח הברכה שיש ברגעים אלה בפיו של אותו נעלב.

ולפתע פתאום, המשיך הילד, הרגשתי את עצמי מאושר מאוד... מאושר, על כי ניתן בידי כוח עצום ורב, שאין לאנשים אחרים... שהרי אני 'זוכה' מדי יום לקיתונות של גנאי, וכל פעם כאשר אינני מגיב להעלבות הללו, ומכליל את עצמי בין אלה הנעלבים ואינם עולבים, הרי יכולתי לברך את כל מי שזקוק לישועה.

משהגעתי למסקנה זו, נכנסה בליבי אש קודש ורצון עז לסייע לאנשים אומללים על ידי כוח הברכה שלי. נכון שאנשים לא מגיעים אליי כדי שאברך אותם, אבל הרי יש בכוחי לעשות זאת גם בלי שהם יבואו אליי, וגם בלי שיידעו כלל שאני מברך אותם...

ואז התחלתי לאסוף את כל המודעות על שמותיהם של החולים התלויות בבתי הכנסת, ומתוך העיתונים, ואני משנן את השמות הללו בעל פה (מדהים!!! ילד בן 9!!!) וכשפוגעים בי, וכדרכי אינני מגיב, אני מתפלל מיד להשי"ת שירחם על החולים הללו.

אני יכול להעיד על עצמי, מסיים הת"ח את מכתבו, שכאשר שמעתי את הדברים יוצאים מפי הילד שלי, חשבתי שאני מתעלף... אם גם עד היום הערכת אתו במאוד על המאמצים שהוא עושה להבין את החומר הנלמד בכיתה, ועל כך שהוא איננו מגיב לכינויים הפוגעניים, היום אני יודע שיש להעריכו בכפלי כפליים.

לדעתי כדאי מאוד לפרסם את הדברים, ללמד לבני ישראל קשת, ולהודיע ולהיודע שלכל יהודי יש תפקיד מיוחד בעולם, ותכונות נפש ייחודיות שאף אחד לא יוכל לקחת אותן ממנו, ואם כל אחד יציל את כישוריו הוא, וישתדל לקדש בהם את שמו יתברך, כל העולם שלנו יהיה נראה אחרת. (ברכי נפשי)

"דאמר ריש לקיש מנין שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה שנאמר זאת התורה אדם כי ימות באהל" (ברכות סג):

נשמע ארבעה פשטים על דברי חז"ל: "אדם כי ימות באהל - אין התורה נקנית אלא במי שממית עצמו עליה". ראיתי דבר התעוררות בשם כ"ק הרבי מוויזניץ (שליט"א) [זצ"ל]:

"כי לא ידע האדם את עיתו" זו הנהגת שמים - אדם לא ידע מתי ימות. דוד המלך ביקש מהקב"ה "הודיעני" ה' נאות לגלות לו רק משהו אחד, כי ימות בשבת, יותר מכך אין אפשרות לגלות - "באיזו שבת לא הודיעו". "ואדעה מה חדל אני - אמר לו: בשבת תמות" (שבת דף ל')

נתאר, מה היה אילו לא היתה גזירה כזו - שלא ידע האדם את עיתו - אלא, היינו מקבלים מידע מדויק באיזה יום כל אחד ימות, מה אדם היה עושה באותו יום? "הרי הפריז'ידר ריק?", היה חושב לעצמו ורץ לקנות כמה עגבניות ומלפפונים ושוזיפים, "גם בבנק צריך לסדר כמה עניינים בחשבון" ומזדרז לבנק לפני שישגר, כן! האננס! חס ושלום! לא עגבניות, לא בנק ולא בנות - כי "היום, היום האחרון שלי, אוי! מחר אין", והיה תופס בכל כוחו כל שניה. "אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה" אם יחשוב תמיד שמא אני הולך למות - ממית עצמו עליה - ממילא אין לי רגע מיותר וזמן של בטלה וכך התורה מתקיימת בידו.

כי ימות - בשעת מיתה

הגמ' דורשת עוד "אדם ימות באהל - אפי' בשעת מיתה יעסוק בתורה" גם באותה שעה, אפילו באותם רגעים צריך ללמוד. על החתם סופר מסופר כי לפני יציאת הנשמה נכנסו ה'חברא קדישא' לחדרו, הם דיברו ושוחחו בקול לגבי כמה עניינים לפתע שמעו את קולו "מדוע מפריעים לי?! (אני כעת באמצע הלימוד), וואס שטערן זיי?"

הגר"א נפטר בסוכות עם לולב ואתרוג בידו. כפי המסופר, מתחילת מחלתו הוא מיאן להכניס רופא לחדרו ועל פי לשון הרמב"ן "מה לרופאים בבית יראי ה'" אך יומיים לפני הסתלקותו, כאשר בני הבית ביקשו בתחנונים שיאות להכניס רופא, הבין כי בני המשפחה בצער רב, הסכים, למענם, שיכניסו רופא. הרופא טיפל בו עד פטירתו. שעתים לפני פטירתו נכנס אחד התלמידים ושאל את הרופא "איפה זה אוחז?" כמי ששואל מה מצבו. הגביה הרופא את ראשו: "איפה זה אוחז, אתה שואל? במסכת כלים... אני שומע שהוא חוזר כעת על משניות ממסכת זו" אפילו בשעת מיתה יעסוק בתורה! - "ימות באהל".

הוא ימית עצמו אם יחיה באוהל

לצערי נאלצתי לשהות רבות בארצות הגולה, ולנסוע הלך חזור פעמים רבות, כמובן שנסעתי במטוס.

באירון למעלה ישנה "מחלקה ראשונה" - למטה, צפוף מאד. כיון שלכל מקום יש משמעות של כסף - הם מרבים במקומות ומצופפים, אבל למעלה - אוה! לכל אחד כורסה עם חמש וחצי קפיצים, יש אורונים ממש כמו בני מלכים - לכל אחד יש רשות היחיד בפני עצמו, פלאי פלאים - מלכות'דיג. ויהי היום, פעם אחת, ביקשתי רשות מאחד האחראים כי יתנו לי לראות איך נראה שם בקומה שניה למעלה (במחלקה ראשונה). אמרו לי שם יושבים ה'בעסערע מענטשן'... ביקשתי והשגתי אישור לרגע קצר. עליתי. ראיתי כי אכן לא רע שם, נישט קשה... ירדתי למטה ופגשתי יהודי שהכרתי אותו קצת, איש אמיד ובעל יכולת. הייתי קצת בהתפעלות מההבדל הקיצוני המשמעותי בין המחלקה העליונה לעומת התחתונה, ופניתי אליו: "אתה יושב פה?! מילא אני וכמותי, אבל אתה כן יכול להרשות לעצמך להוסיף כסף ולקנות מקום יותר מרווח עם כורסא וכו'" ואכן מה זה בשבילו עוד כמה מאות דולרים. הוא הביט עלי והגיב בתרעומת (באידיש): "וכי חסר דעה אני, האם אתה חושב כי אני משוגע?!"

"למה משוגע, חלילה, הרי למעלה כל כך טוב?" שאלתי.

"כמה זמן נוסעים כאן שנים עשרה שעות או שלוש עשרה - כולל ההפסקה בהולנד, אנו מתעכבים בדרך עוד שעה. וכי לשם כך אזרק סכום כזה של כסף

קצת מתים?! תעשה את זה בשש, שבע בערב, תראה מה נעשה בחנות עושים כאן כסף!..." הייתה מבינה כי ה' ישמור - הוא מת! מה אפשר לעשות, הרי אינך חסרת דיעה. לכן, מה אפשר לעשות - משעה עשר בבוקר עד שתיים עשרה - אני מת! ("אדם כי ימות"), וכי איכפת לך כי בשתיים עשרה אני קם לתחיית המתים... פלאי פלאים!

בזכות הציבור נזכרתי במעשה, מעשה שהיה! יהודי יקר, ר' דוד גליק ז"ל - היתה לו חנות של 'טפטים' מול איצקוביץ. מידי יום לקראת השיעור (של רבי שמחה קסלר זצ"ל) היה נועל את החנות והולך ללמוד.

והנה ערב אחד, רבע שעה לפני השיעור נכנס אדם ואמר שיש לו כמה עסקאות - רצונו לקנות כך וכך טפטים שונים (הוא מצפה קירות של מוסד שלם וכו'). "רגע אדוני, יש לי בסך הכל רבע שעה, ואני רואה שאתה הולך על גדול, ורבע שעה לא תספיק, אזי אני מבקש ממך, תעשה את זה מחר."

"לא! לא! תן לי" התחנן, לא שמע להפצרותיו והתחיל את הביצוע. הוא הוריד לעצמו גלילים, ומיד היה נראה כי אכן הוא קנין רציני, הוא עתיד לרכוש 'חתיכה הראויה להתכבד'... טוב, השעה התקרבה.

"אתה זוכר מה אמרתי לך - בשבע אני סוגר!" אמר לו ר' דוד.

"מה אתה מאיץ בי סתם, זו קניה דחופה, תעזוב אותי."

"אני סוגר!" הכריז ר' דוד.

"הקונה עלה שוב למעלה והוריד סליל, בחר חמישים מטר ועוד צבע אחד, אני זקוק לעוד כמה צבעים".

השעה שבע הגיעה "אדוני, אני סוגר את החנות!".

"רגע, מה אתה עושה לי! בשום אופן!"

"טוב, אתה יודע מה, אני רואה כי רק לבחור גוונים וצבעים יקח לך עוד שעה, א"כ, לא איכפת לי, קח את המפתח תישאר בחנות תעשה ככתוך שלך, תבדוק, תמדוד ואני אשוב עוד שעה וחצי, כי לשיעור אני הולך בכל מחיר! לשיעור של הרב שלי".

"מה פתאום אתה נותן לי מפתח?!" (הוא הרי לא מכיר אותו כלל) הביט עליו בצורה משונה, "אתה הולך להשאיר בידי את המפתח?!" (הרי אפשר לרוקן את כל החנות וישאר בשן ועין). אך ר' דוד כבר בדרך החוצה הושיט לו את המפתח.

ר' דוד יוצא, עולה על האופנים בחוץ לנסוע.

כאשר עלה לאופנים, האיש דילג אחריו.

"הלו, רגע אחד!" קרא.

"אין רגע, אני נוסע זהו".

"לא רק רגע על השעון".

"טוב, מה אתה רוצה?"

"אני לא קונה שום דבר, אני מ'מס הכנסה' לביקורת לבדוק את נאמנותך, אני רוצה להגיד לך אדם שבשביל לא להפסיד שיעור מוכן להסתכן כל כך, לוותר כל כך, וגם לתת מפתח, אין לך היום שום ביקורת, הכל חלק. כל הכבוד לך!" מעשה שהיה! "אדם כי ימות באהל!"

ה' יעזרנו, ישמע חכם ויוסף לקח.

(להגיד)

הגר"ח מבריסק זצ"ל באחת מדרשותיו פירש את הפסוק כנ"ל, והוסיף תוספת נפלאה וכה אמר: יותר מזה כלול במאמר זה, כי הנה דמיינו לעצמכם שיום אחד הוחלט בשמים להרשות לכל הנפטרים לקום למשך שעה אחת מקבריהם, ובאותה שעה רשאים הם לעשות כרצונם. כשהדבר נודע בעוה"ז באו כולם לבית הקברות להפגש עם יקיריהם ולדרוש בשלומם. אך מיד שהקברים נפתחו קמו כל הנפטרים מקברם ורצו במהירות הבזק לבתי המדרשות וישבו ללמוד בהתמדה עצומה ונוראה, ולא רצו להביט ולדבר עם שום אדם בעולם.

זוהי כוונת חז"ל 'אין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליה' כלומר אין התורה מתקיימת רק אצל מי שמתייחס לזמן בעולם הזה כמו זה שניתנה לו ההזדמנות לקום מקברו לשעה קלה והוא רץ לבית מדרש...

(אוצרות התורה)

ויקחו אליך פרה אדומה תמימה (יט, ב)

רש"י מביא בשם המדרש "ויקחו אליך - לעולם היא נקראת על שמך, פרה שעשה משה במדבר".

שואל ה"כלי יקר": מהי המעלה המיוחדת בכך שהפרה תיקרא על שמו של משה רבינו בדוקא? ומבאר, שאין המצוה נקראת אלא על שם גומרה, וכיוון שהפרה האדומה באה ככפרה על חטא העגל, ומשה רבינו התחיל בכפרה זו, כאשר שרף את העגל והשקה מאפרו את בני ישראל - לכן הוא רצה שגם גמר הכפרה, הפרה האדומה, תיקרא על שמו.

ומביא שם מהמדרש (ילקוט שמעוני פרשת יתרו): "כששמע משה רבינו שהקב"ה אמר הלכה בשם אליעזר, פרה בת שתיים עגלה בת שנתה, אמר: יהי רצון שיהא אליעזר זה מיוצאי חלצי, שנאמר: 'ושם האחד אליעזר'".

(נקב בסכום) וכי משוגע אני, האם כדאי?! בשלמא אם היית אומר לי על נסיעה שבועיים למיאמי ביץ' נו, אז הייתי חושב ומבין..."

אמרת לעצמי, רגע רגע, שבועיים למיאמי ביץ' אף הם כלום - חולפים עוברים, ואם מתבוננים מעט מבינים, כי כל שבועים השנים חולפות עוברות. תחשבו נא - מביטים עשר שנים אחורנית, היכן הן נעלמו לכם - חלפו והלכו כחלום יעוף, וכמה עשר שנים יש בכלל חיי האדם, שבע פעמים אותן עשר שנים שעברו כחלום יעוף. זה העולם! וכפי שאמר אותו עשיר "וכי אני חסר דעה, להשקיע כל כך בשביל זמן קצר כזה?!" לכן כדאי להכין רק לקביעות לא לארעי.

התורה אומרת אדם כי ימות באהל, היכן אדם מת? באהל בביתו הארעי כלומר העולם הזה, אבל שם - בעולם הבא אין מות, הכל קבוע ואיתן "כי הולך אדם אל בית עולמו" בית! מצבו קבוע בבית.

רבתי. שם זקוקים לסלון טוב, כלים נאים ודירה נאה. אך כאן באהל הארעי, אין צורך להשקיע. כי אנשים חכמים לא משקיעים בארעי.

ידוע מה שהחפץ חיים השיב לאותו תייר שביקר בביתו: אמרו לו לאותו תייר כי הוא עתיד להיכנס לבית גדול הדור - רבן של ישראל, כאשר נכנס ראה כי ממש גיפערלאך (נורא), במקום כיסאות - יושבים על ספסלים, בית פשוט וישן "וכי כך נאה ויאה?!" השתומם הוא ושאל את החפץ חיים:

"רבי יש דבר שמאד מעיק לי, תראה באיזו דירה אתה חי ובאילו רהיטים אתה משתמש, מדוע?"

"במה באת עד ראדיו?", שאל החפץ חיים במתק לשונו, "על מה ישבת ברכבת שנסעת בה עד אישישווק? (משם היו נוסעים בעגלה עד ראדיו) וכי היה לך ברכבת מזונו מפואר? א"כ מה לך להתלונן עלי בשעה שגם אתה ישבת כך בקרון?"

צחק העשירי: "זו נסיעה בסך הכל. שהרבי יבוא אצלי לבית, וכבר יראה מה יש לי - על מה אני ישן, יושב, ומה אני אוכל, רכבת היא סך הכל דורך פארנדיג = בנסיעה עוברת".

גם אני בסך הכל בנסיעה... תשעים שנה בנסיעה" סיים החפץ חיים, ופני העשירי נבוכו.

כאשר יודעים כי אנו ב"אהל" ארעי - לא עושים עסק מהעולם הזה, מכינים כורסאות לעולם הקבוע.

הרבי ר' שלום המחיש פעם, פלאי פלאים נורא. על פלוני שהחליט לצאת לגור באמריקה, הנסיעה כידוע, ארכה כמה חודשים באוניה. הבין אותו מהגר כי באמצע הנסיעה תהיה תחנה של שבועיים בצרפת "כיצד אסתדר שבועיים בשפה כל כך קשה" - צרפתית הרי קשה לקלוט: לו, לו, לו, טוב החליט, "אלמד יומם ולילה צרפתית" והיה שמח וטוב לוב.

לעג לו אחד מחבריו "איפה הראש שלך? וכי אנגלית אתה כבר יודע, הרי סוף סוף אחרי אותם שבועים הינך נוסע לאמריקה. שם תגור. וכי כבר למדת אנגלית?" "טוב, אך היכן אהיה קודם. הלא בצרפת, א"כ קודם אעשה הכנות לצרפת, אח"כ נכין כבר בשביל אמריקה" השיב ב"חכמתו". הבנו? כל שלושת החדשים היה עסוק עם הלו לו לו לו, צרפתית. מילה באנגלית לא ידע. בשביל השבועיים הכין ולשבעים שנה לא הכין, גיוואלדיג, אה, ישמע חכם ויוסף לקח.

"עכשיו אני מת - אח"כ אחזור לחיים"

על הפסוק הזה אדם כי ימות באהל - "אין התורה נקנית אלא במי שממית עצמו עליה", אמר החפץ חיים דבר פרקטי כל כך. תיבל את דבריו במעשה:

היה יהודי שהחליט "עד כמה אני חייב לעשות לעולם הזה, הבה נכין ג"כ לעולם הבא". נו, מה עושים? הנה, חשב לעצמו "בבית הכנסת הקרוב מתקיים שיעור בין עשר לשתיים עשרה בבוקר אלך לשם". טוב, מה עושים עם החנות? התחילו הספיקות. "אבל, אני רוצה לדאוג לתכלית. אני הולך לשיעור!" החליט. זהו. כך עשה. והדבר נמשך שבועות וחודשים ולא נודע שום דבר.

יום אחד אשתו היתה צריכה לדבר איתו בשעה עשר וחצי בבוקר, היא הגיעה לחנות, והוא אינו, "מסתמא היה צריך ללכת רגע" חשבה. דבר נורמלי הקורה. המתינה שעה ארוכה ואינו חוזר. ממתינה, מחכה חצי שעה, שעה, שעה וחצי - עד שתיים עשרה! והנה הוא הגיע. "איפה היית? לא ידעתה היכן לחפש, ודאגתי כל כך!"

"מה הפירוש, איפה הייתי? כל יום זה כך - יש כאן ממול בית כנסת, יש שיעור ולומדים תורה מעשר עד שתיים עשרה - אני שם".

היא תפסה את הראש, "וכי יצאת מדעתך, חסר משוגעים אנכי? באמצע היום! תראה מה הולך כאן! הכל חי ותוסס, מרויחים! עושים כסף! ואתה סוגר באמצע?!" היא החלה לעשות סקנדל "וכי ידוע לך כמה קונים היו והלכו בפחי נפש?" צעקה בסערה.

"רגע, רגע, פנה אליה, לא לצעוק, הרגע, יש לי משהו להגיד לך. נו, בסדר". רצוני לשאול אותך שאלה:

מה היה אם במקום לבוא לכאן בעשר ורבע, היית מקבלת טלפון הביתה כי רחמנא ליצלן בעלך קיבל אירוע, ולקחו אותו לבית החולים... ודאי היית ממחרת לבית החולים - מתרוצצת ממקום למקום, טיפול נמרץ וכו', אחרי חצי שעה מודיעים לך בחוץ ש'ברוך דיין האמת', הוא כבר לא חי. וכי גם אז היית נכנסת וצועקת לעומתי: "האם מצאת לך זמן עכשיו באמצע היום למות, וכי

"אדם כי ימות באהל" – באהלה של תורה. אין לו בעולמו אלא ד' אמות של תורה. כל זמנו, כל כחותיו, כל מעייניו – בתורה הקדושה, תורת חיים. בצעירותי למדתי בישיבה קטנה של פוניבז'. פעם בא הרבי רבי שלום שבדרון זצ"ל למסור 'שמועס' לבחורים, ובתוך הדברים סיפר את הסיפור הבא. הוא אמר שהבריסקע רב אמר שאת הסיפור הזה צריך ללמוד בחברותא! הוא שמע את הסיפור הזה מרבי חיים בריסקער, ששמע מה"בית הלוי", ששמע מרבי איצלקע וואלוזינר, ששמע מרבי חיים וואלוזינר – תלמיד ה"שאגת אריה".

וכך סיפר:

כידוע, ה"שאגת אריה" היה עורך גלות. היה לבוש כעני ואביון, נודד מעירה לעירה ומתאכסן בבתי יהודים שהלינו אותו בביתם ונתנו לו מעט אוכל. כמוכן, איש לא הכירו, כולם סברו שהוא איש פשוט.

פעם התאכסן אצל משפחה אחת. נתנו לו לאכול צלחת מרק. בעודו שקוע בעולמות עליונים נשפך מעט מרק על השולחן. כעסה בעלת הבית והתחילה לגעור בו: "מדוע לכלכת את המפה, אתה לא שם לב איך אתה אוכל?!..." צעקותיה של האשה העירו אותו ממחשבותיו והחזירוהו לקרקע המציאות. הוא שאל לפרש הצעקות, ואמרו לו שהן כווננו כלפיו... הוא לא הבין על מה ולמה, ובעלת הבית שבה והסבירה לו...

כששמע זאת, התנצל על מעשהו, קם מהשולחן, הודה למארחיו על הכנסת האורחים, נטל את שקו ובו מעט ממטלטליו - ועשה דרכו לשוב לעירו. קץ לגלות! תלמידיו הופתעו לראותו שב מהגלות מהר מן הצפוי. ובקשו לדעת מה הסיבה שקיצר את גלותו.

סיפר להם את המעשה באותה בעלת הבית שגערה בו על ששפך מעט מרק והכתים את מפת השולחן, ואמר כי בעקבות זאת גדע את גלותו.

תמהו התלמידים: "רבינו, תורה היא ולמודו אנו צריכים. ממה נפשך, אם יש צורך בגלות, וכי בגלל צעקה אחת של איזו בעלת בית שמים קץ לגלות?! ביותר קשה, הרי תכלית כל הגלות היא לשבור את המידות ולסבול בושות וביזיונות, ומה זו גערה של איזו בעלת בית לעומת כל הסבל והביזיונות שעוברים בגלות?"

אמר להם: "אסביר לכם פשר הענין. כשאני יוצא לגלות, כל זמני מוקדש לתורה ולעבודת ה'. זה עיקר מעלת הגלות. והנה, כשאותה בעלת בית צעקה עלי, באותו רגע הופרעתי מלמודי. נאלצתי להפסיק את עיוני בתורה ולברר את פשר הצעקה. ואם גלות גורמת לביטול תורה – אין לה ערך! על כן, תכף ומיד הפסקתי את הגלות ושבתי לעירי, לבית המדרש".

מה זה 'ביטול תורה' של ה"שאגת אריה"? כל כולו שקוע בתורה, מנותק לגמרי מהמציאות הארצית, ותוך כדי כך נפסק חוט המחשבה שלו לרגע אחד – זה ה'ביטול תורה' של ה"שאגת אריה"! והביטול תורה הזה של רגע אחד הוא סיבה מספקת לחסל את הגלות ולשוב הביתה!

נורא נוראות!

במלחמת העולם השנייה, במשך כמה שנים, שהו רבני ותלמידי ישיבת מיר בשנחאי. הם חיו שם בתנאים לא תנאים, החום היה נורא ואיום. חוסר הודאות לגבי גורלם של בני משפחותם שנשארו באירופה היה קשה. בישיבה בקושי היו להם גמרות וספרים. אבל כל זה לא הפריע להם לקיים את ה"אדם כי ימות באהל" בדרגה על טבעית. השקיעות שלהם בלימוד היתה מבחילה.

לאחר המלחמה הם הגיעו לארצות הברית, ומשם עלו לארץ ישראל. האניה ובה רבים מתלמידי הישיבה עשתה את דרכה במשך כמה שבועות מארצות הברית לארץ ישראל. מיישהו מהנוסעים רצה לדעת היכן בדיוק נמצאת האניה, האם קרובים הם לארץ ישראל. הוא ראה את ר' חיים שמואלביץ מתהלך מהורהר על סיפון האניה, ניגש אליו ושאל אותו: "אוו האלט מען – איפה אוחזים? רוצה לומר, היכן האניה נמצאת כעת."

רבי חיים שמע: "אוו האלט מען", והוא משיב לתומו: "בשמעתא ג" – הוא אחז בשב שמעתתא..."

איפה אוחזים? – בסוגיא שבה אוחזים. אין משהו אחר!

סיפר לי בן משפחה של הסטייפלר זצ"ל, שתמיד השתוקק לחטוף איתו איזו שיחה, לשמוע ממנו על שנות בחרותו, איך היה בנובהרדוק וכדומה. אבל אף פעם לא היה שייך לעשות זאת. תמיד למד.

הרעבעצין של הסטייפלר היתה מכינה את המאכלים "חזון איש" [בהלוייה בקש הסטייפלר ברבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל להספיד. ר' משה מרדכי היה אז אברך צעיר כבן שלשים, וניסה להתחמק מזה. אמר לו הסטייפלר: "אינך צריך להאריך, תאמר רק שזכותה לשמש את אחיה הקדוש, החזון איש, במשך עשרות שנים, וגדולה שימושה יותר מלימודה"]

בימים ההם, הכל היה "איגענע" – תוצרת בית. חלב הביאו מהמחלבה, וממנו היו מכינים חמאה. לא היו מכונות ומכשירים. היה כלי מיוחד שבו דפקו את החלב הקרוש עד שהפיקו ממנו את החמאה. הכנת החמאה בכלי הזה היתה מלאכה קשה, והסטייפלר לא איפשר לרבנית לעשות זאת. מי עשה זאת במקומה? כמוכן, הסטייפלר עצמו, שאגב, היה בעל כח.

משה רבינו זכה לדרגה אליה לא זכה אף ילוד אשה, כאשר היה בשמים ולמד תורה מפי הקב"ה עצמו, ושם שמע הלכה בשם רבי אליעזר – "פרה בת שתיים, עגלה בת שנתה". הוא ביקש כי כשם שמצוות פרה אדומה קשורה אליו ונקראת על שמו, כך הוא רוצה שגם הלכה זו של פרה אדומה תהיה קשורה אליו, ותיאמר מפי יוצאי חלציו.

הנה לנו לימוד כיצד מקיימים מצוה בשלימות. משה רבינו החל במצוות פרה אדומה, ולכן ביקש שגם גמר המצוה יהיה בחלקו, כדי שתיקרא על שמו. ואפילו ההלכה הנאמרת במצוה זו, תיאמר על ידי יוצאי חלציו, וכל זאת כדי לקיים מצוה בשלימות.

מספרים כי כאשר הגיע רבי אלחנן ווסרמן זצ"ל הי"ד לארצות הברית כדי לאסוף כסף לשיבתו בברנוביץ', היה בידו פתק עם שם של נדיב אחד, איליו רצה להגיע. הוא שאל את מארחו כיצד הדרך למקום מגוריו של הנדיב, והלה אמר לו כי מדובר בדרך ארוכה, ואם רק ימתין קמעה עד שיגמור לאכול פת שחירת, יקח אותו לשם.

רבי אלחנן סירב לכך, ואמר לאותו מארח כי ברצונו ללכת לשם רגלי, אך הלה סרב בכל תוקף ואמר לר' אלחנן כי הדרך ארוכה מאוד, ובשמחה יסיעו לשם ברכבו מיד לאחר שיגמור לאכול. הויכוח נמשך ביניהם כאשר ר' אלחנן מתעקש ללכת רגלי, והלה מפציר בו להמתין עד שיקח אותו ברכבו. לבסוף 'נכנע' ר' אלחנן והסכים להמתין עד שהלה יקח אותו.

הדרך אכן היתה ארוכה, והנהגה מראה כל העת לרבי אלחנן כמה ארוכה הדרך, ומביע את שמחתו על שזכה להסיעו ברכבו.

לבסוף הגיעו למחוז חפצם, לפתח הרחוב בו התגורר אותו גביר, אלא שהרחוב היה חד-סטרי ולא ניתן היה להיכנס מאותו כיוון.

הנהג הצביע לעבר ביתו של הגבר ששכן באותו רחוב, ואמר לר' אלחנן שהוא יכול לרדת מהרכב ובמרחק הליכה קצר יגיע לבית הגביר. אבל ר' אלחנן נותר לשבת ברכב.

בתחילה חשב הנהג כי ר' אלחנן מן הסתם שקוע בלימוד ואינו שם לב לדבריו, ושוב פנה אליו שיד, אבל ר' אלחנן אומר לו לתדהמתו: "הרי עדיין לא הגענו, יש עוד כמה בתים עד לבית הגביר".

אמר המארח: "אכן, צריך מעט ללכת, אבל בסך הכל מדובר בהליכה קצרה ביותר, ואין אפשרות להכנס לרחוב להגיע עד הבית".

שאל אותו ר' אלחנן: "האם אין כניסה לרחוב מצד אחר?" והלה השיב: "יש כניסה מהכיוון השני וזה קצת סיבוב כדי להגיע לשם".

"אם כן – אמר לו ר' אלחנן – תעשה סיבוב ותביא אותי בבקשה עד הבית!"

היהודי נרעש לגמרי. אינו מבין כלל. הרי ר' אלחנן התעקש לעשות את הדרך הארוכה רגלי, ועכשיו הוא מסרב ללכת אפילו מרחק קצר כל כך. אבל הוא אינו שואל שאלות, עושה את הסיבוב, ומגיע עד הפתח של הבית ורגע לפני שר' אלחנן יורד, הוא לא יכול להתאפק ושואל אותו: "כבוד הרב, אני שמח על הזכות שנפלה בחלקי להסיע את הרב למחוז חפצו, אבל תורה היא וללמוד אני צריך. בתחילה רצה הרב ללכת מרחק כה גדול, וסרב שאני יסיע אותו. הייתי צריך להתחנן לפני הרב שייסכים לך שאביא אותו למחוז חפצו. והנה, כאשר כמעט הגענו, ונותר מרחק כה קצר, סרב הרב לרדת ואמר לי לעשות סיבוב שלם ולהביא אותו עד פתח הבית, מה פשר הדבר?"

אמר לו רבי אלחנן: "אכן, צודק אתה בדבריך. באמת לא רציתי לנסוע. איך דרכי ליהנות מאחרים. אבל אתה התעקשת וזכית במצוה זו להסיע אותי אל מחוז חפצי. אולם, אם כבר מקיימים מצוה, צריך לעשות אותה בשלימות. מצוה שלא מקיימים אותה בשלימות, חסר בכל המצוה. אם כבר הסעת אותי את כבוד הדרך הארוכה הזאת וזכית במצוה, מן הראוי שתזכה לעשותה שלימות, ולהביא אותי עד מחוז חפצי ממש. כי מצוה בשלימות היא מצוה שונה לחלוטין!"

יש שלימות במחשבה, ככוונה לשם שמים, אבל יש שלימות במעשה. משה רבינו רצה לקיים את מצוות פרה אדומה בשלימות. להתחיל ולסיים אותה, ולזכות שמי שמלמד את דיניה, יהיה מיוצאי חלציו. (יחי ראובן)

יש להוסיף למאמר זה מה שביאר בספר "ציוני תורה" לבאר את מאמר חז"ל (ברכות י, ב) "ונשים לו שם מטה ושלחן וכסא ומנורה אמר אביי ואיתימא רבי יצחק הרוצה להנות יהנה כאלישע, ושאינו רוצה להנות אל יהנה כשמואל הרמתי שנאמר ותשובתו הרמתה כי שם ביתו ואמר רבי יוחנן שכל מקום שהלך שם ביתו עמו".

שהנה יש להבין את כוונת חז"ל בזה. שמדוע אסור לו ליהנות רק במקצת? אלא, כפי שכבר הקשה במהרש"א שם שמצינו בכמה מקומות שאין ליהנות מאחרים וסמכו זאת על הפסוק שונא מתנות יחיה, ומחלק שם בין גמילות חסדים לאורח לסתם הרוצה ליהנות מחבירו. עיי"ש

היוצא לנו שזה שאינו נהנה מאחרים מקיים בזה מצוה, לכן אמרו חז"ל שיש לקיים המצוה בשלימות, ולא ליהנות כלל. אמנם מאידך גיסא, כאשר כן נהנה מחבירו, כגון שנמצא בדרך, אז יש לו ליהנות כאלישע בכדי שלמארח תהיה המצוה בשלימות.

(ציוני תורה)

זאת התורה אדם כי ימות באהל (יט, יד)

אותו בחור ניצל את הזמן שבו היה הסטייפלר מכה בכלי שוב ושוב ומכין את החמאה. הנה, סוף סוף יש לו הזדמנות לשוחח עם הסטייפלר. כעת לא יפריע לו בלימוד...

הבחור נגש אליו ונסה לפתוח איתו בשיחה. אך הסטייפלר התנצל: "מצטער, אני כעת באמצע הלימוד..."

כן, גם כשמכנינים חמאה אפשר ללמוד... להכות בכלי - ולהגות בתורה. לא רק שזה לא סותר, זה מחויב המציאות - אין זמן שהוא פנוי מתורה.

"אדם כי ימות באהל!"

אומרת התורה: "ויקח ישראל את כל הערים האלה וישב ישראל בכל ערי האמרי בחשבון ובכל בנתיה: כי חשבון עיר סיחון מלך האמרי הוא והוא נלחם במלך מואב הראשון ויקח את כל ארצו מידו עד ארנן"

זאת אומרת, 'חשבון' היתה שייכת למלך הראשון של מואב [התורה לא מזכירה כאן את שמו], וסיחון בא וכבש את המקום ממנו.

באה הגמרא במסכת חולין, ואומרת דבר שלכאורה הוא פלא, שמי שקורא אותו ברגע הראשון מקבל צמרמורת:

אומרת הגמרא {מסכת חולין ס, ב} - אמר ר"ש בן לקיש: הרבה מקראות שראויין לשרוף והן הן גופי תורה...

אומר רש"י - הרבה מקראות. יש שדומה לקוראיהן שהן ראויין לשרוף שלא היה לו לכותבם שאין להם צורך בתורה וגנאי הוא לחברן עם הקדושה.

התורה נקראת 'תורה', מלשון 'הוראה'. כל פס' בה, בא להורות לנו דבר מסוים. אבל אומר כאן ר' שמעון בן לקיש, שלא רק שיש פס' שלא באים להורות לנו שום דבר, אלא שלכאורה הם אפילו מיותרים! - ומהו א' הפסוקים האלה?

אומרת הגמרא {שם} - כיצא בדבר אתה אומר {במדבר כא-כו} כי חשבון עיר סיחון מלך האמורי היא, והוא נלחם במלך מואב וגו' גם פס' זה נדמה כאילו נכתב ללא צורך, כי מאי נפקא מינה מהו יוצא ומה נלמד מדבר זה, ומה בא הכתוב להשימיענו? אבל גם כאן לאמיתו של דבר יש ללמוד הלכה מפס' זה,

וכך הוא ביאורו: דאמר להו שהרי אמר להם הקב"ה לישאל {דברים ב-ט} אל תצר את מואב ואל תתגר במלחמה, ונמצא שהיה אסור לישאל לכבוש כלום מארץ מואב, ולכן אמר הקב"ה לייתי סיחון ליפוק ממואב יבוא סיחון מלך האמורי ויכבוש חלק מארץ מואב ויוציאה מידי המואבים, ועכשיו כבר אינה יותר בכלל ארץ מואב, אלא ארץ סיחון, וליתו ישראל וליפקו מסיחון ויבואו ישראל ויוציאה מסיחון. והיינו דאמר וזה מה שאמר גם רב פפא:

עמון ומואב טיהרו בסיחון שעי' כיבוש חלקים מארץ עמון ומארץ מואב בידי סיחון, הותרה ארצם ונטהרה לישאל, שהותר להם לכבושה.

אם נשים לב לדבריו של ר' שמעון בן לקיש, נראה שכתוב "הן הן גופי תורה" - איזה גופי תורה יש כאן?

הביטוי של "הן הן גופי תורה", מופיע בכמה מקומות בש"ס; מופיע בגמרא במסכת שבת {לב, א} - תניא רשב"ג אומר: הלכות הקדש תרומות ומעשרות הן הן גופי תורה; מופיע במשנה במסכת חגיגה {י, א} - הדינין והעבודות הטהרות והטמאות ועריות יש להן על מה שיסמכו והן הן גופי תורה.

נשאלת השאלה - מה שייך הסיפור של סיחון שכבש את מואב כדי שיהיה לישאל מקום לגור, לגופי תורה - איזה מין גופי תורה יש כאן?!

באים חז"ל ומלמדים אותנו, שאם נבין את המסר הטמון כאן, נוכל גם להגיע למסקנה אילו גופי תורה מונחים בפס' הזה.

לאחר הפס' הזה, מגיע פס' שאמר אותו בלעם בן בעור - "על כן יאמרו המשלים באו חשבון תבנה ותכונן עיר סיחון"; את הפס' הזה אמרו אבא ובן בעור ובלעם בנו. היות וחשבון היתה עיר כ"כ מבוצרת ומואב היה בתוכה, חשש סיחון שמא לא יעלה בידו לכבוש אותה - לכן מה הוא עשה?! הומין את בעור ואת בלעם בנו, לקלל את מואב כדי שיצליח סיחון לנצח את המלחמה ולכבוש את חשבון - וזה מ"ש "על כן יאמרו המשלים" - הגיעו בלעם ובעור ועודדו את החיילים - "באו חשבון" - תיכנסו פנימה לתוך חשבון! אתם תראו ש - "תבנה ותכונן עיר סיחון" - שהעיר הזאת תהיה לבסוף שייכת לסיחון!

אם אלה הדברים, בואו ננסה להבין מה מונח מאחורי המלחמה הזאת: בכל שבת קודש, אנחו אומרים מזמור בתהילים שנקרא 'הלל הגדול'; שם אנחנו מקדישים, הן לסיחון והן לעוג מלך הבשן, 'כי לעולם חסדו' באופן נפרד.

נשאלת השאלה - למה לא הכניסו אותם ביכי לעולם חסדו של 'למכה מלכים גדלים', או 'ויהרג מלכים אדירים'?

בראש ובראשונה, לפני שניגש לביאור הדברים, עלינו להבין את המסר הטמון כאן בפרשה כפי שכותב ר' שמעון בן לקיש; רצתה התורה לומר לנו, שהקב"ה משתמש באנשים על מנת להפיק את רצונו.

הארץ אמורה להינתן לישראל. אבל בארץ יושבים מואב וצריך לסלק אותם, לכן מביא הקב"ה את סיחון 'לנקות' את המקום, כדי שישאל ויכול לקבל אותו מאוחר יותר - וזה כוונת דברינו, שהקב"ה משתמש באנשים מסוימים, כדי להפיק את רצונו; סיחון חשב שהוא מלך גדול מאוד. פתאום נכנס לו רעיון במוחו, לקום ולכבוש את העיר חשבון. אבל בעצם את כל הרעיון

הכניס הקב"ה למוחו, שכל מטרתו היתה להעביר את המקום לידי ישראל, וז"ש "לב מלכים ושרים ביד ה'".

אם ככה, יש לנו כאן מסר ראשון שאותו אומר לנו הנביא: "הכרתי גוים נשמו פנותם ... אמרתי אך תיראי אותי תקחי מוסר..."

אומרת הגמרא {מסכת יבמות סג, א} - א"ר אלעזר בר אביןא: אין פורענות באה לעולם אלא בשביל ישראל שנאמר {צפניה ג-1} הכרתי גוים נשמו פנותם החרבתי חוצותם וכתבי {צפניה ג-2} אמרתי אך תיראי אותי תקחי מוסר.

דבר נוסף, אומר הירושלמי {מסכת ברכות פ"ט ה"ד} - רבי ברכיה אמר בשם רבי לוי, על שם {תהילים צב, ט} ואתה מרום לעולם ה'. לעולם ידך על העליונה.

למה כוונת חז"ל כאן?

הקב"ה משתמש באנשים, כדי להוציא את רצונותיו אל הפועל - למה הכוונה? ישנם אנשים שרוצים לעשות פעולה מסוימת. אבל הם לא מבינים, שבעצם הקב"ה גורם להם לרצון הזה כדי לעשות את רצונו. דוגמא לזה אנחנו יכולים למצוא אצל סיחון; סיחון חשב, שאם הוא יכבוש את חשבון יהיה לו יותר מעמד. אבל באה התורה ומלמדת אותנו, שבעצם הקב"ה השתמש בסיחון כדי להוציא את רצונו אל הפועל - להוציא את מואב מהארץ ולהכניס אליה את בני", וכמ"ש הירושלמי: "ואתה מרום לעולם ה' - לעולם ידך על העליונה" - הקב"ה מפיק את רצונותיו מכל אדם ואדם.

נביא כמה דוגמאות לכך:

אחי יוסף, שומעים מיוסף כמה וכמה חלומות - "והנה אנחנו מאלמים אלמים בתוך השדה והנה קמה אלמתי וגם נצבה והנה תסבינה אלמתיים ותשתחוין לאלמתי", ומנגד אומרים לו האחים: "המלך תמלך עלינו אם משול תמשל בנו וגו'"; לאחר מכן, הוא מגיע עם חלום חדש - "ויחלם עוד חלום אחר ויספר אתו לאחיו ויאמר הנה חלמתי חלום עוד והנה השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחוים לי".

כמוכן שבעקבות החלומות הללו, מתגברת אצל האחים השנאה כלפיו; האחים יוצאים לרעות את הצאן, ויוסף נשלח ע"י יעקב אביו לראות בשלומם. ברגעו שגמגמ יוסף, אומרת התורה: "הנה בעל החלמות הלזה בא: ועתה לכו ונהרגו ונשלכו באחד הברות ואמרנו חיה רעה אכלתהו ונראה מה יהיו חלמתינו" ... "ויאמר יהודה אל אחיו מה בצע כי נהרג את אחינו וכסינו את דמו: לכו ונמכרנו לישמעאלים וידנו אל תהי בו כי אחינו בשרנו הוא וישמענו אחיו" - הולכים האחים ומוכרים אותו לישמעאלים, מתוך מחשבה שעצם מכירתו, תביא לסיום 'התיק' הזה שנקרא יוסף - "מהישמעאלים הוא יגיע לכל מיני מדינות ... שם הוא יטמא בתוך הגויים, וממילא לא יהיה לו סיכוי לחזור בחזרה".

אבל כבר מלמד אותנו הירושלמי - "ואתה מרום לעולם ה' - לעולם ידך על העליונה"; לוקח הקב"ה את רצונם של האחים להיפטר מיוסף, ומוביל את יוסף ישירות אל המלוכה שלו; אמר הקב"ה: "אדרבא, ברצון שלכם אני מפיק את רצוני - דרככם אני שולח אותו ישירות למלוכה!"

אמרו איצטגניני פרעה - "ראינו שעתיד מושיען של ישראל להיוולד, והוא ילקח על המים"; מיד גוזר פרעה "כל הבן הילוד היארה תשליכהו וכל הבת" - ומה קרה מהגזירה הזאת? לוקחים את מושיען של ישראל ומרוממים אותו! - משה מוכנס לתוך תיבה ביאור, מגיעה בתיבה פרעה ומושה אותו משם, הוא מובא אל פרעה ופרעה מגדל אותו על ברכיו! - ולמה?? כדי להכשיר אותו להיות מלך! אמר הקב"ה: אתה גזרת 'כל הבן הילוד היארה תשליכהו' - אתה עוד תראה, שאתה לבסוף תגדל אותו על ברכין!"

דוגמא נוספת שעומד עליה הגאון ר' יוסף חיים זוננפלד:

יונה הנביא, מקבל ציווי מהקב"ה ללכת ולעורר את תושבי נינווה לתשובה, וכידוע, הוא מסרב ללכת;

אומרים חז"ל {ילקוט שמעוני, יונה, רמז תקמ"ב} - אמר יונה: אלך לח"ל שאין השכינה נגלית שם, שהגוים קרובי תשובה הם, שלא לחייב את ישראל.

הוא מגיע אל חוף הים ביפו ומחפש אניה להפליג איתה. הוא מוצא אניה, ומשלם על כל המקומות בספינה רק כדי שתצא לדרך.

אומר הנביא: "וה' הטיל רוח גדולה אל הים ויהי סער גדול בים והאניה חשבה להשבר"

מספר המדרש - פרשו לים, עמד עליהם רוח סערה מימינם ומשמאלם וכל האניות עוברות ובאות בשלום ובשתיקה ואותה אניה בצרה גדולה וחשבה להישבר. ר' חנינא אומר: משבעים לשון היו באניה וכל אחד אלוהו בידו ומשתחוים ואומרים: נקרא איש אל אלוהו והאל אשר יענה ויציל הוא האלהים, וקראו ולא הועילו מאומה. יונה בצרת נפשו נרדם ויעף לו, בא אליו רב החובל אמר לו: אנו עומדים בין מות לחיים ואתה נרדם, מאיזה עם אתה? אמר לו: עברי אנכי. אמרו לו: שמענו שאלהיך גדול, קום קרא אל אלהיך, אולי יעשה לנו ככל נפלאותיו שעשה בים. אמר להם: בשבילי צרה זאת - שאוני והטילני אל הים. א"ר שמעון: עדיין לא קבלו עליהם להשליכו לים עד שהפילו גורלות ונפל הגורל על יונה, מה עשו? נטלו כלים שבאניה והשליכו לים להקל מעליהם ולא הועילו, רצו לחזור ליבשה ולא יכלו, נטלו את יונה והעמידוהו על ירכתי הספינה, אמרו: רבון העולמים, אל תתן עלינו דם נקי שאין אנו יודעים מה מעשה של זה האיש, הטילו אותו עד ארכבותיו והים

עומד מזעפו. נשאו אותו אצלם והים הולך וסוער, הטילו אותו עד טבורו והים עומד מזעפו. נשאו אותו אצלם והים עומד וסוער, הטילו אותו [עד] צוארו וכו', עד שהטילו כולו שנאמר וישאו את יונה ויטלוהו אל הים ויעמד הים מזעפו.

אומר הנביא: "וימן ה' דג גדול לבלע את יונה ויהי יונה במעי הדג שלשה ימים ושלושה לילות"

עומדים האנשים על סיפון האניה בתדהמה – מעולם הם לא ראו ולא שמעו דבר כזה; כל הרעש הזה, בגלל יהודי א' שמנסה לברוח מהקב"ה!

אומרים חז"ל – וראו המלחים את כל האותות והנפלאות שעשה הקב"ה עם יונה והשליכו איש את אלהיו, שנאמר {יונה ב, ט} משמרים הבלי שוא, וחזרו ליפו ועלו לירושלים ומלו בשר ערלתם, שנאמר {א, טז} וייראו האנשים יראה גדולה את ה' ויזבחו זבח לה' וידרו נדרים, וכי זבח זבחו, אלא ברית מילה שהוא כדם זבח, ונדרו איש אשתו ובניו וכל אשר לו לאלקי יונה ונדרו ושלמו ועליהם הוא אומר: "ועל גרי הצדק".

נתרגם את הדברים לימינו אנו:

אותם שבעים נוסעי האניה, מגיעים אל החוף ומספרים לכל מכריהם: "אל תשאלו מה קרה לנו בספינה! יהודי א' ניסה לברוח מהקב"ה – הקב"ה הביא כזאת סערה, שמעולם לא ראינו! איך שזרקנו אותו לים – הים נרגע!" – כמה קידוש ה', נגרם כתוצאה מזה!

השמועה הזאת מגיעה גם לתושבי נינווה; הם שומעים שהיה נביא שנשלח לנינווה לעורר אותם בתשובה, אבל סירב ללכת.

לאחר שלשה ימים, פולט הדג את יונה "תתקס"ח פרסאות ליבשה"; פתאום רואים אנשי נינווה בנאדם שנוחת אצלהם בחוף. שאלו כולם: "זה אתה עם הסיפור של הספינה והדג???", "כן – זה אני!"

אומר הנביא: "ויחל יונה לבוא בעיר מהלך יום אחד ויקרא ויאמר עוד ארבעים יום ונינווה נהפכת: ויאמינו אנשי נינווה באלהים ויקראו צום וילבשו שקים מגדולם ועד קטנם" – וכולם לבסוף חוזרים בתשובה.

אומר הגאון ר' יוסף חיים זוננפלד – בוא ותראה, יונה חשב לברוח מהקב"ה – ומה עשה הקב"ה??? השתמש ביונה, כדי להפיק ממנו את רצונו! – "אתה לא רוצה להתנבאות על נינווה? לא רק שאתה תתנבא, אלא מהבריחה שלך אני יפיק את רצוני!", וזה מ"ש "ואתה מרום לעולם ה' – לעולם ידך על העליונה". דוגמת נוספת, אהנו מוצאים אצל "יוסף מוקיר שבת":

מספרת הגמרא {מסכת שבת קיט, א} – הוה ההוא נכרי בשבבותיה {ליוסף מוקיר שבת} היה שכן נכרי דהוה נפשי נכסיה טובא שהיו לו נכסים רבים. אמרי ליה כלדאי אמרו החוזים בכוכבים לאותו נכרי כולהו נכסי יוסף מוקיר שבי אכיל להו כל נכסי, יוסף מוקיר שבת עתיד לאכלם, היינו, כל נכסיך יעברו אלי. הנכרי שרצה שלא יתקיימו דבריהם, אזל זבניהו לכולהו ניכסי הלך ומכר את כל נכשיו, זבן בהו מורגניתא וקנה תמורתם מרגלית יקרה מאוד אותה בסיינה וקבע את המרגלית בכובע שעשה לעצמו, משובץ במשבצות של זהב שבהן קבועות מרגליות. בדרך זו חשב שיוכל לשמור על עושרו. בהדי דקא עבר מברא בזמן שהיה עובר במעבורת על הנהר אפרחיה זיקא הפריח הרוח את כובעו. שדייה במיט הטילו למים, בלעיה כוורא ודג בלע את המרגלית מאורח יותר. אסקוה העלו הדייגים דג זה, אייתוה אפניא דמעלי שבתא והביאוהו לעיר עם פנות היום סמוך לכניסת השבת, בזמן שכולם כבר קנו את צרכי השבת שלהם. אמרי הדייגים המאוכזבים: מאן זבין כי השתא מי יקנה דג בשעה מאוחרת כזאת? אמרי להו אמרו לדייגים: זילו אמטויהו לגבי יוסף מוקיר שבי לכו והביאוהו ליוסף מוקיר שבת דרגיל זבין שרגיל הוא לקנות לכבוד שבת כל מטעמים הבאים אליו. אמטויהו ניהליה הביאוהו אצלו, זבניהו ואכן קנה אותו. קרעיה כשקרע את הדג להכינו לשבת, אשכח ביה מורגניתא מצא את המרגלית בתוכו. זבניהו בתליסר עיליתא דדיניו דדהבא. מכר לאחור מכן את המרגלית תמורת שלש עשרה עליות המלאות דינרי זהב. כלומר, תמורת הון עתק. פגע ביה ההוא סבא ואמר: מאן דיזיף שבתא פרעיה שבתא בעא מיני מי שלוה לכבוד שבת, השבת פורעת לו את חובו!

אם ככה, כאשר הקב"ה רוצה לתת עושר ליוסף מוקיר שבת, הוא מגלגל שברגע א' הגוי יחלום חלום, ימכור את כל רכושו ואת הכסף הוא ימיר לאבן יקרה, שאותה יבלע הדג, שאותו יקנה יוסף לכבוד שבת – והכל יגיע לו על 'מגש של כסף!' – זמ"ש "לעולם ידך על העליונה!"

אם ככה, זה מה שכתוב כאן בפרשה. כשהקב"ה רוצה לתת את המקום שנקרא 'חשבון' לעם ישראל – היות והוא מיועד לנחלת בני גז, אומר הקב"ה לסיחון – "בוא ותכבוש את מואב", ולאחר שהוא יכבוש את מואב, הוא יביא את עם ישראל כדי שיכבוש את סיחון.

זהו המסר הראשון שמונה כאן בפרשה. אבל בנוסף, יש לנו גם מסר של 'גופי תורה' – ואליהם הייתי רוצה להגיע:

למי שמסתכל על המלחמות שהיו כאן, יוכל לשים לב שהמלחמות האלה מאוד מעניינות; בתחילה, כאשר יוצאים להילחם בבני אדום, אומרת התורה: "וישלח משה מלאכים מקדש אל מלך אדום כה אמר אחיך ישראל אתה ידעת את כל התלאה אשר מצאתנו: וירדו אבתינו מצרימה ונשב במצרים ימים רבים וירעו לנו מצרים ולאבתינו: ונצעק אל ה' וישמע קלנו וישלח מלאך ויצאנו

ממצרים והנה אנחנו בקדש עיר קצה גבולך: נעברה נא בארצך לא נעבר בשדה ובכרם ולא נשתה מי באר דרך המלך נלך לא נטה ימין ושמאל עד אשר נעבר גבלך ... ויאמר לא תעבר ויצא אדום לקראתו בעם כבד וביד חזקה: וימאן אדום נתן את ישראל עבר בגבלו ויט ישראל מעליו" – עם ישראל לא נכנס לאדום, הוא ממשיך הלאה, ואז מגיעה הפרשה של סיחון; סיחון כובש את מואב – מבקשים רשות לעבור – סיחון מסרב, וכאן יוצאים למלחמה!

מלחמה נוספת בפרשה, נמצאת לקראת סיום הפרשה – הולכים לכבוש את עוג מלך הבשן, ומשה רבינו חושש להילחם מולו; אומרת התורה: "ויאמר ה' אל משה אל תירא אתו כי בידך נתתי אתו ואת כל עמו ואת ארצו ועשית לו כאשר עשית לסיחון מלך האמרי אשר יושב בחשבון".

ישנה מלחמה נוספת, שמוסרת במילים – "כי עז גבול בני עמון"; "עמון" היה מקום נוסף שהיה ניתן להילחם בו. אבל עם ישראל בחרו שלא להילחם, כנראה מפאת חוזקו.

לאחר מכן, אומרת התורה: "על כן יאמרו המשלים באו חשבון תבנה ותכונן עיר סיחון"

נשאלת השאלה – מי אלו אותם "המשלים"?

אמרנו קודם, שעפ"י פשט הדברים, הכוונה לבלעם ובעור. אבל באה הגמרא ומביאה את דרש הדברים:

אומרת הגמרא {מסכת ב"ב עח, ב} – א"ר יוחנן: מאי דכתיב {במדבר כא-כז} על כן יאמרו המושלים וגו' המושלים אלו המושלים ביצרים בואו חשבון בואו ונחשב חשבוננו של עולם הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה. תבנה ותכונן אם אתה עושה כן תבנה בעולם הזה ותכונן לעולם הבא.

אומר הרשב"א – לכאורה, הפס' הזה מיותר. מה זה מעניין אותנו שבלעם ובעור עודדו את החיילים של סיחון?! אבל אם חז"ל מתייחסים לפס' הזה, זה אומר שטמון כאן איזשהו מסר עבורנו, והוא "בואו ונחשב חשבוננו של עולם הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה".

אומר לנו ר' שמעון בן לקיש על הפס' הזה – "דע לך, שגופי תורה מונחים כאן!"

אם אלה הדברים, בואו נראה איך חז"ל מסתכלים על המלחמות האלה: למה עם ישראל לא נלחמו באדום?

הם מגיעים ומתחננים בפני אדום: "כי" הרבה תלאות סבלנו – תן לנו להיכנס", אבל אדום לא מסכים בשום פנים ואופן – "לא תעבר בי פן נחרב אצא לקראתך" – "אתה לא נותן להיכנס? אין בעיה" – "ויט ישראל מעליו" – ולמה לא נכנסו? פשוט מאוד – כי הקב"ה אמר שלא להיכנס; הבטיח הקב"ה, שאת הר שעיר הוא נותן נחלה לאדום – ולמה ?

אומר התרגום יונתן בן עוזיאל, שאת הר שעיר הוא נתן לאדום כדי לשלם לו על מצות כיבוד אב שהיתה לו, שלא היה אדם שזכה לכבוד את אביו, יותר מעשו הרשע;

אומר המדרש {דברים רבה, פרשה א, אות טו} – אמר רבן שמעון בן גמליאל, לא כבד בריה את אבותיו כמו אני את אבותי, ומצאתי שכבד עשו לאביו יותר ממני. כיצד, אמר רבן שמעון בן גמליאל הייתי משמש את אבי בכלים צואים, וכשהייתי הולך לשוק הייתי משליך אותן הכלים ולובש כלים נאים ויוצא בהן, אבל עשו לא היה עושה כן, אלא אותן כלים שהיה לובש ומשמש בהן את אביו, הן מעלים.

אם ככה, היות והר שעיר ניתן לאדום בנחלה כתשלום לכיבוד אב שהיה לעשו, לא יכלו ישראל להיכנס אליה.

מגיעים למואב – העיר חשבון שייכת לבני גז, ולכן צריך להילחם מול מואב. אבל אסור להילחם מולם – ולמה? כי ככה אמר הקב"ה "אל תצר את מואב ואל תתגר בם מלחמה".

נשאלת השאלה – ולמה כך ציוה הקב"ה?

שתי סיבות בדבר. הא' היא, משום שרצה הקב"ה לשלם שכר ללוט, שלא גילה למצרים ששרה היא אשת אברהם ולא אחותו כפי שאמר להם אברהם. סיבה נוספת שמביאה הגמרא, בגלל שתי פרידות טובות שעתידות היו לצאת מהם – רות המואביה ונעמה העמונית.

אם ככה, למרות שהיה ניתן להילחם במואב, הקב"ה 'לקח' את שירותיו של סיחון ונתן לו להילחם כנגד מואב – לגרש אותם מאותו מקום שנקרא 'חשבון', שלאחר מכן ניתן כנחלה לבני גז.

יוצא א"כ, שלא נלחמנו כנגד מואב, כיון שיצאה ממנו 'פרידה טובה' – רות המואביה. אבל אם נשים לב, גם מעמון יצאה 'פרידה טובה' – נעמה העמונית.

נשאלת השאלה – אם ככה, למה רק את מואב גירשו ממקומם? למה לא עשו את אותו הדבר גם לעמון?!

אומר המדרש לקח טוב – על הפס' "כי עז גבול בני עמון", עזה אהבה שאהב הקב"ה את העמונים יותר מן המואבים, במואב הוא אומר {דברים ב, ט} אל תצר את מואב, אבל עשות בם אנגריא מותר. אבל בעמון כתוב {שם יט} אל תצורם ואל תתגר בם, וכל כך למה? על שום המעשה, הבכירה קראה מואב בחציפות. אבל הצעירה קראה שם בנה בצניעות בן עמי, ללמדך ששכר שיחה נאה אין הקב"ה מקפח, כ"ש עם הצדיקים שעתיד ליתן להם שכר טוב

על כל מצוה ומצוה ועל כל פסיעה ופסיעה ועל כל דבור ודבור, וכן הוא אומר (עמוס ד, יג) ומגיד לאדם מה שיחול.

מגיע שבת קודש, אנחנו אומרים בהלל הגדול – "לסיון מלך האמרי כי לעולם חסדו: ולעוג מלך הבשן כי לעולם חסדו"

כשהגיע משה רבינו למלחמה מול עוג – הוא פחד! אמר לו הקב"ה: "אל תירא ממנו";

אומר תנא דבי אליהו {פרק כה} – אין אומרים אל תירא, אלא למי שירא. נשאלת השאלה – למה משה רבינו פחד ממנו?!

נכון, הוא היה גדול מאוד. הגובה שלו היה עצום – הכל בסדר גמור. אבל מי שידע להוציא נשמה ממטר שישים, יודע להוציא גם נשמה משש עשרה מטר; אין שום הבדל ביניהם, זה אותו גודל של נשמה.

אומרת הגמרא {מסכת נדה סא, א} – אמר [משה]: שמא תעמוד לו זכות של אברהם אבינו, שנאמר {בראשית יד-יג} ויבא הפליט ויגד לאברהם העברי. ואמר רבי יוחנן: זה עוג שפלט מדור המבול.

אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה מב, אות ח} – ויבא הפליט (בראשית יד, יג), ריש לקיש בשם בר קפרא הוא עוג פליט, ולמה נקרא שמו עוג שבא ומצא את אברהם יושב ועוסק במצות עוגות, הוא לא נתכון לשם שמים אלא אמר אברהם זה קונין הוא, ועכשו אני אומר לו נשבה בן אחיך והוא יוצא למלחמה ונהרג ואני נוטל את שרי אשתו.

לבסוף אברהם יצא למלחמה ולא מת, וממילא שרה נשארה אשתו. אבל בכל זאת, לעוג נוקפה הצלתו של לוט – למרות שהוא לא נתכון לשם שמים, ולמרות שאפילו נתכון לדבר עבירה! – ובכל זאת, משה היה ירא ממנו!

אומרת המשנה באבות – חמשה תלמידים היו לו לרבן יוחנן בן זכאי, ואלו הן, רבי אליעזר בן הורקנוס, ורבי יהושע בן חנניה, ורבי יוסי הכהן, ורבי שמעון בן נתנאל, ורבי אלעזר בן ערך. הוא היה מונה שבחן. רבי אליעזר בן הורקנוס, בור סוד שאינו מאבד טפה. רבי יהושע בן חנניה, אשרי יולדתו. רבי יוסי הכהן, חסיד. רבי שמעון בן נתנאל, ירא חטא.

בא ר' חיים ויטאל, ומסביר מדוע משה רבינו היה ירא כ"כ מעוג מלך הבשן; **אומר ר' חיים ויטאל –** דבעוג מלך הבשן היה ניצוץ של רבי שמעון בן נתנאל שמבואר עליו במשנה באבות פרק ב' שהוא היה מחמשה תלמידי רבן יוחנן בן זכאי, ושהיה ירא חטא. ומרומז זה בר"ת בש"ן [=אותיות שמעון בן נתנאל], ושלקן היה משה ירא מלהוצרך אותו עד שהוצרך הקב"ה לומר לו שלא ירא ודכתיב בפרשת דברים עיי"ש. והנה גם בזה יתכן דיש הקבלה דמה שהיה בו ניצוץ דירא חטא זה גרם אצל משה ענין היראה.

נסכם את מה שאמרנו עד עכשיו:

הרבה מלחמות יש לנו כאן בפרשה: עוג מלך הבשן, סיחון מלך האמורי, אדום, מואב, עמון. אבל אם נשים לב, מאחורי כל המלחמות האלה מסתתרות מצוות; נגד אדום לא נלחמים – לא בגלל שאין כוח, אלא בגלל שיש לו זכות של מצות כיבוד אב עוד מעשו הרשע. נלחמים כנגד מואב ולא כנגד עמון, כיון שלעמון יש שכר שיחה נאה. נלחמים כנגד סיחון מלך האמורי, כיון שהוא היה שייך לאותם אמוריים שרצו לזרוק אבנים בנחל ארנון, וכעת מגיעים איתו לחשבון. ונלחמים בעוג מלך הבשן, כיון שנסתיימה הזכות שלו בהצלת לוט [שזכה לאריכות ימים מופלגת], לכן אפשר כעת להרוג אותו.

אם ככה, נמצאנו למדים את המסר בדברי חז"ל כאן בפרשה: חז"ל רוצים שנדע, שהפס' הללו נכתבו כי "הן הן גופי תורה" – אל תסתכל במלחמה כמלחמה; בכל מלחמה מונח 'גוף תורה' – אין מלחמה, מבלי שיש מאחוריה מצוה!

"על כן יאמרו המשלים באו חשבון" – תעשה את החשבון של אותם מלחמות, ותראה שכל המצוות טובבות על הפסד מצוה כנגד שכרה, ושכר

עבירה כנגד הפסדה; כל המצוות כולם, טובבות על ציר אחד – של זכות או לא זכות; יש זכות – לא נלחמים, אין זכות – נלחמים. הכל סביב למצוות!

אם אלה הדברים, הייתי רוצה לסיים בדבריו של הרב ניימן:

כתב הרב ניימן – במדרש רבה מובא: ולא יכלו אחריי לענות אותו. אבא כהן ברדלא אמר: אוי לנו מיום הדין, אוי לנו מיום התוכחה, בלעם חכם של כל הגוים לא יכול לעמוד בתוכחתה של אתונו, הה"ד ההסכן הסכנתי לעשות לך כה ויאמר לא. יוסף קטן של שבטים היה ולא היו יכולים לעמוד בתוכחתו, הה"ד ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו, לכשיבוא הקב"ה ויוכיח כל אחד לפי מה שהוא, שנאמר אוכיחך ואערכה לעיניך על אחת כמה וכמה.

רואים מזה איך שחז"ל הקדושים היה תמיד לפנייהם פחד ה' – ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון, וכשלמדו הפסוק ולא יכלו אחיו לענות אותו תיכף נזכרו בחשבון שלמעלה ואמרו: אוי לנו מיום הדין ואוי לנו מיום התוכחה, מפני שאף רגע אחד לא שכחו מזה ותמיד היתה לפנייהם חרדת ר' יוחנן בן זכאי (ברכות כ"ח) לכן כשהגיעו לפסוק של יוסף וא של בלעם תיכף עשו חשבון שלהם.

שמעתי כי מרן הגאון ר' ישראל סלנטר זצוק"ל למד עם התלמידים את הגמרא בבא מציעא {דף י"ג} מצא שטר חוב אם יש בהם אחריות נכסים לא יחזיר, ומקשה הגמרא אם כשחייב מודה אמאי לא יחזיר? התייפח בבכי, התלמידים שאלו אותו: רבינו, מה יש כאן לבכות? וענה להם כי בשעה שלמד את קושיית הגמרא 'אם חייב מודה אמאי לא יחזיר' נזכר שגם הקב"ה ישאל אותו אם כשחייב מודה, ז"א אתה מודה שאתה חייב לי למה אתה לא מחזיר לי, ז"א למה אתה אינך חוזר בתשובה? אעפ"י שהענין מדבר בדבר אחר לגמרי, אבל ר' ישראל סלנטר זצ"ל שתמיד היה פחד ה' לנגד עיניו ודאג על מה שהחסייר בעבודת ה', שמע בהגמרא עוד דבר, מה שאחרים שאין להם פחד ה' אינם שומעים כלום.

ובזה אפשר להבין מה שחז"ל הקדושים מבארים את הפסוקים על כן יאמרו המושלים - אלו המושלים ביצרים, באו חשבון – נעשה חשבון העולם, הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה, וראיתי בספר אהל יעקב להמגיד מדובנא שאומר: וכבר צווחו קמאי איך היתה כזאת לדרוש במאמר ע"כ יאמרו המושלים בואו חשבון – ע"כ יאמרו המושלים ביצרים כי זה דבר רחוק מאוד? עיין שם לפ' חקת. אבל לפי האמור אפשר לומר כי אין כוונת חז"ל להכניס את זה בפסוקים – אלא חז"ל הקדושים אשר תמיד היה דאגתם ופחדם מה שהם מקצרים בעבודת ה' ותמיד היה הדין וחשבון נגד עיניהם, כיון שראו בפסוק בואו חשבון אעפ"י שזה מדבר בענין אחר לגמרי, תיכף נזכרו בחשבון של הקב"ה, ואמרו אחד לחברו: בואו ונחשוב חשבוננו של עולם כמש"כ: אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו וכו'.

וידידי הרב הגאון ר' שמואל רוזובסקי הוסיף לי על זה, מה שאמרו חז"ל עה"כ אשרי אדם שומע לי – שכל שמועותיו לי, היינו שכל מה שהוא שומע הוא מקשר תיכף עם עניני שמים, והוא כשהאדם, כל מעיניו ורעיוניו דבוקים בה', אז כל מה שהוא רואה ושומע תיכף מקשר לה', וזהו שכל שמועותיו לי.

נכנסנו בשבוע שעבר בס"ד לחודש תמוז. יש אנשים שב"ה רואים את עצמם כבר ב'דייטוסי – פרי'; ישנם אנשים שרואים את עצמם כבר ב'לונה גל' או ב'לונה שפריץ' – הם רק שומעים חודש תמוז, הם מיד מדמיינים את הטיולים. אבל יש אנשים שרק שומעים 'חודש תמוז', מתחילים להזיע מפחד! – ולמה? כי אומרים לנו חז"ל – **תמוז ר"ת – 'זמני תשובה ממשמשים ובאים' – אז כל אחד שומע, מנה היראה רוצה לשמוע;**

אם ככה, יש ששומעים 'תמוז' מיד עולה להם בראש – זה הרבעון האחרון של השנה! עוד תשעים יום תקיעת שופר! עוד ששים יום מתחילים לומר סליחות! באים חז"ל ואומרים לנו – **"על כן יאמרו המשלים באו חשבון"** – אתה יכול ללמוד את החשבון הזה, כמילות עידוד שנתנו בלעם ובעור לחיילים של סיחון. אבל אתה יכול ללמוד מהמילה 'חשבון' – דין וחשבון; השאלה היא איך אתה מחליט לשמוע!

אומר לנו ר' שמעון בן לקיש – **"הן הן גופי תורה!"** – מונחים כאן גופי תורה. אבל השאלה היא, מה אתה רוצה לשמוע ומה אתה באמת רוצה להפיק מזה; האחריות שלנו היא להבין את ערך המצוות לנצח, ואת ערכם של עבירות ח"ו לנצח. (ברוך שאמר)

בדרך הדרוש

פירות הנ"ל ואם לא אסור לנו לדור כאן, ולכן כאשר חזר להם המים שוב לא נצטרכו את הפירות. (ילקוט האורים)

והשקית את העדה ואת בעירם (כ, ח)

וע"ד דרוש אמרו ליישב שנינו לשון כתי והשקית העדה ובעירם ובשעת מעשה כתי ותשת ולא והשקית העדה דעפ"י המדרש כל ז' ימי אבלה של כורים לא נסתלק הבאר דכות הצדיק נמשך כל ז' ימי אכלו כמו שהי' במבול בכות מתושלה ואח"כ כשנסתלק הבאר לא התלוננו עד שהי' ג' ימים בלא מים והיות כי מרים מתה יו"ד ניסן א"כ נמשך הזמן עד כ"א ניסן שהי' יום ז' של פסח יום אשר ליבשה תפכו מצוללים ועתה הופך צור אגם מים חלמשי למעיני מים והנה בעירובי פ' בכל מערב' מבואר דמיו בעיני מובלע בלעני הו"ל נולד ואסור אי לא הי' לו היכר וסימן בעיני מערב שבת ונהרות הנובעי' מותרים משום דעבדי דאתי והנה איסור הכנה הוא דאורי' או קרוב מאוד לאי' דאורי' ע"כ ב"ט ז' של פסח לא הותר להם לשתות מים היוצאי' היום מחדש מן הסלע אלא באי' משני אופני' או שידמן להם בארה של מרים שניכר להם מאז פירשי' שהכירוהו שזה הוא או אם יוציא להם מסלע מחודש צריך שיאמרו בה' ונפלאותיו ה"ל לדדוה עבדי דאתו ולא מקצו דעתייהו

משום דבר בעולם כי מי שאמר לשמן וידליק יאמר לחומין וידליק ואפי' אם ישראל לא האמינו בה' ולא כטחו בישועתו מ"מ עכ"פ משה ואהרן לא נסתפקו בישועתו! ולהם אין מוקצה ונולד וכיון שהובן להם הובן לכל העדה ובעירם ונבוא אל המכון בעוה"י ההקב"ה אמר למשה ודברת אל הסלע לעיניהם ופירשי' שהוא בארה של מרים שהם מכריזי' בעיניהם ואו ישתו מועצמם הם ובעירם אם לא אם יודמן אותו הבאר וע"כ הוצאת להם מים חדישי' מן הסלע שאינו של מרים וזה יחי' להם כנולד שהם לא האמינו בה' אך והשקית אתה את העדה ואת בעירם כלומר שישתו על סכך שהובן לך: והנה פירשי' כשאמר המן הסלע הזה נוציא לכם מים והי' בארה של מרים יושב בין הסלעים ולסוף נודמן להם והכירוהו ומרע"ה לרוב ענותנותו לא יכין לפניו לדבר כן אתם אינכם מאמיני' ואני הוא המאמין שתו על סכך הכנה שלי לא הי' לו פנים לאמור כן ע"כ כששב לו הסלע בין הסלעי' אמר שמעו נא המורי' ואינם מאמיני' בה' המן הסלע הזה נוציא לכם מים הלא אסור לנו למשתו ולא אמר שהוא מאמין ולבסוף כשנודמן להם אותו הסלע בעצמו כתי ותשת העדה כי לא הצריכו להשקאות של מרע"ה מ"מ הי' קצת ח"ה בדבר שיראה חשבו שגם הוא מסופק בהוצאת מים מסלע חדישי' והיינו כן אשר לא האמתים (תורת משה לחת"ם סופר)

וירב העם עם משה וגו' לא מקום זרע תאנה וגפן ורמון ומים אין לשתות. (ב, ג, ד)

ויל"ד מ"ט עכשיו כשמתה מרים וחסר להם מים התרעמו על עניני הפירות. ועוד קשה מדוע אין אל ענב תשובה על טענת הפירות רק על טענת המים. וכי בפני אריה וזאת עפ"י הגמי' בסנהדרין כי לו עיר וכו' אין ת"ח רשאי' לדור בתוכה ר"ע אומר אך מיני פירות, שמיני פירות מאירין את העיניים. ואיתא במדרש דמעשה בשיחון בסומא או שירד לטבול, ונודמנה לו בארה של מרים וטבל ותרפא. ואיתא בא"ח סי' קצ"ט ש' נהגין וכו' בדארה של מרים מתפשטת כנהרות מבוזג"ש וכל מי ששתה מנה מתרפא מכל החלואותיו. והו' כוונת בני ישראל מה שנתאו מני' פירות דוקא עכשיו אחר מיתת מרים, שכעת שנסתלקה בארה של מרים שהיתה מסוגלת לנו לרפואת כל החלואים רעים ולמאירת עיניים א"כ אסורים אנו לדור במקום הזה שאין בה דברי רפואות ולא מקום זרע דהיינו ירק ואי' בעירובין נ"ה שעיר שאין בה ירק אין ת"ח רשאי' לדור שם, ולא מקום תאנה וגפן ורימון שמיני פירות אלו מאירין את העיניים, והרי עתה ומים אין לשתות היא הבאר של מרים שהיתה מסוגלת לכל הרפואות ולמאירת עיניים וא"כ צריכין אנו מיני

אינזער נשיין בלעטל

מלוקט על ידי תלמידי תלמוד תורה "בת עין"
ע"ש הרה"ק מאוריטש זי"ע פ"ק צפת ת"ו

פֿרשֿת חקת • תשע"ט ◊ גליון 314

אינטרעסאנט

בארה של מרים

בפרשיתנו: **אז ישיר ישראל את השירה הזאת עלי באר ענו לה**. בעקבות כך נביא מעט על פלאות בארה של מרים.

פוקח עורים

במדרש תנחומא (פרשתינו אות א) מסופר על סומא שהלך לטבול במים ונזדמנה לו בארה של מרים ונתרפא.

מרפא צרעת

במדרש (ויק"ר כב, ד)¹ מובא על מוכה שחין שירד לטבול בטבריא² ונזדמנה לו שם הבאר ונתרפא.

במוצאי שבת

בספר כליבו (סימן מא ומובא ברמ"א או"ח סימן רצט סע"י) שנהגו הנשים לדלות מים במוצאי שבת, שמצינו באגדה שבכל מוצאי שבת מחזירין את בארה של מרים על כל המעינות והבארות, ומי שהוא חולה, אפילו כל גופו מוכה שחין מיד נרפא.

ומעשה במוכה שחין שהלכה אשתו לשאוב מים במוצאי שבת ונתעכבה יותר מדאי, כשחזרה כעס בעלה על איחורה ונבהלה ונפל הכד ונשבר, ונפלו טיפי מים על בשרו, ובכל מקום שנתזו המים נרפא השחין.

האריז"ל משקה את מהרח"ו

רבי חיים ויטאל מספר³ שבתחילה כשבא ללמוד אצל האריז"ל היה שוכח כל מה שלומד, יום אחד לקחו לטבריא, ושם הוליכו בספינה בים ומילא כוס אחד מים ונתן לו, ואמר לו עכשו תשיג החכמה הרבה, כי המים ששתית היה מבארה של מרים. ומאז התחיל ליכנס בעומק חכמת הקבלה.

1 המעשה מובא בשם רבי תנחומא, ויתכן שזה המעשה ממדרש תנחומא בגירסא אחרת [כי כל העינין שם דומה לתנחומא הנ"ל: 'ללמודך שבכל דבר הקב"ה עושה שליחותו, ולא ברא דבר אחד לבטלה!']. **2 כי בארה של מרים נגנזה בכינרת - ימה של טבריא, כמו שמביא רש"י בפרשתינו (כא, כ) בשם רבי תנחומא. **3 עץ חיים שער הנהגת הלימוד פ"א; הקדמת לספר 'נגיד ומצוה' (להגה"ק רבי יעקב צמח תלמיד מהרח"ו).****

והתחזקתם

טמאה, בגלל שאתה אדם

פֿרשֿת פֿרה אַדומה פֿמה פֿליאות וּתמיהות יש בָּהּ, וְלִכֵּן נִקְרְאתָ 'חֲקָה' שְׂאִין מְבִינִים טַעְמָה. אַבְל יש לְהִתְבּוֹן בְּאַחַת מְדִינֵי הַטְּמָאָה אֲשֶׁר וְדַאי דוֹרְשֵׁת בְּאוֹר וְטַעַם.

עַל הַפֿסוּק זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי יָמוֹת בְּאֵהָל - אָמְרוּ חַז"ל: 'אַתֶּם קְרוּיִים אָדָם וְאִין אָמוֹת הָעוֹלָם קְרוּיִים אָדָם' וּמִפְּאֵן לּוֹמְדִים חֲכָמִים שְׁנַכְרִים אִינָם מְטַמְּאִים בְּאֵהָל. וְהַדְּבָר פֿלא פֿלאוֹת הוּא, יְהוּדֵי מְטַמְּא יוֹתֵר מִגּוֹי?!

ה'אור החיים' הקדוש מְבַאֵר אֶת עֲנֵן טַמְּאָת הַפֿת, כִּי לְאַחַר שְׁפִים הָאָדָם אֶת חַיִּיו וְנִסְתַּלְקָה מִמֶּנּוּ הַנִּפְּשׁ הָרוּחָנִית, נִדְבָּקִים אֵלָיו כַּחוֹת הַטְּמָאָה הָרוּצִים לִינֹק מְשִׁירֵי הָרוּחָנִיּוֹת שָׁבוּ, וְהִנֵּה דוֹקָא בְּגַלְל שְׁהִיְהוּדֵי קִדְשָׁתוֹ גְּדוֹלָה יוֹתֵר, מִחֲפָשִׁים כַּחוֹת הַטְּמָאָה לְהַדְּבֵק בּוֹ יוֹתֵר. וּמִמְשִׁיל זֹאת לִשְׁנֵי כָּלִים הָאֶחָת עִם זֶכֶל וְהַשְׁנִיָּה עִם דְּבִשׁ, אִם נּוֹצִיא אֶת שְׁנֵי הַכָּלִים הַחוּצָה, אָמְנָם גַּם אֵל הַזֶּכֶל יִבּוֹאוּ הַזְּבוּבִים, אַבְל אֵל הַדְּבִשׁ יִתְקַבְּצוּ הָרֶבֶה יוֹתֵר.

לִכֵּן דוֹקָא הִיְהוּדֵי הַקְּרוּי 'אָדָם', הוּא הַנִּמְשָׁל לְכָלִי מְלֵא דְבִשׁ, וְדוֹקָא אֵלָיו נְטִפְּלַת הַטְּמָאָה יוֹתֵר. נִמְצִינוּ לְמַדִּים שְׁדוֹקָא מְרַבִּי הַטְּמָאָה אָנוּ רוֹאִים גְּדֵל קִדְשָׁתוֹ שֶׁל יְהוּדֵי, אִין חִלּוּק לְהִלְכָה אִם הוּא הִיָּה יְהוּדֵי טוֹב יוֹתֵר, אוֹ אֶפְלוּ הִיָּה רָשָׁע גְּמּוּר, הַקִּדְשָׁה שְׁלוֹ גְּדוֹלָה לְאִין עֲרֹף אַךְ לְעַמַּת הַגּוֹי הַטּוֹב בְּיוֹתֵר.

וּמִשְׁכָּף הֵם פְּנֵי הַדְּבָרִים, הָרִי בּוֹדֵאֵי שְׁבַחִים חִיתוֹ יְכוּל כָּל יְהוּדֵי בְּקִלּוֹת לְהִתְקַרֵּב יוֹתֵר אֶל הַקִּדְשָׁה, עִם תְּפִלָּה טוֹבָה יוֹתֵר, בְּתוֹסַפֿת לְמוֹד הַתּוֹרָה, בְּרַבּוּי מַעֲשִׂים טוֹבִים, כִּי הוּא 'אָדָם' וְהוּא שִׁיָּךְ לְצַד הַקִּדְשָׁה בְּכָל מַצָּב שֶׁהוּא.

קוֹרֵץ אֶת שְׂאֵרָי

זאת חקת התורה. סוף הפרשה הקודמת מסתיימת "לא תחללו" וסמך ליה זאת חקת התורה, ללמדנו שתלמיד חכם ולומד תורה שעושה עבירה זה חילול ה'.

(בעל הטורים)

זאת חקת התורה אשר צוה ה'. זאת חקת התורה המצות אשר נתנו כחוקה שאין השכל מחייב אותם הם כדי שיהא ניכר אשר צוה ה' לעשות, שעושה המצות רק בעבור ציווי הבורא ולא מחמת שכשלו מחייבו.

(קדושת לוי)

זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר. זאת חקת כשיש פרה אדומה שהיא חוקה - היא מטהרת, וכשאינ פרה התורה אשר צוה ה' תטהר אתכם כאשר לאמר - תתעסקו בה.

(מאור ושמש)

ותמת שם מרים. רק שם לעיניהם נראה שותמת מרים, אבל אין זה מיתה ממש, כי הצדיקים במיתתם קרויים חיים.

(אור החיים הק')

אֵל טִיפֵּעַ נַעֲדָאֵנִק

בכל יום ידמה שזה היום היחיד שלו בעולם זאת התורה אדם כי ימות באהל. אמרו חז"ל אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה. ולכאורה הלא כתיב "וחי בהם". אך אמרו חז"ל כי ביום שנסתלק ריש לקיש מן העולם מתו גם חבריו הגזלנים, וכשהגיעו לעולם העליון וראו שריש לקיש זוכה בכבוד גדול ואלו הם נדחים מדחי אל דחי, שאלו מה נשתנה הוא מאתנו הלא עמנו היה, אמרו הוא עשה תשובה ואתם לא עשיתם תשובה, אמרו הגזלנים אף אנו נעשה תשובה, אמרו להם אין תשובה אלא עד יום המיתה. מכך ילמד האדם להיות חרד ולהחיש לעסק בתורה בעודנו בחיים חיותו, וצריך להיות יקר בעיניו היום והשעה שעודנו בעולם הזה שעדין בכחו לתקן הכל, ויחשב שזה היום היחיד שיש לו. וזה אמר הכתוב "זאת התורה" עסק בה בתשובה ותשוקה שלמה, באשר תדמה בנפשך "אדם כי ימות באהל" שיבוא היום ולא תוכל לתקן יותר. וזהו שנאמר "וחי בהם" כי בעת עסקו בתורה ומצוות ידמה בנפשו כי יום זה הוא יום

של חיים שנתן לו במתנה, ומי יודע מה יהיה מחר, וכך בודאי לא יניח אף רגע אחד בלי עבודה ותקון השלמות.

(תפארת שלמה להרה"ק רבי שלמה מראדומסק)

פְּנִינֵי בַּת עֵינָן

יִזְהַר שֶׁהֵאֱכִילָהּ לֹא תִטְמָטֵם לְבוֹ

פְּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עַל. כְּשֶׁאָדָם עוֹסֵק בְּעִנְיָי הֶרְשׁוּת כְּאֲכִילָה וְשִׁתְיָה, צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ עֲצָמוֹ שִׁיְהִי לְשֵׁם שָׁמַיִם, כִּי כְּאֲשֶׁר יֵאָכֵל כָּדֵי לְמַלְאוֹת תְּאוֹתָיו וְלְמַלְא פָּרְסוֹ, יְכוּל הַמֶּאֱכֵל לְהִבְיֹאוֹ לְטִמְטוֹם הַלֵּב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר "הַשֶּׁמֶר לָךְ פֶּן תֵּאָכֵל וְשִׁבַּעְתָּ וְרָם לְבַבְךָ וְשִׁכַּחְתָּ אֶת ה'". לְכֵן נִצְטַוֵּינוּ לְהִפְרִישׁ תְּרוּמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת, כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת קְדוּשָׁה לְמֵאֲכָל, וְגַם בְּזִמְנֵי הַזֶּה עַל יְדֵי שִׁיתֵן קֶדֶם צְדָקָה לְעִנְיִים, וְיִבְרַךְ עַל אֲכִילָתוֹ בְּכוֹנֵה, יוֹכֵל לְאָכֵל בְּקִדְשָׁה וְלֹא יִטְמָטֵם לְבוֹ מִהַמֶּאֱכָל. וְהֵנָּה מְצוּת שֶׁהָאָדָם מְקַיֵּם הֵם בְּחִינַת קִרְבָּן שֶׁעֲבוּדָתָהּ בְּמִקְדָּשׁ, אֲבָל עִנְיָי מֵאֲכָל וּמִשְׁתָּה הֵם עִנְיָי חוּץ, וּמְרַמְזִים בְּפָרָה שְׁכָל עֲבוּדָתָהּ נַעֲשׂוּ מְחוּץ לְמִחְנָה. וְעַל זֶה בָּא הַפְּתוּב לֹמַר אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוֹם, שְׂרָאשִׁית דְּבַר אֶתָּה צָרִיךְ לְבַדּוּק שְׂאֵין בָּזֶה שׁוֹם חֲשֵׁשׁ אֶסוּר, וּבְנוֹסָף לָזֶה אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עַל - עַל רְאשֵׁי תְּבוּת עֵינָן לֵיב שֶׁהֵם שְׁנֵי סְרֻסְרֵי עֵבְרָה [פְּרוּשׁ: מְרֵאִית עֵינָיו וְתַאוֹת לְבוֹ שֶׁל אָדָם מוֹשְׁכִים אֹתוֹ לְעֵבְרָה], שֶׁצָּרִיךְ לְהַתְקַדֵּשׁ שְׁלֵא יִטְמָטֵם לְבוֹ, וְלֹא יִמָּשֵׁךְ אַחַר עֵינָיו וְלְבוֹ.

אֵל שֵׁינֵן וְוֹאֵרֵט

זאת חקת התורה וגו' ויקחו אליה פרה אדמה תמימה. וברש"י לפיכך כתב בה חוקה, גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה. וקשה הרי רש"י מביא מרבי משה הדרשן טעם שהיא באה לכפר על חטא העגל. ויש לומר על פי מה שכתוב בספרים שהתשובה נקראת 'חק', כי חק יש בה שתי משמעויות, א' דבר שאין טעמו ידוע, והנה מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, נמצא שענין התשובה הוא למעלה מטעם ודעת. הענין הב' שחק הוא דבר קבוע שאינן משתנה לעולם,

לא ידע כוונתו וחשש שמא היתה לטובה ויש לו זכות, אך הקב"ה אמר "אל תירא אותו" כי אין לו שום זכות שכוונתו היתה רעה, וממילא כבר מאז "בידך נתתי אותו". ולכן שם פירש רש"י לפי האמת שהרי בסופו של דבר אנו רואים שלא עמדה שום זכות לעוג, ומדוע לא ניצל בזכות שהציל את לוט, לכן אומר רש"י שכוונתו היתה לרעה. (כלי יקר הגה"ק רבי שלמה מלונטשיץ)

מַעֲשֵׂה הַלֵּעַן אֵין מְלִיצוֹת

הגה"ק רבי יעקב מליסא צוק"ל בעל ה'חוות דעת' ישב פעם באסיפה מנגידי העיר על ענין חשוב, ביניהם ישב גביר גדול שכרוב עשרו כך מדת קמצנותו, אמר לו החוות דעת אם תעמיד י"ש להשקות את הנאספים, אראה לך מופת שהוא גדול יותר ממה רבנו. הגביר לא ידע מה לעשות, מצד אחד קשה לו עד למאוד להוציא את המעות מכיסו, אך לעומת זאת רצה מאוד לראות את המופת הגדול שהרב רוצה להראות. בסופו של דבר גברה סקרנותו והסכים בלב כבד להיפרד מכמה מטבעות כדי לקנות משקה. לאחר שהעמידו את המשקה אמר החוות דעת, הנה במשה רבינו כתיב **וְהוֹצֵאתָ לָהֶם מִיַּם מִן הַסֶּלַע** - רק מים, ואילו אני הצלחתי להוציא י"ש מן הסלע...

הצדיק הנסתר הרה"ק רבי יצחק אייזיק מכפר סאפרין היה אביהם של חמשת הארזים הצדיקים הקדושים: רבי צבי הירש מזידיטשוב, רבי משה מסאמבור, רבי אלכסנדר סענדר מקאמארנא (אבי הרה"ק רבי יצחק אייזיק יהודה יחיאל מקאמארנא), רבי ישכר בעריש מזידיטשוב, רבי ליפא מסאמבור. אך הוא עצמו לא נהג ברבנות והתפרנס מיגיע כפיו, מבית מזיגה שנהל. פעם ישב ונאנח, שאלה אותו זוגתו למה אתה נאנח? אמר לה: הנה נא זקנתי, וקרוב היום בו אצטרך לעלות לאבי שבשמים לתן דין וחשבון, ואין לי במה לעלות. אמרה לו: הרי כתוב **בְּמִסְלָה וַיֵּלֶךְ**, אלו חמשת בנינו הצדיקים שהעמדנו בעולם: ב'עריש, מ'שה, ס'נדר, ל'יפא, ה'ירש, שראשי התיבות של שמותיהם הוא במסל"ה, ובכוחם ובזכותם נעלה השמימה.

כמו שנאמר "חק ולא יעבור", וגם זה הוא בתשובה שאף אם הרבה לפשוע תשובתו מתקבלת, ולפי זה יובן למה הפרה נקראת חוקה כי באה לתשובה וכפרה על חטא העגל. אך לפי זה יש לדקדק מה שאמר רש"י "ויקחו אליך" 'לעולם היא נקראת על שמך', הרי משה לא חטא בעגל ולמה נקראת על שמו. אך מכאן מוכרח כי יש עוד טעם למצות פרה שאינה ידועה רק למשה, לכן אמר רש"י 'גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה' - אחר הטעם הנעלם, ולעולם היא נקראת של שם משה, כלומר כשמקיימים את המצוה צריכים לכלול עצמם עם משה רבינו שהוא יודע את הטעם הנעלם.

(מהר"י הגה"ק רבי יהושע מבעלזא)

יַעַן לֹא הָאֱמָנְתָם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי. לכאורה קשה מדוע נענש משה על שהיכה את הסלע ולא דיבר, והלא מוכרח היה לעשות כן שהרי אמרו חז"ל שכל מה שעשה אברהם אבינו ע"ה למלאכים בעצמו שילם לו הקב"ה לבניו בעצמו, ומה שעשה על ידי שליח שילם הקב"ה על ידי שליח, אברהם אמר "יוקח נא מעט מים" ושילם הקב"ה לבניו ע"י שליח - משה רבנו, שנאמר "והכית בצור ויצא ממנו מים". והנה אמרו חז"ל שהשכינה היתה מדברת מתוך גרונו של משה, אם כן אילו היה משה מדבר אל הסלע לא היה הנס נעשה על ידי שליח, כי השכינה היא המדברת, וממילא היה צריך להכות. אמנם חז"ל אמרו שכיון שבא לכלל כעס בא לכלל טעות, וזו היתה טעותו, שכיון שבא לכלל כעס ואמר "שמעו נא המורים" נסתלקה ממנו שכינה, כדאיתא בגמרא שכל הכועס שכינה מסתלקת ממנו, ואם כן כבר היה יכול לדבר אל הסלע, שהרי באותה שעה נסתלקה ממנה שכינה ולא היתה מדברת מתוך גרונו. (פתגמין קדישין בשם הרבי ר' העשיל מקראקא)

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אֵל תִּירָא אֹתוֹ כִּי בְיָדְךָ נָתַתִּי אֹתוֹ. יש לדקדק שהיה לכתוב 'בידך אתן אותו' מהו 'נתתי'. גם על מה שפירש"י שהיה ירא שמא תעמוד לו זכותו של אברהם יש להקשות, הרי שם בפסוק "ויבא הפליט ויגד לאברהם" פירש"י שהיה מתכוין שיהרג אברהם וישא הוא את שרה, אם כן אדרבא לא רק שאין לו זכות אלא חטא יש לו. יש לומר דכאן פירש רש"י לפי הענין, כי משה

רבי משה אהרן מנאוויטאניץ זצוק"ל {א}

ממשפחה חשובה ומיחסת היתה הגה"ק רבי משה אהרן רייכמאן, אביו רבי אפרים היה בנו של המקבל רבי ישכר בער בעל מחבר ספר 'שער ישכר', ואמו היתה נכדת רבי אפרים מבראד בנו של ה'חכם צבי' וכל יחוסו למעלה בקדש.

רבי משה אהרן כהן ברבנות העיר נאוויטאניץ הסמוכה לרימנוב בגאליצ'א. וחבר ספר בשם 'ארץ חמדה' פולל כל הלכות ברכות הנהנין! בתשובות 'דברי חיים' ישנם כמה תשובות שנכתבו אליו.

הרבה שנים ישב רבי משה אהרן בעירו על התורה ועל העבודה, ונהל את העיר על מבויעי התורה והיראה. אהוב ונערץ מאד היה על בני העיר, שספקו לו פרנסתו וכל צרכיו בהרחבה ובכבוד, ושם היה יכול לשבת עד שנות שיבה דשנים ורעננים.

אבל בלבו פנימה עוד מצעירותו קננה תשוקה עזה לעלות אל ארץ הקדש, אך בהיות לו בית מלא

ילדים היה קשה לו להוציא מחשבתו אל הפעל, אך משבגרו ילדיו וכבר השיא כמה מהם, החליט בהחלטה נחושה לקום ולעשות מעשה.

טרם הוצאת מחשבתו מן הכח אל הפעל, נסע להתיעץ עם הגה"ק רבי חיים מצאנז לקבל הסכמתו וברכתו לצעד זה. הרה"ק מצאנז שראה את גדל אהבת ארץ חמדה הבוערת בו, עד פי מוכן הוא לעזב משרה מכבדת שפרנסה נאה בצדה, ולהטלטל בדרכים ובימים רק כדי להגיע לארץ הקדש, נתן

את הסכמתו וברכתו, ואף יעץ לו שיתישב בעיר הקדש צפת.

רבי משה אהרן חזר לעירו עם תשובת הרה"ק מצאנז, והתחיל להכין את העיר לקראת עזיבתו, ואף הצייע את מי שהיה ראוי למלאות את מקומו בעיר.

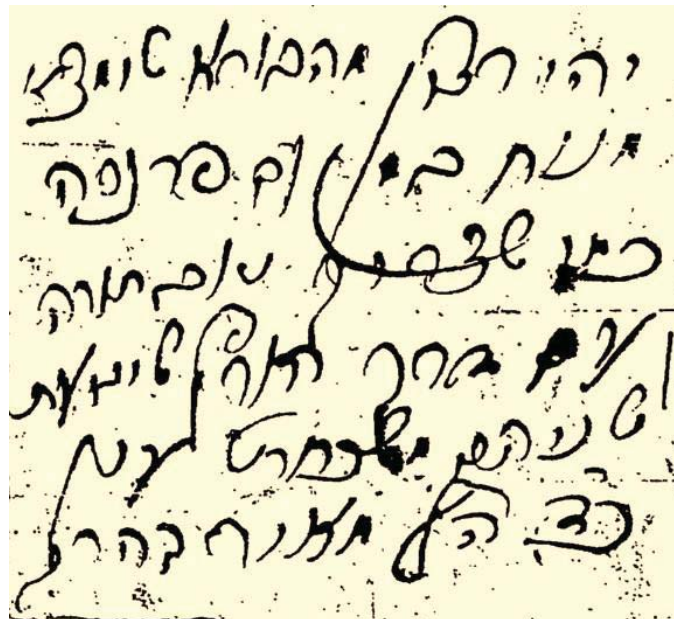
אך אנשי העיר רוח אחרת היתה עמם, הם אהבו את רבם אהבת נפש, ולא היו מוכנים לקבל את הגזרה ולהשלים עם זאת שרבם הנערץ יעזב אותם. בכל מיני דרכים נסו למנוע זאת ממנו ולגרם לו שיחזר בו מכוונתו, אך לא עלתה בידם.

משראו שלא הועיל כל השתדלות ורבי משה אהרן נחוש בדעתו לעלות ארצה, התחילו להשפיע על זוגתו הרבנית ותארו בפניה את הקשיים המצפים לה בדרך הקשה, ובכלל ההסתגלות למקום חדש ושונה ממה שהם מרגלים שם, ובפרט קשיי הפרנסה שיהיו להם במגורם בארץ.

הדברים השפיעו עליה ועוררו בה חששות כבדות וכבר רצתה לרדת מכל הרעיון, לאחר דין ודברים רבים החלט בינו לבין זוגתו ללכת אל הרה"ק רבי מאיר מפראמישלאן לשאול לחות דעתו, וכפי שהוא יורה כן יעשו.

לאחר ששמע רבי מאיר את דבריהם, הכריע פי יכולים הם לעלות לארץ ישראל. שאלה הרבנית: רבי, ומה יהיה עם פרנסה? נתן הרבי פברכתו שגם שם יתפרנסו ברוח, ואף צרף להם את ברכתו בכתב יד קדשו.

אף הוא נתן את עצתו כי יקבעו דירתם בעיר צפת, המלאה חכמים וצדיקים חסידים ואנשי מעשה.

כתב יש קדשו של הרה"ק רבי מאיר'ל מפראמישלאן זי"ע שנתן לרבי משה אהרן מנאוויטאניץ, ונכתב בו בזה הלשון: יהי רצון מהבורא שימצא מנוח במקום, פרנסה כמו שצריך, טוב תורה עם דרך ארץ שיגיעת שניהם משכחת עון. וחתום: כ"ד (כה דברי) הק' מאיר בהרב.

(מתוך הקדמה לספר 'ארץ חמדה' שנדפס בשנת תשמ"ה ע"י נכדו רבי בן ציון משה רייכמן ז"ל בנו של רבי ברוך ז"ל מצפת, שכתב היד היה שמור ברשותו)

ביניהם משנת "ברכה גאולה וישועה" (תרט"ט) על ידי בנו רבי ברוך רייכמאן מוושבי עיה"ק צפת.

1 הספר נדפס בכמה וכמה מהדורות. לראשונה הדפיסה הספריה עצמו בלבוב בשנת תרכ"א, אחר כך נדפס בעוד כמה,

ליקוטים נפלאים פרשת חוקת

"זאת חוקת התורה" (יט, ב)

בגמרא מובא (ראש השנה כא:): ביקש קהלת להיות כמושה, יצתה בת קול ואמרה לו: "וכתוב יושר דברי אמת" (קהלת יב, י). במדרש כתוב שהקב"ה אמר למושה רבינו: לך אני מגלה טעם פרה אדומה, אבל לאחרים חוקה. ושלמה אמר: "אמרת אחכמה והיא רחוקה ממני".

הנה כתוב בספרים שיש רמז בפסוק שמושה ידע טעם פרה אדומה, כי שמו רמוז בפרשת פרה שכתוב: "ולקחו לטמא מאפר שריפת החטאת", שתיבת "מעפר שריפת החטאת" יוצא בראשי תיבות "משה", ללמדנו שלמושה נגלה טעם פרה אדומה. אמנם שלמה טען שגם שמו רמוז, שהרי תיבות "לטמא מעפר שריפת החטאת" יוצא בראשי תיבות "שלמה" ועל זה ענו לו: "וכתוב יושר דברי אמת", דהיינו שהאותיות של משה כתובות לפי סדר הא"ב 'מ'עפר ש'ריפת ה'חטאת' אבל אותיות שלמה אינן לפי הסדר 'ל'טמא מ'עפר ש'ריפת ה'חטאת' ולכן יצאה בת קול ואמרה לו: "וכתוב יושר דברי אמת". (פנינים יקרים)

"זאת חוקת התורה" (יט, ב)

איתא ב'רוקח', הוקשה חוקת התורה לפרה אדומה, מה פרה אדומה מטהרת אף התורה מטהרת לומדיה לשמה. ואם יאמר האדם הן אני עץ יבש אטום וחתום לבי מלהבין איזה דבר בתורה, צא תאמר לו טעות גדולה בידך, כי אמנם לפעמים יצטרך האדם לנקות עצמו מעט בכדי לזכות להבין את אמרי התורה, אך אין דרך לבוא לידי זה כי אם על ידי עסק התורה עצמו.

בזה פירש הגאון רבי שלמה קלוגער זי"ע ('אבל משה' תחילת ההספד על החתם סופר) כי אנו מבקשים 'ותפתח לבנו בתלמוד תורתך' (ליקוטי תפילות), ואם היה פירושו בפשוטו היה לו לומר 'ותפתח לבנו לתלמוד תורתך', ומהו בתלמוד, אלא הכוונה לפתוח את הלב שייכנס בו יראת ה', או כל מידה נבונה, והנה כל דבר סגור פותחים במפתח, ומהו ה'מפתח' לפתוח בו את הלב, הוא התלמוד, נמצא שעם הלימוד יפתח לבו ויכנס בו כל דברי התורה אשר ילמד".

"זאת חקת התורה" (יט, ב)

אפשר לומר, על פי המסופר שבא חסיד אחד לפני הרה"ק רבי פנחס מקוריץ זי"ע, וביקש ממנו עצה וסגולה לזכרון, מכיון שהוא מטבעו שכחן גדול. והשיב לו שיעשה תשובה, והוא על פי מאמרם ז"ל (יומא פו.) גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד, ואנו אומרים בתפילה ואין שכחה לפני כסא כבודך, וא"כ סגולה הוא לזכרון.

איתא בגמרא (חגיגה ט:): אינו דומה שונה פרקו מזה פעמים לשונה פרקו מזה פעמים ואחד, ומובא

באמרי נועם (פרשת ויקרא) לפרש, משום דשם מלאך השכחה הוא פוט"ה בגימטריא ק', ואילו מלאך הזכרון שמו מיכא"ל בגימטריא ק"א, והוא עומד תחת כסא הכבוד, ולכן השונה פרקו מאה פעמים ואחד זוכה שתורתו נחקקת בקרבו ואינו שוכחה. וזה שאמר הכתוב "זאת חקת התורה", אם רצונך שהתורה תחקק בזכרוןך, העצה היא "אשר 'צוה' ה' לאמור", עליך ללמוד ולשנות הפרקים מאה פעמים ואחד כמספר צו"ה בגימטריא ק"א, ולא תשכח לימודך. (מקור ברנך)

"אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה עול"

(יט, ב)

איתא בשם הרה"ק רבי שמחה בונים מפשיסחא זי"ע, אדם שחושב שהוא כבר מושלם ואין לו כבר מה לתקן כי אין בו מום, זהו הסימן הכי גדול שעוד לא עלה עליו בכלל עול תורה ומצוות, וזהו אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה עול, כי אדם שכן קיבל עליו תומ"צ, יודע תמיד, כי יש לו עוד מה להוסיף, וכן התורה והמצוות שלו יכולים להיות איכותיים יותר.

כן פירשו בדומה לזה "למד לשונך לומר איני יודע", ולכאורה והרי זה דבר שקר, כי אתה כן יודע, אלא הכוונה איני יודע, שיש לו עוד הרבה חסרונות בידיעה אינו יודע עדיין את כל הש"ס, אינו יודע את הרמב"ם, יש לו עוד הרבה מה ללמוד, אין לו זמן להבלי עולם הזה, וזה רק מי שמקבל עליו באמת עול תומ"צ כי אז הוא מרגיש תמיד בחסרון. (ישועות משה)

ונראה להוסיף בזה על הא דאיתא (מלכים ב' ד, כג) גבי האשה השונמית שמת בנה והלכה אל איש האלוקים ופגע בה אישה, "ויאמר מדוע את הולכת אליו היום לא חודש ולא שבת ותאמר שלום", ולכאורה מה השיבה לו, אלא זהו פירושו שאמרה שלום, היינו שהרגישה בעצמה שהיא בשלימות, ואם כן הרי היא בסכנה גדולה דהרי זהו סימן שעדיין רחוקה היא בעבודת השי"ת, על כן הלכה מיד אל הצדיק. (שיח יעקב יוסף)

"ותמת שם מרים ותקבר שם ולא היה מים

לעדה" (כ, א-ב)

מדוע לא היה מים לעדה אחר פטירת מרים, והלא גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם, ואם בחייה היו לישראל מים בזכותה, כל שכן אחר מותה!

מבאר ה"אשיב אברהם", שהלא אמרו חז"ל (הובא ברש"י): "למה נסמכה פרשת מיתת מרים לפרשת פרה אדומה, לומר לך:

מה פרה אדומה מטהרת אף מיתת צדיקים מכפרת". ואין הכוונה שעצם מיתת הצדיקים מכפרת, אלא

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים פרשת חוקת

ממנה, ואילו שירת הבאר קטנה משתיהן, ואין בה אלא ארבעה פסוקים בלבד?

חיך הרב ואמר: "הרי פתגם שגור בפי העולם 'הרב יודע היטב, הרבי עם תלמידיו יודעים קצת, והתלמידים בעצמם יודעים מעט מאוד'."

את שירת האזינו שר משה לבדו שידע את התורה, ולכן היא ארוכה מכולן, את שירת הים שרו משה ובני ישראל ולכן קצרה היא יותר. אולם שירת הבאר שרו אותה בני ישראל לבד, ולכן קטנה היא מכולן...

"במחוקק במשענותם" (כא, יח)

כפי המידה שהתורה חקוקה בלב האדם, כך ניתן להשען עליה ולבטוח בה. "עץ חיים היא למחזיקים בה". משל לחבל שמשליכים לטובע בנהר לאחוז בו. כפי שמחזיק בו - כך מציל הוא את חייו.

"וישב ישראל בשטים ויחל העם לזנות אל

בנות מואב" (כה, א)

סיבת הזנות שהגיעו ישראל היה מחמת 'שטים' כלומר, שיצאו לשוטט ולטייל מחוץ למחנה, והגיעו אל המקום של בנות מואב, והגיעו לידי עבירה.

בפרשת אחרי כותב האור החיים הקדוש, כי כל מקום שנעשה בו פעם עבירה, נעשה מתועב ומושחת, ויש בכוחו בעתיד להכשיל גם צדיק שיגיע לאותו מקום, שיכשל בעבירה או בהרהור עבירה, מחמת שהמקום נעשה גורם לעבירה.

לפי זה מפרש את הפסוק 'כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו' שעצם העובדה שישבתם והתעכבתם בארץ מצרים שהוא מקום עבירה, זה עלול לעורר בכם מחשבות ומעשים רעים.

בפרשת נח מפרש רבינו הקדוש את הנאמר על דור המבול 'ותשחת הארץ לפני האלוקים', שהם הכניסו השחתה וזוהמא לארץ, עד שהפך להיות גורם לעבירה.

שכאשר הצדיק מת כל העם עושה חשבון נפש, שהלא הצדיקים מתים בעוון הדור, ואם כן מדוע מת הצדיק? במה צריך להתחזק? ויש העושים זאת מפחד, שעד עכשיו הצדיק היה כמגן לדור, ועכשיו שמת מי יגן עליהם? כמו השכנים של רבי זירא שהיו פושעים גדולים, ולאחר מותו חזרו בתשובה, כי אמרו, עד עכשיו הוא הגן עליהם ועכשיו אין מי שיגן עליהם.

אם אכן כך הוא, נחשב שהצדיק לא מת, חיותו של הצדיק מוסיפה להתקיים כי השפעתו נמשכת גם לאחר מותו, ועל כן גם השפע שהיה בזכותו בחיי חיותו ממשיך להיות מושפע לאחר מיתתו. אבל אם הצדיק מת ומותו לא השפיע מאומה, אף אחד לא חזר בתשובה והכל נשאר כשהיה, כי אז נחשב שהצדיק מת ואין לו שום קשר לעם ומדוע יקבלו בזכותו שפע וברכה?! "ותמת שם מרים ותקבר שם", כלומר לא הייתה למותה שום השפעה על העדה, ומשום כך מעתה שוב לא היו מים לעדה.

"וישלח מלאך ויוציאנו ממצרים..." (כ, טז)

מלאך זה משה (רש"י).

הרה"ק ר' יצחק מווארקה נזף בבעל עבירה על מעשיו הרעים. אמר לו: יודע אתה מי אני? אני אחד מצדיקי הדור, ויכולני לעקור אותך מהשורש...

המקורבים התפלאו על סגנון הדברים של רבם שלא הלמו את ענוותנותו.

הסביר להם האדמו"ר: הרי משה רבינו עניו גדול היה, ובכל זאת כשדיבר עם אדום נאמר: "וישלח מלאך" ומפרש רש"י זה משה. דברו עם אדום, חגר משה הענו עוז וגאון וקרא לעצמו מלאך.

"שמעו נא המרים המן הסלע הזה נוציא לכם

מים" (כ, י)

יש שני סוגי צדיקים, יש צדיק שאינו פוסק מלהוכיח את ישראל עד שחוזרים בתשובה. ויש צדיק שנוהג להיפך, הוא מקרבם ומעלה אותם מאד עד שבושים בעצמם לחזור ולחטוא, וההבדל הוא שמי שכופה ממילא נכנעים לפניו שלא ברצון, ולפי התנהגות עם ישראל נוהגת גם הבריאה כולה, שנבראה בשביל ישראל, ונמצא שיש הנהגה שלא ברצון, לעומת הצדיק שמקרב ומעלה את העם, ועי"ז בושים לחטוא ונכנעים מרצון, כך גם הבריאה כולה נוהגת ברצון.

משה רבינו הואיל ובא לכלל כעס והוכיח את ישראל בדיבורים קשים "שמעו נא המורים". לא רצה גם הסלע שהוא נברא לשמש את ישראל להוציא מים ורק בעל כרחו הוציא מים שהוצרך משה להכותו ולהוציא המים בכפיה. (קדושת לוי)

"אז ישיר ישראל את השירה הזאת עלי באר

ענו לה" (כא, יז)

שאלו פעם את רבי יוסף דב מבריסק: מדוע שירת האזינו ארוכה היא, שירת הים קטנה

**לרפואת
הבה"ח רפאל בנימין אשר
בן חנה לרפ"ש

מרת מרים יוכבד בת הענדל
בתוך שאר חולי ישראל**

א טו טז טז

סיפורים נפלאים פרשת חוקת

"זאת חוקת התורה" (יט, ב)

קצרה תהיה נפשו של האדם הלו בבחינת מות, גופו אולי יישאר לטייל ו'לבלות' כאן בעולם הזה עוד מספר שנים, אבל רוחו ונפשו עומדים לשוב אל צור מחצבתם ולהניחו כאן, כשהוא מתנוסס ושוקע בביצה החומריות העכורה...

זוהי, איפוא, התשובה שהשיב ר' עקיבא לפפוס בן יהודה באמצעות משלו. הוא פנה אליו ואמר לו כדברים הללו: נכון הדבר כי כעת בעולם הזה, נראה כי אתם המאושרים; אתם משופעים בממון, אתם בעלי השפעה, אתם מצליחים לאגור נכסים, ואילו אנו בני התורה, נאלצים להתחבא כדי להגן על חיינו וללמוד את התורה הקדושה... ברם, לאמיתו של דבר, אנו חיים ואילו אתם מתים, כל השפע בו אתם שוחים אינו אלא בגדר פרפורי גסיסה, משום שללא התורה הקדושה, בלי לימודה ועמלה, לא יתכן מצב של חיים.

סיים הגר"מ גיפטר: אף ללומדי התורה בעמל יום אחר יום, לעתים 'נדמה' להם, ששם ברחוב יש חיים, שם משתוללים וחיים, והכל תוסס כל כך, אך עלינו לדעת, שאין אלו 'חיים' כלל, אלו פרפורי גסיסה, כדג המשתולל מחוץ למים... החיים האמיתיים הם חיים - של תורה, בין כותלי בית המדרש. תורתנו "תורת חיים" היא, בלעדיה אין חיינו חיים! (ופריו מתוק)

"אדם כי ימות..." (יט, יד)

אמר רבי שמעון בן לקיש: אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליהם שנאמר "זאת התורה אדם כי ימות באהל" (גיטין נז:).

בימי השבעה על מרן הגר"ע יוסף זצוק"ל הגיע לאוהל הניחומים רב חשוב מארה"ב בשם הגאון רבי דוד עוזרי שליט"א, וסיפר לבנים ולנוכחים סיפור מעניין על שקידתו העצומה של רבינו.

באחת הפעמים רבינו התארח אצלו בארה"ב, ובערב שבת שאל אותו אם יוכל להראות לו את חדר השינה בו ילון.

לאחר שהראהו את חדר אכסנייתו שאלו רבינו אם יוכל לסדר באיזו דרך שיהיה אור קטן בחדר למשך כל הלילה, והוסיף לבקש שלא יהיה אור גדול כדי שרעייתו הרבנית ע"ה, תוכל לישון ללא הפרעה.

לאחר בדיקה קצרה פנה הגר"ד עוזרי לרב ואמר שישנה אפשרות אחת, שבתוך הארון הגדול שבחדר יש אור קטן, ואם יפתח את הדלת יוכל ללמוד בלי להפריע את הרבנית בשנתה.

רבינו בדק את האור ואמר כי טוב הוא, אבל עדיין חושש שאולי האור יפריע לרבנית.

בבוקרו של שבת סיפרה הרבנית שהרב לקח כיסא, הכניסו לתוך הארון, ואת הדלת סגר אחריה, וכך ישב ועסק בתורה כל הלילה. (אמונה שלמה)

מסופר במסכת ברכות (ס"א): פעם אחת גזרה מלכות הרשעה שלא יעסקו ישראל בתורה. בא פפוס בן יהודה ומצאו לרבי עקיבא שהיה מקהיל קהילות ברבים ועוסק בתורה. אמר לו: עקיבא אי אתה מתיירא מפני המלכות?! אמר לו רבי עקיבא: 'אמשול לך משל למה הדבר דומה, לשועל שהיה מהלך על גב הנהר, וראה דגים שהיו מתקבצים ממקום למקום, אמר להם, מפני מה אתם בורחים? אמרו לו, מפני רשתות שמביאים עלינו בני אדם. אמר להם השועל, רצונכם שתעלו ליבשה ונדור אני ואתם, כשם שדרו אבותי עם אבותיכם?'

ענו הדגים ואמרו לשועל: אתה הוא שאומרים עליך פיקח שבחיות? לא פיקח אתה אלא טיפש אתה! ומה במקום חיותנו אנו מתייראים, במקום מיתתנו על אחת כמה וכמה. אף אנחנו עכשיו שאנו יושבים ועוסקים בתורה שכתוב בה 'כי היא חייך ואורך ימך' כן, אין אנו הולכים ומבטלים ממנה.

הגאון רבי מרדכי גיפטר זצ"ל, ראש ישיבת טלז בארה"ב, שואל על דברי הגמרא, מדוע הוצרך ר' עקיבא לספר לפפוס משל ארוך זה על השועל, הדגים והרשתות, בעוד שהיה יכול לומר לו בפשטות את אותה התשובה עצמה שהשיבו הדגים לשועל; הוא יכול היה לומר כך: 'התורה היא חיינו, בלעדיה אין לנו חיים', ותו לא. איזו תובנה נוספת מצא ר' עקיבא במשל הדגים, שבשלה החליט לבסס את דבריו על המשל הזה דווקא?

התשובה היא, היה הגר"מ גיפטר מבאר, כי במשלו של ר' עקיבא טמון רעיון עמוק, המלמד מהו המבט הנכון וההשקפה הטהורה כלפי כל העולם הזה על חמודותיו כולן. הבה ונתבונן: כאשר מוציאים את הדג מהמים, האם הוא מת מיד? לא ולא. להיפך ברגעים הראשונים הוא מקפץ ומשתולל, ולעומד מן הצד נראה הדג כביכול מלא שמחת חיים. במים הוא שט בניחותא, שקט ורגוע, ואילו בחוץ מרצו פורץ ועולה על גדותיו; הוא מנפנף בסנפיריו ובזנבו, ונראה שמתחיל 'לחיות'...

כך נראים הדברים למי שאינו מבין מאומה בדגים... אולם, אם נשאל אדם המתמצא מעט, אדם המכיר את אורחותיו של הדג, הוא יוכל לומר בבירור כי כל הקפיצות הללו, כל הריקודים מלאי המרץ, אינם ביטויים לשמחתו ולאושרו של הדג, אלא דווקא למוותו הקרב... אלו אינם ריקודי שמחה אלא פרפורי גסיסה.

וכך ממש הם הדברים בכל הנוגע למצבו הרוחני של האדם אמר הרב גיפטר. אדם הפורש מבית המדרש, אדם המתנתק מצינור החיים שלו מהתורה הקדושה, נראה לפעמים כשמוח ומלא חיים; אנו רואים אותו מתלהב מכל התענוגים שהעולם הזה יודע להציע לו, ממצה את ההנאה הגשמית מכל רגע של חיו. אולם מהי האמת? האמת היא, שאדם אשר חי את חייו, תוך שהוא מנותק מהתורה הקדושה נשמת אפו הרי הוא חשוב כמת! כל

ההנאות, כל פינוקי ההבל של העולם הזה אינם אות חיים, אלא פרפורי גסיסה! הם סימן ומופת ברור לכך, כי בעוד תקופה

"אדם כי ימות"

באהל" (יט, יד)

במשפחה מסויימת היה סבא שחלה באלצהיימר, וככה

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין ביוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים פרשת חוקת

שאבזבו את זמני ואבוא להשתתף בחתונה? הצאצאים המשיכו להפציר ולהפציר, אבל הסבא נשאר ללמוד בבית המדרש.

בואו ונחשב חשבוננו של עולם: הרי הזמן שלנו אינו עולה לנו כסף, ואנחנו לא משלמים על כל דקה הון עתק; וכי משום זה לא ננצל את הזמן, ונבזבו על הבל וריק!?

המגיד הגר"ש שבדרון זצ"ל ניסה לתאר פעם בפני שומעיו את יוקר הזמן, ואמר שננסה לתאר שהמתים שכבר מתו קיבלו מן השמים אפשרות לרדת לכמה שעות לעולם שלנו. הרי כל הקרובים ובני המשפחה יבואו אליהם, וינסו לחבקם ולנשקם אחרי כל כך הרבה שנים שלא ראו אותם, ואולי אף יספרו להם סיפורים על הנכדים והנינים. אבל אלה שירדו לעולמנו, יחפשו מיד את בית המדרש הקרוב ביותר, ויחלו ללמוד ולנצל כל רגע ורגע ללימוד תורה. הם הרי כבר יודעים את ערכה של כל מילה, וחשיבותו של כל רגע של לימוד! הם לא יתנו לעצמם לבזבז את הזמן היקר לדברי הבל וריק. ואנחנו, שנמצאים כאן בס"ד, עד מאה ועשרים שנה, ויש ביכולתנו להעשיר את מזוודתנו בעוד ועוד דקות ושעות, ימים ושנים, של לימוד תורה, לא נעשה זאת? (הרב משה מיכאל צורן)

"ונפשנו קצה בלחם הקלוקל" (כא, ה)

מדוע קראו ישראל למן 'לחם קלוקל', והלא היו בו כל הטעמים שבעולם?

ביאר ה'חזקוני': לבני ישראל היה חשוב לא רק הטעם, אלא גם הצבע והצורה של המאכלים המוכנסים לפיהם. נמאס להם לראות אותו מאכל יום אחרי יום, שנה אחר שנה, הם רצו גיוון... ולכאורה, מדוע באמת לא נתן להם הקב"ה מאכלים שונים, פעם כך ופעם כך, אלא במשך ארבעים שנה הוריד להם מאכל אחד באופן קבוע?

מסופר על אביו של המשגיח הרה"צ ר' אליעזר דסלר זצ"ל, שהיה סוחר. יום אחד הזמינו יהודי עשיר להתארח בביתו. כשהגיע, ראה שעל השולחן מונחים קרוב לעשרים סוגי סלטים! שאל את בעל הבית: "מה פשר הדבר, מה צורך יש בכל כך הרבה סוגי סלטים!?" ענהו בעל הבית העשיר: "בהמה אוכלת כל חייה קש. תרנגולת כל חייה מנקרת זרעונים. בן אדם אוכל כמו בן אדם, מאכלים מגוונים..."

נדהם אביו של הרב דסלר ואמר: "נכון שאנו בני אדם, אך הסבור שיתרון האדם על הבהמה מתבטא במגוון סוגי הסלטים המוכנסים לפיו - אדם אומלל הוא!"

רצה הקב"ה להוציא מליבם של ישראל את הרעיון הלוזה, ולכן נתן להם מן במשך ארבעים שנה ללא צורה, רק עם טעמים שונים, כדי שלא יחשבו שמעלתם המיוחדת בהיותם בני אדם באה לידי ביטוי באכילת מאכלים מגוונים. לא! על האדם לאכול את הנדרש לו לקיומו, ולשם כך קיבלו בני ישראל את האוכל הטוב ביותר. אבל במה שנוגע למותר האדם מן הבהמה - לשם כך קיבלו את התורה הקדושה! (ומתוק האור)

לא היתה לו כל אפשרות להשתתף באירועים משפחתיים. הדבר גרם לצער רב לכל בני המשפחה, מה גם כשמדובר בת"ח גדול, שהופעתו מכבדת את כל המשפחה.

לקראת חתונתה של אחת הנכדות חיפשו תרופה תביא מזור למחלתו של הסבא. חיפשו ומצאו. לאחר בירורים רבים הגיעה לאוזנם שמועה על תרופה פלונית, שבכוחה להחזיר את חולה האלצהיימור למצב בריא לחלוטין וזאת לכמה שעות בלבד. נו, חתונה אינה אורכת יותר מכמה שעות, ולכן הגו בני המשפחה את הרעיון להביא לסבא את התרופה, כדי שיהא בכוחו לשמוח עם כל צאצאיו. הם ביררו היכן ניתן להשיג את התרופה, וכשהגיעו לשם, נדהמו לשמוע את המחיר... מדובר היה בהון עתק של ממש, שהסתכם באלפי דולרים לכדור אחד. כששמעו את המחיר, החלו כמה מבני המשפחה לסגת אחור, והתחבטו מאוד האם הדבר שווה את ההשקעה. לאחר זמן החליטו שהם משקיעים את אלפי הדולרים, העיקר שהסבא יוכל להשתתף בחתונה. ואכן, הנס הזה התרחש באופן מופלא. הסבא נטל את התרופה, וממש היה לאדם רגיל. אלה שידעו על מחלתו, נדהמו לראותו מתפקד כרגיל, ללא כל בעיה. פלאי השי"ת. הסבא היה בחופה, קיבל ברכה אחריתא, והשמחה הרקיעה שחקים. מזה זמן רב שלא זכו בני המשפחה המורחבת לראות את סבם משתתף בשמחות.

זמן קצר לאחר החופה נעלם לפתע הסבא מהאולם. בני המשפחה נבהלו ולא ידעו מה אירע. הם הרי זכרו שהסבא בעצם חולה קשה במחלת האלצהיימור, ויתכן, כך חששו, שהשפעתו של הכדור הסתיימה לפני הזמן, ואולי גם זה בגלל 'הקוד הגבוה' של המחלה הנמצא אצל הסבא. עוברת רבע שעה, חצי שעה, ויותר, והסבא אינו חוזר. למותר לציין שכל השמחה הושבתה, והכל חיפשו את הסבא בכל מקום אפשרי. אבל, למרבה התדהמה והצער, לא מצאוהו. משחיפשו בכל 'החורים והסדקים' של אולם השמחות, והעלו חרס בידם, יצאו בני המשפחה לחפש באזורים הסמוכים. עד שלפתע, משפתח אחד הנכדים את דלתו של... בית מדרש פלוני, הוא מוצא את הסבא יושב ולומד... הוא מזעיק את כל בני המשפחה אל בית המדרש, וצריך רק לדמיין את השמחה הגדולה שאחזה בהם במוצאם את הסבא הדגול. אבל, מיד לאחר רגעי השמחה, פונים הורי הכלה, בנו וכלתו, אל הסבא הת"ח, ואומרים לו: סבא, מה קרה לך? הרי השקענו אלפי דולרים כדי שתוכל להשתתף אתנו בשמחה? ואם כן, מדוע לא תהיה אתנו באולם השמחות? כולם ממתינים לך שם בכיליון עיניים. וכי אין זה בעיניך בזבוז זמן? הרי כל דקה שהכדור משפיע עליך שווה הון עתק, ועוד מעט תחלוף השפעתה של התרופה! בוא נא יחד עמנו אל השמחה, ונשמח כולנו יחד! אבל הסבא ממאן לקום ממקומו. הוא מביט בעיניים קמוות על ההורים, ועל כל אלה שהתאספו סביבו, וניסו לשכנעו, ואומר להם: האם זה נקרא בזבוז זמן? מה קרה לכם? וכי לא חינכתי אתכם במשך כל שנותיי שהתורה היא החפץ היקר ביותר בעולם, וכל מילה שלומדים בה שווה פי אלף אלפי מכל דבר אחר? עד שאני זוכה לכמה שעות של שקט ממחלתי, ויש בידי אפשרות להתרכז בלימוד, אתם רוצים

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402

טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש ג תמוז תשע"ט: הדלקת נרות: ירושלים: 7:13 תל-אביב: 7:28 חיפה: 7:21 מוצאי שבת: ירושלים: 8:30 תל-אביב: 8:33 חיפה: 8:35 ר"ת: 9:05

פרשת חוקת

הכרת הטוב

להכיר טובה למטיבו ולא להיות כפוי טובה ח"ו! נלמד מהפסוק: "ונפשנו קצה בלחם הקלוקל" (פרק כא-ה)

ואמרו חז"ל: אמר להם משה לישראל [הנכם] כפויי טובה... [רש"י: אינו מכירין טובה לבעלים] כדתיב "ונפשנו קצה בלחם הקלוקל" ופירש רש"י: קל הוא המן מפני שהיה נבלע בכל אבריהם ואינם יוצאין לחוץ, קראוהו קלוקל ורגנו על כך. והיא היתה להם טובה גדולה, שלא היו צריכים לטרוח ולצאת שלוש פרסאות לפנות עכ"ל. [ע"ז ה:]. ולהלן אומר הכתוב: "וישלח ה' בעם את הנחשים וינשכו את העם" (כא-ו) ופירש רש"י: יבוא נחש שכל המינין נטעמין לו טעם אחד (טעם עפר) ויפרע מכפויי טובה שדבר אחד משתנה להם לכמה טעמים.

למדה מגונה זו של כפיות טובה יש ב' משמעויות: א) שאינו מכיר כלל בטובה שעשו לו, כאילו לא היו דברים מעולם, לא הייתה טובה וממילא גם לא היה "מטיב". לאדם כזה מתאים לכאורה התואר "כופר" בטובה.

ב) הוא אמנם מכיר שעשו לו טובה, אך מסיבות שונות אינו רוצה לזכרה, לשומרה ולהודות עליה. לזה מתאים לכאורה התואר "כופה" בטובה, היינו שמכסה על הטובה הידועה לו [כלשון חז"ל (פסחים ת:): "כופה עליו את הכליל"].

נראה לכאורה, כי בשני מובנים אלו חולקים הרש"י והתוספות (בגמרא עבודה זרה ה.). כי רש"י פירש "כפוי טובה" היינו שאינו מכיר להחזיק טובה לבעלים. כוונתו במובן הראשון הוא שאינו מכיר כלל שהיתה איזושהי טובה. ואילו תוספות שם פירשו שכפוי טובה היינו מי שאינו רוצה להחזיק טובה בדבר. ומתאים למובן ה' שידוע שקיבל טובה אלא שרוצה לכסות עליה.

מענה, אם ננקוט כמשמעות המובן הראשון כפי שמשמע מלשון רש"י, לכאורה צ"ב בלשון "כפוי" טובה שהרי לפי מובן זה היה מדויק יותר הלשון "כופר" בטובה כי אינו רק מכסה על הטובה הידועה לו, אלא כופר לגמרי בקיומה!?

יתירה מזו, מצינו שחז"ל כרכו את ב' הלשונות "כפיה" ו"כפירה" בחדא מחתא, כמובא במשנת רבי אליעזר (פרק ז) בזה הלשון: "מפני מה ענש הכתוב ביותר לכפוי הטובה? מפני שהוא כעין כפירה בעיקר, בהקב"ה, אף הכופר בהקב"ה כופר טובה הוא. האדם הזה הוא כופה טובתו של חברו, ולמחר הוא כופה טובתו של קונו. הא למדת שכפייית הטובה הוקשה לכפירה בעיקר. הזהרו שלא תכפו טובה, שכפוי טובה אינו יכול לקבל מלכות שמים". עכ"ל. וצ"ב: הרי לדברינו מובנם של "כפיה" ו"כפירה" שונים זה מזה!?

אלא צריך לומר, כי לאמיתו של דבר גם מי שכופר לגמרי בטובה שייך אצלו לשון "כופה טובה", וכמו שפירש רש"י בהבנת "כפוי טובה" שאפשר לפרשו במשמעות כפירה מוחלטת בטובה. שאמנם על הטובה עצמה אינו צריך לכסות, שהרי לדעתו אין מה לכסות משום שאינה קיימת. אך השאלה היא כיצד הגיע למצב כזה שכופר ומפריך את מציאות הטובה, והתשובה היא: משום שכפה וכיסה מעיניו את ה"מטיב" ולאדם כזה שמכסה על מטיבו ולא רוצה להכיר בו שהוא המטיב ראוי ויאה לו התואר "כופר".

נאמר בפסוק (דברים כח-מז): "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב"... וצריך לבאר מה התביעה הגדולה שיש עליו, הרי הוא עבד את השי"ת אלא שהיתה חסרה לו קצת שמחה. מה כל כך נורא בזה!?

אלא התשובה: כל עבודת ה' מושתתת על ההכרה בטובותיו של הקב"ה עמו. לא תתכן מציאות שאדם יכיר בטובותיו של השי"ת ובכ"ז תהיה חסרה לו שמחה בעבודת ה', נמצא איפוא, שהעדר השמחה מצביעה על כפיות טובה שהיא סתירה מוחלטת לעבודת ה'.

"הרי אני חייב לגמול לך על הטובה..."

מעשה שהיה ביהודי נכבד מירושלים שנאלץ לצאת לחו"ל בשליחות ציבורית. הוא התייצב לפני רבה של ירושלים הגאון רבי צבי פסח פרנק זצ"ל ותינה בפניו את הבעיות שמציקות לו וביקש שימליץ טוב עבורו אצל רב פלוני.

רבי צבי פסח קיבלו בסבר פנים יפות וכיבדו בכבוד גדול ואף הפליג בשבחיו, וכמובן נענה לבקשתו והכין לו מכתב המלצה. האיש שנדהם מקבלת הפנים החמה ומהכבוד הגדול שרחש לו, היה בטוח שבטעות מחליפו הרב באחר והביע תמיהתו: "במה זכיתי לכזו קבלת פנים הרי אני איש פשוט וכבוד הרב אינו מכירני כלל..."

השיב לו הרב פרנק: "ודאי שאני מכיר וגם מוקיר אותך! הרי אני חייב לך הכרת הטוב גדולה משום מעשה שהיה: לפני עשרים ושתים שנה יצאתי מלשכת בית הדין ב'חורבה', וביקשתי מקבוצת נערים ששיחקה בחצר, האם מישהו מוכן לגשת לחנותו של ר' איצ'ה יעקב ברחוב היהודים כדי לקנות עבורי בול. אתה אמרת שאמנם החנות סגורה, אבל התנדבת ללכת לסניף הדואר המרוחק יותר והבאת לי את הבול.

סיים הרב פרנק ואמר: "כל הימים אני מחכה להזדמנות לגמול לך כחסדך שעשית עמי, טובה תחת טובה. עכשיו שבאה לידי הזדמנות כזו, האם לא אקיימנה בשמחה?"

גאון ההוראה - ח"ב

עלוזן השבוע פרשת חוקת הוקדש לעילוי נשמת

ר' אהרן יעקב בן ר' אליעזר קורנוזר ז"ל

נלב"ע ז' תמוז תשס"ב

ת.נ.צ.ב.ה.

לנחם ולעודד הזולת השרוי

בצער ובדאגה ולחזק את רוחו !

נלמד מהפסוק: "קח את אהרן ואת אלעזר בנו" (פרק כ-כה)

וכתב רש"י: "קח את אהרן - בדברי ניחומים. אמור לו אשריך שתראה כתרך נתון לבנך מה שאין אני זכאי לכך. עכ"ל. למדנו הנהגת מדותיו של הקב"ה עם אהרן לנחמו בשעתו הקשה. הנהגה זו מחייבת אותנו, מתוך חובת ההתדבקות במדותיו וההליכה בדרכיו של הקב"ה לעודד לחזק ולנחם את חברנו בשעה שדואג ומצטער. ואף זה נכלל במצוות הצדקה והחסד כמו שכתב החינוך (במצוה תעט).

החפץ חיים (בספרו **אהבת חסד ח"ג פ"ה**) כותב: אם רואה בחברו שהוא עצוב מפני דלותו או מאיזה צרה ח"ו, מצוה לדבר על לבו ולהפיגו מדאגתו. וזה נכלל בגמילות חסדים, וכמו שכתב **רבינו יונה ז"ל (באגרת התשובה)** שאפילו אם דל הוא ואין ידו משגת לעסוק בגמילות חסדים ממש, מכל מקום, יוכל להשיג מדה הטובה הזו בלא כסף, על ידי שידבר על לבו של העני והמדוכא וינחמו בעצבון לבו. עכ"ד.

ובגמרא (תענית כד.) מספרים חז"ל על רב ברוקא חוואה שהיה רגיל לפגוש את אליהו הנביא. פעם עברו שני אנשים, אמר אליהו לרב ברוקא, האנשים הללו בני עולם הבא הם. שאל אותם רב ברוקא מה מעשיכם? והם השיבוהו: אנשים שמחים אנחנו ומשמחים בני אדם הנראים עצובים, וכשרואים אנו אנשים מתקוטטים, משמחים אותם עד שעושים שלום ביניהם.

וכתב הפלא יועץ: אם יודע בשורה טובה לחברו, מהר ימהרנה לו וחיתה נפשו בגללו, ולמצוה תחשב לו, ומה גם לאיש צדיק, שהגורם שתחיה רוחו, חיים יוסיפו לו. צא ולמד משרח בת אשר, שעל שבישרה ליעקב על יוסף שהיה חי זכתה להכנס בחיים לנך עדן. וזה נכלל בכלל מצות גמילות חסדים. וכשם שלענין צדקה אמרו חז"ל (ב"מ ע"א.) ענייך קודמין, כן הדבר לענין גמ"ח...

אירע פעם אצל אחד מגדולי ישראל בדור האחרון, שהורה הוראה שהיה בה תיקון גדול לחיזוק הדת בארץ ישראל, אך לא שעו ולא שמעו להוראתו ועקב כך יצא קילקול ומיכשול. צערו ואכזבתו של אותו ת"ח גדול, הייתה רבה מאוד. עד שחשב להמנע מהבעת דעה בענייני ציבור.

שלח לו אז, הגאון **רבי יעקב ישראל קנייבסקי - הסטייפלער זצ"ל** דברי עידוד וניחום. ומכיון שהדברים מאלפים ואקטואליים לכל אחד מאיתנו, יש בנותן ענין להעתיקם כאן. וכך אמר:

התורה מספרת לנו באריכות, כיצד אברהם אבינו האריך להתפלל בנסיון להציל את סדום. פרשה שלימה נאמרה על כך בתורה. אברהם אבינו התחיל לטעון: "אולי יש חמישים צדיקים בתוך העיר". אחר כך ביקש על ארבעים, שלושים, עשרים. אבל לא נמצאו גם עשרה. ומאחר שלא נמצאו ונגזרה הגזירה, מעידה שם התורה (בראשית יח-לג) "וילך ה' כאשר כילה לדבר אל אברהם ואברהם שב למקומו". מה מלמדות אותנו המילים "ואברהם שב למקומו"? מה כתוב כאן? הרי לכאורה אין כאן שום לימוד!?

"אלא הפשט הוא, שהתורה באה ללמדנו שכאשר עשו הכל כדי להציל ולא השיגו את המבוקש, צריך לקיים "ואברהם שב למקומו"! צריך לחזור ולהמשיך לפעול במה שחייבים. להמשיך כאילו לא קרה דבר. אי-ההצלחה אינה מצדיקה, בשום אופן, שהאדם ישבר ולא יהיה מסוגל להמשיך בעבודתו הקדושה".

דברי פיוס וניחומים...

יהודי שבור ורצוף התייצב לפני כ"ק האדמו"ר רבי מאיר מפרימישלאן זצ"ל ותינה צרתו: חנות היתה לו. הוא הקדיש לה את מיטב שנות חייו. עמל למענה כחמישים שנה, ועתה בערוב ימיו נשרפה. "למה לי חיים בלי החנות?" בכה האיש.

"אסביר לך" - ניחמו הרבי - "אתה אהבת את החנות יותר משאהבת את עצמך, ולכן רצית שהחנות תאריך ימים יותר ממך - אבל הקב"ה אוהב אותך יותר משאהב את חנותך, ולכן רצה שאתה תאריך ימים יותר מהחנות..."

נתקבלו הדברים על לבו של האיש ויצא מבית הרבי כשהוא מאושש ומרוצה.

חס"מ

להחיות לב נדכאים...

סיפר הגאון **רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל:** באחת השנים הראשונות לבואו של **הגאון מטשיבין - רבי דוב בעריש ווינדנפלד זצ"ל** לשערי חסד. עברתי פעם בליל יום הכיפורים אחר התפילה ליד **בית הכנסת "קהל חסידים"** בשכונה, וראיתי מחזה מעניין: רבי דוב בעריש שוהה עם קבוצת אנשים שמזמרים ניגונים שונים. תמהתי לעצמי: "וכי ליל יום כיפור זה זמן מתאים להתענין בחבורת מנגני ניגונים!?"

למחרת, במוצאי היום הקדוש, פגשתי את רבי דוב בעריש ושאלתיהו לפרש הענין, וכך הסביר לי: "אותם יהודים שראית הינם יהודים מבוגרים, שרידי חרב, שבורי לב, שאיבדו את משפחותיהם במלחמה, ומאז שעלו ארצה איני רואה שום זיק של חיוך על פניהם. כשעברתי אחר התפלה וראיתי שהם מנסים להחיות בקרבם את הניגונים שהיו מנגנים ביום הכיפורים בבתי החסידים בפולין, ולהכניס קצת חיות בלבם חשבתי בלבי, וכי יש זמן מתאים יותר מליל היום הקדוש להחיות בקרבם מעט רוח ונשמה!?"

"תשמה במנה העיקרית..."

פעם התייצב יהודי ממורמר לפני הצדיק **רבי אליהו ראטה זצ"ל** ובפיו טענה קשה וצודקת כלפי חתנו: נולד לו נכד, בן לבתו. זמן הברית קרב ובא, והנה חתנו אבי הבן, עשה כבר ב"ה כמה בריתות ועדיין לא כיבדו אף פעם בסנדקאות האם כדאי להעיר לחתנו על כך?

רבי אליהו שהבין ללבו וחשש על "שלום בית" פייס וניחם את האיש בדברים הבאים: "כאשר מופיעים בסעודת חתונה ומכבדים את הקרואים בכמה סוגי מנות, מצינו שפלוני מעדיף את המנה הראשונה ואלמוני את המנה השניה ואילו אני - מטעים רבי אליהו - מעדיף בדוקא את המנה העיקרית".

"ובכן" - הפטיר רבי אליהו - "מה לך לחשוב על המנות הקטנות על הדברים הצדדיים. הרי זכית בס"ד שנולד לך נכד וזו המנה העיקרית! שמח עמו ותן תודה לה'. קח את העיקר והסך דעתך מכל הדברים הטפלים והפחות חשובים ביחס לעיקר".

איש חסיד היה

"לראות ולהבליט את הטוב שבו..."

בת"ת עץ חיים למד תלמיד שובב שגרם צרות גם בביתו וגם בתלמוד תורה. ההורים סבלו ממנו רבות והלכו להתלונן אצל המפקח הרוחני **רבי אריה לוי זצ"ל**. הילד נשאר בבית והבין שכאשר יחזרו ההורים יגבר כעסם עוד יותר אחרי שישמעו על מעלליו בת"ת. פחדו גבר מרגע לרגע.

כשהגיעו ההורים לרבי אריה ותינו לפניו את סבלם עמד כמשתאה: "הלא אני רואה שיש בו נשמה גדולה ורגש סוער ומשתדל תמיד להטיב ולהתעלות ועוד תרוו ממנו רוב נחת. צריך הרבה סבלנות ושימת לב ולהבליט את מעשיו הטובים". כך המשיך בסגנון זה להרבות עליהם דברי חיזוק ותקוה לעתיד טוב יותר מבנם.

כששבו ההורים הביתה התפלא הבן לראות את הוריו מאירים לו פנים ומקרבים אותו, תחת להענישו. הם סיפרו לו את כל הטוב ששמעו עליו מרבי אריה. כשראה כך הילד השובב, החליט להשתנות ולהטיב דרכו כדי שלא לאכזב את רבי אריה שכה חמל עליו.

עפ"י הספר הנפלא "דרך אבות"

להשכין אחוה ושלום בין אדם לחברו ובין איש לאשתו!

נלמד מהפסוק "ויבכו את אהרן שלושים יום כל בית ישראל" (פרק כ-כט)

ואילו במיתת משה רבינו נאמר: "ויבכו בני ישראל את משה" (דברים לד-ח). מדוע לא נאמר "כל בית ישראל" כשם שנאמר אצל אהרן: אלא, מפרש רש"י הטעם, משום שעל משה בכו בני ישראל - רק הזכרים, ואילו על אהרן, מתוך שהיה רודף שלום ונותן שלום ומטיל אהבה בין איש לרעהו ובין אשה לבעלה, בכו "כל בית ישראל". זכרים ונקבות.

אמרו חז"ל בגמרא (יבמות כב:): "האובה את אשתו כגופו והמכבדה יותר מגופו... עליו הכתוב אומר "וידעת כי שלום אהלך". עפ"י גמרא זו פסק הרמב"ם (פרק טו מאישות הלכה יט:): "וכן ציוו חכמים שיהיה אדם מכבד את אשתו יותר מגופו ואובהה כגופו".

וידועה השאלה: מדוע הוצרכו לציווי מיוחד [מהפסוק... "וידעת כי שלום אהלך"] שיש לאהוב את אשתו כגופו, הרי יש כבר ציווי של "ואהבת לרעך כמוך". וכי אשתו של אדם אינו נכללת בציווי זה?!

ותירץ הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א שמדובר באופן שאין חיוב לקיים "ואהבת לרעך כמוך" כדוגמת אמרת רשב"י (נדה טז:): "ארבעה דברים הקב"ה שונאן ואני איני אוהבן עי"ש. לפי"ז י"ל באופן שהאשה עושה אחד מאלו שאז אין חיוב לאהוב את אשתו מצד "ואהבת לרעך כמוך", אלא מצד הציווי של "וידעת כי שלום אהלך".

עוד חשבנו לתרץ עפ"י מה שביאר הגאון רבי זלמן סורוצקין זצ"ל את הפסוק "ואהבת לרעך כמוך" שאין הציווי מלמדנו אלא שלא לעשות לרעך מה ששנאוי עליו, אבל אין חיוב להטיב לרעהו - כגון בהטבה ממונית - כמו שמטיב לעצמו.

לפי"ז נוכל לתרץ שמהפסוק "וידעת כי שלום אהלך" נלמד יתר על כן, שכדי לשמור על "שלום בית", לא די לאהוב את האשה באופן כזה שלא להרע לה, אלא יש להטיב עמה בפועל כפי שמטיב לעצמו ואף יותר מכך, כלשון הרמב"ם "שיכבד אשתו יותר מגופו וירבה בטובתה כפי ממונו".

מעתה, לאור זאת, נוכל להוסיף ולבאר את שאמרו חז"ל (קידושין מא:). "לא יקדש את האשה עוד שיראנה. שמא יראה בה דבר מגונה ותתגנה עליו ורחמנא אמר "ואהבת לרעך כמוך". ולכאורה תמוה: מדוע לא הביאו חז"ל את הפסוק "וידעת כי שלום אהלך" ממנו לומדים חז"ל (ביבמות) את הציווי לאהוב אשתו כגופו?!

אכן לדברינו מיושב היטב, שהרי הגמרא בקידושין אינה עוסקת בענין המצוה להטיב עם האשה שהיא השלימות הרצויה בין איש לאשתו, אלא הנידון הוא באיסור ש"לא תתגנה עליו" שאז עלול להוצר מצב שיעשה לה דברים שליליים, דברים כאלו שאינו רוצה שיעשו לו. ואיסור זה אכן נלמד מהציווי הכללי של "ואהבת לרעך כמוך" כאמור.

שנינו במשנה (גיטין ד:). בית שמאי אומרים, לא יגרש אדם את אשתו אלא אם כן מצא בה דבר ערוה. ובית הלל אומרים: "אפילו הקדיחה תבשילו". ולכאורה תמוה: מה בכך שהקדיחה תבשילו, וכי על דבר קל כזה רשאי אדם לגרש את אשתו?!

וביאר הגר"י גלינסקי זצ"ל בדרך צחות: אשה בישלה והתבשיל נשרף. אם עצלה היא, יאכלו אוכל שאינו מבושל, פת קיבר ובצל. אם היא אוהבת את בעלה וחסה על ממונו, אזי תבשל עבורו מנה אישית והיא תאכל פת במלח, אבל אם היא אשה רעה, אזי תבשל לעצמה מנה אישית ותאמר לבעלה: "מצטערת המנה שלך נשרפה!..."

ומדוייק זה בלשון המשנה: "אפילו הקדיחה תבשילו..." לא אמרו אפילו הוקדח תבשילה או תבשילם, אלא "תבשילו".

במדתו של אהרן...

הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל היה נוהג במדתו של אהרן הכהן: אוהב שלום ורודף שלום. עושה שלום בין איש לאשתו ובין אדם לחברו.

כאשר נוכח הרב זוננפלד כי הריב הוא על דברים פעוטים וזוטרים. היה משמיע מספר דברי תוכחה לבעל, וכך היה אומר לו: "האם הנך חושב שאתה פטור ממצוה זו של השכנת שלום בין איש לאשתו... וכי רק עלי מוטלת מצוה זו! לך נא אל אשתך ושמע בקולה, כי במלי דעלמא יש לעשות את רצון האשה, ובלבד שישרור שלום ואחוה בבית". עפ"י רוב היה די בזה כדי שיחזור השלום לשרור ביניהם.

לא כן קרה כאשר הסכסוך היה על עניני פרנסה, וכאלו היה רבים מאוד בימים ההם אשר העוני והדחקות היו מנת חלקם של רוב תושבי ירושלים, במקרים כאלו היתה המלאכה על הרב זוננפלד קשה יותר.

חכמת חיים

למען שלום בית...

פעמים רבות היה מצליח הגאון רבי עזרא עטיה זצ"ל בחכמתו להביא שלום בין איש לאשתו בצורה פשוטה ונעימה. פעם נכנס אליו זוג נשוי שלא שררה שכינה ביניהם... הקשיב רבי עזרא שעה ארוכה בסבלנות אין קץ לטענות ב' הצדדים ואחר שאל: כמה שנים אתם נשואים? הם נקבו במספר השנים. הפטיר להם רבי עזרא: "בטוחני שאחרי ארבעים שנות נשואין תבינו זה את זה טוב יותר..."

ומעשה בזוג שבא לפני רבי עזרא והבעל היה מלא טענות על אשתו: "אשתי הקדיחה תבשילי. תמיד האוכל שלה שרוף... אני רוצה לגרשה". הבין רבי עזרא שויכוח בנושא לא יועיל. אמר לו רבי עזרא: "שלא תדע, אבל אשתי נשפך לה נפט באוכל, ואני אכלתי הכל..."

כעת יצא הבעל מרוצה מאד. הוא הרגיש ששפר עליו חלקו. אם לרבי עזרא יש נפט במזונו, הרי אני בר מזל ומה לי להתלונן...

המורה

"שלא יופר שלום הבית"...

הגר"י סולובייצ'יק זצ"ל ביקש מרבי בן ציון לבל זצ"ל שיבוא לשמש כשליח ציבור בביתו בימים נוראים. והנה באחד מלילות ראש השנה אמר רב"צ להגר"י כי מטעמי "שלום בית" אינו יכול להתפלל מאוחר כ-50 דקות לאחר השקיעה, כפי שנהג הגר"י.

נענה לו הגר"י ואמר: אם כן, יתחילו להתפלל מוקדם יותר, כחצי שעה לאחר השקיעה ובלבד שלא לגרום צער לבני ביתו ולא יופר שלום הבית.

עובדות לבית בריסק

"לא חבל על הזמן!"

אחרי שאמר הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל שיעור עמוק במשך כארבע שעות רצופות ועדיין לא סעד את לבו, מלבד מעט מזונו. הוזמן למול את הבן.

הגיע למקום הברית והתברר שהורי האם לא הגיעו. האוטובוס מתל אביב התאחר. "נחכה" הגיב רבי בן ציון בנועם. וכך המתין והמתין שעה ארוכה.

"לא חבל על הזמן?" שאל מלווהו. "וודאי שלא" - השיב רבי בן ציון - "תראה כמה אבי הבן לחוץ וכמה היולדת נבוכה. בכל דקה שאני כאן, אני שומר על שלום הבית!..."

יגילו במלכם

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

באהבה ובנועם / הרב נפתלי וינברג

מעשה-שהיה:

שני אברכים - שלא הכירו אחד את השני - למדו הלכות-שבת. בעקבות הלימוד הגיעו שניהם לאותה החלטה: להוציא את השבת בזמן רבנו-תם. הם לא למדו יחדיו, לא היו מתואמים ביניהם, וכאמור - אפילו לא הכירו אחד את השני.

הנוהגים כ"שיטת רבנו תם" ממתנינים 72 דקות מאז השקיעה, עד לצאת השבת. ואמנם, עיקר השיטה תואמת למציאות בחו"ל, שם צאת הכוכבים מתמהמה זמן רב. אבל בארץ-ישראל הרקיע כבר גדוש כוכבים הרבה זמן לפני 72 דקות. אך למרות זאת, רבים וטובים נוהגים בשיטת ר"ת גם בארץ, ואין כאן המקום לנדון ההלכתי הרחב.

* * *

"אבא! לא הגיע הזמן של מעריב!" שאל הבן כאשר הגיעה סעודה-שלישית לקיצה.

הילד לא חלם שהמשפט התמים שלו מהווה "הרמה-להנחתה": מה!! הזדעק האב. "אתה רוצה לשחק בספק דאורייתא? בחיוב כרת" שיטת רבנו-תם זה דבר של מה-בכך?!

גם בבית של האברך השני שאל הילד "אבא! לא הגיע הזמן של מעריב?"

ואבא ענה: אתה רוצה להתפלל מעריב? בבקשה! לך תתפלל. אני כשלעצמי לא מסוגל עדיין להיפרד מקדושת השבת, ממנוחת השבת, מעונג-שבת וממתיקות השבת!

* * *

שנים חלפו.

במשפחה של הראשון לא המשיכו הילדים בדרכו של האב. ולא רק ביחס ל"זמן רבנו תם", אלא ביחס להכל. רח"ל.

במשפחה של השני, צמחו כולם לשומרי תורה ומצוות שמביאים רק נחת להוריהם, לעם-ישראל ולהקב"ה!

* * *

אלו העובדות "היבשות".

קעת נשתדל לנתח אותן.

אנחנו יוצאים מתוך נקודת הנחה ששניהם התכוונו לשמה ולשם-שמים. אך מסתבר שגם כאשר אתה פועל ממניעים טובים, התוצאות לא מובטחות כאשר **דרכי-הפעולה** לא מתאימים.

ננסה לפרוט את המשפט לפרוטות:

1) מאוד חשוב. מאוד-מאוד חשוב להשתדל להבין את נפש העומד מולך, ולא סתם לזרוק לו מילים ומשפטים חתומים. סתומים.

2) כאשר מעניקים לאדם מתנה, לא רק המתנה חשובה - כי אם גם **האריזה**! לפעמים האריזה אפילו חשובה יותר מעצם

המתנה, מדוע? כי כל מטרת המתנה להביע בפני המקבל רגשי-חיבה, ובאמצעות האריזה מאוד קל להביא זאת לביטוי. גם אם נניח שהאריזה לא יותר חשובה מהמתנה, עדיין צורת הגשת המתנה חשובה לא פחות מעצם המתנה.

3) כאשר הקב"ה בוחר לתת לנו מתנות, את מי הוא ממנה כשליח? את הכהנים, צאצאי אהרן הכהן, איש החסד, אוהב שלום ורודף שלום, אשר גם בניו מברכים אותנו "וציונו לברך את עמו ישראל באהבה". ומדוע? משום שבאופן אחר הברכה לא עוברת, הצינור נסתם...

4) מסתבר שהשוני בין שני האנשים אודותיהם סיפרנו בפתיחת המאמר, לא התבטא רק ביחס ל"זמן רבנו-תם". פשוט הדבר שזו רק דוגמה לשוני מהותי בכל ההתייחסות וההתנהלות. כל אחד מבין שלא ייתכן שדור שלם ימרוד באביו, ובאביו שבשמים, רק בגלל גערה שנשמעה אי-שם לפני מעריב של מוצאי-שבת... אלא שכל דרך חייו של האיש התנהלה בקפדנות יתרה.

מסקנת הדברים שחינוך חייב להתבצע בדרכי-נועם עם המון אהבה, ובפרט בדורנו. 'חנף לנער על פי דרכו' (משלי כב, ו) - ורק בדרך זו ניתן לצפות שילדים טובים יגדלו למבוגרים טובים.

* * *

קעת נעבור מהורים למחנכים.

שמעתי פעם שהמשגיח **רבי שלמה וולבה** זללה"ה התבטא פעם באוזני פלוני שכיהן כמשגיח "אתה לא מתאים להיות משגיח".

מאחר שאני הכרתי הן את המשגיח, והן את תלמידיו, ידעתי עד כמה האבחון היה קולע. הבחורים התלוננו שהוא ממלא תפקיד "בדיוק כמו שוטר", הם הרגישו שהוא לא אהב אותם וממילא הם גם לא אהבו אותו. מי יודע כמה בחורים לא הצליחו לא רק בלימוד, אלא בעצם-החיים, רק בגלל שאדם לא מתאים בעליל כיהן בתפקיד רגיש זה. חבל! חבל!

בענין זה ישנו מבחן קטן שכל מחנך יכול לערוך לעצמו: האם אני אוהב את התפקיד? גם כאשר התשובה לשאלה חיובית, אין זה סוף-פסוק. אך כאשר התשובה לשאלה שלילית, זה בהחלט סוף-פסוק... חינוך זהו תפקיד עם האחריות הכבדה ביותר בעולם. במידה מסוימת גוזר המחנך את גורל חניכיו, ואם המחנך עצמו לא אוהב את עבודתו סיכויי הצליחה בה שואפים לאפס.

ובנקודה זו חשוב להוסיף: כאשר מחנך נתקל במקרה בו הוא לא מצליח, חלילה לו להתייאש. כמו בכל תחום עליו לפנות לעמיתים ולהתייעץ. לפעמים המנהל או דמות אחרת בצוות נתקל בבעיה דומה, לפעמים ניתן גם לפנות למומחים. ולפני הכל ואחרי הכל יש לבקש מאבינו שבשמים לעזור לנו להגיע לדרך הנכונה, ותפילה שכזו מעומק הלב חזקה שאיננה חוזרת

ריקים!

בברכת הצלחה!

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

פני עין חמד

יוזא אאור ץ׳י בית הכנסת לכונת ״ציון חמד״ - מכללת ציון

פְּרִשְׁת חֻקַּת - כְּעֵת הַפֶּל מֵת!

"זאת התורה אדם כי ימות באהל"

(במדבר יט, יד) שואלת והוא מתחמק.

סבלנותה של האישה פקעה לבסוף והיא החליטה להתחקות אחרי צעדי בעלה. העניין נראה לה מוזר מאוד. בוקר אחד יצאה לדרך כדי לחפש היכן בעלה נמצא. חיפוש קצר פתר את התעלומה. כשגילתה כי בשעות אלו נמנה בעלה על חובשי בית המדרש. "מה קרה לך", צעקה, "האם יצאת מדעתך? החנות מלאה קונים ואתה יושב כאן ולומד".

בעלה הקשיב בשלווה. בקול רגוע הסביר לה: "כיצד היית מגיבה לו בוקר אחד היה מגיע אלי מלאך המוות ומודיע לי כי הגיע זמני להיפטר מהעולם. האם היה עולה בדעתך לומר לו, כי בעצם אין לך כל התנגדות, אלא עתה אין השעה כשירה לך מפני שהחנות מלאה קונים שממתינים לסחורה?"

"ובכן" המשיך, "כאשר אעדר מידי בוקר במשך שלוש שעות, חשבי כי נלקחתי ע"י מלאך המוות. ומה איכפת לך אם אחרי שלוש שעות אקום לתחיה ואחזור לחנות כדי לעזור לך?"

לכך, הסביר רבי חיים מבריסק, התכוונו חז"ל כאשר אמרו כי דברי תורה מתקיימים במי שממית את עצמו באוהלה של תורה. על האדם לחשוב כי בשעה זו הוא מת. עול העולם הזה אינו מוטל עליו הוא כמו בעולם האמת. או אז, לא תהיה לו כל מניעה שתפריע לו בלימודו.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

זמני לכת

צ"י	כניסת לכת	צאת לכת	רבני חס
י-ט	19: 14	20: 25	21: 21
ח"א	19: 31	20: 23	21: 18
מ"ט	19: 35	20: 26	21: 21
כ"א	19: 31	20: 23	21: 17

את המילים שבהן פותחת פרשתנו דרש ריש לקיש (ברכות סג:): "מניין שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה? שנאמר: זאת התורה אדם כי ימות באוהל".

מה המשמעות של מיתה באוהלה של תורה? הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל שוחח פעם על חובת ההתמדה והיגיעה בתורה. הרב סיפר על גביר אחד שהחזיק בעירו בית מסחר גדול.

בית המסחר היה הומה אנשים מבוקר ועד ערב. ידיו היו מלאים בעבודה עד שלא מצא זמן אף לתפילה בציבור, שיעורי התורה הלכו ופחתו עד שכמעט ולא מצא זמן לפתוח ספר.

חלפו שנים וימי הזיקנה הכריזו על בואם. מן המראה נשקפה בבואה נושאת פלומת שיער לבן והזיקנה החלה נותנת את אותותיה. זיכרון יום המוות עלה שוב ושוב. המחשבה על היום בו הוא עתיד לתת דין וחשבון על מעשיו לא הרפתה ממנו. מאידך גיסא החלו ענייני המסחר לעניין אותו פחות ופחות.

הוא החליט כי עליו לערוך בדק בית ולעשות שינוי כלשהוא. ביום מן הימים החליט כי החל ממחר יתחיל להתפלל בציבור. הוא ילך לבית הכנסת ואף ישאר לאחר התפילה עוד שעתיים כדי ללמוד.

אל חנותו הגיע למחרת באיחור של יותר משלוש שעות. הבעת פניו רעייתו אמרה הכל. "הלא אתה יודע שבשעה זו החנות הומה קונים ומדוע אתה מתמהמה?", שאלה. הוא התחמק מתשובה ברורה ורק היה מוכן לספר כי היה טרוד בעניין חשוב עד מאוד.

חלפו מספר ימים בהם נהג בהסדר החדש. גם הגעתו לחנות מידי יום התנהלה כמו תחת ריטואל קבוע. הוא נכנס והיא מתרגזת. היא

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

און חיים בן אלן אסתר רונית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה נתנאל בן ג'ינה אילן בן ג'וליאט אסף בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית יפית בת ג'ינה שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנאל חביבה בת שולמית און בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת טסה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה שול בן מזל פחמיה און בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כירה יהודה אריה בן רחל ברכה טובה בת אורה יפה בת שרה- הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה מישא אסתר בת זהרה שאול בן סילביה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל נעמה בת שרה בנימין בן ברכה ישראל בן חווה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בו גורג'יה ז"ל

רפואה שלימה לנוריאל בו אסתר

רפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר ולילד אלחנן רפאל בן איריס ולילד אורי חיים בו שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

להצלחת אלי ברוט ומשפחתו

שואל ומשיב בהלכה - תרומות ומעשרות - חלק א'

מהן תרומות ומעשרות ועל מה יש את החיוב להפריש תרומות ומעשרות?

שאלה: ?

להלן סיכום ההלכה מפי הרב אליהו חיים פנחס, מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה: !

כל מאכל אדם הגדל בא", אסור לאכול לפני שמפרישים ממנו את המתנות- תרומות ומעשרות- שציוותה אותנו התורה. ולפני שהפרישו את המתנות האלו, נקראים הפירות טבל. ואדם האוכל במזיד טבל דאורייתא, עונשו מיתה בידי שמים.

בעיקרון ניתן להפריש כל סוג תרומה או מעשר בנפרד. **מקורות:** שו"ע (יו"ד סימן שלא סעיף עח). אך כיוון שלא ניתן לאכול את הפירות עד שיפורשו כולן, מקובל כיום לעשות את כולן ביחד, כדי להתיר את הפירות באכילה מיד. לשם כך גם נתקנו נוסחים של הפרשת תרומות ומעשרות, המרכזים את כל המצוות הללו ביחד.

כל מאכל אדם הנשמר, שגידולו מן הארץ, חייב בתרומות ומעשרות. **מקורות:** רמב"ם (פ"ב מהל' תרומות ה"א וה"ו). ובזמן הזה חיוב הפרשת תרומות ומעשרות מדרבנן דבעינן ביאת כולכם כמבואר ברמב"ם (סוף פ"א מהלכות תרומות). ופסקו מרן השו"ע (יו"ד סימן שלא ס"ב), וע"ש לרמ"א בהגה. **ולכן פירות שאדם לקט מגינתו, או שקיבלם מאדם פרטי, שאינו מפריש תרומות ומעשרות, חייבים בהפרשה. הערה:** כמובן שעליו לברר, שאין כל חשש גם לאיסור 'עורלה'. ואם אינו יודע מה מקורם, יפריש ללא ברכה.

אוכל אף שאינו ראוי למאכל כעת, אלא לאחר בישול כתפוח אדמה, חייב בתרומות ומעשרות.

זרעוני גינה שאינם נאכלים, כגון זרע לפת זרע צנון ובצל וכדומה, פטורים מתרומות ומעשרות, מפני שאינם מאכל אדם. אבל אם לקט מהם כמות למאכל אדם, חייב לעשר. **מקורות:** דרך אמונה (פ"ב מתרומות סק"ל).

טבל בין שהוא טהור בין שהוא טמא אסור באכילה, וכן בהנאה של כילוי, כגון להדליק בו להאיר או להאכילו לבהמה אכילת קבע. **מקורות:** רמב"ם (פ"ג מהל' מעשר ה"כ). ומה שכתבנו לענין הדלקה בשמן שלא הופרש ממנו, כן העלה בספר חזון עובדיה - חנוכה (עמוד פו). ולכן בקבוקים, שאין עליהם כשרות [ולא הגיעו מגויים] אין להדליק מהם. אף שיש ללכת אחר הרוב, שמעשרים תרומות ומעשרות כמ"ש בשו"ת יביע אומר ח"ו (חיו"ד סימן כד).

ולכן שמן זית, שלא הופרשו ממנו תרומות ומעשרות כדת, אין להדליק ממנו נר שבת או נר חנוכה.

היכן יש לטיל

מסופר על מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל, שבצעירותו למד בישיבת 'פורת יוסף' בירושלים. יום אחד נסעו כל בני הישיבה לטיול לצפון ליומיים, אך מרן לא נסע עימם אלא נשאר בישיבה ועסק כהרגלו בלימוד התורה. גם הגאון הגדול ר' שלום כהן שליט"א המכהן כיום כראש ישיבת 'פורת יוסף' נשאר עימו, ולא נסע לטיול. שאל רבי שלום את מרן: "כולם נסעו לטיול, ולמה כבודו לא נסע איתם?". השיבו מרן: "עכשיו אני מתחיל ללמוד את מסכת 'בבא קמא', נראה, כשהם יחזרו כמה אספיק ללמוד!". והנה כשחזרו בני הישיבה מהטיול, שב רבי שלום כהן לראות את ההספק של מרן, **וראה שהגיע לדף צ"ט בגמרא!** התפעל רבי שלום ואמר: "חכם עובדיה לא יודע מה זה טיולים! הוא יודע רק 'לטייל' בין דפי הגמרא ובפרד"ס התורה לאורכה ולרוחבה".

ישועה מפלאה

לפני כמאה ושבעים שנה חי בארם צובא הגאון הקדוש, המקובל האלוקי רבי אליהו משען זצ"ל (מח"ס 'שפת אמת' בתורת הנסתר). יום אחד בא לפניו יהודי. "הושיע, רבי", ביקש בתחינה. הוא סיפר שהוא מתגורר באחד הכפרים בצד המערבי של המדינה. מדי שנה בשנה נערך בכפר זה יריד מרכזי, ואלפי איכרים מכל רחבי המחוז באים לקנות את כל הדרוש להם למשך השנה הקרובה: אריגים ומיני סידקית, כלים ותבלינים, הכול מכל כל. יהודי זה היה סוחר ידוע, מוכר ומהימן, הכול קנו בחנותו וכך התפרנס שנה שלימה. גם השנה מילא חנותו סחורה אותה קנה בהקפה, אבל לאכזבתו, איש לא פקד את חנותו.

הכפר רחש קונים מכל הסביבה, ואיש מהם לא קנה אצלו מאומה. לעת ערב פנה לברר את פשר הדבר, וגילו לו ששכנו הערבי הסית את האיכרים להחרים את סחורתו. הם יודעים שסחורתו מעולה ומחירי זולים, אך פוחדים מידו הארוכה של השכן הצורר... "ומה בידי לעשות?", נאנח הרב, "היריד הסתיים?". "לא רבינו! היריד נמשך יומיים, לכן טרחתו ובאתי!", השיב. "תלון כאן הלילה. כתוב את שם הערבי על פתק והניח אותו עם שחר בביה"כ". היהודי עשה כן. לאחר התפילה ניגש לרבינו. האיר לו הצדיק פניו, ואמר: "בגמרא שנינו, שאם יש לאדם שונאים - ישכים ויעריב עליהם לביהמ"ד והם נופלים מאליהם! כבר עשית כן, ועתה שוב לעירך!". מיהר האיש לכפרו, ומצא את מסע ההלוויה של הערבי מתנהל לו לאיטו. בו ביום, מכר את כל סחורתו...

מינויים

לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnneEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'

נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מברשת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחס

בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרב אליהו לופס זצ"ל

הגאון המקובל הרב אליהו לופס זצ"ל - נולד בחאלב שבסוריה בי' טבת בשנת ה'תר"ן (1889). מקטנותו קיבל חינוך תורני בין ברכי תלמידי חכמים. כבר כשהיה בן חמש-עשרה שנים בלבד התחיל ללמד תורה לבני המקום. ניחן בכישרונות מיוחדים בחינוך והדרכה ובלימוד הש"ס. נודע כדרשן בחסד בעל כושר מנהיגות וקנאי לכל דבר שבקדושה.

בשנת ה'תרע"א (1911) כאשר פרצה המלחמה בין איטליה לטורקיה, נסע עם הוריו למצרים. בשנת ה'תרע"ג (1913) עלה יחד עם הוריו ואחיו לחונן את עפרה של ארץ ישראל, וכשהגיעו לארץ התיישבו בירושלים עיר הקודש. בשנת ה'תרע"ו (1916) טורקיה הגלתה את כל הנתינים הזרים שנמצאו בארץ, ורבינו ומשפחתו הוגלו לאנטוליה, משם נדדו לאנקרה. בדרכם חזרה לארץ חנו בעיר קושטא. בשנת ה'תרע"ט (1919) הגיע שנית לארץ ישראל.

אחר חתונתו המשיך לשקוד על לימודו בישיבת 'אוהל מועד' מייסודו של הגאון הרב עזרא הררי זצ"ל. פתח קרן 'טוב חסד' שעסקה במתן הלוואות לת"ח וכן הקרן איפשרה בדיקה של מזוזות ותפילין בחינם לאנשים מעוטי יכולת. נמנה עם חכמי ישיבת המקובלים 'רחובות הנהר' יחד עם הגאון המקובל רבי שאול דוויק הכהן זצ"ל. בחודש אייר ה'תרפ"ג (1923) עם פתיחתה של ישיבת 'פורת יוסף' התמנה לכהן כר"מ במשך חמש עשרה שנים.

בסוף ימיו התמנה לחבר בד"צ לעדה הספרדית בירושלים. הרבה בתעניות וסיגופים. בלילות היה מנדד שינה מעיניו ועוסק בתורה. **בשנות חייו האחרונות, היה מונע את עצמו מלישון במיטה, אלא היה יושב ומתנמנם על כיסא סמוך לשולחן, וחוזר ומתעורר לעסק התורה.**

גאון בנגלה ובנסתר. עסק בהשכנת שלום בין אדם לחברו. חייו היו מלאי צער ויסורים, בעודו בשיא פריחתו, נפל למשכב עד אשר השיב את נשמתו לבוראה. נפטר ב-ד' תמוז ה'תרצ"צ (1938). חי כ-48 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים.

אביו: ר' יעקב. **אשתו:** מרת דבורה (בת ר' משה סיתהון שומר). **מרבתי הגאונים:** ר' עזרא שעיו, ר' שלמה לנייאדו, המקובל ר' שאול דוויק הכהן. **מתלמידיו:** מרן הגאון הראשל"צ ר' עובדיה יוסף. **מספריו:** **בן אביחיל** - דרושים והספדים. **אמרי פי** - חידושי תורתו.

לאחר מלחמת העולם ביקש רבינו לחזור לארץ. כשהיה באוניה גילה כי במרתף האוניה ישנם חיילים יהודים שגויסו בכוח הזרוע לצבא הטורקי, והיו חולים במחלות מסוכנות ומדבקות ר"ל. **מטבע הדברים, חששו כולם לטפל בחולים, שמא ידבקו. אולם רבינו לא מנע את עצמו ולא חשש על בריאותו, אלא ירד אליהם בעצמו כמה פעמים ביום! וטיפל בהם האכיל והשקה אותם, ובזה הציל בוודאות כמה**

נפשות ממוות לחיים, וזו הייתה דרכו בקודש של רבינו וכל ימיו השתדל לגמול חסד בגופו ובאוונו עם חולים זקנים וגלמודים. במקרים אחרים לקח רבינו איתו מתלמידיו אצל חולה זקן, וטיפל לפנייהם בחולה. כדי לחנכם במידה זו של גמילות חסדים, ומכאן אפשר ללמוד מעט עד כמה היה רבינו מסור להצלת כל נפש מישראל.

בשנת ה'תרע"ו הוציאה ממשלת טורקיה גזירת גלות על כל הנתינים הזרים שנמצאו בארץ. יחד איתם הוגלו רבינו, הוריו ובני המשפחה לאנטוליה. כשהגיעו הגולים לעיר אנקרה חרדו תושביה היהודים לקראתם, וקיימו בהם מצוות הכנסת אורחים, וביחוד הראו חיבה לרבינו ואביו בתור תלמידי חכמים, שהגיעו מירושלים עיר הקודש.

בימים ההם הציעו לרבינו לקנות בגד יקר של משי (מדובר בלבוש מיוחד המיועד לתלמידי חכמים), שהיה בידי אלמנה אחת שאותו לבש בעלה ז"ל, ודרשה בעד הבגד מחיר יקר. היכולת הכלכלית של רבינו לא איפשרה בידו לקנות אותו. **בערב נראה לה בעלה בחלום, וציווה עליה לתת את הבגד לרב הירושלמי.**

אולם, האלמנה לא הסתה אוזן ולא השגיחה לדבריו באומרה: "דברי חלומות- לא מעלים ולא מורידים". למחרת נראה לה בעלה בשנית בחלום, ואיים עליה **במפורש, כי אם לא תמחר ותיתן את הבגד לרבינו- תיענש!** היא כמובן התעוררה בבעתה והשכם בבוקר רצה ונתנה את הבגד לרבינו במתנה, וביקשה ממנו מחילה סליחה וכפרה. **מעשה זה התפרסם בכל העיר, וכולם הכירו בגדולת רבינו ומעלתו.**

עסק התורה ברבים, היה אצל רבינו גולת הכותרת של מפעליו הרבים. מעולם לא מנע את עצמו, ולא החמיץ אפשרות של לימוד תורה, בין עם חברים או תלמידים ובין עם בעלי בתים. וזאת בנוסף ללימוד 'חוק ישראל' שהיה מלמד בכל יום אחר תפילת שחרית במשך יותר משעתיים והיה מבאר ומסביר להם את המשנה, הגמרא וכו'.

חודשיים לפני שהתבקש לבית עולמו נפל למשכב וסבל חיי צער וייסורים. כשנשאל ברגעיו האחרונים, מה רצונו ויעש, אמר: "בקשו רחמים!". לעומד לידו אמר: "הוצא את המקל מידך... בשעה זו אסור להחזיק מקל". לאחר מכן אמר לו: "רואה אתה אותם? אתה מכיר אותם?" **והצביע לצד ימינו, לקראת הצדיקים שיצאו לקראתו.**

הביוגרפיה והסיפורים מעובדים מתוך 'מיקירי ירושלים' קובץ רשימות תולדות וזיכרונות על הרה"ג אליהו לופס זצ"ל שיצא למלאת השנה הראשונה לפטירתו.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?" צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אהבת התורה

חלף זמן רב, והנה אני שומע כי אבא מתעורר משנתו. שמעתי אותו נוטל את ידיו, רץ לספריה ומברך ברכות התורה, לאחר מכן פתח את שו"ת הריב"ש ואמר: "ברוך ה'! ברוך שזכיתי!".

"מה קרה?" - ניסיתי להבין. בתחילה לא רצה לספר לי, אך לאחר הפצרות מרובות ענה ואמר: "הלכתי לישון והנה בחלומי זקן בעל הדרת פנים מיוחדת. שמי יצחק בר ששת' - פנה אלי - 'ומאחר שראיתי, שהקושיה מטרידה אותך ביותר אתרץ לך אותה'. מיד לאחר מכן אמר לי תירוץ ונעלם.

"התעוררתי ורצתי לבדוק את הדברים ומצאתי שהם נכונים, דבר דבור על אופניו!". כעבור מספר דקות פנה אבא זצוק"ל וביקש שאבטיח לו שלא אספר את הסיפור. ניסיתי להתחמק מהבטחה, אך הוא חזר והפציר בי ואמר, כי אינו רוצה, שידעו את הסיפור הזה. לא ניתן היה להתעלם מרצונו הברור ולפיכך נמנעתי מלפרסם את הדברים כל עוד בחיים חיותו.

סיפורה הרבנית יהודית יוסף כלתו של מרן זיע"א: לאחר פטירתו של מרן זיע"א, ישבו צוות של ת"ח לערוך מחדש את 'שו"ת יביע אומר' בתוספת הערות והגהות שהשאיר אחריו מרן בכתב ידו. לאחר עריכת הספרים בתוספת ההערות, התברר לנו, שחסרים המון כתבי יד שהיו בביתו של מרן ונעלמו מאיתנו. הדבר גרם לנו צער רב והטריד את מנוחתו של בעלי - הרב משה וצוות הת"ח.

והנה בערב פסח בשעה 11:00 בבוקר, מצלצל האינטרקום שהיה בפתח בית הכנסת של מרן, ואחד השכנים בבניין מודיע, שמונחת שקית גדולה בפתח בית הכנסת ומשום מה נראה לו, שמונחים שם דברים חשובים. אני מיד ירדתי לקומת בית הכנסת ועליתי עם השקית לביתי.

לתדהמתי, נמצאו בתוך השקית צילום של כתבי יד רבים שנעלמו מביתו של מרן ומצורף לזה מכתב בכתב יד בזה הלשון: "אני אברך כולל ונדע לי שהרב משה מאוד מצטער שאין בידו את כתבי היד של מרן זיע"א ולכן החלטתי לצלם חלק מהם ולהעביר לכם. דעו לכם, שאין בידי כסף מספיק כדי לצלם את הכול ולכם צילמתי מה שיכולתי".

צמרמורת אחזה בי, משום שלילה קודם חלמתי שמרן זיע"א מדבר עם בעלי ואומר לו: "משה, אל תדאג על כתבי יד, הם יחזרו אליך". התקשרתי לבעלי, הרב משה וסיפרתי בהתרגשות על הנס שקרה וגם הוא נפעם וסיפר, שגם הוא ראה לילה קודם את מרן בחלום שאמר: "משה, אל תדאג על כתבי יד הם יחזרו אליך". לאחר מכן עברנו על צילומי האינטרקום לבדוק, מי הניח את השקית.

לתדהמתנו, לא ניכר שום דמות אדם שהגיע בשעה זו, אלא רק נראתה לפתע שקית, שהופיעה במקום והדבר מפליא ונורא.

סיפורים נפלאים נכתבו על רבינו מרן פאר הדור הגאון הרב עובדיה יוסף זצוק"ל על אהבת התורה שפעפה בקרבו, ועד כמה ניצל כל רגע נתון ללימוד התורה הקדושה ובזכות זאת כמה וכמה פעמים זכה לסייעתא דשמיא.

סיפר אחד מגדולי ראשי הישיבות שהכירו בנעוריו בישיבת 'פורת יוסף', שכאשר היה אוכל את ארוחותיו, היה מבקש ממנו אם יוכל לקרוא לפניו משניות כדי לנצל את הזמן.

סיפר הרה"ג רבי אמיר קריספל שליט"א: "פעמים קרה באמצע קבלת הקהל בלשכה, שהרב פנה אלי לפתע וביקש: 'תביא בבקשה את הרכב שלך אני חייב לרוץ הביתה'. זה היה חריג ולא מובן. התברר, כי בתוך כל עיסוקו בצורכי ציבור היה חושב במקביל גם בדברי תורה. באמצע קבלת הקהל עלתה לפתע סברא חדשה שבהול היה לכתוב אותה, הוא לא אבה אפילו להמתין עד שנהגו האישי יבוא, הוא עלה על רכבי (רכב סובארו מיושן), נסעתי בבהילות אל ביתו, והרב כתב את הדברים בתשובה, שהיה נמצא באמצע כתיבתה ושב לקבלת קהל".

סיפרה בתו של מרן, הרבנית לאה בוטבול תחי': ידוע שאח של מו"ר, ר' נעים ז"ל תמיד היה בשמחה, ופעמים רבות שהייתה רוחו טובה עליו היה מספר בדיחות. והוא סיפר, שפעם כשהיו ילדים ואימם מרת גורג'יה ע"ה, הגישה לפניהם כל אחד את צלחתו לידו כדי שיאכלו, והנה רבינו הגדול, היה בא עם ספר לשולחן והיה שקוע בו, ובינתיים אחיו נעים, אכל, וכשסיים את צלחתו רצה לעשות צחוק קצת ולקח את צלחתו הריקה והחליפה בצלחתו המלאה של אחיו - רבינו זצ"ל, ורבינו שהיה שקוע בלימוד לא שם לב לנעשה. לאחר מספר דקות הרים רבינו את עיניו מן הספר, וכשראה את הצלחת אמר ספק לעצמו ספק לאחיו: "**כבר אכלתי, טוב, אוכל להמשיך ללמוד**"... כל כך היה שקוע בלימוד, עד שאפילו ארוחתו הייתה טפילה בעיניו.

סיפר הגר"ד יוסף שליט"א: קדושתו של מרן אבא זצ"ל ורצונו לחתור לאמיתה של תורה זיכו אותו בהארה מיוחדת במינה בחלום הלילה. היה זה כאשר מסר לי תשובה בהלכה על מנת שאקליד עבורו. בין הדברים הייתה קושיה שהקשה על דברי הריב"ש ותירוץ שתירץ עליה. עינתי רביב"ש וסברתי, שמדבריו לא משמע כמו התירוץ, שתירץ מרן אבא זצ"ל. ניגשתי והערתי את תשומת ליבו של אבא לכך. הוא עיין בדברים ודן בהם, ולאחר מכן הצדיק אותי ואמר, שהוא מקבל את ההערה, התירוץ אינו נכון, ויש לחשוב על תירוץ אחר.

בסופו של דבר פרש לחדרו למנוחת הלילה כשעל פניו ניכר כי הקושיה מטרידה אותו מאוד, ואני נותרתי על מנת להמשיך ללמוד ולסיים את שאר ההקלדות שהותיר לי. לא

<p>לע"נ</p> <p>תמצב"ה</p>	<p>הרב שמואל בן שמחה דרזני זצ"ל הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל שמואל בן רבקה ז"ל משה בן רוזה ז"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה דוד בר חסיבה ז"ל חוה בת יעקב צבי ע"ה שמעון בן שמחה ז"ל ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה שמעון בן חנה ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה</p>	<p>הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל שני בת אסתר ע"ה מסודי בת חביבה ע"ה יונה בן סעדה ז"ל יוסף בר סעדה ז"ל יעקב בן נעמה ז"ל שרה בת מורברי רחל ע"ה אלון בן סעדה ז"ל</p>	<p>הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב מנחם בן ויקטוריה בברי זצ"ל אביבה בת איירון ע"ה אברהם בן יונה ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל חי יזיי בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה יעקב בן סלימה ז"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זרה ע"ה אברהם בן דינה ז"ל</p>	<p>הרב שבתי בן אסתיא אטון זצ"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל זהבה בת שושנה רייזל ע"ה עמירם בן דבורה ז"ל נעמי בת כתום ע"ה מרים בת בלה ע"ה דב בן יצחק ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה סלים בן פרחא ז"ל לטיף בן פרחא ז"ל דניאל רפאל בן חגית ז"ל יהודה בן סעידה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה</p>	<p>ולד יחיא בן יוסף ז"ל יצחק בן ברוק דב ז"ל שרה בת נרקיס ע"ה ל אביגדור בן גלוי ז"ל מסעוד בן יקוט ז"ל מזל בת שמעון ע"ה יוסף בן מרים נוסרת ז"ל רחל רפאת בת השמת ע"ה יעקב בן אסתר ז"ל מאיר בן נעמי ז"ל זילפה בת רנדה ע"ה אביבה לושי ע"ה כל נשמות עם ישראל</p>
---	--	--	--	--	--

סיפורי צדיקים

גליון 367
שנה ח' תשע"ט

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תודה למשפחת קלייטן על ואישור לשריממש בתמונה

סיפורי חז"ל

מעשה בר' אבא בר זמינא שהיה חייט, והיה פעם אחת תופר בגדים ומתקן אצל גוי אחד בביתו בעיר רומי. יום אחד הביא הגוי לפני ר' אבא זה החייט בשר נבלה, ואמר לו אכול זאת, אמר לו אין אני אוכל מאכל זה. אמר לו הגוי אני אומר לך שתאכל, שבאם אין אתה אוכל אזי אהרגך, אמר לו ר' אבא, אם אתה רוצה להרוג אותי הרשות בידך, ואין אני אוכל זאת כי הוא בשר נבלה, וזה אסור עלינו כי אנכי יהודי. אמר לו הגוי: כעת אני אגלה לך את הכל, כי כוונתי היתה בזה להיפוך, כי אדרבה, אם היית אוכל זאת הייתי הורגך, כי כל אדם צריך להיות חוק ואמיץ באמונתו, אם הוא יהודי צריך לאחוז בדת יהודית לגמרי, אפילו אם רוצים להרגו צריך לשמור את דתו. וכמו כן, אם הוא גוי צריך להיות גוי גמור. אמר ר' מנא, אם היה ר' אבא בר זמינא שמע, את מה שהתירו רבנים בשאר המצות לעבור ואל יהרג בצנעא, היה אוכל הבשר הזה, כי זה ג"כ היה בצנעא.

(ספר חסידים סימן רי"ט)

לע"נ
הר"ר הלל המבורגר ע"ה
בר' יבלחט"א פינחס נחום הי"ז
נלב"ע ח' תמוז תנצב"ה

פרשת השבוע

בדור המדבר, משה אהרן ומרים, ועל המתנות הטובות שניתנו לישראל בזכותם של צדיקים אלה, הבאר, עמוד הענן והמן. כשנכנס החסיד ליטול ברכת פרידה מן הצדיק במוצאי שבת, שוב חוזר הרבי וציין באזני האורח את הטובות שזכו בני ישראל במדבר בזכותם של ג' צדיקי הדור, שאל החסיד ביראת כבוד את הרבי, מדוע ניתנו לישראל ענני הכבוד בזכות אהרן דווקא, ולמה נקראו בפי חז"ל ענני כבוד? השיב הצדיק מיניה וביה: קיבלנו מפי חכמים קדמונים שאדי הנשימה היוצאים מפיות אנשים האוהבים זה את זה, מתחברים באוויר, אהרן הכהן היה כפי שציינו חז"ל 'אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה' (אבות א' י"ב). בהשפעתו של אהרן אהבו אפוא כל ישראל איש את רעהו, ומן האדים שעלו מפיות שישים ריבוא ישראל ונתחברו יחדיו, נוצרו ענני הכבוד שליוו את שבטי ישראל בשנות נודיהם במדבר, העננים שניתנו לאבותינו במדבר, באו אמנם בזכות אהרן שאהב כל יהודי כנפשו, אבל הוסיפו בבואם כבוד ויקר לכל ישראל, ולכן נקראו בפי חז"ל ענני כבוד

אז ישיר ישראל וגו' באר חפרוה שרים וממתנה נחליאל (כ"א י"ז)
פעם נכנסו אל הרה"ק רבי יוסף בער סולוביציק זיע"א אחדים מבני הישיבה, ואמרו לו: ילמדנו רבנו, מפני מה שירת האוינו גדולה היא ויש בה ארבעים ושלשה פסוקים, שירת הים קטנה ממנה ויש בה תשעה עשר פסוקים, ואילו שירת הבאר קטנה משתייהן ואין בה אלא ארבעה פסוקים. השיב להם רבי יוסף בער, הדברים פשוטים מאד. פתגם המוני אומר, הרבי לבד יודע ויודע, הרבי עם תלמידיו גם הם יודעים קצת, התלמידים בעצמם אינם יודעים אלא מעט מאד. שירת הים שנאמר בס' אז ישיר משה ובני ישראל' הריהי קטנה מאותה שירה אשר שר משה לבדו, האוינו שירת הבאר שכתוב בה אז ישיר ישראל - התלמידים לבד בלי הרבי לפיכך היא קטנה מאד.

כיצד נוצרו ענני הכבוד שניחתו לישראל במדבר
מעשה בחסיד אחד שבא לעשות את שבת פרשת חוקת בחצרו של הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א. בסעודת ליל שבת הרחיב הצדיק את הדיבור על שלושת הפרנסים שעמדו לישראל

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 8:30 ת"א: 8:33 ר"ת: 9:03

זמני כניסת השבת
ירושלים: 7:13 ת"א: 7:28
פרשת חקת

שערי דמעות לא ננעלו

סיפור זה התרחש בירושלים של מעלה לפני מאה שנה ויותר, מאירקה שטיינר הרוקח היה יהודי מוכר בירושלים, רבות מן הישישות בירושלים היו מזכירות את שמו בסילודין, כאשר אינן שוכחות להצמיד לו את התואר 'פרופ' מדיציני'. ולא היה כל פלא בכך, בגלל המחסור ברופאים ובעטיין של המחלות שהשתוללו בירושלים של הימים ההם, שנות תר"ס תר"צ, ניתן היה לקנות בקלות תואר זה, על ידי האבקות והמשחות שהעניק מאירקה למשפחות וילדיהן ביד רחבה, תמורת פרוטות שחוקות.

מי היה מאירקה זה? למעשה לא היה לו כל שיג ושיח בהרכבת תרופות וקל וחומר ברפואה, אלא מאי, מוצאו היה מקיוב שברוסיה, ועל פי חוקי המדינה שם, הוכרח ללמוד בילדותו בבית הספר הנכרי, ומתוך כך ידע את השפה הרוסית על בוריה. בהגיעו עם ביתו לירושלים, התחיל מבקר בספרייה הרוסית שהוקמה אז מחוץ לחומה, שאל שם כמה ספרי רפואה זולים על המחלות המצויות, נולת האף, דלקת עיניים ואזניים, טחורים ונקבי שיניים, תרגום לאידיש שפת אם, והדפיסם בעלונים, נשי ירושלים שתו את דבריו בצמא, ובכך קנה לו את הדוקטורט ואת הפרופסוריה גם יחד, וביסס לו פרנסה קטנה.

מאירקה הגיע לירושלים יחיד מכל בית אביו ברוסיה, אשר ידעו כל ימיהם חולי ומחסור, הגאון רבי אברהם יעקב בורכוב בעמח"ס 'חבל יעקב', שהיה רב ברוסיה ועלה בשנים ההן לירושלים, היה מספר כי משפחה זו נענשה, מכיון שזקנם עסק בקבלה מעשית, בחכמת הפרצוף וכדומה לשם פרנסה, ולא היה ראוי לכך. אחד מגדולי החסידות שלח להזהירו על ענין זה, וכיון שלא שעה לדבריו נענשו הוא וכל משפחתו.

גם על מאירקה עצמו עברה כוס התרעלה. עשרה ילדים. נולדו לו בירושלים, איתרע מזלו ומתוך עיסוקיו הרפואיים, פגע פעם באברך ירושלמי חשוב בר אבהן

ובר אוריין, והלה בצר לו, הוריד דמעות עשר חמות, ומאז החלה מדת הדין פוגעת במשפחתו של הרוקח, וגם הוא עצמו נשתתקה ידו, עד ששוב לא היה מסוגל לתרגם את ספרי הרפואה הרוסיים, ולא להוציא את עלונו המדיציני. מאירקה התחיל מבין שדבר מה קרה פה, הוא פשפש במעשיו, הרבה בתעניות ובצדקה, אך ללא הועיל, הישועה לא הגיעה אליו. או אז החל רץ לחכמי וצדיקי ירושלים ואין פותר,

רק אחרי כשלש שנים של יסורי איוב אשר פקדו אותו ואת משפחתו, רמו לו אחד מחכמי עיר הקודש את סיבת מקור צרותיו, היה זה מי שהיה אחר כך רבה של ירושלים הגה"ק רבי יוסף חיים זונענפעלד זיע"א, אשר לבו הטהור נמס בקרבו למראה צרותיו של הרוקח המדומה, מי יודע, סח לו פעם רבי חיים, אילו עיניים הורידו על ידך דמעות. רבי חיים המשיך לפרש לו, חז"ל אמרו 'שערי דמעות לא ננעלו' גם תשובה ומעשים טובים אינם מכפרים על עבירות שבין אדם לחברו עד שירצה את חברו.

מאירקה שיסוריו הספיקו להפכו לאדם רציני, עד שגם הקפטן שלו, הלבוש הירושלמי שהיה לובשו תמיד בתליה ולא תליה על כתפיו, היה חופת בו עתה את כל גופו, וחגור באבנטו כחסידיים ואנשי מעשה, שמע את דברי הרב בכפיפת ראש ובנמיכות קומה, ואילו רבי חיים שם ידו על כתפו ומנסה לנחמו: איתא בספרים הקדושים שבין אדם לחברו אין הקב"ה ממתין לאדם עד לאחר מותו, והוא משלם על כך בעולם הזה. אולי ייזכר רבי מאירקה, מנמיך רבי חיים את קולו, אם פגע פעם במישהו, אולי יהודי אשר יומו תקף עליו הזיל על ידו דמעות, ורבי חיים מסיים את דבריו בגניחה ארוכה, זיציילנו מן השעות הרעות!

כמוכה הלם נזכר הרוקח בצערו של האברך לפני כשלש שנים, שבור ורצוף סיפר לרב כל אותו מעשה, ורבי חיים האיץ בו לילך מיד לביתו של האברך ולרצותו. כחץ מקשת רץ מאירקה לביתו של האברך, כאשר רבי חיים קורא אחריו, מאירקה, אמנם איחרת הרבה, אבל טוב מאוחר מלא כלום.

משל ונמשל

שנראה מעלת חברנו ולא את חסרונו

משל לבן שעזב את בית אביו, ונדד במרחקים במדינות אחרות ימים רבים. כשחזר, התפאר לפני אביו כי הוא למד לעשות מנורה תלויה, וביקש מאביו שיאסוף כל בעלי אומנות זו בעירו כדי שיראה להם חכמתו באומנות. עשה אביו את בקשתו ואסף את כל האומנים במלאכת זו, הוציא הבן מנורה מכוערת והראה להם, הלך האב אצל כולם לשאול דעתם על המנורה, והודו לו כי היא נראית בעיניהם מכוערת מאוד, אף על פי כן התפאר הבן לאמר: הראתי לכם חכמתי באומנות זו. אמר לו האב והרי אין היא נראית יפה בעיני כל בעלי האומנות. השיב לו הבן, דווקא בזה הראיתי גדולתי, כי הראיתי לכולם חסרונותיהם, כי במנורה זו ישנן כל המגרעות של כל אחד מהאומנים, הלא תראה אצל זה חלק פלוני מכוער, אצל השני חלק זה עשוי יפה, אלא שחלק אחר מכוער, וכן אצל כולם, מה שנראה רע בעיני זה, נראה יפה בעיני חברו, ואני עשיתי מנורה זו, כשהיא מורכבת מכל המגרעות של כל אחד ואחד, כדי להראות לכל אחד שאין בו שלימות, ומה שנראה בעיניו טוב ויפה, נראה בעיני חברו רע ומכוער. אבל באמת יכול אני לעשות מנורה משוכללת.

והנמשל אילו ידענו את כל החסרונות והעיכובים של כל דבר, היינו יודעים מהות הדבר, אף שלא ראו את הדבר מעולם. אין אדם דומה לחברו, וכל הצורות היו באדם הראשון היינו בתיבת "אדם" בלבד, כל המאורות היו נכללים בתיבת "אור" בלבד וכן מעשי בראשית. ואפילו העלים של האילן אין עלה אחד דומה לחברו. ויש חכמות בעולמנו שאפשר לחיות עם החכמות בלבד בלי אכילה ושתייה.

(הרה"ק רבי נחמן מברסלב זיע"א)

רך לבב היה האברך, והוא סלח לו על אתר, מאירקה גם הציע לאברך שיקבל ממנו סכום כספי גדול כפיצוי על הצער אשר גרם לו, (עלוניו הרפואיים ותרופותיו הכניסו למאירקה כל השנים כספים רבים) אך האברך סירב לקבלם, דבר אחד ביקש האברך ממאירקה, אנא יעלה דבר זה על הכתב, למען ידעו הדורות הבאים כמה חמור הוא צערו של יהודי, ומה גדול כוחן של עשר דמעות. כשבועיים עברו, ומאירקה רץ שוב לבתי מחסה לביתו של רבי חיים אך הפעם בשורה של שמחה היתה עמו, אמנם הוא איחר את המועד כפי שאמר לו הרב, אך עוד הספיק להציל דבר מה. לשמע דבריו של מאירקה, אמר לו רבי חיים. חייב אתה תודה להשי"ת, על שהדריכנו בדרך הישר כדי להוציאך מן המיצר ברגע האחרון ממש, הרב פתח מיד את מגירת שולחנו, קרע דף מתוך פנקסו, טבל את קסתו בדיו ורשם לרוקח סדר הודיה להשי"ת על חסדיו והרי פתקתו של רבי יוסף חיים זוננפלד מילה במילה:

ינדור נדר לה', שילמוד מס' כריתות, ויתחיל מיד ללמוד אם אפשר לו, ואם לאו ינדור בזה"ל: הריני נודר אם יזכני הרופא הנאמן שיהא דעתי ומחשבתי צלולה, אלמוד מסכת כריתות, וגם יפריש קרבן תודה, היינו מעות שוייו של כבש או גדי, ויחלק אותו מיד לעניים בני תורה, ויאמר פרשת תודה ומשנת תודה ואיזהו מקומן ויהי רצון... ויכתוב אותו היום שנעשה לו נס, ויקבל עליו ועל זרעו בכל שנת ושנה שיעשה יו"ט באותו היום, ואסיים בכל טוב וברפואה שלמה ויחדש ה' את נעוריו בבריאות הנפש ובבריאות הגוף אמן.

הפעם היה כנראה בידי הרוקח המדומה מרשם תרופות מקורי, מאירקה שטיינר קיבל עליו את הדין באהבה.

לע"נ הרה"ק רבי מנחם מענדל
ב"ר לוי יצחק מליובאוויטש זצוק"ל
זכותו תגן עלנו ועל כל ישראל אמן
נלב"ע ג' תמוז תנצב"ה

צ'ין אדם לחברו

אהבת ישראל אמיתית

מסופר על הרה"ק רבי יהושע העשיל פרנקל תאומים מקאמרנא זיע"א (יומא דהילולא ד' תמוז) שכל ימיו היה גומל טוב לנדכאי לב, ואהבת ישראל באמת היה תקוע בלבו. פעם אחת בעמדו בבית הכנסת שמע בני אדם משוחזים על אנשים הנדרשים לצבא. וסיפרו לתומם איך שבני האמידים והחשובים פדו את עצמם, ורק נער אחד פשוט ועני עומד להישלח לצבא. נתרגש מאד ושאל, אין אפשר לתת לאיש ישראל להיטמע בין הנכרים? ענו לו, ראשית הרי הוא בור. שנית אין כסף לפדותו כי כולם כבר תרמו מעל יכולתם לפדות את הבחורים היושבים באהלה של תורה. ניגש הצדיק אל ארון הקודש והוריד כתר כסף מספר התורה ואמר: תורתנו הקדושה, את פארן של ישראל ואינך צריכה לפאר של כסף, אקח את הכתר ואמשכן אותו בכדי לפדות בחר יהודי מן הגוים, וכשהש"ת שירחיב נחור לך הכתר. וכן עשה, את הכתר משכן ואת הצעיר פדה. אח"כ כשנוכח לראות אותו שהוא באמת בור וע"ה גמור, דיבר אל לבו בדברים היוצאים מן הלב: הביטה נא ראה, למען הסרתי כתר התורה ואיך אשא פנים אם תגדל ללא תורה וללא דרך ארץ? הדברים נכנסו ללבו ופעלו פעולתם, ורבי יהושע העשיל התמסר לחינוכו ויהי לאיש כשר ויקר מאד.

לצום ארבעה ימים למען הזולת

סיפר הרב יהודה לייב גרונר, המזכיר של הרה"ק מליובאוויטש זיע"א (יומא דהילולא ג' תמוז) ערב אחד הגיע למזכירות טלפון בהול ודרמטי, שסיפר על אישה אחת

שמעדה ונפלה על פניה ל"ע וכל עצמות פניה נשברו, בבדיקה מקיפה שעשו מספר רופאים מומחים עלה, כי על האישה לעבור לא פחות מארבעה ניתוחים, כדי לאחות את השברים ולשחזר את פניה. אנחנו מבקשים לקבל את ברכת הרבי לקראת סדרת הניתוחים, התחנן האיש. כאשר סיפרתי לרבי בהודמנות הראשונה את סיפורה של האישה, שאל הרבי האם הרופאים הם אלו שקבעו שעליה לעבור ארבעה ניתוחים? כן, השבתי. אם כן אמר הרבי, אסע מחר לאוהל מורי חמי (הרבי הרי"צ זיע"א), למרות שלא תכננתי בתחילה לנסוע, אעשה את כל ההכנות הדרושות לנסיעה ל'אוהל' (שזה כולל יום ללא אכילה) ואתפלא עבודה. למחרת נסע הרבי לאוהל, וכשבמשם, ביקש מהמזכיר להתקשר לבית הרפואה ולשמוע על מצבה של האישה. לפי הבדיקות שערכנו היום מחדש, אמר הרופא למזכיר, יצטרכו רק 3 ניתוחים לשחזר את פני האישה. כאשר עודכן הרבי, אמר שייסע גם מחר ל'אוהל' ויבקש שוב עבור האישה, הרב גרונר שהבין כי לאחר שיש הרבי מה'אוהל' בשנית, הוא ירצה לדעת מה שלום האישה, הודרו עוד בשעות הערב המוקדמות ליצור קשר עם הרופא המומחה המטפל באישה. לפי הבדיקות שערכנו היום מחדש, אמר הרופא למזכיר, יצטרכו רק 2 ניתוחים. כששמע זאת הרבי הוא החליט לנסוע לאוהל בשלישית למען אותה אישה. רק לאחר שנסע הרבי בפעם הרביעית, הודיע הרופא בהתייעצות עם רופאים נוספים מומחים בתחום, כי ניתן לוותר על כל ארבעת הניתוחים וניתן לאחות את השברים באמצעות מחטים.

הילולא דצדקיא

שבת קודש ג' תמוז הרה"ק רבי מנחם מענדל ב"ר לוי יצחק מליובאוויטש (תשנ"ד)

יום ראשון ד' תמוז

רבנו יעקב ב"ר מאיר (ר"ת - ד"א תקל"א) הרה"ק פיינחס ב"ר צבי הירש (ההפלאה - תקס"ה) הרה"ק רבי יהושע העשיל פרנקל תאומים מקאמרנא ב"ר ברוך (תר"ג)

יום שני ה' תמוז

הרה"ק רבי אלטר עזריאל מאיר מלובלין ב"ר אברהם (תש"א)

יום שלישי ו' תמוז

הרה"ק רבי דוד צבי טובי מניישטאט ב"ר יחזקאל מקאמיר (תרמ"ב)

יום רביעי ז' תמוז

הגה"ק רבי ברוך פרענקל תאומים ב"ר יהושע יחזקאל פייבל (ברוך טעם - תקפ"ח)

הרה"ק רבי אהרן משה "מגוע צבי" מבראדי ב"ר שאול תר"ה

הרה"ק רבי שמחה בונים ב"ר אברהם מרדכי מגור (לב שמחה - תשנ"ב)

יום חמישי ח' תמוז

הרה"ק רבי מאיר מדזיקוב ב"ר אליעזר (אמרי נועם - תרל"ז)

(הרה"ק רבי מרדכי מקומיר ב"ר אברהם המגיד מטריסק (תרע"ז)

יום שישי ט' תמוז

הרה"ק רבי יעקב מטעמילש ב"ר אליעזר ליפמן (ספרא דצניעותא דיעקב - תכ"ז)

הרה"ק יקותיאל יהודה מצאנו-קלויזנבורג ב"ר צבי הירש (תשנ"ד)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטיבין שליט"א
מ"ס "גם אני אודך" רפורם יוסף הירש" על המצוות.

הלכות מוקצה (ד')

א) מזווה או יריעת ספר תורה, יש אומרים שדינם כמוקצה מחמת חסרון כיס, ואסור לטלטלן אפילו לצורך גופו או מקומו (מנחת שבת סימן פ"ח ס"ק ל"ח). ויש שסוברים שמותר לטלטלן, ואינם מוקצה כלל, ודינם כספרי קודש שהרי יכולים ללמוד בהם כתיבת סת"ם, ולומר פרשת קריאת שמע, וכו'. (שו"ת באר משה ח"ח סימן ע"ב, שלמי יהודה פ"ה ס"ק א')

ב) מוקצה מחמת גופו, כגון מעות, אבנים, וכדומה, אסור לטלטלם, אפילו לצורך גופם, או מקומם. (שו"ע א"ח סימן ש"ח סעיף ז', ובשו"ע הרב שם סעיף ח')

ג) אם מונחין תפילין או מזווה על הארץ, צריך להרימן, שלא יהיו מונחים בבזיון. (עיין משנה ברורה סימן ל"א, ס"ק ה'; ובביאור הלכה שם בד"ה אסור.)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

לזכות הילד דוד משה נ"י

ב"ר מאיר שיינברגר הי"ד

לרגל החלאקה

וזכו לרוב תענוג ונחת מכל יוצ"ח

אלֶזְנֹת

לְשִׁמּוֹן שֶׁפֶת

פֶּרֶשׁת חֻקֵּת

כס"ד, ע"ט ו'

נסע הגר"מ שפירא על פני ארץ ממקום למקום, כדי להתרים את הנדיבים שבָּעַם לְמַעַן רְעִיּוֹן הַיְשִׁיבָה, כְּדִי שְׂיִוְכַל לְהַקִּים בְּנֵינָן מִפְּאָר לְתַלְמִידִים, בּו יִוְכַלּוּ לְהַגִּית בַּתּוֹרָה בְּהַשְׁקֵט וּבִמְנוּחָה.

בְּאַחַד מִמְּסַעָיו הִגִּיעַ רַבֵּי מֵאִיר שְׁפִירָא לְבֵיתוֹ שֶׁל עֲשִׂיר נְדִיב לֵב. הֵלָּה שָׁמַע אֶת הַרְעִיּוֹן מִרַבָּה שֶׁל לִוְבָלִין, אָבֵל תַּכְף וּמִיד שָׁאָלוּ לֵאמֹר: "כְּבוֹד הָרַב. הֲרִי עַל הַפְּסוּק 'אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֵהָל', אוֹמְרִים חֲזו"ל "אֵין דְּבָרֵי תּוֹרָה מִתְקַיְמִין אֶלָּא בְּמִי שֶׁמְמִית עֲצָמוֹ עָלֶיהָ", מִכָּה שָׁאָדָם צְרִיךְ לְהַמִּית אֶת עֲצָמוֹ בְּאֵהָלָהּ שֶׁל תּוֹרָה, מִתּוֹךְ מְסִירוֹת נֶפֶשׁ, מִתּוֹךְ הַדְּחָק, וְאֵלּוֹ כְּבוֹדוֹ מִקִּים לְבַחֲוֹרִים בְּנֵינָן כֹּה מִפְּאָר? חֲדָרִים נְאִים, מְטֵבַח מְרוּחַ מְטוֹת נוֹחוֹת, הָאֲמָנִים?"

נֶעֱנָה רַבֵּי מֵאִיר שְׁפִירָא וְאָמַר לוֹ: "אֲמַנָּם כֵּן. דּוֹקָא מִפְּנֵי כֵּךְ אֲנִי מִקִּים לְבַחֲוֹרִים כְּזֶה בְּנֵינָן מִפְּאָר, וּמִתְקִין לָהֶם בְּתוֹכּוֹ אֶת כָּל הַצְּרָכִים הַטּוֹבִים עִבּוּרִם. שָׂכַן, אֵלּוֹ לֹא יִהְיוּ לָהֶם אֶת כָּל הַתְּנָאִים הַמְּתַאֲיָמִים לְלִמּוּד הַתּוֹרָה, הֵם פְּשוּט יְמִיתוּ אֶת עֲצָמָם עַל אַרוּחָה טוֹבָה, עַל כְּרִית נוֹחָה, עַל מְטָה מְצַעַת, אוֹ עַל דְּבַר חֲמָרֵי אַחַר, כִּיּוֹן שֶׁהֵם לֹא יִוְכַלּוּ לְסַבֵּל אֶת הַדְּחָק הַגָּדוֹל. מִשּׁוּם כֵּן אֲנִי מִתְקִין לָהֶם אֶת כָּל הַנוֹחוֹת הַכִּי טוֹבָה שְׂיִכּוֹלָה לְהִיּוֹת, וְאֲנִי הוּא זֶה אֲשֶׁר דּוֹאֵג לָהֶם לְכָל צְרָכֵיהֶם הַגִּשְׁמִיִּים, כְּדִי שֶׁבְּאֲמַת הֵם יְמִיתוּ אֶת עֲצָמָם רַק עַל הַתּוֹרָה, רַק בְּאֵהָלָהּ שֶׁל תּוֹרָה..."

(רבי מאיר שפירא)

"בְּרֵאִיָּה בְּעֵלְמָא קְנִי"

וְרָאָה אֹתוֹ וְחִי (כא, ה).

הרה"ק רבי צבי אלימלך מדינוב ז"ע, בעל "בְּנֵי יִשְׁשֹׁכָר"

"אִם רֵאִיתָ גִּבּוֹ וְתָרַץ עִמּוֹ"

זֹאת חֻקֵּת הַתּוֹרָה... (יט, ב).

פַּעַם רָאָה הַגָּאוֹן רַבֵּי יוֹנָתָן אֵיבִישִׁיץ זְצוּק"ל אָדָם אִפִּיקוֹרוֹס, כְּשֶׁהוּא יוֹשֵׁב וְאוֹכֵל מֵאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹת. הֵלָּה שָׁרָאָה אֶת הָרַב לְמוֹלוֹ הַרְגִּישׁ שְׁלֹא בְּנוּחַ. בְּשֶׁל כֵּךְ פָּנָה אֶל רַבֵּי יוֹנָתָן וְאָמַר לוֹ: "יִדַּע נָא כְּבוֹד הָרַב, כִּי אֲנִי לֹא עוֹשֶׂה אֶת הַדְּבָרִים לְהַכְעִיס. אֲנִי דּוֹקָא יְהוּדִי טוֹב. אֲנִי מִקִּים אֶת כָּל הַמְּצוּוֹת הַמּוֹסְרִיּוֹת, אֶת אֵלּוֹ שֶׁבְּכַחֵי לְהַשִּׁיגוֹן לְפִי הַשְׂכָּל שְׁלִי. אָבֵל חֻקִּים סִתְּם שְׁאִין לִי כָּל הַבְּנָה בָּהֶם וְכֹל יְדִיעָה בְּמִשְׁמַעוֹתֵם, אֵינְנִי מִקִּים."

נֶעֱנָה לוֹ רַבֵּי יוֹנָתָן וְאָמַר לוֹ מִתּוֹךְ פְּסוּק בְּתֵהִלִּים: "וְלָרְשָׁע אָמַר אֱלֹקִים מַה לָּךְ לְסַפֵּר חֻקִּי". רִשְׁעֵי שְׂכַמּוֹה. מַה אַתָּה בָּא אֵלַי וּמְסַפֵּר לִי סְפוּרִים, כְּאֵלּוֹ שֶׁרַק אֶת הַמְּצוּוֹת שֶׁהֵן חֻקִּים אַתָּה לֹא מִקִּים, וְאֵלּוֹ אֶת כָּל הַמְּצוּוֹת הָאֲחֵרוֹת, הַמּוֹסְרִיּוֹת, אַתָּה כֵּן מִקִּים. הֲרִי "וְאֵתָה שְׁנֵאתָ מוֹסֵר" הֲרִי אַתָּה שׁוֹנֵא גַם אֶת הַמְּצוּוֹת הַלְלוֹ שֶׁהֵן מוֹסְרִיּוֹת.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא "וְתִשְׁלַח דְּבָרֵי אַחֲרֶיךָ", אַתָּה מְשַׁלֵּיךְ אַחֲרַי גּוֹךְ גַּם אֶת כָּל הַמְּצוּוֹת הָאֲחֵרוֹת, גַּם אֶת כָּל דְּבוּרֵי הַתּוֹרָה, וְאֶת כָּל הַעֲבֵרוֹת אַתָּה עוֹשֶׂה אִם לְהַכְעִיס וְאִם לְתַאבּוֹן. וְעַל כֵּלָּנָה, "אִם רֵאִיתָ גִּבּוֹ וְתָרַץ עִמּוֹ", אַתָּה מְסַגֵּל לְעֵבֵר עַל כָּל הַעֲבֵרוֹת כְּלוֹ, וְלַעֲשׂוֹת כְּכֹל שֶׁלְבָבְךָ חֲפֵץ, וְלִי אַתָּה מְסַפֵּר כְּאֵלּוֹ אַתָּה יְהוּדִי טוֹב?"

(ארוי הלבנון)

"כְּבוֹדוֹ, מִקִּים לְבַחֲוֹרִים בְּנֵינָן כֹּה מִפְּאָר הָאֲמָנִים?"

זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֵהָל... (יט, ד).

בְּטָרִם הַקִּים הַגָּאוֹן רַבֵּי מֵאִיר שְׁפִירָא זְצוּק"ל מְלוּבָלִין אֶת יְשִׁיבְתוֹ הַמְּפֹרְסָמַת, יְשִׁיבַת חֲכָמֵי לִוְבָלִין בְּפוּלִין,

מפשיסחא זי"ע). ר' שמואל זה הוא היה ידוע כגביר מפלג בין עשירי פולין, שקנה לו שם טוב בזכות נדבת לבו ומעשיו הברוכים עם כל יהודי.

ועד כדי כך נודע למשגב בפעולותיו למען הכלל והפרט, עד שבתקופת הגזרה הנוראה בפראגה, עת היו היהודים מפקרים להרג הקוזאקים, שנס ר' שמואל מתנים כדי לעזור ליהודים. יהודים רבים נהרגו ל"ע בהתקפות של הקוזאקים, ואז, הפיץ ר' שמואל כרוז בין החילים הצמאים לדם, שכל מי שיביא אליו יהודי חי או מת יקבל את שכרו. עבור יהודי חי יקבל שלשה רבל ובעבור יהודי מת יקבל רבל אחד. כך עלה בידו להציל יהודים רבים חיים ממות, ואף זכה להביא יהודים מתים לקבר ישראל.

זה שלש שנים חלפו מאז נפטר ר' שמואל זביטקובער - המשיך וספר המגיד מקוז'ניץ. כשהגיע לאחר יציאת נשמתו לבית דין של מעלה יצאו לקראתו מלאכי חבלה, לקטרג עליו ולספר בפני הבית דין את כל עוונותיו שעשה, ובשל כך דינו ללכת לגיהנם. אבל לעמדתם, יצא מלאך אחד מליץ טוב, שנברא מהמצוה שעשה בשעתו בהצילו יהודים, ובהביאו יהודים לקבר ישראל, כשהוא מסנגר: היתכן שדבר גדול כזה שעשה לא יכריע את חטאי? הוא שהציל נפשות רבות מישראל, מן הראוי שילך מיד לגן עדן.

ואמנם, בית דין של מעלה פסקו, כי אכן מגיע לו מקום חשוב בגן עדן, בשל פעילותו הגדולה להצלת נפשות, אבל עליו להטהר קודם לכן מפתמי חטאי, ועד אז אינו יכול להכנס לגן עדן. דבר זה נמשך שלש שנים, עד היום - סיים המגיד את דבריו, וכעת, הובילוהו המלאכים למקומו בגן עדן, תוך כדי שהם שרים לפניו נגון מיוחד בשמחה ובצהלה. הוא הנגון ששמעתם מפי היום על המלים "א-ל אדון" בתפלת שחרית.

(באר יעקב חיים)

שבת פעם ברימנוב, במחצתו של הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זי"ע. בשעת סעודה שלישית שמע ה'בני יששכר' כי הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב אומר: "תדעו לכם כי יצא כרוז בשמים, שפל מי שחי בדורו של המגיד הקדוש מקוז'ניץ ולא ראהו, עתיד לתן על כך את הדין".

שמע זאת בעל ה"בני יששכר", ומיד עם צאת השבת, נטל את תרמילו וכתת את רגליו מרימנוב שבגליציה עד שהגיע לקוז'ניץ. שם מצא את המגיד הקדוש מקוז'ניץ כשהוא שוכב על מטת חליו והמון חסידים מקיפים אותו סביב, וכיון שפנה, הדחק היה כל כך רב עד שלא יכל להתקרב ולראות את המגיד. מה עשה? טפס על אדן החלון והגביה את עצמו עד שראה את פני המגיד. הרים המגיד מקוז'ניץ את עיניו אליו, חיה ואמר לו: "בראיה בעלמא קני".

(תולדות המגיד)

מקורו של הנגון - "נגון המלאכים"

אז ישיר ישראל את השירה הזאת... (כא, יז).

אחד מנגוניו של המגיד הרה"ק רבי ישראל מקוז'ניץ זי"ע בעל "עבודת ישראל" נקרא בשם "נגון המלאכים", ועל מקורו של הנגון והשם מספר; מנהגו של המגיד היה, שבכל שבת בפיוט "א-ל אדון", היו שרים המקרבים שעמדו לצדו, והמגיד היה רק אומר את המלים. באחת השבתות, החל המגיד הק' לומר בעצמו על 'א-ל אדון' נגון חדש שהמקרבים לא הפירוהו. לאחר התפלה, כשראה המגיד לפליאתם של מקרבי, ספר להם על מקורו של הנגון החדש:

בפראגה, שהיא פרבר של העיר ווארשא התגורר לפני שנים מספר יהודי בשם ר' שמואל זביטקובער (אביו של הגביר הנודע בערקע, בעלה של הגבירה תמריל שתמכה בצדיקי הדור, תלמידי הרבי ר' בונם

חידון אכזנות - נושא פרסים
אלו שלושה מתוך שבעת המינים בהם
התברכה ארץ ישראל, מזכרים בפרשה זו?

הפותרים נכונה יכנסו להגרלה אי"ה על סידור כיס בהוצאת "עוז והדר".
את הפתרונות יש לשלוח אלינו עד ליום שני למספר פקס: 077-470-26-81
או למייל: magdenot@gmail.com
נא לכתוב שם, כתובת מדויקת וטלפון.
בראש הדף לציין "עבור חידון לנוער".

פרשת חוקת

"וַיִּדְבֹר הָעָם בְּאַלְקִים וּבַמָּשָׁה... וַיִּשְׁלַח ה' בְּעַם אֶת הַנְּחָשִׁים הַשֶּׂרְפִים"
(כ"א, ה-ו).

התורה מספרת כי לאחר שדיברו כלל ישראל "באלוקים ובמשה", שלח הקב"ה בעם את "הנחשים השרפים". אלו הם שני דברים - נחשים ושרפים. הנחשים - הם הנחשים הרגילים, ואילו השרפים - הם הנחשים הארסיים. והנה כאשר באים בני ישראל אל משה ואומרם: חטאנו, הם מבקשים: "התפלל אל ה' ויסר מעלינו את הנחש". מדוע הם לא ביקשו שיסיר מעליהם גם את השרפים?

זאת ועוד, כאשר הקב"ה אומר למשה לעשות את נחש הנחוש, נאמר בתורה: "ויאמר ה' אל משה עשה לך שרף ושים אותו על נס", הקב"ה אומר לו לעשות 'שרף', ומה עושה משה? "ויעש משה נחש נחושת". הכיצד? השי"ת אומר לו לעשות 'שרף' ואלו הוא עושה 'נחש'?

את הדיוקים הללו דייק הגאון רבי יהושע לייב דיסקין זצ"ל, וביאר באופן נפלא: שתי עבירות היו לכלל ישראל, כיון שהם דיברו על הקב"ה ועל משה רבינו. כנגד שתי עבירות אלו נשלחו 'נחשים' ו'שרפים'. חז"ל (מדרש תנחומא, תולדות פרק י"ב) אומרים שהקב"ה מקפיד על כבוד הצדיק יותר מאשר על כבודו, וראה לך מירבעם בן נבט, שכאשר הקריב לעבודה זרה לא יבשה ידו, אבל כאשר בא הנביא להוכיחו, וירבעם אמר 'תפשהו', אזי - 'ותיבש ידו' (מלכים א' ג' ד), כיון שרצה לפגוע בנביא. לכן שלח הקב"ה את 'הנחשים' על כך שהם דיברו נגדו, ואילו כנגד זה שדיברו על משה רבינו הוא שלח את 'השרפים'.

כאשר כלל ישראל הגיעו למשה רבינו לבקש מחילה על חטאם, הם אמרו לו: יודעים אנחנו שאתה סולח לנו ולכן אתה בודאי תעביר מעלינו את 'השרפים', אבל - התפלל להשי"ת שימחל לנו על שדיברנו נגדו ויעביר מעלינו את 'הנחש'. לכן התפלל משה רבינו להשי"ת שיעביר את הנחשים, אך הקב"ה השיב לו: על כבודי אני מוחל, אבל אין אני מוחל על כבודך. לכן "עשה לך שרף ושים אותו על נס". אמר משה רבינו: אני מוחל על כבודי, ולכן אני עושה נחש לכבוד 'שמיים', כדי לכפר על חטאם כלפי השי"ת! **מתיקת התורה!** (יחי ראובן)

"עַל כֵּן יֹאמְרוּ הַמַּשְׁלִים בְּאוֹ חֶשְׁבוֹן" (כ"א, כז).

דרש הגאון רבי בן ציון מוצפי שליט"א, ראש ישיבת 'בני ציון' בירושלים: כמה פירושים נפלאים נאמרו על פסוק זה; הפירוש הראשון מובא במדרש: "בואו חשבון" - אדם ש"עושה חשבון" יודע שאם ישים שני מספרים זה על גבי זה, ויחבר אותם ביחד, התוצאה תצא פחותה בהרבה, מאשר אם תשים את שני המספרים, האחד צמוד לחברו, בשורה אחת. דרך משל: אם תשים את המספר עשרים מתחת למספר שמונים ותחבר אותם ביחד, התוצאה תהיה מאה. אבל אם תשים את המספר עשרים בשורה אחת, ביחד, עם המספר שישים, התוצאה תהיה ששת אלפים ועשרים (6020).

כן הוא בלימוד התורה: הרב שמלמד את תלמידו תורה, אל לו להתנשא מעל גבי תלמידו. עליו לתת לו את התחושה כאלו הוא שווה לו. לעודד אותו, להרבות במילות שבה, זה ניסוך בתלמיד את הכח להיות "שוה", כמו שרבו מצפה ממנו. כשהרב משדר לתלמיד "אתה יכול להיות גדול הדור" - הוא נוסך בו את הרצון והכח להיות כזה.

שומה על הרב לעשות "בואו חשבון", ולחשבן את הדרך הנכונה, בבואו ללמד תורה לתלמידו.

פירוש נוסף, מביא רבינו יוסף חיים זצ"ל בעל ה'בן איש חי': "בואו חשבון" - כל אחד יודע שאם שמים את הספרה אפס לפני הספרה אחת, אפילו תשים כמה אפסים, אין לך כל משמעות. אבל אם תשים את האפס אחרי האחד, אתה מגדיל אותו בצורה משמעותית, וכל אפס נוסף מגדיל את המספר פי עשרה.

כן הוא בלימוד התורה: אם אדם נותן כבוד ראשון ל"אפס" - כשהוא קם בבוקר, הדבר הראשון הוא העיתון, החדשות, אחר כך התפילה... או, עושה את הביז'נעס לעיקר, ואת לימוד התורה לטפל... הפרנסה היא העיקר, בה הוא משקיע את כל כוחותיו ומרצו. בסוף היום הוא "נותן" גם משהו קטן לקב"ה ובא לשיעור תורה... הריהו כמי ששם את כל האפסים לפני הספרה אחת!

אבל מי שיעקר מעיניו הוא ברוחניות, התפילה אצלו עיקר, התורה היא מושו חייו, אבל שמוחו ברירה עליו להקדיש כמה שעות ביום לפרנסה, אבל גם כאשר הוא בעבודה הוא אינו הופך אותה לעיקר, ולמטרה בפני עצמה - הריהו כמי ששם את כל האפסים אחרי הספרה אחת, והקב"ה מחשיב לו גם את עיסוקיו בענייני העולם הזה כאילו למד תורה, שהרי הן היו טפלות בעיניו, ועסק בהם רק לצורך התורה.

(דורש ציון)

"וַיִּיָּחֶז אֵלָיו פְּרָה אֲדָמָה תַּמִּימָה" (י"ט, ב).
מה כונת המילה "אליך"?

ביאר זאת הגאון רבי אהרון ייטלש זצ"ל, דומ"ץ בק"ק פראג, בספרו 'זרע אהרון', על פי דברי הגמרא בשבת (פ"ט, ט). "אמר רבי יהושע בן לוי: מאי דכתיב 'וירא העם כי בושש משה?' אל תיקרי בושש, אלא בא שש. בשעה שעלה משה למרום אמר להן לישראל: לסוף ארבעים יום, בתחילת שש, אני בא. לסוף ארבעים יום בא שטן ועירבב את העולם. אמר להן: משה רבכם היכן הוא? אמרו לו: עלה למרום. אמר להם: בא שש - ולא השגיחו עליו. מת - ולא השגיחו עליו. הראה להם דמות מיטתו".

רש"י מפרש: "הם סבורים שאותו יום שעלה בו מן המנין הוה, והוא אמר להם ארבעים יום שלמים, יום ולילו עימו, ויום עלייתו אין לילו עימו וכו'".
הרי לנו שטעותם של בני ישראל בעגל נבעה מהבנה מוטעת של דברי משה. והנה, המשנה באבות (א, יא) אומרת: "אבטליון אומר: חכמים היזהרו בדרכיכם", ואם כן היה לו למשה להזהר בדבריו ולומר להם בפירוש שכוונתו לארבעים יום שלמים, כדי שלא יטעו, ומאחר שלא נזהר בדבריו, הרי אף הוא צריך כפרה על עוון חטא העגל. ומי מכפר? פרה אדומה, וכדברי רש"י לפנינו: "משל לבן שפחה שטינף פלטיין של מלך. אמרו: תבוא אמו ותקנח הצואה, כך תבוא פרה ותכפר על העגל". ועל כן אומר לו הקב"ה: "וַיִּיָּחֶז אֵלָיו פְּרָה אֲדָמָה" - שתכפר אף עליך...

(כמוצא שלל רב)

"וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עַרְדַּי יֵשֶׁב הַנֶּגֶב כִּי בָא יִשְׂרָאֵל... וַיִּדְרֹשׁ יִשְׂרָאֵל נֶדֶר לָהּ וַיֹּאמֶר אִם נָתַן תִּתֶּן אֶת הָעָם הַזֶּה בְּיָדִי" (כ"א, א-ב).

פירש רש"י: "יושב הנגב - זה עמלק, שנאמר: 'עמלק יושב בארץ הנגב', ושינה את לשונו לדבר בלשון כנעני, כדי שיהיו ישראלים מתפללים לקב"ה לתת כנענים בידם והם אינם כנענים. ראו ישראל לבושיהם כלבושים עמלקים ולשונם לשון כנעני, אמרו: נתפלל סתם, שנאמר: אם נתון תתן את העם הזה בידך".

הקשה בעל החידושי הרי"ם מגור זיע"א: מדוע לא השכילו העמלקים גם לדבר בשפה הכנענית, וגם להתלבש בתלבושת הכנענית, כדי שבני ישראל יהיו בטוחים כי מדובר בכנענים, ויתפללו לה' שיתן בידיהם את הכנענים, וכך תפילתם בודאי לא תתקבל!

ותייעץ ביסוד גדול ונפלא: אדם המדבר כמו כנעני ולבוש כמו כנעני - הוא בעצם כנעני! אם העמלקים היו מדברית כנענית ומתלבשים כנענים, הם היו נחשבים באמת לכנענים. ממילא כאשר בני ישראל היו מתפללים לנצח את הכנענים, היה הקב"ה מקבל את תפילתם והם היו מנצחים את העמלקים, החשובים כנענים. למדנו מכאן, שמי שמדבר כמו גוי ומתלבש כמו גוי - הריהו כגוי לכל דבר. כשנתבונן עד כמה הלבשו והלשונו משפיעים על האדם, נבין מדוע הקפידו בני ישראל במצרים שלא לשנות את שמם, לבושם ולשונם.

האדמו"ר הבית ישראל מגור זיע"א נהג להקפיד מאד, שאף אחד מחסידיו לא ישנה במאומה את לבושו. ביום מן הימים פנה אליו בחור חסיד גור, ואמר לו כי הוא לא מוצא את מקומו בארץ הקודש, וברצונו לרדת לארצות הברית. בפקחותו הרבה הבין ה"בית ישראל" כי הבחור שלפניו אינו מעוניין במסגרת, וברצונו לפרוק עול בארץ נכר, לכן אמר לו: "בסדר, אם זהו רצונך, סע לחוץ לארץ, אבל בתנאי שתשמוור על מצוות היהדות!".

הבחור טס לחו"ל, וה"בית ישראל" מגור שלח מיד את שמשו לבית הורי הבחור, כדי לברר האם הוא לקח במזוודתו את הקפוטה (המעיל החסידי) של שבת. כשגודע ל"בית ישראל" כי הבחור זנח את הקפוטה בארץ, הוא בירר היכן הוא שוהה בחו"ל, התקשר למרכז החסידות בארצות הברית והורה: "לכו עכשיו וקנו קפוטת של שבת. לאחר מכן לכו לביתו של פלוני אלמוני, ברחוב זה זה, ותגידו לבחור המתאכסן שם כי אני שלחתי לו את הקפוטת. תאמרו לו, שאני מסתכל עליו מפה בכל שבת, ורואה האם הוא לובש אותה או לא!".

לימים העיד הבחור ואמר כי "מה שמר אותי יהודי בגולה, היתה העובדה שידעתי, שאמנם אני באמריקה והרבה בירושלים, אך הרבה מסתכל עלי מנכיסת השבת ועד צאתה, ועוקב האם אני לובש את הלבוש של שבת או לא. מחמת שמרתי על הלבוש היהודי, הלבוש היהודי שמר עלי, ונתן לי את הכח לא להיגרר אחר האוויר הפשרנית בארצות הברית ולהישאר יהודי!".

כיום, הבחור גדל והיה לאיש, מתגורר בירושלים ואב לאחד עשר ילדים, כולם חסידי גור, הולכים בדרך התורה והמצוות ושומרי משמרת הקודש.

הרי לנו עד כמה חשובה הצורה החיצונית של האדם, ועד כמה רבה השפעתה על פנימיותו! (אוצרות יוסף)

אלו לא הניבו פירות. מרגע זה - אני רק בידי בורא עולם! עד עתה עסקתי בהשתדלות, בהתרוצצות חוצת גבולות. עכשיו, במעמד זה, אני מסיים את מסכת ההשתדלות, ואני מפקיד את התיק שלנו בידי הגדולה והרחומה של אבא שבשמים!

הוא סיים את דבריו הקצרים, ויצא להגיש את המנה העיקרית. כל הנוכחים היו המומים ומופתעים, דבריו שיתקו אותם ממש. את המבוכה וחוסר האונים פתר ר' משה די בקלות, בהגישו בשר ועופות בשמחה ובטוב לבב, כי סעודת סיום היא זו...

סעודת הסיום הסתיימה, כל הנוכחים התפרו בתחושות מעורבות של הלם, הערכה ורחמים שלובים זה בזה. ולא חלפו אלא 11 חודשים, בדיוק!!! - עד ששב הזמנים ר' משה לעוד סעודה. הפעם, למרבה השמחה, היתה זו סעודת ברית מילה לבנו בכורו, שנולד בשעה טובה ללא כל השתדלות חיצונית, ללא כל עזרה, ללא כל מאמץ! כנסתתימה מסכת ההשתדלות - התאזרו ר' משה ורעייתו רק בבטחון ואמונה בה, וזכו לראות את ניסיו ונפלאותיו לגד עיניהם!

סיפור זה, אותו סיפר הצדיק רבי צבי מאיר זילברברג שליט"א, נועד לגלות לנו כי כל מה שנוצר כאן בעולם, כל הישג שאנו מגיעים אליו וכל ישועה שאנו זוכים בה - הכל מידי של בורא עולם, הכל ממנו יתברך. אנו משתדלים בכל מה שאנו עושים - יען כי זהו הציווי שהוטל עלינו, אך אנו לרגע לא חושבים שזה מה שמביא לנו את הישועה, אלא רק בורא עולם בלבד!

ככל שנדע זאת בבהירות ובאופן מוחלט, ככל שנדע לשים את הגבול להשתדלות שלנו ולהשקיע הרבה יותר במי שבאמת נותן לנו את ההצלחה - כך נזכה באמת שהקדוש ברוך הוא, ישפיע עלינו מטובו ויעטרנו בשפע טובה וברכה!

(האמנתי ואזמרה)

על אף שאין עתותי בידי, הזדרז העסקן למעמד הסיום בביתו של ר' משה. כמוהו כל יתר בני המשפחה, התכנסו בערב הסיום בביתו של ר' משה, בלי לדעת על מה הסיום ועל שום מה נערכת המסיבה... ואז, אחרי המנה הראשונה, ביקשו כל האורחים לשמוע את הסיום. 'איזו מסכת אתה מסיים?' - שאלו האחים והגיסים. ר' משה מילא פיו מים, וניגש לעסקן המלווה אותם מזה שנים, גחן אליו ולחש באוזנו: 'אני מבקש שתקום ותספר את הקביעה הרפואית הנחרצת ששמעת בענייני אך לפני שבוע, מול כל הקהל!'

העסקן נאלם ונדמה. 'מה????' - כמעט שאג בתמיחה, 'אתה מבקש שאני אקום עכשיו ואספר על הסיכוי האחרון לישועתך שאבד ואיננו? באמת אתה מצפה שאצטט מילה במילה מה שנאמר לי בענייניך?! 'אכן כן!' - שב ר' משה על הקביעה ולחץ על העסקן בהתרגשות. 'כולנו יודעים את סאת יגונו של ר' משה ורעייתו, נוכח המתנתם הארוכה לישועה. ר' משה ביקש ממני לספר לכם, כי לפני כשבוע חזרו התוצאות ממהלך מאוד מורכב ומסובך שערכנו בחו"ל, והתוצאות היו...!'

היה ניתן לחתוך את המתח בסכין, למשש אותו בידיים. כל הנוכחים ישבו פעורי פה, איש מהם לא חשב שהנושא יפתח כאן ועכשיו על שולחן הסעודה בקול גדול. הם היטו אוזניהם ושמעו את העסקן מצטט מילה במילה, כשכאב עצור זועק מכל מילה: 'לדברי המומחים, אין מנוס מלקבוע בצער שאבד הסיכוי האחרון.'

דממה מרטיטה השתררה. איש לא דיבר, איש לא הניח לפצות את פיו. את הדממה שיסע ר' משה בעצמו, כשקם והתרכז בהתרגשות, כשדמעות נוצצות זולגות מעיניו: 'ובכן, רבותי, לנוכח הדברים הללו אני עורך סיום הלילה. סיום על מסכת ההשתדלות. סליקא לך מסכת השתדלות! במעמד זה הריני מודיע כי סיימתי עם כל ההשתדלויות. האפשריות

בני המשפחות וחבריהם של ר' משה ג. ורעייתו, הכירו היטב את הזוג הצעיר, שמזמן כבר לא צעיר. הם נחשבו אהובים ואהודים גם בפי כל מכיריהם וחבריהם, ואולי לכן סאת יגונו הכאיבה כל כך לכל כך הרבה אנשים. כבר יותר מעשור חלף מאז באו בברית הנישואין, ועדיין אז זכו להיפקד, טרם נשמע קול פעיות תינוק רך בביתם... בני המשפחה המורחבת הרבו להזכיר את שמות בני הזוג בתפילה, גם הזוג לא פסק מלפעול בענין, כשלכל אורך תקופת ההמתנה הממושכת עומד לצידם עסקן רפואי בכיר ומוכר. התרוצץ עימם ברחבי הגלובוס, פתח בפניהם שיערים במרפאות ייחודיות, והיה מעורה בכל הפרטים הגדולים והקטנים כדי להחיש את הישועה. אך השנים חולפות עוברות, וישועה אין. ואז הגיע יום דרמטי במיוחד. היה זה תקופה לאחר שיבוט מחו"ל, ממסע מתיש בו נערך מאמץ מורכב בתקווה להגיע לישועה המיוחלת. באותו יום הגיעו התוצאות, והעסקן המטפל נחרד לגלות כי גם הפעם - למרות ההשקעה האדירה - הענין הסתיים בכישלון מדהד, כואב וצורב.

בפנים נפולות התקשר העסקן לר' משה, לבשרו בבשורה הקשה. הוא התחיל בדברי עידוד ותמיכה, אך נאלץ לומר את העובדות ללא כחל ושרק: 'ר' משה, אני נורא מצטער להודיע שזהו זה. עשינו את כל מה שאפשר, הפכנו את כל העולם. דיברתי עם הרופא לנוכח התוצאות, והוא פסק את פסוקו ואמר שאין סיכוי, אין סיכוי בעולם!'

העסקן הניח לר' משה לעכל את הבשורה הקשה, והבטיח להתקשר שוב בעוד כמה ימים. אך למרבה הפתעתו, כבר למחרת התקשר אליו ר' משה בנושא אחר לחלוטין, כשהוא מזמין לסעודת סיום מסכת' שהיא עורך בעוד כשבוע. 'מאד חשוב לי שתבוא', אמר ר' משה בשיחת הטלפון, 'התיידדנו כבר, אנחנו מכירים היטב זה את זה. אני מזמין את כל בני המשפחה, ואתה - כאח לי ממש!'

פינה לשבת בענייני הלכה ואגדה

האם מותר לאדם ללכת ברגליים יחפות? חלק א'

בכמה מקומות בש"ס, מצינו התייחסות לענין הליכה ללא נעליים:

א. בגמרא בשבת (דף קטט), שנינו, 'לעולם ימכור אדם אפילו קורות ביתו ויקנה מנעלים לרגליו (היינו, המטאמיים למידותיו. ימצוי אור, ברכות סב). וכן פסקו הר"ף (דף עב), הרא"ש (פרק י"ט ס"ו), הראב"ה (ח"א, שבת ס"ו רעו) והקיצור שו"ע (א. ג.) ונחלקו המפרשים בטעם הדבר: רש"י (ד"ה ויקח) פירש, 'דאין לך ביזוי מן המהלך יחף בשוק'.

המהרש"א פירש, שלפי הסוגיה שם נראה שהוא משום צינה, וכמו שאמרו בגמ' ביומא (עג): שהילודת תנועל מנעל כל ל' יום משום צינה, ובאים להשמיענו, שהגם שקורות ביתו של האדם מנוגות עליו מחום השמש הזורחת, מ"מ ימכור אותם כדי לקנות מנעלים, שיותר יל לו ליהרר מהצינה. וכן פירש ברבינו פרחיה (שם), שהוא מצד 'שלא יצטנן ויכהו עיניו'. וקצ"ב בפירושו זה, דהוא מועיל רק לימות הצינה ולא לימות החמה, ומלשון הגמ' 'לעולם' משמע שאיירי בכל גוני. ו"ל.

המאירי (פסחים קיב), פירש, שהוא מפני שהרגל מועדת לינוק. רבנו משה חאגיז זצ"ל בספרו משנת חכמים (המעלה הה-ו, אות רכא), פירש בשם חכמי הרמז, שענין לבישת המנעלים הוא כדי שלא יגע בשרו על האדמה שבחטאו של אדם נתקללה, והיה הפסק של עור או של עץ בין האדמה לרגל [ובמקום קדוש, הרי זה יצא מכלל הקללה ושרתה עליו ברכה. על כן נאמר למשה בסנה 'של נעליך', כי אין אתה צריך להפסק המנעל, לפי שהמקום שעמד עליו אדמת קודש היא. ובעלון הבא בל"ג נאריך עוד בזה].

בשו"ת מנשה אברהם (ס"ז) ביאר בשם החסד לאברהם, שהטעם שאסור ללכת יחף הוא משום שהנחש עפר לחמו, והעפר שואף מזוהמת הנחש ומשפיע למעלה, ולכן צריך ללבוש מנעלים, כדי להפסיק בין הטומאה של הנחש. וסיים, שכל זה הוא בארץ העמים - יש שם נחש שליטה, אך לא בארץ ישראל.

ב. בגמרא בתענית (כג): מצינו, שאבא חלקיה הלך בדרך מהשדה לביתו כשהמנעלים בידי, וכששאלו החכמים אותו על כך ביאר להם את סיבת הנהגתו. המפרשים הקשו מהגמ' בשבת (קטט), ותירצו בכמה אופנים:

היעב"ץ תירץ, 'דשמא לא אמרינן זה אלא בעיר, ואבא חלקיה הלך יחף בשדה'. וכן תירץ בספר אפיקי מוניגים (על השניע, ביאורים, או"ח, ב. סק"ג). ולכאורה, החילוק אינו מצד צניעות ופריצות, כי הלא 'מלא כל הארץ כבודו', אלא מצד בזיון (וכדביאר רש"י בשבת), ודוקא בעיר - שרואים אותו העוברים ושבים, יש בזיון, אך בשדה לא [ראיה לזה, ע' ב"מ, דף ט (רע"ב) ודוק]. רבינו יוסף חיים זצ"ל בספרו בן יהוידע פירש, שודאי אין הכונה שהלך יחף ממש,

משולחן המערכת

אלא כיסה את רגליו בכיסוי בד [וע"ע למלבי"ם בארצה"ח ב.ו].

ג. בגמרא בפסחים (ק"ב) מצינו עוד, ששבעה דברים ציוה רבי עקיבא את רבי יהושע בנו, ואחד מהם הוא 'אל תמנע מנעלים מרגליך'. ופירש הרשב"ם, שרבי יהושע הוא רבי יהושע בן קרחה שהיה בנו של רבי עקיבא. וכן מצינו עוד שם (ק"ג): 'שבעה מנודין לשמיים', ואחד מהם הוא המונע מנעלים לרגליו.

ד. בגמ' בשבת (קנב) מצינו עוד, שרבי יהושע בן קרחה פגש בדרכו בצדוקי אחד, וקינטר אותו הצדוקי על שהלך ללא מנעלים לרגליו, ש'מי שנועל מנעלים לרגליו - הוא נחשב לבן-אדם' (ע"ש עוד), והקשו המפרשים מדוע רבי יהושע בן לוי לא נעל נעליים, כמבואר בגמרות לעיל?

ועוד הקשה הגר"ח פלאגי זצ"ל בשו"ת לב חיים (ח"א, ס"ו גט), כיצד לא נזהר ר' יהושע מאזהרת אביו, כדמצינו בגמ' בשבת (קנב). שהלך יחף? וכן הקשה בפנים מסבירות ועוד.

ותירצו בכמה אופנים: הקרבן אש"ה ביאר, שהיה זה קודם שציווה אביו. והוסיף, דאדרבה משום כך הוצרך ר"ע לצוותו על כך.

בשדה יצחק (פסחים ק"ב), שהקפידא אינה אלא בעיר והוא הוצרך לצוותו על כך בדרך, מחוץ לעיר (וזה כתיובו של היעב"ץ לעיל על אבא חלקיה). אך בשו"ת לב חיים כתב, שתלמיד חכם צריך ליהרר אפילו בדרך, מצד שהוא גנאי (ע' ברכות מג סו"ע"ב דו"ק), ועל ת"ח מוטלת החובה ליהרר ביותר (ע' שבת ק"ד. וברמב"ם פ"ה מהל' דעות ה"ט), והוסיף, שדברי ר' עקיבא הם בסתמא, ואזהרתו לרבי יהושע בנו ש'אל ימנע מנעלים לרגליו' משמע בכל מקום, ולכן הוצרך לצוותו ע"ז, שהרי בעיר בלאו הכי אסור שהרי הוא כ'מנודה לשמיים'. ועיין שם, שהוסיף ליישב בזה את דברי הרשב"ם בפסחים (ק"ב) שכתב, שגנאי הוא לת"ח לילך יחף, וציוין לגמ' בשבת (קטט), דלכאורה קשה, דהרי שם משמע שיש ליהרר בכל אדם. וע"פ זה ניחא, דבכל אדם יש להתייר בדרך דאין כ"ב בזיון, אך לת"ח גם בדרך אסור, וכמשנ"ל.

המהרש"א תירץ, ש'אפשר' שהיה זה ביום הכיפורים או בתשעה באב, שאסורים בנעילת הסנדל.

העין אליהו תירץ, שהיה זה מחמת עניותו של רבי יהושע בן קרחה. וכן תירץ בכפתור ופרח (פרק מג) בשם הר"מ מקוצי (בעל הסמ"ג), ובמנחת אהרון (פארו, כלל ג, אות ו). וכע"ז ביאר בסדר הדורות (לרבי יחיאל הלפריץ, ע"ש, אות י, בנד"מ עמ' שסו ד"ה ויש).

היעב"ץ ביאר, שאולי היה זה מחמת אונס, שהיתה מכה ברגלו וכד' [ויש להעיר על דבריו, מדוע לא ביאר כפירושו בשבת (קנב), שכל הקפידא היא בעיר, אך בשדה אין חשש. וכנראה, היה זה בדרך שרבים הולכים בה וכד']. וכן ביאר בספר סימנא מילתא (עמ"ס ברכות, עמ' ט, אות יב) ובספר יד אפרים (שם).

העלון מוקדש-להצלחת ברו"ג ישי בן אילה, החמים במוניה, עידן וליין בני מרים. משפ' מנצור וכל התומכים והמסייעים בהפצה. יהודה בן מרגו, משפ' מאיר.

לצינו נשמת דניאל הכמת בן דוד, אליהו בן חנה יונה, שלמה בן יוסף, דודו בן אביבה. יצחק בן מסעודה ז"ל, שושנה פורן בת טאוס. יעל בת רבקה, תנה יונה בת רומיה. פרבין נמכי בת עוסניגאן, שולמית חווה בת הר"ר רפאל ז"ל.

לרצאות אביעד מאיר יהודה בן עדיט טל, רואבן בן שרה, הראל עמישדי בן אורה אביגיל, נסים בן חורם, מונירה בת פרבין נמכי בתושתי.

**נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!**

לע"נ מוריס מורטזה בן שרה ז"ל

או צרות הפרשה

פרשת "חוקת"

"להקרישני" [כ, יב].

כל יהודי, בכל גיל ובכל מצב, יכול לקדש את השם, ולגרום לריבוי כבוד שם שמים בעולם. זאת נלמד מהמכתב שקיבלנו מת"ח ירושלמי, המתגורר באחת השכונות החרדיות, והוא מעיד על טהרתם וקדושתם של ילדי ישראל, ועל רצונם להתקרב לבוראם ולקדש את שמו.

הקב"ה בירך אותי, במשפחה גדולה, כותב הת"ח הירושלמי, וכידוע לכל הורה – כישרונותיהם של הילדים אינם שווים, ויש כאלה שבניגוד לאחיהם, התופסים כל דבר במהירות, לוקח להם לפעמים זמן רב להבין את הנאמר. בין ילדי יש אחד שגם אם לא הייתי מגדיר אותו כקשה-הבנה, אבל ברור שביחס ליתר הבנים שלי, הוא טיפוס לא-כישרוני בעליל. אנחנו, כהורים, מקפידים להתייחס אליו, ואל אי-ההבנה שלו, ב...הבנה, ויודעים את המינון המדויק מתי לעודד ומתי לדרבן, ומתי לעשות גם את ההיפך.

אבל האחים שלו, גם אלה הגדולים ממנו וכמובן שגם הצעירים, לא בדיוק מודעים לבעיה, ופעמים רבות יוצא שהם לועגים לו. הם אינם עושים זאת מרוע לב, אבל לפעמים כאשר מתקיים דיון על השולחן בסעודות השבת, והוא אינו קולט את המדובר, הם מכניס אותו בצורה ספונטנית בכינויים לא הכי-נחמדים, הגורמים לו בושה.

גם כאשר לא מדובר בוויכוח משפחתי, ליד השולחן, אלא סתם בחילופי-דברים בין האחים, ובפולמוס שגרתי המתנהל בכל בית בישראל, הוא אינו מפגין כישורי-הבנה מבורכים, ואז באות התגובות הטבעיות כמו 'אתה טיפשי', 'אי אפשר לדבר איתך על שום דבר', ואלה עוד התגובות הנחמדות...

למותר לציין שגם בלכתו לחיידר, סופג הילד מנה גדולה של עלבונות מחבריו, הלועגים לו כאשר הוא אינו קולט את הנלמד בכיתה, ושואל שאלות שאינן-חכמות. אם בבית, אצל האחים, המצב הוא כזה, על אחת כמה וכמה שילדי הכיתה מלעגים עליו ומזלזלים בו.

כדאי לציין שהילד עצמו אף פעם לא הגיב לכינויי-הגנאי, אלא המשיך בשגרת-חייו כאילו לא אירע דבר. ניתן היה לזהות בכך את תכונות נפשו הענוגות, בהן התברך מן שמיא, עד שגם אנחנו, כהורים, התפעלנו ממנו מאוד. והנה, בחודשים האחרונים – ממשיך הת"ח במכתבו – הבחנתי שכל פעם כאשר הילד הזה סופג עלבון ממאן-דהוא, הוא לוחש דבר-מה בפיו, ניסיתי לשמוע מה הוא אומר, אך כיוון שהמלים יוצאות מפיו בלחש גמור, אינני מצליח לקלוט אף מילה.

בתחילה לא שמתי לב שהוא עושה זאת דווקא כאשר פוגעים בו. אך כאשר הרגשתי בכך, הדבר גרם לי לפליאה, והחלטתי לגשת אל הברך, ולשאל אותו על כך. והבן השיב, ומתשובתו יכולתי ללמוד באיזו דרגה רוחנית נפלאה הוא מצוי. צריך לזכור שמדובר בילד בגיל 9, ולכן נדהמתי להיווכח בעוצמה הרוחנית שלו, ובעצם – יש כאן לקח מאלף לכל הורה, שיידע שאסור לזלזל באף ילד מילדיו, וגם אם הוא איננו כשרוני במיוחד, הקב"ה טבע בו תכונות אחרות שבהן הוא יכול להעלות את עצמו לפסגות-שיא, לא פחות מכל ילד כשרוני אחר. והדברים פשוטים.

הילד סיפר לי, בשפתו הטבעית והילדותית, שכאשר היה בבית הכנסת הזדמן לידיו הספר 'עלינו לשבח', שבו הובא דבר מופלא ממרן הגר"ח קניבסקי שליט"א, והוא, שכאשר פוגעים ביהודי, ומעליבים אותו, והוא אינו מגיב, ומכניס את עצמו על ידי כך לחבורת-הקודש של 'הנעלבים ואינם עולבים' – זה הזמן הטוב ביותר לבקש ממנו ברכה. במאמר מוסגר נציין שאכן הובאו שם כמה סיפורים על אנשים שנושעו בצורה על-טבעית, לאחר שחיפשו אדם העונה על התואר הני"ל, וביקשו ממנו ברכה. הדבר הזה שהופיע בספר נכנס עמוק-עמוק אל תוככי לבי, הוסיף הילד ואמר, גם מפני שמי שאמר את זה הוא אחד מגדולי הדור, וגם משום שהבנתי את עומק-העניין, וידעתי – מניסיוני האישי – איזה זכויות עומדות לאדם שנעלב ואינו משיב מלחמה למעליבו.

ידעתי גם ידעתי כמה זה קשה, ולכן הבנתי את כוח-הברכה שיש ברגעים אלה בפיו של אותו נעלב. ולפתע-פתאום, המשיך הילד, הרגשתי את עצמי מאושר מאוד... מאושר, על כי ניתן בידי כוח עצום ורב, שאין לאנשים אחרים... שהרי אני 'זוכה' מדי יום לקיתונות של גנאי, וכל פעם כאשר אינני מגיב להעלבות הללו, ומכליל את עצמי בין אלה ה'נעלבים ואינם עולבים', הרי ביכולתי לברך את כל מי שזקוק לישועה.

משהגעתי למסקנה זו, נכנסה בליבי אש-קודש ורצון עז לסייע לאנשים אומללים על ידי כוח-הברכה שלי. נכון שאנשים לא מגיעים אליי כדי שאברך אותם, אבל הרי יש בכוחי לעשות זאת גם בלי שהם יבואו אליי, וגם בלי שידעו כלל שאני מברך אותם...

ואז התחלתי לאסוף את כל המודעות עם שמוותיהם של החולים התלויות בבתי הכנסת, ומתוך העיתונים, ואני משנן את השמות הללו בעל פה (מדהים!!! ילד בן 9!!!), וכשפוגעים בי, וכדרכי אינני מגיב, אני מתפלל מיד להשי"ת שירחם על החולים הללו.

אני יכול להעיד על עצמי, מסיים הת"ח את מכתבו, שכאשר שמעתי את הדברים יוצאים מפיו הילד שלי, חשבתי שאני מתעלף... אם גם עד היום הערכתי אותו במאוד על המאמצים שהוא עושה להבין את החומר הנלמד בכיתה, ועל כך שהוא איננו מגיב לכינויים הפוגעניים, היום אני יודע שיש להעריכו בכפלי-כפליים.

לדעתי כדאי מאוד לפרסם את הדברים, ללמד לבני ישראל קשת, ולהודיע ולהיודע שלכל יהודי יש תפקיד מיוחד בעולם, ותכונות-נפש ייחודיות שאף אחד לא יוכל לקחת אותן ממנו, ואם כל אחד ינצל את כישוריו-הוא, וישתדל לקדש בהם את שמו יתברך, כל העולם שלנו יהיה נראה אחרת (ברכי נפשי).
"והיה כל הנשוח" (נא, ח). אפילו כלב או חמור נושכו היה ניזוק ומתנונה (רש"י).

סיפר רופא ירא שמים: בשבת קודש התארחו בביתנו בני משפחה המתקרבת ליהדות, שהגיעו בליווי כלבם. לפני כניסת השבת, בלילה לא הצליח הכלב להירדם, והרבה לבכות ולילל מחמת כאביו, ניסיתי למצוא עצה, כיצד אוכל להרגיעו מסבלו. לבסוף החלטתי, שארגיע אותו על ידי... כדור הרגעה. הכלב בלע את הכדור, ולא חלפו דקות מספר, ואכן נרגע ושקע בשינה עמוקה...

אלא, שכעת אני מסופק אם נהגתי כדן, שכן כידוע גזרו חכמים שלא יעשה אדם בשבת מעשה לצורך רפואה, מחשש שמא יכשל בעת הכנת הרפואה בשחיקת סממנים, ויעבור על מלאכת טוחן. ולקייחת תרופות בשבת הנה בכלל גזרה זו, (אלא אם כן מדובר באדם שנחשב לחולה שאין בו סכנה, שאז מותר בצריכת תרופות). וממילא נשאלת השאלה, האם מותר היה ליתן לכלב את התרופה?

השיב מו"ר הגאון יצחק זילברשטיין שליט"א: נפסק בשו"ע: "אם אכלה הבהמה כרשינין (צמחי מספוא) הרבה, ומצטערת, יכול להריצה בחצר כדי שתיגע ותתרפא". וכתב המשנה ברורה, שאף על גב שזוהי רפואה, וברפואה לאדם גזרו משום שחיקת סממנים, מכל מקום על רפואת בהמתו אין אדם בהול כל כך שיבוא לשחוק סממנים. ובספר שמירת שבת כהלכתה, כתב בשם מרן החזון איש זצ"ל, שהוא הדין שמותר ליתן לבהמה תרופות או להזריק לה זריקה (תחת העור ולא בווריד). (אחת שאלתי).

"אל תירא אותו כי בידך נתתי אותו" (נא, לד).

מעשה בבעל תשובה שהגיע אל רבו, כשסכום גדול של כסף בידו, ושאלתו בפיו:

לפני מספר חודשים, כשטרם זכיתי לשוב בתשובה, שמעתי שרבים עומדים לטוס לציונו של צדיק מסוים בחוץ לארץ. בעוונותיי, נרקמה בלבי מזימה זדונית. התוכנית היתה, שאטוס עם הקבוצה הגדולה לקבר הצדיק, ובבוקר, כשכולם ילכו להתפלל שחרית במתחם הציון, אעשה את עצמי כישן, וכשאשאר לבדי באכסניה, אוכל לגנוב את ממונם של האנשים, ירחם ה'.

ובכן, הגענו לציון הקדוש, וכשכל בני החבורה יצאו לתפילת שחרית, נותרתי אני לבדי באכסניה.

כשעמדתי לקום ולהתחיל במזימתי, הבחנתי לתדהמתי, שמאן – דהוא הקדים אותי...

ראיתי למול עיני גוי ערל מבני המקום, שאוסף לתוך תיקו את השטרות הרבים שהוטמנו באמתחות חברי.

ניתרתי מהמטה, ושאגתי בעוצמה לעבר האיש, "אני מיד מזמין משטרה, כדאי לך לעזוב את התיק ולהסתלק מכאן..." לא ניתן לתאר את גודל האימה והבהלה שנפלה על הגנב. הוא השליך מידיו את התיק הגדוש בשטרות, ונס ונמלט מהמקום. כעת, חשבתי בלבי, התמזל מזלי, כי זכיתי שעשו עבורי כמעט את כל העבודה, וכל שנותר לי הוא רק ליטול את התיק ולברוח עם השלל הרב.

אלא, שפתאום נפתחה הדלת, והופיעו כמה מבני החבורה, שקול זעקותיי הגיע לאוזנם. כשראו בחוץ את הגנב שנמלט, ואת תיק השטרות המשליך על הרצפה, הבינו היטב את שארע כאן. האנשים נפלו על צווארי, הודו לי מקרב לב והרעיפו עלי ברכות, על שהצלתי את ממונם במעשה הגבורה והתושייה שלי...

לבסוף החליטו בני החבורה ליתן לי 'פרסי', כאות הוקרה על מעשה הגבורה וההצלחה שלי, ומסרו לידי חלק מהסכום הגדול אותו הצלתי... מאז אותו היום, בו ראיתי כיצד מן השמים מנעו ממני לבצע את זממי, התעוררו בקרבי רגשות של חרטה ותשובה, עד שזכיתי בסיעתא דשמיא לשוב בתשובה שלמה.

ועתה, מנקרת השאלה בקרבי: מה עלי לעשות עם הממון שקיבלתי במתנה עבור הצלת כספם של האנשים, כאשר האמת היתה שכל כוונתי היתה להצילו לעצמי... האם זו 'מתנה בטעות', או שמא מאחר ועל כל פנים הצלת הממון היתה הודות למעשיי, אוכל להחזיק במתנה לעצמי?

השיב מו"ר הגאון יצחק זילברשטיין שליט"א: נאמר בפרשת חוקת, שכאשר יצא עוג מלך הבשן לקראת ישראל כדי להלחם בהם, אמר ה' יתברך למשה רבנו: "אל תירא אותו, כי בידך נתתי אותו ואת כל עמו". דהיינו, משה היה ירא להלחם בעוג, והוצרך הקב"ה להבטיחו שינצחו. ושואלת הגמרא, הרי סיחון – אחיו של עוג, שגם היה ענק וגיבור מטיל אימה – בא להלחם בישראל קודם לכן, וממנו לא היה משה ירא, ומדוע, אפוא, פחד משה מעוג?!

משיבה הגמרא: משה לא היה ירא כלל מזרוע בשר ודם, אלא חשש שמא תעמוד לעוג הזכות של אברהם אבינו. שכן עוג הוא זה שבא לספר לאברהם כי לוט בן אחיו נלקח בשבי במלחמת המלכים, כדכתיב "ויבוא הפליט ויגד לאברהם העברי", הפליט הוא עוג שפלט מדור המבול. מזכות זו של מעשה החסד של עוג, היה ירא משה רבנו.

אלא, שבמדרש (הובא שם בתוספות) מבואר, שכוונתו האמיתית של עוג היתה זדונית – הוא סיפר לאברהם אודות נפילת לוט בשבי, כדי שאברהם יצא למלחמה נגד ארבעת המלכים ויהרג, ואז ישא עוג את שרה אמנו! וכבר תמה בספר 'דעת זקנים' (מבעלי התוספות, במדבר שם): הלא כוונתו של עוג לרעה היתה, ואם כן ממה היה ירא משה רבנו? ותריך: "כיוון שהצלה באה על ידו של עוג, היה לו למשה לירא ממנו, כמו שמצינו שבזכות ארבעים ושניים קרבנות שהקריב בלק, זכה ויצאה ממנו רות, אף על פי שלא נתכוון בלק אלא לרעה, לקלל את ישראל!"

רואים אנו דבר פלא – למרות כוונתו הזדונית של עוג, פחד משה רבנו שעצם מעשה החסד וההצלה שעשה, יעמוד לו במלחמתו נגד ישראל.

כעין זאת נוכל לומר גם במקרה שלנו – הגם שכוונתו של האיש היתה לרעה, מכל מקום, מחשבה רעה אינה מצטרפת למעשה, והיות ועצם המעשה הביא להצלת כספם של חבריו – וכבר למדנו שגם על מעשה שמצד עצמו הביא לטובה יש לאדם זכויות – ממילא יכול האיש להשאיר את המתנה שנתנה לו בידו (אחת שאלתי).

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוריאל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מונירה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מונירה ז"ל, לע"נ ר' עזיזולה בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשוור ז"ל, לע"נ קודסיה בת כשוור ז"ל, לע"נ אליהו בן שלום ז"ל, לע"נ שמואל בן חתון ז"ל, לע"נ ניסן בן ננה ז"ל, לע"נ ציפורה בת רחל ז"ל, לע"נ יהודה בן מרים ז"ל, לע"נ אליהו בן בתיה ז"ל, לע"נ מנשה בן שמחה ז"ל, לע"נ דוד בן מרים ז"ל, לע"נ משה בן כורשיד ז"ל, לע"נ אלון בן דינה ז"ל, לע"נ לדיה בת רחל ז"ל, לע"נ לודן בת פרווין ז"ל, לע"נ יונה בן אסתר ז"ל, לע"נ אסתר בת פרי ז"ל, לע"נ אברהם דוד בן תמר ז"ל, לע"נ לוציאנו בן מיסה ז"ל, ולע"נ כל נפטרי עם ישראל.

למעוניינים בהפצת העלון: 03-5592523. לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: otzarot.hparasha@gmail.com

בס"ד תשע"ט
< נא לא לקרוא בשעת התפילה >

כבר בצעירותו נודע ר' שלמה כגאון מפלג. והנה בעודו צעיר ל"מים, חלה במחלה אנושה, והזיהוהו הרופאים לבל ימשיך ללמד בשום אפן, מכיון שלבו חלש ועצביו רופפים, וכל התאמצות מזיקה לו ומסכנת את חייו.

"אם לא תשמע לנו ותוסיף ללמד, בנדאי תמות" - קבעו הרופאים, בצורה שאינה מותרת מקום לספקות.

ענה להם ר' שלמה: "אתם אומרים שאם אמשיך ללמד בנדאי אמות, ולי ברור שגם אם אפסיק ללמד, בנדאי אמות מרב צער. אם כן, הרי שבכל מקרה נגזר עלי למות, בין אם אמשיך ללמד, ובין אם אפסיק ללמד. ומכיון שכה, מוטב לי למות מחמת הלמוד, מאשר למות מחמת אי למוד".

סופו של דבר היה, שר' שלמה המשיך בלמודו, ומלשמים חסו עליו, ונרפא מחליו.

(ספורי חסידים)

"והיה אם נשך הנחש את איש והביט אל נחש הנחשת וחי" (כא, ט)

מדוע השתמש כאן הפסוק בלשון "והיה"? והלא אמרו חז"ל (פסיקתא זוטרתא ואתחנן דף יא), שהמלה "והיה" משמשת בכל מקום כלשון שמחה. והנה כאן, למרות שבסופו של דבר נתרפאו הנשוכים כשהביטו אל נחש הנחשת, מכל מקום לכאורה לא הייתה כאן שמחה גדולה. הן ברור שהיו כלם מעדיפים שלא יבואו הנחשים כלל, וממילא גם לא יצטרכו את נחש הנחשת.

נתן להסביר ולומר, שבשעה שהביטו הנשוכים בנחש הנחשת, לא נתרפאו רק ממפת הנחשים, אלא אף מכל שאר מחלותיהם. מי שהיה חולה עוד קודם במחלה כלשהי, וכא כעת הנחש ונשכו, הרי בשעה שהביט על נחש הנחשת, נתרפא כליל גם ממפת הנחש, וגם ממחלתו הקודמת.

ואם כן, בנדאי שמח אותו חולה על שהכישו הנחש, שכן על ידו הגיעה אליו הרפואה. וזוהי השמחה, אליה רומזת כאן המלה "והיה".

(משנה חכמה)

"ויקחו אליה פרה אדמה" (יט, ב)

דרשו חז"ל (גטין ס:), שפרשה זו - פרשת פרה אדמה, נאמרה ביום שהוקם בו המשכן, שהוא יום א' בניסן. וכתב רש"י (שם), ששרפת הפרה הראשונה הייתה למחרת, ביום ב' בניסן.

והנה אמרו חז"ל במקום אחר (מכילתא פ' בשלח), שאף לפני אותו צווי שנאמר להם ביום הקמת המשכן, כבר נאמרו לישראל דיני הפרה האדמה, בעת שחננו במרה, בתחלת מסעם במדבר, כשנה לפני הקמת המשכן.

נשאלת אפוא השאלה: אם רק למחרת הקמת המשכן שרפו את הפרה בפעם הראשונה, מדוע נצטוו עליה כבר כשנה קודם לכן?

נתן להסביר, שפדי שתטהר הפרה האדמה, צריכה לשים מהאפר בתוך מים חיים, דהינו מי מעין. והנה במדבר בדרך כלל אין מים חיים, ומשום כך גם לא שתו ישראל במדבר מים חיים, אלא מי באר. ומכיון שכה, בקש משה להצטייד במים חיים, בטרם כניסתם למדבר, כדי שיוכלו להשתמש בהם, כשיצטרכו להטהר באפר הפרה.

ומכיון שבמרה, נמצאו מים חיים, מהר משה ללמד שם את העם את הלכות הפרה האדמה, כדי שייבינו מדוע עליהם לקחת עצם מהמים ששם, למדבר.

לפי זה נמצא שה' המתיק לישראל את המים המרים במרה, לא רק כדי שיוכלו לשתות מהם באותה שעה, אלא גם כדי להכשיר מים אלו כבר אז, לצורך ההטהרות באפר הפרה. שהדין הוא, שהמים חיים, צריכים להיות גם ראויים לשתיה.

(מרגליות הים)

"זאת התורה אדם כי ימות באהל" (יט, יד)

אמרו חז"ל (שבת פג:): "לעולם אל ימנע אדם את עצמו מביית המדרש ומדברי תורה, ואפלו בשעת מיתה, שנאמר "זאת התורה אדם כי ימות" - אפלו בשעת מיתה, תהא עוסק בתורה.

המחשה לגדל מסירות נפש למען למוד התורה, ספר החפץ חיים על בעל "החשק שלמה", רבי שלמה הכהן מוילנא.

הלולא דצדיקיא | חיים הופקוביץ

רבי יעקב ב"ר מאיר (רבנו תם) < יום ראשון ד' תמוז (תתקלא"א)

בדברי קורות ימי עם ישראל מעת גלותם מעל אדמתם, חרותם באותיות של דם ואש מארעות "מסע הצלב". במהלך מסע זה הכריחו פורעים נוצריים, אשר היו בדרבם לארץ ישראל בכדי לכובשה, את כל שנקרה בדרבם, להתנצר. אך ישראל עם קדושים, סרבו בתקף להמיר את דתם, ומסרו את נפשם על קדוש השם.

ביום טוב שני של חג השבועות ד'תתק"ז, פשטה קבוצת נוצרים פורעים אכזרית על העיר רומרוג שבצרפת, מקום מושבו של רבנו תם, ופנו לעבר הרבע היהודי בעיר. הם פרוצו לביתו של רבנו תם, ולקול זעקת בני ביתו תפסוהו והובילוהו בכח אל מחוץ לעיר.

"המר כעת את דתך, ולא, אחת דינגד למיתה" שאגו הרשעים תוך שהם מכים בו מכות נמרצות.

אך רבנו תם עצם את עיניו בחזקה, חשק את שפתיו, ונענע בראשו נמרצות לאות שלילה.

עוד הם ממשיכים להכותו, חלף במקום פרוש רכוב על סוס אביר. על כתפיו שלל דרגות, וילדש בגדו סכות זהב נוצצות. נדמה היה בנושא משרה בכירה בממשל הצרפתי.

הוא עצר את סוסו בתנועת יד מרשימה וקרא לעבר הפורעים:

"המתינו, אל תהרגוהו! הניחו לי לטפל ברבינר היהודי. אצליח בנקל לשכנעו להמיר את דתו."

הפורעים צמאי הדם נשפו בחמת זעם: "יהודי הוא, עקשן על דתו כמו כל אחיו היהודים."

הפרש נתן בהם מבט רושף: "זוהי פקדה, הסתלקו מכאן!"

בלית ברירה, נשאו הפורעים את רגליהם וחיש קל נעלמו מהמקום.

"חבל על זמנה אנדי השר, לא אמיר את דתי, נשמע קולו החלוש של רבנו תם, הריני מוכן ומזמן למסור את נפשי על קדוש שמו יתברך."

אך לא היה מענה. הפרש המסתורי נעלם אף הוא פאלו בלעתו האדמה. חייו של רבנו תם נתנו לו במתנה.

רבנו יעקב בן רבי מאיר, המכונה בפי כל "רבנו תם" על שם הפסוק "ויעקב איש תם יושב אהלים", היה נכדו של רש"י הקדוש. אביו רבי מאיר. היה חתנו של רש"י.

מאחר ורש"י נפטר לפני שהספיק להשלים את פירושו הגדול על התנ"ך והתלמוד הבבלי, נרתם נכדו למשימה, ויחד עם שמונים מתלמידיו, גדולי תלמידי החכמים מכל מדינות אשפנו, השלים את פירושו של סבו הגדול, ועוד הוסיף וכתב חדושים רבים על פרוש זה. במקומות רבים ברחבי התלמוד אף נחלק עליו והעלה את דעתו על הכתב. אחת המחלוקות הידועות בין רש"י לרבנו תם הנה בענין סדר כתיבת פרשיות התפלין והנחתן בתוך בתי התפלין.

רמז למחלקת זו נתן עוד בחיי חיותו של הסב הדגול. היה זה כאשר ישב רש"י על כסאו עטוף בטלית ומעטר בתפלין, ועל ברקיו ישב נכדו הקטן, יעקב. לפתע הושיט הילד את ידו, אחז בתפלין המנחים על ראש סבו והסיטן ממקומם.

"אין זאת כי עתיד נכדי לחלק עלי בדבר התפלין" הגיב רש"י בחינה.

שיטה יהודית נוספת של רבנו תם הנה בנושא הזמן המדיק בו מגדרת שעת "צאת הכוכבים". רבנו תם קבע כי שעה זו מאחרת מזו שהנהגה על פי שיטת הגאונים.

בכ' בסיון ד'תתקלא"א, הועלו על המוקד בעיר בלואיש שבצרפת שלוששים ואחד יהודים, בעקבות עלילת דם שקרית ומתעבת. אסון מחריד זה גרם לרבנו תם ועזווע עמק. הוא קבע יום זה כיום תענית לדורות, ובנוסף חבר קינות ופיוטים על דבר האסון כמו גם על רדיפות נוספות מהם סבלו היהודים באותה תקופה.

שרפתם של אותם היהודים אמללים השפיעה לרעה על בריאותו, וזמן קצר לאחר מכן, בד' בתמוז השיב רבנו תם את נשמתו ליוצרה.

תלמידיו ותלמידי תלמידיו, הלא הם "בעלי התוספות", המשיכו לעסוק במפעלו החשוב, וכתבו באורים ופרושים רבים. ברבות השנים סודרו פרושים אלו על סדר הדף של התלמוד הבבלי, והלא הם מאירים את עיניהם של לומדי התורה ועמליה.

התשובה היא, ששירת הים נאמרה מיד לאחר שעלו ישראל מים סוף, בסמוך לצאתם ממצרים. ועדין לא ידעו אז לאן ילכו, איך ימצאו את דרכם במדבר, מנין ישיגו לחם ומים, ומה עוד מצפה להם בהמשך דרכם. והנה למרות חסר הידיעה, לא נפלו לעצבות, אלא להפך - שמחו שמחה גדולה, עד שבקעה מפייהם אותה שירה, ולכן אותה שירה חשובה ויקרה עד מאד.

לעמת זאת כאן, כשלא חסר לישראל דבר: מן, מים וענגי הכבוד שהיו שומרים עליהם בדרבם. ועוד שכמעט נסתמו כבר כל תלאותיהם במדבר, ועמדו לפני הכניסה לארץ - במצב כזה קל היה הרבה יותר לומר שירה, ואין לה את אותה החשיבות כמו שירת ים סוף.

ועל כן גם לא נקראת פרשה זו בשם "פרשת שירה".

(דברים טובים)

"אז ישיר ישראל... עלי באר" (כא, יז)

מדוע לא זכתה גם פרשת "חקת" להקרא בשם "פרשת שירה", כמו פרשת "בשלח"? הן כפי שבפרשת "בשלח" כתובה שירת הים, כך בפרשת "חקת" כתובה שירת הבאר?

השנה מספרת לי בין המצרים

מה קרה ב-3 השבועות לפני 2000 שנה בשפה קלה, מענינת ומשכנת את הלב.

נתן לקבל גם באידיש וגם באנגלית בחגיגות הספרים ובמספר הנ"ל

להילאי 4 ומעלה

פניני בית לוי

שע"י בית הכנסת "בית לוי" רח' יוסף חכמי 48, מדורגי בית וגן ירושלים

חוקת

גליון מס' 541

יציאת שבת: י"ם 20:30, ת"א 20:33

כניסת שבת: י"ם 19:13, ת"א 19:28

נלמד מהפרשה

"זאת התורה אדם כי ימות באהל"

חז"ל (שבת פג ע"ב) דרשו על מילים אלו כי "אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה, שנאמר 'זאת התורה אדם כי ימות באהל'". ביאור הדברים: על מנת שיוכל האדם להכיל בקרבו את התורה הקדושה, עליו להמית את העצמות שבו, לוותר על האנוכיות שבקרבו ולהעביר על רצונו למען זולתו.

וכמו שמצינו במשנה פרקי אבות: "משה קיבל תורה מסיני" - בסיני לא כתיב אלא מסיני. ללמדך שראה משה רבינו שהתורה ניתנה דוקא בהר סיני ולא בשאר הרים מפני שוויתרה ומיעטה עצמה בפני אחרים. ומזה למד משה רבינו שמי שממעיט עצמו לעומת האחרים זוכה לקבלת התורה בהזדמנות מסוימת הגיע יהודי לפני מרן ראש הישיבה, רועה ישראל, הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן זצ"ל, והתאונן על רעייתו. "רבנו, בזמן האחרון אני לא מסתדר עם אשתי. היא עקשנית, עומדת על שלה, לא מוכנה לוותר בכהוא זה!".

"דע לך!" נענה רבי אהרן לייב, "העיקר זה ויתור, תשמע מה שאני אומר לך, העיקר זה ויתור!".

"אבל היא לא מוכנה לוותר בשום פנים ואופן", נזעק האיש, "היא בלתי מתפשרת, נשארתי תמיד בשלה!".

"אמרתי לך, העיקר זה ויתור!", חזר ראש הישיבה על דבריו.

"אבל מה אעשה?!", שב הבעל ומחה מבלי שיבין לאן חותר ראש הישיבה בדבריו, "כמה שאני משכנע אותה, היא לא מוכנה להתגמש, אולי אביא אותה אל הרב שישכנע אותה לוותר?".

"שמע מה אני אומר לך", שב רבי אהרן לייב והטעים, "העיקר זה ויתור!".

זמן מה לאחר שהאיש עזב את הבית פנה רבי אהרן לייב לבנו ואמר: "ראה, היה פה יהודי שלא מוכן לוותר לרעייתו, ורק דורש ותובע שהיא תוותר עבורו. הוא מוכן להביא אותה אלי כדי שאגרום לה לוותר, העיקר שהוא עצמו לא יאלץ לוותר. אני מסביר לו פעם אחר פעם כי עליו להעביר על מידותיו, אבל היהודי לא קולט זאת ואינו מוכן לוותר בשום פנים ואופן!".

אין אתה יודע שכרן של מצוות

"ויאמר ה' אל משה אל תירא אותי כי בידך נתתי אותו ואת כל עמו ואת ארצו"

איתא בגמרא (נדה סא.): אמר משה רבינו, שמא תעמוד לו זכות של אברהם אבינו, שנאמר "ויבוא הפליט ויגד לאברהם העברי", ואמר ר' יוחנן זה עוג שפלט מדור המבול ולפיכך היה משה רבינו מתיירא ללחום בו עד שאמר לו הקב"ה, "ועשית לו כאשר עשית לסיחון".

ולכאורה יש לתמוה, שהרי עוג מלך הבשן רשע היה וביקש להשמיד את כל מחנה ישראל בבת אחת ויצא כנגדם למלחמה, ומה שהטיב לאברהם, לא היה מתכוון בכך אלא לדבר רע שהיה מצפה שיהרג אברהם במלחמה וישא את שרה, א"כ מפני מה היה משה מתיירא שמא תעמוד לו זכותו של אברהם אבינו לרשע זה שרצה להשמיד את כל עם ישראל? ומכאן אנו יכולים ללמוד שיש עושה מצוה אחת וזכותה עומדת לו לדורי דורות וכדברי המשנה באבות:

שאין אתה יודע שכרן של מצוות, ואין הקב"ה מקפח שום שכר ואפי' שכר מעשה פעוט, אין לנו מושג במצוה ואף בדרגה הפחותה ביותר בה. שהרי בלק הקריב קורבנותיו נגד רצון הבורא יתברך וכוונתו היתה להשמדת עם ישראל, ובשכר זה זכה ששלמה המלך יהיה מצאצאיו, וקורבנותיו יתייחסו אליו וזאת אע"פ שהיה נכרי שמחשבתו הרעה נחשבת כמעשה, ומחשבתו הטובה אינה נחשבת כמעשה. לפנינו מעשה נפלא שמלמדנו עד כמה כדאי להקפיד על מצוות קטנות או קלות. אשתו של הגאון מוילנא היתה "גבאית צדקה" ותוך כך הייתה מחזרת על פתחי אנשים, כדי להתרימם לצורכי צדקה יחד עם חברתה הטובה, בערוב ימיהן, נתנו הנשים תקיעת כף אחת לרעותה כי מי שטיפטר מן העולם ראשונה תבוא לחברתה ותספר לה בחלום על המתרחש למעלה. אשת הגאון נפטרה ראשונה ובאה אל חברתה בחלום ואמרה לה: אין לי רשות לספר לך כלום מהמתרחש למעלה, רק דבר אחד הירשו לי לספר לך. ודאי זוכרת את, כשהלכנו יחד לאסוף צדקה נשמט מאיתך בנין אחד, ואני הצבעתי עליו שנלך לשם. אין מספיק מילים בעולם כדי לתאר כמה שכר מקבלים למעלה על הושטת אצבע זו! סיימה את דבריה ונעלמה. הרי לנו דוגמא נפלאה מה השכר אף על "מעשה פעוט" שאינו דורש מאמץ. ואסור לנו לזלזל ח"ו ולחשוב שהקב"ה ייתן לאדם שכר רק על המעשים הגדולים הדורשים מאמץ מיוחד, וכמו שפירש הקדושת הלוי זצ"ל שפירוש שם שד"י שאמר לעולמו ד', והיינו שהקב"ה מסתפק בעבודה מעטה שעובדים אותו מרוב אהבתו לעמו.

בברכת שבת שלום,
רב בית הכנסת

סיפור השבוע

המעגל שנסגר

שצעקתי, שהתפללתי אליו. קראתי בקול: "תעזור לי, תציל אותי, אני לא רוצה למות!" ואז, בעודי צועק וצורח מבוהל ומלא חרדה, אני רואה פתאום יד מושטת אלי, לופתת את ידי בחוזקה ושולפת אותי מתוך הגיגתי. הדבר הראשון שראיתי היה מספר טבוע על היד.

זו הייתה ידו של זלמן מהקיבוץ. זלמן היה ניצול שואה ובגלל השואה הוא היה בהלם וטראומות ולא דיבר ולא תיקשר עם אף אחד... אמרתי לו בהתרגשות "תודה רבה רבה, ממש הצלת אותי!" והוא? לא התייחס לעניין יותר מדי. פשוט המשיך ללכת... הוסיף נהג המונית לספר...

מאז אותו אירוע, המספר שראיתי על זרועו של זלמן רדף אותי כל החיים שלי. זכרתי אותו ויכולתי לדקלם אותו בכל רגע נתון. המספר הזה הוסיף לרדוף אותי גם בחיים.

התגייסתי לצבא, שלוש ספרות של המספר האישי שלי היו כמו שלוש הספרות הראשונות של זלמן. השתחררתי מהצבא! קניתי דירה בבניין מגורים בעיר. שתי הספרות האמצעיות של הבניין היו שתי הספרות האמצעיות של זלמן. הזמנתי טלפון, שלוש הספרות האחרונות של מספר הטלפון שלי, היו כמו שלוש הספרות האחרונות שעל ידו של זלמן...

ועכשיו, בחזרה אל התימהוני שעלה למונית שלי... כשהוא הרים את ידו להצית את ה'נקסט-לייט' עבורי, זה היה כמעט בדיוק אותו מספר של זלמן, שאותו ידעתי בעל פה כל חיי. רק הספרה האחרונה שונה. באותו הרגע שראיתי את המספר של הבחור שהיה איתי במונית, הבזיקה במוחי מחשבה...

לאחר שעצרתי ונעלתי את הדלתות, ולאחר שיחה קצרצרה עם הנוסע שעליו כבר סיפרתי, ולמרות בקשת הנוסע להמשיך בנסיעה הרגילה - עשיתי סיבוב פרסה והתחלתי לדהור לכיוון ההפוך.

הנוסע נבהל והתחיל לצעוק עלי: "לאן אתה נוסע?" ואני לא מגיב, רק לוחץ על דוושת הגז ומאיץ מהירות. הוא חשב כנראה שאני חוטף אותו והתחיל להשתולל בצעקות. ואני שותק ולא מגיב. הייתי בטוח שאני עושה את המעשה הנכון. נהגתי במהירות רבה, אבל באחריות. המחשבה שהבזיקה במוחי רק שניות אחדות קודם לא הרפתה ממני.

לא רציתי לשתף את הנוסע במה שעבר עליי. פניי היו מועדות לקיבוץ שבו גדלתי. החלטתי לנסוע לזלמן. בעצם, לא ידעתי אם הוא עדיין קיים. אולי אפילו נפטר, אחרי הכול כבר עברו שנים מאז שעזבתי את הקיבוץ!!

למרות חששותיי שנסיעתי תהיה לשווא, הייתה לי תחושה, ואולי רק תקווה שאמצא את זלמן חי וקיים.

סוף סוף הגעתי לקיבוץ המוכר והחביב. הזיכרונות הציפו אותי, אבל דחקתי אותם הצידה, והגעתי היישר לדירתו של זלמן, כאילו רק אתמול עזבתי את הקיבוץ. ירדתי מהמונית כשהנוסע עדיין בתוכה. דפקתי בהתרגשות ובחוזקה על הדלת, מסופק אם זלמן עדיין חי.

כעבור דקה או שתיים, שנדמו לי כנצח, הדלת נפתחה, ולא יאומן: זלמן, חי וקיים, עומד בפתח. הוא עמד שם עם המבע האטום משהו, כמו אז, ואני מתנפל עליו בחיבוק, כמי שלא ראה אדם קרוב שנים רבות כל כך. זלמן, שלא היה מדבר, נשאר אדיש ונראה שלא זכר אותי.

וכך, בעודי אוזח בזלמן בפתח הדירה, ירד הנוסע התמהוני מהמונית, התקרב אל שנינו מבלי שהבחנתי, ראה את המחזה והתנפל על זלמן בחיבוק. לא ידעתי את נפשי מרוב שמחה. הניחוש הפרוע שלי נמצא נכון: זלמן והנוסע שלי היו אחים!!!

על אף כל השנים שעברו ועל אף שבגרו והזדקנו - ניכר הדמיון שבין השניים. השניים קלטו בחושיהם הבריאים שהם אחים. בפעם הראשונה בחיי ראיתי את זלמן מדבר!!!

הרגשתי, שזלמן נשלח מן השמיים להציל אותי מלהבי מכונת החיתוך, על מנת שאוסיף לחיות, ולהביא אליו את אחיו האבוד. הרגשתי שהתפקיד שמילאתי בדרמה זו, לא היה מקרי. היה ברור לי שמלמלה הועידו לי תפקיד זה, ולא נשאר לי אלא להיות אסיר תודה על שהשגחה זימנה לי תפקיד כה נהדר ונפלא בדרמה זו. כך סיפר הנהג לחבריו, כשכולם מתפעלים מההשגחה הפרטית.

יש בתל אביב חבורה של נהגי מוניות, שבכל חודש יושבים בבית של מישהו אחר, שותים ומספרים את כל החוויות של השבוע שהיה להם.

אחרי כמה סיפורים של נהגים, קם אחד מהם ואמר: עכשיו אני מבקש לספר לכם מקרה מעניין שאירע לי השבוע. וכך סיפר. השבוע, נסעתי כהרגלי ברחובות תל אביב, תר אחרי נוסעים. כשלפתע לקוח מסמן לי לעצור. הנוסע נראה מאוד מצחיק, קשיש, עם חולצה כזאת של מיאמי מכופתרת, שעון זהב וצמידים מזהב על ידו. הוא עולה למונית ואומר לי: "סע לשיינקין". אני מתחיל לנסוע, ומתפתחת שיחה. האיש מספר על עצמו, על הצלחותיו ועל המפעלים והשקעות שיש לו.

לאחר כמה דקות של נסיעה הוא שואל אותי אם אפשר לעשן במונית. אמרתי לו, "בכבוד, תעשן". ואז הוא הוציא סיגר, ואני קצת מבין בסיגרים. הסיגר הזה שווה מינימום 500 דולר ואני ככה מוציא 'נקסט לייט' והוא צועק: "לא, לא - אני אדליק לך", ואז הוא הוציא לי איזה 'זיפו' בעוד 1000 דולר, ואיך שהוא בא להדליק לי את הסיגריה, שרוול החולצה שלו התרומם ויכולתי להבחין במספר הטבוע על ידו, כזה שהוטבע על זרועותיהם של היהודים המובלים למחנות ההשמדה.

באותו מבט חטוף "צילמתי" את המספר, וזה גרם לי להתרגשות עצומה. באופן אוטומטי הרגל נחה על דוושת הבלם ומיד עצרתי בצד הכביש. הפניתי את מבטי לאחור, ואמרתי לו בהתרגשות: "אתה ניצול שואה?" הוא מסתכל עלי בתדהמה על שעצרתי. כועס ורוגז, ולא מבין את פשר שאלתי. מופתע משאלתי הוא משיב: "מה, אף פעם לא נפגשת עם ניצול שואה? תמשיך לנסוע בבקשה, אתה מעכב אותי!!"

המספר שקראתי על זרועו ריגש אותי, ובקשתי שייספר לי על קורותיו בתקופת השואה. הוא לא היה רגיל לכך שנהג מונית, או איזושהו אדם, יתעניין כל כך בקורותיו, באופן כל כך פתאומי. הוא לא הבין למה עצרתי, ולאחר היסוס קט הסכים לספר מעט על קורותיו. הוא סיפר שכל בני משפחתו נספו בשואה והוסיף: "אחרי השואה, חיפשתי וחקרתי לברר אם מישהו מבני משפחתי ניצל. הגיעה אלי שמועה שאחי נמצא בארץ ישראל. הגעתי לכאן, אף אחד לא ידע להגיד לי דברים ברורים, אבל מישהו שפגשתי, סיפר שהכיר את אחי והוא נפטר בארץ. כך נשארת לבד בעולם..."

הנהג שסיפר את סיפורו במפגש החברתי של הנהגים, עצר את סיפורו ולקח נשימה ארוכה. חבריו, נהגי המונית שהאזינו בקשב רב לסיפור המרתק דחקו בו להמשיך, אבל בתגובה הוא אמר להם: לפני שאמשיך לספר לכם מה קרה עם הנוסע, אני מבקש שתאזינו קודם לסיפור האישי שלי...

והמשיך: תיראו, אתם מכירים אותי כבן אדם דתי, אבל אני לא הייתי כל החיים שלי דתי. אני חזרתי בתשובה. נולדתי בקיבוץ חילוני והייתי חילוני גמור... לא היה לי שום קשר לדת... הייתי נער, בגיל שלפני הגיוס. יום אחד אני יושב בחדר האוכל בקיבוץ, בלי תיאבון וכלי חשק לאכול. הייתה לי תחושת בחילה. אמרתי לעצמי, מוטב שאמשיך את עבודתי, אסיים מוקדם ואלך לישון מוקדם.

במקום עבודתי הייתה גיגית ענקית כזאת, שלשם היינו זורקים תפוחי אדמה. בתחתית הגיגית יש להבים גדולים, כמו בבלנדר, וככה הם קוצצים את תפוחי האדמה.

באותו יום, שהיה יום גשום, חזרתי לעבודתי ליד מכונת קיצוץ תפוחי האדמה. נעליי היו רטובות. עליתי לגיגית לשפוך את תפוחי האדמה ומעדתי פנימה לתוך הגיגית, וזאת בשעה שהמכונה פועלת. נחלתי. צעקתי בכאב, אבל הרגשתי עוד יותר נורא, כשקלטתי שלאט לאט אני יורד עם תפוחי האדמה לתחתית הגיגית אל תוך הסכינים. היה ברור לי שאני עלול תוך זמן קצר להיפגע מהלהבים.

צעקתי בכל כוחי לעזרה, אבל אף אחד לא שמע אותי כי כולם היו בחדר האוכל. ניסיתי לטפס על הדופן הפנימית החלקה והגבוהה על מנת להיחלץ משם, אבל לא הצלחתי. ואז התחלתי לצעוק לבורא עולם. לזעוק, להתפלל.

דומני שזאת הייתה הפעם הראשונה בחיי שפניתי לבורא עולם,

פינת ההלכה - הלכות ריבית

מענק לידה בתוספת ריבית

שאלה: נולד לו בן בשעה טובה וכנהוג מקבלים מענק לידה מביטוח לאומי, למעשה לאחר שכבר אישרו לו המענק התאחר מאוד קבלת המענק, לאחר כמה שבועות קיבל את המענק בתוספת ריבית על איחור קבלת המענק, ומסתפק האם יש בזה איסור ריבית, דהרי מקבל יותר עבור האיחור.

תשובה: יש בזה איסור ריבית. אלא שיש לביטוח לאומי 'היתר עיסקא', ולכן אפשר לסמוך להקל, ואפי' אם אין לאב זה נכסים המרויחים מותר דהרי הלוח הוא ביטוח לאומי ולא האבא.

סברת הדברים: לכאורה היה מקום לומר דאין בזה חשש איסור דהרי מבואר ברמ"א (סי' קעו סעיף ו) דאין איסור ריבית בנדוניא, והיינו דאם האב מתחייב בתחילה שאם אשלם עכשיו את הנדוניא אתן סכום זה, ואם אשלם בעוד תקופת זמן אשלם יותר, אין בזה איסור, דכיון שאינו משלם עבור חוב אלא מתחייב בעצמו לתת מתנה לבנו, יכול להתחייב בתחילה בשני אופציות דבזמן זה ישלם סכום זה, ואם יאחר לשלם ישלם יותר ואין התוספת עבור איחור התשלום כי עדיין אינו חייב כלום אלא לתחילה מתחייב דבזמן מאוחר ישלם יותר, אבל אם בתחילה התחייב סכום מסוים ולא יותר ואחר שכבר מחויב רוצה להוסיף יותר עבור האיחור יש בזה איסור דנמצא מוסיף עבור ההמתנה ויש בזה משום ריבית.

וא"כ היה מקום לומר דכן הוא גם במענק לידה, שאין המענק כתשלום עבור החוב שהוא משלם לביטוח לאומי, שהרי לוקחים ממנו כסף בכל אופן, גם בלי לידה, אלא שיש להם הטבה ומתנה מיוחדת שהם נותנים מענק לכל לידה, וא"כ הרי בתחילה יש להם הסדר זה, שאם מאחרים לתת את המענק יוסיפו יותר, וא"כ הרי זה כנדוניא שיש בתחילתה את שתי הברירות שמותר להוסיף יותר.

אולם לאחר העיון נראה דאין היתר זה נכון, דההיתר של נדוניא היינו רק באופן שיש לו האופציה השניה בידו לשלם לאחר זמן יותר, ואין המקבל יכול לתובעו לשלם לפני זה, אבל אם ביד המקבל לתבוע מהנותן שישלם כפי ההתחייבות הראשונה, ואין הברירה ביד הנותן לשלם כפי האופציה השניה ורק אם יאחר לשלם יוסיף, אין בזה ההיתר של נדוניא, דבאופן זה נחשב התשלום הראשון כחוב, וכל מה שמוסיף הוא על ההמתנה. וא"כ גם במעשה זה הרי מצד כללי החוק הם מחויבים לשלם מיד, ואין להם האפשרות לחכות ולהוסיף, וביד האב לתבוע מהם הכסף, וא"כ אין בזה ההיתר של נדוניא.

מתוך ספר התשובות בהלכות ריבית - "ברית פנחס"

לשאלות בהלכות ריבית ניתן להתקשר ל- 02-50-15-920 • לשיעורים בהלכות ריבית ניתן להאזין ב"קו הריבית" - 0723705882

פרפראות לתורה

הפרשה פותחת במילים "זאת חקת התורה". אומרים המפרשים, קבלו את מצוות התורה כחוקה, חוק שצריך לקיים אפילו ללא הבנה.

בדור דעתינו כמו שלנו, לא פשוט לקבל את העובדה שקיום המצוות הוא קודם כל מסיבה של "גזרה גזרתי, חוקה חקקתי", כמו שרש"י מפרש.

כשם שהפרה האדומה צריכה להיות תמימה, כך האדם צריך לקבל את חוקי התורה מתוך אמונה תמימה, מתוך תחושת שלמות, ככתוב "תורת ה' תמימה, משיבת נפש".

תפקידה של הפרה האדומה לטהר את האדם מן הטומאה - לשון אטימות המרחיקה את הנפש מהשמחה בעבודת השם. כל החטאים באים מההרחקות מהתורה ומהאור המחייבה שבה.

"ואתם הדבקים בה' אלוהיכם חיים כולכם היום!" - נמצא שאדם הרחוק מהתורה נחשב למת, מכיוון שאין בו שום דבר מהמאור המחייבה שבתורה.

כשהאדם מתחיל להתעסק עם שאלות מיותרות וספקות - הוא נמצא בחוסר תמימות. "תמים תהיה, עם ה' אלקיך", צריך אמונה פשוטה, אמונה בשם ובמשה עבדו, אמונת חכמים. תמימה זה לשון שלמות, אי אפשר לקיים חצי מהתורה, ולחיות תחת הנהגת הרב "נוח", מצד אחד להתענג על הקידוש בערב שבת ואחרי הארוחה להתענג על הטלוויזיה.

תורת השם צריכה להיות תמימה, בלי התחכמויות מיותרות.

תם - בהיפוך אותיות - תם, התמימות היא "משיבת נפש", היא מחזירה את הדעת לאדם ואת התובנה שמטרת החושך היא להאיר. הבורא חקק חקיקות של חושך שכל מטרתן להתמלא שוב באור על ידי קיום חוקת התורה.

בפרשה שלנו מופיעה שירת הבאר, בארה של מרים, וכתוב בה, "עלי באר, ענו-לה. באר חפרוה שרים, כרוה נדיבי העם, במחקה, במשענתם". המילים, "באר חפרוה שרים, כרוה", הן ראשי תיבות "בחדש".

הבאר שנותנת מים, חיים, שפע, אור, עולה ממקום החושך. מקום החקיקה. "כי אשב בחושך, ה' אור לי" - תאמר לעצמך "אני בעליה, הלוח וגדול", שא תפילה בכל יום על ה"חיים" תבקש לחיות את החיים מתוך אמונה, פשיטות ותמימות.

הפרשה הזאת מלאה בשינויים ותהפוכות - מות מרים, הסתלקות הבאר, משה מכה בסלע, מות אהרון. התורה מלמדת אותנו שדיבורים יכולים לרכך גם סלע קשה.

משה רבנו נדרש לדבר עם הסלע, אך הוא מכה בו.

זו לא הדרך, הקדוש ברוך הוא מלמד אותנו לשמור תמיד על לשון נקייה, מרוממת.

אומר רבי נחמן שכאשר מרים הנביאה נפטרה, פתאום אין מים, הסתלקה הבאר, וזה מכיוון שמרים היא הנביאה - הנביעה, שממנה נבע הכוח העצום של האמונה בעם ישראל, היא זו שדברה דבורים מעצימים, מעולם לא "הכתה בסלע", מכיוון שהאמונה שלה השפיעה מים חיים ושוקקים המחיים כל נפש עייפה.

מילותיה המעודדות עוד מהיותה ילדה לאבא שלה, למשה בתיבה: "אתה תצליח!, אתה תהיה הגואל!", היא זו ששרה עם הנשים ואספה את תופי הנגינה לרגע הגדול של הגאולה.

אך, אומר רבי נחמן כאשר הדיבורים שלה הפכו להיות ציניים, חמים כגחלי אש, היא מתה במדבר צין.

כאשר הדיבור של האדם מתחיל להצטנן, להתקרר מאמונה והופך לציני, אז נגמרת ההשפעה התמימה ו"הוא מת"!

פרשת חקת הגיעה בחודש תמוז. בספר היצירה כתוב שהחוש בנפש המקושר לחודש הזה הינו חוש הראיה. ולכן יש לעבוד על ראייה חיובית בימים האלה, ידוע גם שהחודש הזה זמן של דינים לא עלינו, זמן של חסרונות גדולים. ולכן הפרשה מכינה אותנו למלא את החלל הפנוי באור על ידי התמקדות במה שיש לי ולא במה שאין!

מה שחשוב זה לשון ולדעת שהכל לטובה וכל החסרונות החשוכים הם רק כלים שעתידים להתמלא באור!

טיפ: תמימות זה לדעת להשלים עם מה שהשם מזמן לך, גם אם זה לא מושלם...

העיקר לחיות מתוך שלמות ושלום. לדעת שאם משהו לא הולך כמו ש"אני" רוצה - העיקר הוא שככה השם רוצה!

לא במיתה ולא במיטה

מנשה רתוק למיטתו כל ימי חייו. הדבר עדיין לא התפרסם, ובשלב זה זימנה ההשגחה העליונה את רבי מאיר מיכאל שיבוא לדבר בהיכל הישיבה, ובסייעתא דשמיא יוכל מנשה מיודעינו לקבל את התשובה הנכונה.

רבי מאיר מיכאל שאל לשמו ורשם לעצמו: מנשה דוד בן הדסה חיה, תוך ברכה שבזכות קבלה זו יזכה לראות ישועה מן השמים.

*

"שלום עליכם רבי מאיר מיכאל" ניגש אליו יהודי לא מוכר ולחץ ידו בחום. "עליכם השלום" ענה "מה שמך"?

"שמי מנשה דוד בן הדסה חיה" היתה התשובה "למדתי לפני שנתיים בישיבת 'עמלי תורה', שם מסרתם דרשה בזמן החורף". רבי מאיר מיכאל התרגש "ודאי אני זוכר את שמך! מה שלומך"?

בהתלהבות סיפר מנשה את כל מה שעבר עליו מתחילת הטיפולים עד הסוף הטוב, גם סיפר על הקשיים שעמדו לו לעמוד בקבלה, שנאלץ לגבור על בושתו ולרמז לחבריו כי אינו מדבר בעת התפילה, אך מה לא עושים בשביל לחיות.

אכן הרופאים היו בהתפעלות, לא רק שהצליחו לנקות לגמרי את כל הגרורות, אלא שיצא בריא ושלם בלי שום נזק, והולך על משענתו כאחד האדם.

"הייתי במעקב במשך כל התקופה, ובבדיקה האחרונה קיבלתי את ההודעה המשמחת כי לא נשאר שום זכר מהמחלה".

(אתורגם מ'קדושת זיהא"צ')

הדרשה הסתיימה, הבחורים התחילו להתפזר לאחר ששמעו דברי חיזוק בכמה עניינים עליהם דיבר מגיד המישרים הנודע רבי מאיר מיכאל גרינוואלד הידוע כמזכה הרבים המכתת רגליו בכל העולם, לעורר את עם בני ישראל במגוון נושאים.

לצד הגדר המקיפה את הבימה הגבוהה, שם מצא הבחור מנשה פינה שקטה ובטוחה להציע בפניו את שאלתו, מבלי שיגיע לאזניים זרות.

במאמץ גדול התגבר על בושתו הטבעית שלו ושאל: מה מומלץ עלי לקבל על עצמי כדי להנצל מהצרה אליה נקלעתי? רבי מאיר מיכאל הרהר מעט ואמר לו: קבל על עצמך זהירות בכבוד התפילה, שלא לדבר מתחילתה ועד סופה.

*

כאבי הגב הנוראיים שתקפוהו לאחרונה, הביאו את מנשה למצב שהבין כי כבר אי אפשר לשכב במטה בתקוה שזה סתם הצטננות שיעבור תוך כמה ימים, כבר הגיע הזמן שחייבים להתגבר וללכת לרופא.

לאחר סידרת שאלות הבין הרופא כי חייבים בדיקות רציניות, והתוצאות הביאו לכך שיצטרכו לבדיקות יותר מעמיקות, עד שאכן התברר הנורא מכל, מנשה לקה במחלה הארורה על חוט השדרה.

כשעלו על זה המחלה כבר היתה בשלב מתקדם, שסיכויי ההחלמה היו קלושים ביותר, וגם אם יקרה נס ויצליחו לנקות את הכל, הסיכויים שחוט השדרה לא יפגע הם אפסיים. זאת אומרת שבמקרה הטוב ישאר

לתגובות הערות: שגיא 054-888199

זמני ת"א:

פְּנִימַת הַשָּׁבֶת: 19:30

יְצִיאַת הַשָּׁבֶת: 20:32

ר"ת: 21:03

לקבלת העלון במייל -

שלחו הודעה ל:

sagif_@walla.co.il

בס"ד עלון מס' 408 5.7.2019 - ב' תמוז תשע"ט

זו השנה לה' צדיקים יבואו בו

פְּרִשֶׁת - זִקְקַת

זאת התורה אדם כי ימות באהל (יט,יד)
"אדם כי ימות באהל" - באהלה של תורה. אין לו בעולמו אלא ד' אמות של תורה. כל זמנו, כל כוחותיו, כל מעייניו - בתורה הקדושה, תורת חיים. בצעירותי למדתי בישיבה קטנה של פוניבז'. פעם בא הרבי רבי שלום שבדרון זצ"ל למסור 'שמועס' לבחורים, ובתוך הדברים סיפר את הסיפור הבא. הוא אמר שהבריסקער רב אמר שאת הסיפור הזה צריך ללמוד בחברותא! הוא שמע את הסיפור הזה מרבי חיים בריסקער, ששמע מה"בית הלוי", ששמע מרבי איצלה וולוז'ינר, ששמע מרבי חיים וולוז'ינר - תלמיד של ה"שאגת אריה".

וכך סיפר: כידוע, ה"שאגת אריה" היה עורך גלות. היה לבוש כעני ואביון, נודד מעיירה לעיירה ומתאכסן בבתי יהודים שהלינו אותו בביתם ונתנו לו מעט אוכל. כמובן, איש לא הכירו, כולם סברו שהוא איש פשוט. פעם התאכסן אצל משפחה אחת. נתנו לו לאכול צלחת מרק. בעודו שקוע בעולמות עליונים נשפך מעט מרק על השולחן. כעסה בעלת הבית והתחילה לגעור בו: "מדוע לכלכת את המפה, אתה לא שם איך אתה אוכל?". צעקותיה של האשה העירו אותו ממחשבותיו והחזירוהו לקרקע המציאות. הוא שאל לפרש הצעקות, ואמרו לו שהן כווננו כלפיו... הוא לא הבין על מה ולמה, ובעלת הבית שבה והסבירה לו... כששמע זאת, התנצל על מעשהו, קם מהשולחן, הודה למארחיו על הכנסת האורחים, נטל את שקו ובו מעט מטלטליו - ועשה דרכו לשוב לעירו. קץ לגלות! תלמידיו הופתעו לראותו שב מן הגלות מהר מן הצפוי. ביקשו לדעת מה הסיבה שקיצר את גלותו.

סיפר להם את המעשה באותה בעלת בית שגערה בו על ששפך מעט מרק והכתים את מפת השולחן, ואמר כי בעקבות זאת גדע את גלותו. תמוה התלמידים: רבנו, תורה היא וללמוד אנו צריכים. ממה נפשך, אם יש צורך בגלות, וכי בגלל צעקה אחת של איזו בעלת בית שמים קץ לגלות?! וביותר קשה, הרי כל תכלית הגלות היא לשבור את המידות ולסבול בושות ובזיונות, ומה זו גערה של איזו בעלת בית לעומת כל הסבל והבזיונות שעוברים בגלות? אמר להם: אסביר לכם פשר העניין. כשאני יוצא לגלות, כל זמני מוקדש לתורה ולעבודת ה'. זה עיקר מעלת הגלות.

והנה, כשאותה בעלת בית צעקה עלי, באותו רגע הופרעתי מלימודי. נאלצתי להפסיק את עיוני בתורה ולברר את פשר הצעקה. ואם גלות גורמת לביטול תורה – אין לה ערך! על כן תיכף ומיד הפסקתי את הגלות ושבתי לעירי, לבית המדרש. מה זה 'ביטול תורה' של ה"שאגת אריה"! כל כולו שקוע בתורה, מנותק לגמרי מהמציאות הארצית, ותוך כדי כך נפסק חוט המחשבה שלו לרגע אחד – זה ה'ביטול תורה' של ה"שאגת אריה"! והביטול תורה הזה של רגע אחד הוא סיבה מספקת לחסל את הגלות ולשוב הביתה! נורא נוראות! (יחי ראובן)

וַיְדַבֵּר הָעָם בְּאֵלֵיהֶם וּבַמֶּשֶׁה (כא,ה)

"כל המהרהר אחר רבו כאילו מהרהר אחר השכינה שנאמר: וַיְדַבֵּר הָעָם בְּאֵלֵיהֶם וּבַמֶּשֶׁה". (סנהדרין קי). נפסק בשולחן ערוך (יו"ד רמג, ו) עוון גדול הוא לבזות תלמידי חכמים או לשנאותן. וכל המבזה את החכמים אין לו חלק לעולם הבא והוא בכלל כי דבר ה' בזה.

מספר המגיד מישרים הגאון רבי שבתי יודלביץ זצ"ל: בירושלים היה רב גדול, שבנוסף לגדלותו בתורה היה בקי גם בחכמת הרפואה, והיה מספק תרופות לבתי מרקחת. שמע זאת אחד מהלוחמים הגדולים בדת, רשע מרושע, והתקומם: "הייתכן? מהיכן לרב הידע הנדרש ליצור תרופות?! מהכולל? כמה שנים הוא למד באוניברסיטה?!" אמר לחבריו: "תראו איך אעשה מומנו צחוק!". בא אל הרב ואמר לו: "דבי, אני סובל משלוש מחלות, האחת – אינני יכול לומר את האמת, כל כך התרגלתי לומר שקרים ששוב אינני מצליח לדבר דברי אמת.

שנית – אינני מרגיש טעם באוכל, אני אוכל ולא יודע איזה טעם יש במאכל מתוק או מר, חריף או מלוח. שלישית – יש לי בעיה בזיכרון, את הכל אני שוכח".

הרב ראה לפניו לץ גדול, אמר לעצמו: "אם ללצים הוא יליץ" – אתה רוצה להיות לץ? אני אראה לך מה זה לץ!... אמר לו הרב: "תבוא בעוד חצי שעה". כשיצא הרשע מבית הרב, מיד קרא הרב לשמש ובקש ממנו: "לך והבא לי כמה בובקל'ך". "בובקל'ה" היא הצואה של העזים. בזמנם הרחובות היו מלאי עזים, ובכל פינה ניתן היה למצוא בובקל'ך. הלך השמש והביא כמה מהם. הורה לו הרב לצפות את חתיכות הבובקל'ך בשוקולד ולהניחן בצלחת. אחרי חצי שעה חזר הרשע. אמר לו הרב: "בבקשה, הנה הכנתי לך תרופה, חמש חתיכות. עליך להכניס את כולן בבת אחת לתוך פיד וללעוס אותן. הכניס הרשע חמש בובקל'ך לתוך פיו ומיד התחיל להקיא... "אוי ואבוי רבי", זעק האיש מרה, "מה קרה לך, הלא זה בובקל'ך של עזים, אוי ואבוי"...

אמר לו הרב: "ברוך ה', התרופה פעלה את פעולתה על המקום..."

הנה, התחלת לומר אמת, זו אכן בובקל'ה.

טעם באוכל ברוך ה' גם כן יש לך,

ואני מבטיח לך שתזכור זאת כל ימי חייך, לעולם לא תשכח את הלקח שלמדת אצלי"...

הוסיף לו הרב: אני נתתי לך לאכול את הבובקל'ך כשהם קרים, בעולם הבא יעשו מהם

פשטידה ויתנו לך לאכול ממנה כשהיא רותחת, כמו שאמרו חז"ל (עירובין כא):

"כל המלעיג על דברי חכמים נידון בצואה רותחת"...

וַיִּבְנוּ אֶת אֹהֶל שְׁלֹשִׁים יוֹם כֹּל בַּיּוֹם יִשְׂרָאֵל (כ,כט)
מבאר רש"י: לפי שהיה אהרן רודף שלום ומטיל אהבה בין איש לאשתו.

אל רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, הרב מפוניבז', בא יהודי מתושבי העיירה, ושפך באזניו את מר
נפשו "שלום הבית שלי מעורער לחלוטין, ועל כן רצוני לתת לאשתי גט פיטורין".

ניסה הרב לדבר על ליבו של האיש. שעות רבות ישב ושכנעו לנסות להשכין שלום בביתו,
אך האיש היה איתן בדעתו "רצוני לתת גט לאשתי". נוכח הרב כי אין הוא מצליח לשכנע
את האיש שלא להתגרש, ועל כן אמר "אסכים להסדיר לך גט פיטורין. אך קודם לכן, ספר לי
מה גרם להחלטתך להתגרש מאשתך?"

האיש נרגע קמעה, בשמעו כי הרב מסכים להסדיר את ענין הגט, ופתח וספר לרב את
הגורמים להחלטתו הגורלית: "ובכן, התלונה העיקרית שיש לי נגד אשתי היא העובדא, שאין
האשה יודעת לנהל כראוי את עניני הבית".

"למה כוונתך", התעניין הרב. והאיש סיפר "הבגדים אינם מסודרים בארונות, כלי המטבח אף
הם אינם מונחים בסדר הנכון, בחדרי הבית לא שורר סדר, שלא לדבר על ניקיון", ועוד
כהנה וכהנה הוסיף הבעל לתאר. כל העת ישב הרב והקשיב במלוא תשומת הלב, וכשסיים
האיש את דבריו, קם הרב מכסאו, ביקש סליחה ויצא מן החדר באמרו כי ישוב בעוד זמן
קצר.

המתין הבעל בקוצר רוח, ומששב הרב, ציפה לשמוע מה בפיו. וכך אמר לו הרב "עיינת
בטענותיך כלפי אשתך, ואני מוצא לנכון לומר לך כי הגט, אכן, יסודר. ואולם, המשיך הרב,
"באשר לטענתך, רצוני לשאול אותך שאלה הסבור אתה שהנך הבעל היחיד הסובל מכך
שאשתו אינה עקרת בית למופת? אם חושב אתה כך, טעות גדולה בידך. בעלים רבים חיים
בבית שאינו נקי ואינו מסודר, אך הם התרגלו לכך, והמשיכו לחיות בבית זה עד זקנה
ושיבה ברוב אושר ושמחה.

לדוגמה: אני. גם אני נמנה עם אותם בעלים... רצונך לראות זאת במו עיניך?" שאל הרב
והזמין את האיש להתלוות אליו ולראות את ביתו. נענה הבעל להזמנת הרב, וצעד בעקבותיו
מחדר לחדר. מה רבה הייתה תדהמתו, בהיווכחו באי הסדר השורר בביתו של הרב,
דלתותיהם של הארונות פתוחות לרווחה, ובתוכם התגלתה ערבוביה נוראה, מלבושים שונים
היו פזורים בכל רחבי הבית...

ובהגיע למטבח, נעתקה נשימתו של האורח, כלים, ובהם שיירי מאכלים, היו פזורים בכל
מקום אפשרי. שפשף הבעל את עיניו בתימהון למראה המהפכה השוררת בביתו של הרב,
ובלבו חשב 'אמנם אשתי אינה יודעת לנהל את הבית כראוי, אך יחסית למצב השורר בבית
הרב, הבית שלי הינו ארמון'. נפעם למחשבה זו, פצה האיש את פיו ובקול כנוע אמר לרב
"עתה, משראיתי את בית הרב, מוכן אני לוותר על הגט ולהמשיך לחיות עם אשת נעורי".

לא ידע האיש, כי באותן דקות מעטות שנעדר הרב מהחדר לאחר ששמע את סיפורו
וטענותיו הזעיק הרב את הרבנית לעזרתו, ויחדיו ביצעו השניים מהפכה בדירתם כמהפכת
סדום ועמורה בשעתו, וכל זאת - במטרה לשכנע את הבעל, כי אין הוא היחיד הסובל מן
העובדה שאשתו אינה עקרת בית למופת...

הסכים הרב והסכימה הרבנית שיחשבו שאינם יודעים "לנהל" בית ובלבד שלא ייפרד זוג
בישראל...

וַיִּמְאֵן אָדוֹם נָתַן אֶת יִשְׂרָאֵל עֵבֶר בְּגִבְלוֹ וַיֵּט יִשְׂרָאֵל מֵעֲלָיו (כבא)

מעשה בשוחט אחד שלקה במידת הקמצנות. וסרב להכניס לביתו עניים אורחים שנוקקו ללינת לילה בתירוצים שונים. וכיון שאותו שוחט היה מחסידי הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א, פנו ראשי הקהילה אל הרבי בבקשה שישפיע על האיש לשנות את אורחותיו הפגומים, ולקיים בעין יפה מצות הכנסת אורחים כמקובל בקהילות ישראל. זימן אליו הצדיק את השוחט ודיבר עמו באריכות על מצות הכנסת אורחים, שעליה אמרו חכמינו (שבת קכז): "שהיא גדולה מהקבלת פני שכינה". ובתום דברי הכיבושין שלו, הוסיף ואמר הצדיק בקול נמרץ, מי שנולד במזל מאדים יכול להיות שוחט או חלילה רוצח. ואשרי מי שנופל בחלקו להיות שוחט, אולם כל אימת שאדם מישראל עוסק במלאכת השחיטה, עליו לכוון את מעשהו לשם מצוה ולא לשם אכזריות.

משום כך נהגו השוחטים מאז ומעולם להפליג במצות הכנסת אורחים, כדי להשריש בלבותיהם את מדת הרחמנות, ולבטל את מדת האכזריות המקננת בקרבם. יוצא מזה שאם אתה מוצא שוחט שאינו מכניס אורחים, עליך לחשוש שמפעפעת בקרבו זוהמה של רוצח ויש להרחיקו מיד ממלאכת השחיטה.

רמו לכך מצינו בפסוק "וַיִּמְאֵן אָדוֹם נָתַן אֶת יִשְׂרָאֵל עֵבֶר בְּגִבְלוֹ" אם שוחט שנולד במזל מאדים מסרב להתיר לבן ישראל לדרוך על סף ביתו, מקהל ישראל ולסלקו ממשרתו. הבטיח "וַיֵּט יִשְׂרָאֵל מֵעֲלָיו" צריכים לנדותו היהודי לשנות את אורחותיו לטובה.

וּמְמַדְבֵּר מִתְּנָה (כא, יח)

מסופר על אחד ששלח ידו במסחר ועשה את כספו בדרכים מפוקפקות, נזדמן פעם לחצרו של הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א, והגיש לצדיק פתקת בקשות, ושם על השולחן שלפני הרבי סכום כסף גדול כפדיון. נטל הצדיק את הפתקה מידי החסיד, אך סירב לגעת בכסף, ואמר לו: בפרשת חוקת נאמר "וּמְמַדְבֵּר מִתְּנָה" המדבר הוא סמל של ישרות וטוהר, כדרשת רבותינו בתלמוד (סנהדרין מט) על הכתוב "וַיִּקְבֹּר (יואב) בְּבֵיתוֹ בְּפְדֹבָר" (מלכים א', ב, לד) מה מדבר מנוקה מגזל ועריות אף ביתו של יואב נקי מגזל ועריות, המלים ו"ממדבר מתנה" מלמדות אפוא אותנו, שרק כסף שבא ביזר ובנקיון כפיים, מותר לקבל במתנה כפדיון נפש. (עלון 'סיפורי צדיקים')

זכות דברי התורה בעלון יעמוד:

בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, לירון בן פנינה, אפרת בת מוזל, נועה בת יעל, קרן בת רחל, עדן בת גילה.

לזרע בר קיימא: רווית רבקה בת אורלי, מוריה בת אורנה, מורן בת רותי.

לפרנסה טובה: שגיאל בן מרים, מורן בת רותי, לירון בן פנינה.

לרפואה שלמה: ציפורה בת מורוור, ציפורה בת מרים, אורלי בת מלכה, אייל בן שרה, שי בן רחל, יחזקאל בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן רימה, יצחק יעקב בן יפה, אילן בן מסעודה, יוסי בן ציפורה, יוסף בן ציפורה, עזיזה בת שוליקה, שולה בת עזיזה.

לעילוי נשמת: אביגיל בת מרים ז"ל, אהרון רפאל בן רבקה ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל, רחמים בן מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, ישראל בן חנה ז"ל, דבורה בת מרים ז"ל. ארו בן חיה ז"ל, יוסף מיכאלשולי בן רפאל ז"ל, חנה בת שמחה ז"ל, דוד אמנו בן מזולה ז"ל, משה בן שושנה ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת תמרה ז"ל, ז'קלין לוי בת מסעודה ז"ל, יוסף בעדאש בן נוארה ז"ל, ירושה בת רות ז"ל, זהרה ואסתר ושמחה ומכלוף בר חנינה למשפחת בן שבת ז"ל, אברהם בן חנה וזבולון הכהן ז"ל, אסתר בת מרים ז"ל, רות בת יוכבד ז"ל.

מוקדש לעיני הרה"ג הרב יהודה צדקה זיע"א, הרב הגאון בן ציון אבא שאול זיע"א והרב הגאון עובדיה יוסף בן גודגיה זיע"א

להצלחת צבי בן יפה ודעייתו וביב הי"ו	חוקת ג' בסיוון תשע"ט, ירושלים		לעיני רפאל בן פרוחה ז"ל
שלמה בן מרגלית זיווג הגון			לעיני מזל בת שרה ע"ה
להצלחת מרים בת שרה תנחי			לעיני אליהו בן מרים ז"ל
להצלחת אליהו בן בן מזל הי"ו	7:11	כניסת שבת	לעיני שמעון בן שמחה ז"ל
לדפואת והצלחת ר' יעקב בן תופחה הי"ו	8:30	יציאת שבת	לעיני חזקיה בן אסתר ז"ל
לדפואת הרב ידידיה ציון בן שרה הי"ו	9:03	רבינו תנ"ט	לעיני אירן מרים בת דוולת ע"ה

אז ישיר ישראל, ידוע שהתורה היא כאר מים חיים, והשירה הזאת מתפרש על התורה, וזהו רמו עלי באר להעלות ניצוצי התורה, ולזה צריך ענוה, וזהו ענו לה, ענו, אותיות "ענו". וכן עז לעמו יתן י' יבר"ך א"ת הר"ת גמ"ט ענו"ת, כי ע"י ענוה זוכה לתורה. וה' יברכהו בשלום, ואז אין הסמ"א שולט בו, כי "עשו" גמ"ט שלום, וכשיש שלום אין עשו וסמ"א, וזה שכתוב בגמרא ר"מ השתדל לעשות שלום לאותם שהיו מריבים כל ע"ש, ושמע קול שאומר וי דאפקיה ר"מ לשמן ממקומו, וכן ענוה גמ"ט ס"מ לומר שאינו שולט בו, וזהו שרמו דהע"ה ליסד מזמור לא גבה לבי במזמור, "קלא" שהוא גמ"ט ענוה, וארז"ל בית שני נהרב בעבור שנאת חנם, וכשאינ שלום גבר עשו, הוא אדום והחריב הבית, ויוסף הצדיק נקרא מושל. אותיות שלו"ם. לכן הרבה שלום עם אחיו (חומת אנך):

זאת חקת התורה, זאת גמ"ט צום, קול, ממון, חקת התורה. זהו דרכי התשובה, אשר צוה ה' לאמר, ויקחו אליך פרה אדומה תמימה, תיבת תמימ"ה ר"ת התשובה תהיה מאהבה מקובלת יותר, תשובה מעולה יעשה מעין היפגם, תשתדל מהצות הלילה תעורר משנתך, מעת יאיר השחר תהיה מתבודד, מהרבן ירושלים מגלות המר תקונן, מיו"ד הראשונים תהיה מוכן תמיד, יזהר תמיד מבעם מלשון הרע, יחסום הפה מלדבר מזרות תמיד, יתחרט תמיד מקרב מצפוני הלב, ימאס תענוגי העולם ממאכל ממשותה, מתרדמת השינה יקין, מעצלות תרחק, יחשוב מיסורין הצאים מרוב תענוגים, מילכד משפטים המרים יאכלוהו תולעים, יזכור תמיד המיתה מונחת מנגדו, מחיבוט הקבר מעונשים יסורים תזכור, מאימת יום מעמד הדין תפחד, תזכור מי יעמוד מיום הדין, ממחלוקת מנבלות הפה יתרחק תמיד, ממשותה יין מרדיפת הממון תרחק, יאכלוהו מאכלים מרים תגרם השיניים, מהתעוררות תשובה מלך המשיח יתגלה, מארבע הקצוות מקבץ ישראל תחילה, תראה מקדש השלישי משמים ירד, (אחבת עולם):

ילקוט המוסר ואבני השם

ש"ס סיפור השבוע

מוקדש לע"נ שמעון בן רחל ז"ל

צדקה גוררת צדקה

בחגיגת החתונה של נכדת רבי לוי יצחק מברדי צ"ב עם בנו של רבי שניאור זלמן בעל ה"תניא", מליאדי, סח רבי לוי יצחק אל מחותנו רבי שניאור זלמן:

— מחותן לבי, הנה זכינו מהשם יתברך, שערכנו את החתונה בשעה טובה ומוצלחת, ראוי לנו לעשות יחד איזו מצוה.

הסכים רבי שניאור זלמן ושאל: ומהי המצוה?

אמר לו רבי לוי יצחק:

— ברוך השם, שנזדמנה לפנינו מצוה. גידלתי יתומה בביתי שהגיעה לפרקה ואין לי במה להשיאה. אם מסכים מעלתו נלך שנינו לקבץ נדבות לצורך הכנסת כלה.

אמר רבי שניאור זלמן:

— הגם שאני זר כאן הריני מוכן ומזומן לשמש ברלויה לרב מברדי צ"ב.

שוב אמר רבי לוי יצחק:

— אבל בתנאי אחד, מחותן יקר, בל יתרעם כבודו על מי שיתן לנו נדבה קטנה, ואפילו הוא עשיר, שאינה לפי מעלתם של שני רבנים, אחד מהם מחבר "התניא" ושני מרא דאתרא. ואל יאמר הרב מליאדי שזו היא פגיעה חס ושלום בכבודו.

היה בברדי צ"ב חלפן עשיר, שהיה נותן צדקה ביד רחבה לכל עני, כל שכן שתרים בעין יפה לכל עני הגון ולתלמידי חכמים.

הביא רבי לוי יצחק את רבי שניאור זלמן קודם כל אל אותו נדבן להתחלה טובה, שהצלחה גוררת הצלחה.

אותה שעה סיפר רבי לוי יצחק הרבה בשבחו של העשיר.

למרבה הפליאה לא די שהחלפן העשיר לא האיר להם פנים, נתן

לרבי לוי יצחק מטבע קטן, פחות מזהוב.

נטל רבי לוי יצחק את המטבע והודה לנדבן. אולם רבי שניאור זלמן לא הסתיר את הקפידה שבלבו. כשיצאו מהבית סח במרירות לרבי לוי יצחק: וכי מידה היא לתת מטבע ששויו פחות מזהוב לרב העיר,

המבקש נדבה לצרכי הכנסת כלה? זו תורה וזה כבודה?

אמר לו רבי לוי יצחק:

— מחותן ליבא, וכלום לא היה מוסכם בינינו, שכבודו לא יתרעם על איש כמה שיתן? לא אלמן הכרך ברדיצי'ב מנדבנים, נלך אל אחרים. אם ירצה השם נבוא על שכרנו.

כיוון שעברו כמה פסיעות מבית החלפן שמעו קול קורא להם: חכו, רבותי, חכו! החלפן העשיר, רץ אחריהם והגיש להם עשרה זהובים, אף ביקש שליחה. מחמת פיזור הדעת טעה ונתן להם מטבע קטן ויש בדבר משום פגיעה בכבודם חס ושלום.

הודה לו רבי יצחק בפנים מאירות ואמר:

— טעות לעולם חוזרת. חס וחלילה לומר, ששגגת-פגיעה עולה זדון.

כשהלך מהם החלפן חזר רבי שניאור זלמן בקפידה כבושה:

— הרב מברדיצי'ב, וכי בעשרה זהובים מתפייסים לנתבע למצוות הכנסת כלה? החזיר לו רבי לוי יצחק:

— מחותן ליבא, הלא הותנה בינינו שלא להתרעם על שום יהודי. נלך לאחרים. כשהתרחקו קצת מן המקום שמעו שוב קול מאחוריהם:

חכו, רבותי, חכו! החלפן העשיר רץ אליהם והושיט להם שטר בן אלף זהובים. שוב ביקש שליחה. מחמת טרדת הנפש נהג חס ושלום קלות-ראש בשני המאורות הגדולים של ישראל ונתן להם לצורך הכנסת כלה נדבה, שיש בה משום פגיעה מפורשת בשני צנתרי דדהבא אלנו. ברשות שני החכמים והצדיקים הגדולים יספר להם את סיבת המעשה והוא מבקש שידינוהו לכף זכות. הוא היה מבולבל, נרגז מאד. בושה לספר, עשה מה שעשה, כאילו זעתו היתה מסולקת ממנו. קשה לספר את המעשה, היינו, את הטעם והנימוק, אבל הוא מבקש משני הצדיקים הגדולים מחילה וסליחה...

אמר לו רבי לוי יצחק ופניו קרנו משמחה:

— מחול לכבודו. בלב שלם אנו מוחלים לכבודו. יהי רצון שמעכשיו ולהבא יהיה כבודו טוב לבריות, כפי שהיה תמיד.

כשנפרד מהם החלפן בפעם השלישית, סיפר רבי לוי יצחק לרבי שניאור זלמן מעשה זה.

לפני כמה שבועות בא אל החלפן עני לבקש נדבה. אותה שעה היה

לרפואת הנפש והגוף לגבריאל נפתלי בן אביטל הי"ו

לרפואת שרה בת טוון הי"ו

לרפואת יהודית בת אילנה

לרפואת יצחק בן פורטונה מול הי"ו

מוטרד במשא ובמתן עם כמה סוחרים נכבדים ולא השגיח במבקש, כי הוא מן העניים ההגונים שאין לפטרם במעות קטנות. נתן לו מטבע שנזדמן לידו בכיסו. המקבל נתרגז וזרק לנותן את המטבע בפניו. כשראה החלפן כך נתעוררה טינה בלבו כנגד כל פושטיידי, הבאים עליו בטרחות, והסכים בדעתו לבלי ליתן עוד לשום עני, יהיה מי שיהיה, יותר מאותו מטבע. גם עני שני, שבא לאחר כך, סירב לקבל את המטבע מחמת שהיו רגילים לקבל ממנו יותר.

וכך עבירה גוררת עבירה. וכל השבועות האחרונים לא עלה בידו לתת נדבה לעני. אף על הצדקה חל מה שנאמר על התורה הקדושה, אם תעזבנה יום תעזבך יומים. והיה חשש שאותו עשיר ונדבן יגיע לידי הרגל להקשיח את לבו לעניים. לכן, מחותן ליבא, ראוי היה שהרב בעל „התניא“ והרב מברדיצ'ב יסכימו לקבל ממנו מטבע קטן, כדי להרגילו לחידוש מעשה הצדקה, וכך ראינו כוחו של מעשה. בכוח אותו מטבע קטן, שנתן לנו בפעם הראשונה, נתחזק בו יצר הטוב לפייסני במטבע בן עשרה זהובים והלך מחיל אל חיל, עד שנתעורר להפריש לנו אלף זהובים להכנסת כלה.

סימן קכז - זייני מודים דרבנן

א. כשמגיע השליח צבור למודים, גם הצבור צריכים לשחות עמו ולומר מודים דרבנן, וכבר נתבאר לעיל שאף מי שיושב בחזרת השליח צבור צריך לעמוד ולשחות במודים דרבנן, כי אין השתחויה אלא מעומד ולא מיושב. ולא ישחו יותר מדאי, אלא די בהרכנת הראש. ואומרים מודים אנחנו לך שאתה ה' אלהינו אלהי כל בשר וכו' ותותם ברוך אל ההודאות,

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אֵל תִּירָא „אותו“, בזהוה הקדוש (חוקת דף קפד ע"א) מרע"ה פחד להלחם עם עוג כי היה מאנשי בית אכרם הנמולים, וזהו שכתוב אל תירא „אותו“ דהיינו על אות המילה, אמר לו הקב"ה כבר פגם באות בריתו ולכן תוכל עליו, אפילו ביד שמאלך תמיתוהו, וכן היה שהכהו משה ביד שמאלו בקרפולי רגליו והמיתו:

”ומכבדי אכבד” כבדהו בכניסה לביהכנ"ס בכריעה כבדהו ביציאה לביהכנ"ס בכריעה גדול שכרו של העושה כך ויבא על שכרו מאת השם יתברך וזה שער השמים

הודיעה חשובה: בכל יום מתקיים מניין ותיקין בביה"כ 'אהבת חיים' ע"ש חכם מנחם מנשה זיע"א

• לזיכוי הרבים ניתן לשמוע את שיעורי מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל 054-8594315 ללחוף 2

לרפואת והצלחה: שלמה בן רבקה, הרב יצחק אהרן בן פרחיה, שלמה בן הלה, מולוק מרים בת מול, דוולת רחל בת מולוק מרים, איתן בן בלוריה, מאיר בן רחל, ציון בן מול, חבו חיה בת נוימה, ליאת מרגלית בת מרים

א"י: ר' אביעזר כהן בן אשה, אליהו בן שרה, דניאל בן יעקב, שרה בת רחל, שמואל בן שרה, שמואל בן דוולת, ישראל בן נחמי, אריס בת איל, ר' בכאל בנימין בן אברהם בלתיאן, אברהם בן נחמי, יונה כינה בת נחמי, אירן בת אבא, רחל בן רחל, אשה בן אשה, אהובה בת מרים, שמואל בן אשה

לרפואת יגאל רבי בן מלכה הי"ו לרפואת שמחה בת שרה הי"ו לרפואת תמר אליס בת קרן הי"ו

העלון יוצא ע"י הקרן זוטמביה מאושר העורך צבי ד. הי"ו נייד: 050-6875601 | לע"י עזנה בת מלכה ע"ה

לרפואת מיכה בן מסעודה

לרפואת דוד בן מול הי"ו

לרפואת מאיר בן רחמה

לרפואת רפאל בן בולה הי"ו

לרפואת משה בן זוהרה הי"ו

לרפואת הילד יואל בן אביבה

לרפואת שולמית בת יהודית

לרפואת ברכה בת קלרה

לרפואת זכריה בן מול הי"ו

לע"נ ר' יצחק זאב הלוי ז"ל
בן ר' אליעזר שלום הלוי ז"ל
לע"נ מרת לאה אלטע הדס ע"ה
בת ר' יעקב הלוי הי"ד

המאמר בשבתורה

שַׁבַּת אוֹרֵה

אזהרה המורה! העלון מיועד אך ורק לרציניים שיודעים את השיבות התפילה, ובשעת התפילה לא מעיינים בעלון ובשאר דברים.

חוקת

בהשקפה ראשונה

מאמרי השקפה, מוסר והנהגות

כבר שאל האדמו"ר מסטמאר זצ"ל את מרן ה"חזון איש" למה כיום אין חיבים לברוח למדבריות להתרחק מאנשי חטאן כמבואר ברמב"ם פ"ו מדיעות ה"א" (ואמר ה"חזון איש" שהישיבות הקדושות והכוללים הן הן המדבריות והיערות של דורנו. כבר הגדיר רבי יצחק הוטנר זצ"ל, בתורה מצאנו שני בנינים "משכן" ו"תיבה", המשכן שימש בזמן שהכל מבחוץ היה טוב, וכדי להתעלות בקדושה, נכנסו למשכן, אבל בתיבה בחוץ היה מבול אשר כילה את כולם, וכדי להינצל ממות נכנסו לתיבה. הישיבות כיום הם בגדר "תיבת נח" —, וכדי להינצל מהמבול החיצוני, חייב להיכנס לתיבת נח. (כית ומנוחה רבי משה אהרן שטרן זצ"ל)

וכך רואים במציאות שהעולם מתייעצים עם תלמיד חכם ומה שאומר עושים, ומדוע, לא רק בגלל שהתורה גרמה לו ששכלו יהיה ישר, אלא גם משום שהקב"ה מודרכו בעצות נבונות, ואנו רואים לפעמים תייה שיודעים יותר טוב מבעלי מקצוע אפילו בשטח שלא למדו, כמו שאמר על ה"חזון איש", שהרופאים היו מתייעצים עמו כיצד לבצע ניתוחי ראש. פרופסור וורקום היה רגיל להתייעץ אתו לפני ניתוח. והיו כאלה שהיו מביאים לו שרטוטים של שני אופני ניתוח בכדי שיאמר להם באיזה דרך לבחור, וזאת על אף שהרופאים למדו רפואה במשך שנים, וראו את כל מבנה הראש, והיחזון איש" אם למד, ודאי שאין זה נחשב לעומת מה שהם למדו, ובכל זאת היו מתייעצים אתו, והיה קודלץ למסרה, והלא זה פלא. (אור לציון חכמה ומוסר רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל)

רבי נתן מאיר וואכטפויגל זצ"ל: שמעתי מרבי אהרן קוטלר זצ"ל שיש לו קבלה מה"חפץ חיים", שהמלחמה האחרונה תהיה אתחלתא דגאולה, ובן תורה אמיתי שמובדל ומנותק מן הגויים אין עליו שום שליטה. וכעין זה אמר המשגיח שיש לו קבלה איש מפי איש מרבי יהושע לייב דיסקין השרף מבריסק זצ"ל: "שבמלחמה האחרונה קודם ביאת המשיח כל הערליכער יידעו ינצלו", ומה הפירוש "ערליכער יידעו זה מי שמובדל מן העמים - ! וביאר שם דהיינו שלא מדובר כאן על להיות אחד מליצי צדיקים, אלא כל מי שמובדל מחוקות העמים, ואין לו שייכות עם התרבות שלהם, ואופנת הלבוש שלהם, ועם העיתונים שלהם, והמוזיקה והספרים שלהם וכדומה, והוא מנותק מהם, אז אומר עליו הקב"ה "אתה שלי" ! והוא נמצא ברשות אחרת ואין שום שליטה עליו, (לקט רשימות חנוכה.)

במאמר נרגש שכתב רבי מאיר שפירא זצ"ל מלובלין ראש ישיבת יח"ל ומייסד הדף היומי לזכרה של אמו הוא מספר: עוד היום ניצבת לנגד עיני תמונה מימי ילדותי, בהייתי בן שבע שנים, היה זה למחרת אסרו חג פסח, שנת תרנ"ד. כשנכנסתי לביתי מצאתי את אמי יושבת שקועה בדרהורים ופניה מפיקים דאגה, היא מלמלה כאילו לעצמה: "יום שחולף שוב לא יחזור" ... "ומי יודע... מי יודע... תורה כה גדולה וקרבת כה קטנים... מי יודע... מי יודע...". כיון שראתה אותי נקשרו עיניה בדמעות. "אימי: התחננתי אליה בקול בוכים "אמרי לי מה קרה?" פתחה אמי ואמרה: עוד מלפני פסח הוזמן עבורך מלמד מסכיסטוב, יהודי ירא שמים ותלמיד חכם מופלג, הוקצב לו שלש מאות רובל ל"זמן" מלבד כל הצטרכויותיו שהיו מוטלות עלינו, והנה כבר עבר יום אחד הפסח, ואין קול ואין עונה. התפלאתי מאוד על צערה הרב, והלא לא עבר אלא יום אחד מפסח. אימי קראה את מחשבותי ואמרה: "הלא תדע בני, כל יום שחולף ללא לימוד תורה הרי זו אבידה שאינה חוזרת, ואולי באמת הקצבנו לו שכר מועט מדי, נכון בזמנינו גם זה קרוב, אבל בעד תורה כה גדולה הרי זה קרוב קטן מידי...". דמעותיה של אימי לא היו לבטלה, עוד באותו היום הגיע המלמד שלי ר' שלום ז"ל מסכיסטוב, ומפיו למדתי תורה במשך שש שנים רצופות. מלמד זה היה "סמל" של "עושה מלאכת ד" באמונה", ודמעותיה של אימי היו כדאיות.

פרשה ופירושה

לקט פירושים על פרשת השבוע

זאת חַקַּת הַתּוֹרָה: מַקְשָׁה הָאוֹר הַחַיִּים וז"ל: " צריך לדעת למה כינה למצוה זו שם כללות התורה, שהיה לו לומר זאת חוקת וגו' או זאת חוקת השובאה או חוקת השדה כדרך אומרו (שמות יב) - ואפשר לומר: לכן כתוב זאת חוקת התורה, שכל התורה היא חוקה, כמו שבפרה אדומה, אין בשכל האדם להבינה, כך אין בשכל האדם להשיג את עומק החכמה שבמשפטי התורה. ואי אפשר ללמוד אפילו משפטי התורה רק בשכל האדם, אלא צריכים לזה נשמת וקדושת ישראל, כי כל התורה היא למעלה משכל האדם. לדומא בדיני בני אדם, כשקונסים נאשם כממון או במאסר, אף השופט כעצמו יודה שאין זה בהכרח שאם קנס אחד בסכום מסוים של כסף שלא יוכל הנאשם לרצות עונו בפחות או יותר מזה, ושהסכום הזה הוא מרוק לשם רצוי העון ושואם נתן פרוטה פחות מזה לא ריצה עונו. אלא שאין לשופט ברידה אחרת, הוא מוכרח להעניש את הנאשם לפי אומדן הדעת שנקבע בחוקים. אבל לא כן ענשה של תורה, כשהחורה קנסה לנגב לשלם תשלומי כפל ירדה תורה לנפש הנגב — שהסכום הזה יפעול על נפשו שלא יגנוב יותר. ועונשו בפחות פרוטה מזה לא יספיק להניאו מן הגנבה. וכן עונש יותר מזה מיותר, כי העונש שקבעה התורה כבר מספיק לפעול על נפש הנגב שלא יגנוב. וכן הדבר בכל דיני ממונות. וזה נקרא "דין אמת לאמתו". וזהו דבר שאין שכל האדם משגו. (דרכי מוסר)

זאת חַקַּת הַתּוֹרָה: לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, לפיכך כתב בה "חקה" גידיה היא מלפני אין לך רשות להרהר אחריה (רש"י). יש להתבונן מדוע באמת הקב"ה הטיל עלינו מצוה שכזו ללא שום טעם והעמיד אותנו במצב שכזה שאומות העולם ישאלונו מה הטעם יש בה? והענין יובן על פי משל: איש בור ועם הארץ עלה לגדולה והתברך בעושר רב, וכתוצאה מכך הצליח לשרך את בתו עם בנו של רב העיר. לאחר החופה חש אבי הכלה שאין מחותנו הרב מעוניין להאריך איתו בשיחה, ואף משתמט מלהסב בחברתו בתירוצים שונים. שאל האיש את הרב: הרי כבר נעשינו ברוך השם מחותנים זה לזה: מרוע הנך משתדל בכל מיני דרכים להתרחק ממני? השיב הרב לשואל: נכון הדבר שהננו מחותנים, ועל כך יש מקום להביע השתוממות ופליאה, אך כדאי אינך צריך לתמוה על מה שאין בינינו שפה משותפת והבנה בענינים שונים... והנמשל, הקדוש ברוך הוא התקשר עם בריה פחותה עם בשר ודם ונתן לו תורה חמודה, ואנו לתומנו חושבים שמכיון שנעשינו מחותנים עם השם יתברך בקבלת התורה, עליו גלות לנו טעמי המצוות. אך אין הדבר כן, אלא אדרבא עלינו להתפלל איד וכינו שהשם יתברך בכלל התקשר עמנו. ולכן אין לנו בכלל לתמוה מדוע נעלמו מאתנו חלק מטעמי המצוות

וַנִּצְעַק אֵל ה' וַיִּשְׁמַע קוֹלֵנוּ וַיִּשְׁלַח מַלְאָךְ וַיִּצְאֵנוּ מִמִּצְרַיִם: ורש"י פירש: "מלאך זה משה" וכו' שואל רבי זלמן סודוצקין זצ"ל: משה רבינו העניו מכל האדם, מכתיר את עצמו, כשהוא שולח שליחים למלך ארום, בתואר מלאך? ותיירץ על על פי מעשה שהיה עם רבי אבלי פוסובלד, שראה באחד הימים עגלון שלעגלתו רתומים פרה וסוס. מיד העיר לו הגאון שהוא עובר על לאו דאורייתא - כלאיים בבהמה. אך העגלון התעלם מדבריו ולא הסכים להפרידם. פנה אליו רבי אבלי והזהירו: דע לך, אני הרב הגדול ביותר בבבל המדינה. אם לא תשמע לקולי ותפריד את הפרה מהסוס או להיפך - אכריז עליך חרם בכל המדינה ואיש לא יתעסק עמך משוב ועד רע. מיד נבהל הכפרי והתיר את הפרה מהעגלה. הרי לנו שרבי אבלי מכריז על עצמו שהוא הרב הגדול ביותר בכל האזור, כדי להפריש יהודי מאיסור, וידע שרק כך ישמע לו. אף משה רבינו, חפץ להזהיר את מלך ארום בדבר שיש בו ממש והכתיר עצמו בתואר מלאך, שמא כך יוכל לשכנעו לתת לישראל מעבר בגבולו

סיפור מההפטרה

שמעון דבר ד' החרדים... ונראה בשמחתכם והם יבשו: היה זה לפני כמה וחמישים שנה. רבה של העיר ראדום שבפולין, רבי יהושע לנדוי, נכדו של ה"גדע ביהודה" זע"א, קיבל הוראה להתייצב בפני המושל הרוסי בארמון המלוכה בוורשה. הרב נבהל ופחד וידע את אשר לפניו. הרוסיים כבשו את פולין, והמשכילים קשרו איתם "קשר רשעים" להלחם במשותף נגד היהודים ודתם. מי יודע מה ההלשנה החדשה, מי יודע מה הם זוממים... בהגיע המועד נפרד הרב מבני ביתו, ונסע לוורשה. הוא נטל עימו את נרתיק הטלית והתפילין ותכריכים. מי יודע?! אחי נרקמה נגדו עלילה, אחי יוגלה לסיביר, אחי יוצא להורג... בהגיעו עלה לארמון המושל, והוכנס לחדר הקבלה. לתדהמתו מצא שם שניים מחשובי רבניה של פולין. גם הם הוזמנו לפניו, וגם הם לא ידעו על שום מה. בגבור המתח והחרדה, החלו לפסוע בחדר הלך ושוב. לפתע הבחין הרב לנדוי בספר המונח על הכוננית. התעוררה סקרנותו של הרב למראה הספר, נטלו, וראה שזה חומש עם פירוש ה"אור החיים" הקדוש. מה לחומש זה בארמון המושל הגוי? פתחו וראה שדף אחד מקומט בקצהו, לשם סימן, העיף בו מבט, והבין הכל. פנה אל עמיתיו הדבנים, וביקש שיניחו לו לנהל את השיחה עם המושל ולא יתערבו בה, גם אם דבריו יקוממו אותם, וידיאו בעיניהם תמוהים. הרבנים תמרו לפשר הבקשה האמיצה, אך שמחו שהאחריות הוסרה מעל כתפיהם. הדלת נפתחה, והמושל נכנס אל החדר כשאתו קבוצה של משכילים, ביניהם המומר יחזקאל הגה שר"י, ששינה את שמו לסטניסלב קויזמיר. מומר נתעב זה כבר המיש גזירת שריפה על ה"שולחן ערוך - חושן משפט", הכתוב שאין להחזיר אבירת הגוי אלא מפני מצוות "קידוש השם". מה זומם הוא עתה...? מבט של להיטות היה בפניהם, מבט של ניצחון. המושל ניגש ישר לענייני: "אתם היהודים לומדים את החומש עם כל מיני פירושים נכון?" שאל שני הרבנים תלו מבטם ברבה של ראדום, שאמר: "אכן כן. פירוש רש"י ורמב"ן, אבן עזרא וספרונג, כלי יקר וה"אור החיים" הקדוש, ועוד". עיני המשכילים נצצו ברשעות. המושל המשיך ושאל: "ודבריהם קדושים בעיניכם, נכון? מקובלים ומוסכמים עליכם, הלא כן?" ורבה של ראדום ענה: "קדושים, כן. אבל מקובלים ומוסכמים? ובכן, במה שנוגע לפסק הלכה מקובלים עלינו דבריהם ללא ערעור והרהור. אבל בכל הנוגע לענייני דרוש ורעיונות, הרשות נתונה לכל יהודי לדרוש ולהביע רעיונות בפירוש הפסוקים מדעתו הרחבה, ואין לומר שהרעיונות מחייבים אותנו!" המשכילים זעמו וחרקו שיניים בועם אין קץ. אחד מהם רץ אל הכוננית, חטף את החומש שעליה פתחו וקרא בכעס: "ואיך... איך תסביר את מה שכתוב כאן?" אבל המושל השתיק ואמר: "הלא שמעת מה הרב אמר, זהו רעיון בלבד, ותו לא". ואל הרבנים אמר: "סליחה על ההטרדה, גם אותי הטרידו כאן לשווא". המשכילים נכלמו והרבנים יצאו מחוייכים. בחוץ, שאלו את הרב מראדום: "מה זה? מה קרה כאן?" השיב הרב: "אידע כאן נס! המשכילים הארורים התנכלו לכל הקדוש והיקר לנו, ורצו לגזור שריפה על כל פירושי החומש. הם גילו את אוזנו של המושל לפירושו של ה"אור החיים" הקדוש בתחילת פרשת "חוקת", המסביר מדוע יהודי מטמא במוחו באוהל, והגוי אינו מטמא. ואומר: "משל לשני כלים, האחד מלא דבש והשני מלא בזבל. כשירוקנום ויוציאום החוצה, יתקבצו רוב הזבובים והרמשים לחבית הדבש... כך, אדם מישראל, להיות מלא קדושה, מתוקה ועריבה, בצאת נפשו יתקבצו אל גופו כל הקליפות ויטמא כל הבא במגע איתו, אבל הגוי במוחו לא ימשוך אליו הקליפות הטמאות...". המשכילים ביקשו לטמון לנו מלכות. להוציא מפניו הוראה שהספרים מחייבים אותנו, ואז להקריא את הקטע בגנות הגויים, ובכך לגזור חליה שריפה על כל הספרים, אבל בסיעתא דשמיא השאירו את החומש מסומן באותו דף על הכוננית, וכך הקדמנו רפואה למכה. (על"ש)

ועל הכל...

"פרפראות"

רב אחד שטח לפני המהר"ם שיק צערו בהיות שכמה מאנשי קהילתו מתנכלים לו. פוגעים בכבודו ובאים עליו בעלילות שקר. אמר לו המהר"ם שיק: "האמן לי, כי גם לי יש שונאים במספר לא מבוטל בעיר חוסט, אבל יש עצה כנגד זה: נגר כל שונא אני לומד מסבת בתלמוד, הלימוד וההתעמקות בלימוד משכיחה את השונאים". על כך השיב לו אותו רב: — "מורי ורבי, לי יש שונא אחד שהוא מחוצץ כל כך גדול, שכל מסכתות הש"ס אינן מספיקות לו..." (עולמו של אבא)

"ענין של טעם"

טעם למה אין עולים לתורה הבן אחר אביו או שני אחים בזה אחר זה. לפי שהתורה נקראת עדות שנאמר "עדות ה'" ואין לקרות לתורה שנים הפסחלים לעדות (בגלל שהם קרובים) זה אחר זה. (משה משה)

"מפי כתבם"

על הגדלות הטמונה בכל רגע ורגע של לימוד ניתן ללמוד מהמעשה הבא. היה בירושלים יהודי גאון עולם רבי ועליג ראובן בענגים זצ"ל. הוא היה מתמיד עצום וכל כמה חודשים היה עורך "סיום הש"ס". יום אחד, שבועיים אחרי שעשה סיום על הש"ס, הוא שוב עשה סיום על הש"ס. שאלוהו: "רבי, כבר הספקת לגמור את הש"ס בשבועיים?" "לא" ענה להם הרב - זהו סדר לימוד אחר לגמרי. מלבד סדרי הלימוד שבהם אני מסיים את הש"ס כל כמה חודשים, יש לי סדר נוסף: כאשר מזמינים אותי להיות סנדק לברית או להיות מסדר קידושין ועלי להמתין מספר דקות עד להתחלת הברית או החופה, בזמן הזה אני לומד, וכעת סיימתי ש"ס בסדר לימוד זה" זהו סיפור נפלא. זוהי גדלות אמיתית. כאשר אדם יושב ומחכה לברית מילה, אם הוא היה יודע שבאותם עשר דקות באפשרותו לסיים את הש"ס במשך הזמן, ודאי היה מנצל. אבל הוא מכיר את עצמו ויודע שגם אם הוא ילמד עשר דקות, אבל מחר הוא ישכח מזה, הוא לא יתמיד בענין. ומתוך כך מה הוא עושה ברנעים אלו? משוחח עם תכירו... וזו טעות. אם אתה מבין שלהתמיד בלימוד אפילו חמש או עשר דקות במשך כל החיים זוהי גדלות וניתן להגיע על ידי כך להישגים עצומים, הרי שפעם אחת של לימוד כזה - היא 'ברק' של גדלות. אינך יכול להיות מתמיד עצום ולשמור כל רגע, אך כעת אתה מסוגל ללמוד את החמש דקות הללו? עשה זאת! כך גם בענין תפילה בכוונה, לימוד מוסר ושאר ענייני עבודת השם. אדם חושב לעצמו: אם הייתי מסוגל לברך את כל ברכות הנהגין בכוונה, הייתי עושה זאת. אך הרי אני יודע שלא אצליח. מה תעזור לי, אם כן, פעם אחת של ברכה בכוונה? איזו תועלת תצמח לי מרבע שעה אחת של לימוד מוסר? מה ארוויח אם פעם אחת לא אדבר לשון הרע? אם הייתי יודע שבאפשרותי לא לדבר אף פעם לשון הרע, הייתי שומר על הפה שלי.. וזו טעות! אינך יכול לתפוס את כולו, תפוס את מקצתו. אינך יכול לתפוס את כל האור, תפוס ברק של אור, אבל תתפוס משהו! (רבי שמשון פינקוס זצ"ל)

"מקום לשאלה"

שאלה: איך יתכן שיש דין שליחות לגוי, שיחשב מה שהשליח הגוי עשה כאילו היהודי עשה?

תשובה: אם הגוי עובד בשכר יש דין שליחות לגוי שהגוי נחשב כמו פועל ופועל מעשה ידו נחשב כמו שהבעל הבית עשה, ויכול לברך עליו. כגון אם עשה הגוי מעקה הבעל הבית יכול לברך על זה שזה נחשב כאילו הבעל הבית עשה את המעקה(מחנה) אפרים הלכות שלוחים סימן י" (נפלאות מתורתך)

מפתגמי אור יתא

פתגמים, נצנוצי מחשבה, ורעיונות בדרכה של תורה

אין עניות בושה. (בשם השל"ה)

אם לא יהיה מה שתחפוץ חפוץ מה שיהיה. (משלי חכמים)

עושה לשמה, נחשב יותר מאלף שלא לשמה. (רי יהודה החסיד)

מספורי המגיד

"קדיש על הדי"

פרק ט' – "הטעות הגורלית."

תקציר השבוע שעבר:

המהר"ל נושא בליל כל נדר בפני קהל עדתו דברים, הוא מספר להם על סכנה חמורה שמרחת עלה קהילה הוא מבקש להרבות בתפילות ובצומות עד שהקב"ה יעביר את הגזירה. ריזי מסעת ללובלין וזעקת לחמיה על המצב, חמיה מנסה להרגיעה ומבטיח לה שיסע להולנד, אך בפועל זה לא קורה מכל מיני סיבות, כשמגיעה אליו השמועה שהירחשה נגזלה לחלוטין בידי משה טויער הרמאי חלה מאד לאחר התקף לב חמור שבק חיים. מלחמת אזרחים פורצת בפולין בעוז ובעקבותיה נכבש הכפר של יצחק בידי אחד הצדדים, ביתו נשלט עתה על ידי שר הצבא שגירש את משפחתו ושיכן את אנשיו במקום, ריזי נוסעת עם משפחתה ללובלין אך מגלה לצערה כי חמיה נפטר וחמותה חולה מאד, עתה לא מתרה לה תקווה, היא מחליטה לנסוע לוורשה שם תמצא לעצמה עבודה ותפרנס את בנה יחידה.

לא כפי שדימה יצחק סאלאן כי מסעו יאוך שניים או שלושה חודשים היה הדבר. כיון שכבר לא היה בעל נכסים הוצרך לבקש טובות מעוברי דרך מזדמנים שיסכימו שיצטרף אליהם לאיזו עגלה עלובה, הדרך שלא הייתה מתוכננת כזאת נתונה הייתה לשינויים רבים, מלבד זאת לא היה לו כסף לנסוע באנייה, היה עליו לחפש ציר דרכים עוקפים לדרך הימית. כך התארכה נסיעתו לחמישה וחצי חודשים.

הנס הגדול שלו היה צועני חביב בשם הנרי מוטיץ שהסכים להסיעו עם שיירתו שהייתה "קרקס נודד" שהסתובב ברחבי אירופה, תמורת שירותים קטנים שעשה עבור ראש השיירה הגיע עמו עד לאמצע פולין. משם נדד חלקית רגלית וחלק נעזר עם סוחר בקר יהודי שהסכים לקחתו עד סמוך לעיר לובלין. למרות קשיי הדרכים כשנראה היה עני ואביון מדורי דורות שמעולם לא ראה זלוטי מיותרת בידו, הייתה לו סייעתא דשמיא מיוחדת, כשמיד פעם מצא יהודי טוב לב שהסכים לקדמו למטרתו כדי כמה פרסאות. האחרון שבהם היה ר' משה יענקלביץ שהיה עושה את דרכו על פני כפרי הסביבה של לובלין להציע להם את מרכולתו.

לאחר יום מעייף הגיע יצחק עד לכפרו "לולה מרינסקה" כדי מרחק הליכה רגלית. הלילה ירד זה שעה ארוכה, לפתע מודיע לו ר' משה כי עליהם להיפרד, השעה מאוחרת ועליו להגיע לכפרו כדי לנפוש לקראת יום מפרך נוסף. יצחק ירד מהעגלה הקשישה שכמעט פירקה את כל אבריו כ"שעיר המשתלח". הוא הודה לעגלון הקשיש טוב הלב שהסכים להסיעו תמורת פרוטות מועטות, מהעיר לובלין עד לכפר מגוריו, הוא הוריד את רגליו העייפות על גבי שביל עפר לא סלול שזרוע היה מהמורות ותלוליות קשות שהקשו על הליכתו מאד, תמה היה כל העת, איך הצליח סוס זקן זה לנוע בשבילים כאלו, בלי שיתפרקו עצמותיו לחלוטין.

אמנם הדרך שלפניו לא ארוכה, אך עתה בשעת לילה מאוחרת כשכמעט לא ניתן לראות דבר, בשל החשיכה העבותה, רבע שעה או עשרים דקות עליו לגשש באפילה [בשל ענפי העצים העבים והגבוהים שהסתירו את הירח שניסה חינמית להאיר ליושבי הארץ את החשיכה העבותה בלא הצלחה] שלא ליפול חלילה וחס באחת הפחתים, משול הוא ל"שעיר המשתלח" המהלך מעדנות על גבי ההר החתוך בארץ גזירה, האם יצליח לחמוק? ברם כשהנסיעה היא כמעט חינמית אין לו על מי להליץ.

ר' משה העגלון שהיה טוב לב מאד, התנצל בפניו מאד, על שאינו יכול להיכנס לכפרו "לולה מרינסקה" בשל אריכות הדרך. "טייערער ר' יצחק (יקירי) אם לא הייתה שעת לילה מאוחרת, הייתי מנסה לקרב אותך אל יעך עד כמה שהיד מגעת, אבל עלי להגיע אל ביתי שמרוחק מכאן כדי שעה נסיעה, עלי לנוח מספר שעות, יש לי ב'ה כמה הזמנות חשובות שאני חייב לבצעם, בעזרתו האדיבה של אברמק'ה סוסי הזקן ושבע הימים (זקן סוסי הדור), שנינו חייבים להחליף כוחות, אבל כידוע "רובו ככולו" אתה כבר קרוב לביתך, סבורני שכעשרים דקות הליכה מפרידות ביך לבין ביתך" ניחמו ר' משה טוב הלב. תוך שהוא טופח על שכמו טפיחת עידוד (מעין צ'אפחה שמרגיעה ומזרימה כוחות).

יצחק חשק את שפתיו בחזקה, נשך עם מעט מיטלטליו שצוררים בשק עלוב מראה ואחוזים בידו הימנית, הוא הוציא אנחה כבידה מלבו "מלא יצאתי מביתי ועתה חוזר אני רח"ל ריקם" כנעמי גנח לעצמו בלחש, הוא חשב באירוניה מרירה אולי צריך לאמץ לעצמו את ההמשך, נעמי ביקשה לקרוא לה "מרא" שמא עליו לננות לעצמו את השם "בכה" במקום "יצחק" אין לו חלילה וחס טענות כלפי שמיא, למרות המרירות הרבה שהצטברה בקרב, אחרי כל המאורעות הקשים אותם עבר באחרונה, ברם יהודי מאמין וירא שמים יודע שק נגזר עליו ממרומים, ו"כל מאן דעביד רחמנא לטב עביד".

מספורי המגיד

הוא נאלץ להיטלטל מאות פרסאות עד לכאן, חלק רגלית וחלק בעגלות עלובות שהואילו ברוב חסדם לצרפו למסע תמורת פרוטות.

אחרי הטלטולים הקשים בדרכים הקשות חודשים לא מעטים, הוא זוכה להציב את רגליו קרוב לביתו, עתה הוא קצר רוח לחזור לביתו החמוד אותו עזב חודשיים לאחר לידת בנו שימעל'ה, כשכמעט שלוש שנים לא ראה אותו, הוא ניסה לדמיין אותו עתה, עטור שפעת תלתלים שגולשים עד למורד צווארו הוא כמעט בן 3 שנים עוד מעט יעשו לו חאלקע. כמה שהוא מתגעגע לחבקו וללחוש לו מילות אהבה. הוא שקע במחשבות וק דמיין את עצמו אומר לו:

"שימי טייערער מיינער (חמוד שלי) אתה לא יודע עד כמה התגעגתי אליך, אני אוהב אותך מאד ונפשי יוצאת אליך, אמנם אני משער לעצמי שאתה כועס עלי מאד, לא ראית אותי בימים החשובים ביותר בהם עוצבת להיות ילדון חמוד, חיפשת לראות "אבא" ליך ולא ראיתני. אבל שימי היקר, זה הסוף לגלות שנכפתה עלי, אני בטוח שאמא היקרה תחי' סיפרה לך לא אחת שאבא לא עזב את הבית סתם כך, עשיתי זאת למען כבוד אבי שיחי' הסבא הצדיק רב שלמה, הצינני שלו היה קדוש בעיני מאד! מה אעשה שנפלתי רח"ל בידי רמאים ושפלים שהציגוני ככלי ריק, בניסי ניסים חמקתי מהמקום ורק עורי על בשרי, אלמלי שאותו רמאי טויער (שער) עשה לי חסד והשאיר לי מעט מעות בידי, מי יודע אם לא הייתי צריך ללכת את כל הדרך מאמסטרדם עד לבית רגלית, אבל ב'ה זהו, אני כבר בבית, מעתה לא אעזוב אותך, אעשה כל מאמץ שיהיה לך את כל מה שצריך ילד יהודי מאביו".

במחשבות אלו התמוגג מנסה לפצות את עצמו על כל החסר.

כשהגיע לפאתי כפרו "לולה מרינסקה" עמד מעט מופתע, הלבנה החייכנית שהייתה כעת במילואה הפיצה אור נגהות שחשף בפניו את הכפר, הוא לא דמה כל כך לעבר, בתים רבים שופצו, עד שכמעט לא דמו למה שהיה בעבר.

"האם טעייתי ונכנסתי לכפר הלא נכון?" התגנבה במוחו מחשבה מפחידה מאד, אבל מבט נוסף הבהיר לו כי זהו כפרו, הרחובות לא השתנו כלל, רק שהיו בהם בתים לא מעטים ששופצו עד שנראו שונים בתכלית, אבל לא עד כדי שיטעה לחשוב שהגיע לכפר אחר. והנה הוא מגיע לרחוב לובלינסקה בו גר, הוא מבחין בביתו החמוד שהיה הבית היפה ביותר בכפר, בשל העיצוב המיוחד שנעשה לפי בקשת אביו, כבן יחיד להורים אמידים למדי זכה לגור בבית יפהפה שנבנה על פי תוכניות מיוחדות שעוד אביו שהתמצא בתחום האדריכלות יותר מעסקי הסוסים, הוא השקיע את כל אונו והונו לבניית "טירה של ממש" עבור יצחק'לה בנו יחידו, הבית לא שונה כלל זהו הוא ודאי בבית. הוא התקרב לבית והבחין כי הדלת פתוחה לרווחה, מה שהותיר אותו נדהם לחלוטין.

"מוזר, מאימתי משאירה ריזי טויבע היקרה את דלת הבית פתוחה לרווחה? בפרט עתה שכבר שעת לילה מאוחרת?!" עוברת מחשבה בהולה במוחו מאותתת לו להיזהר.

הוא ממהר להסיט את המחשבה המזהירה לירכתי מוחו, חשוב לו כעת להיכנס לבית ולהתאחד עם בני ביתו היקרים לאחר פרידה כה ארוכה, הוא רץ טרוף נשימה לחדר הילדים, הירח האיר מעט את החדר והראה לו מיטת ילד שניצבת לא הרחק מהחלון, הוא ניגש אל ילדו ושמע את נשימותיו הקצובות ברקע, לבו יוצא לחבק את בנו אהובו, הוא מישש בחשיכה את העריסה, והוציא את ילדו המתוק והעטיר עליו נשיקות חמות מאד.

"אוי טייערער שימעלה מיינער (יקירי) אתה לא יודע עד כמה שאני אוהב אותך ומתגעגע אליך, אתה לא יכול לשער כמה חשבת עליך במשך כל השנים שלא הייתי בבית. זהו, מעתה נהיה מחוברים, לא עוד פרידות כפיות".

הוא חיבק ונישק את הילד שהיה שקוע חלומותיו המתוקים ולא חש בכל המהומה שהקים סביבו אביו.

יצחק היה בשיא רגעי האושר שלו, קרוב לשלוש שנים שלא ראה את תינוקו האהוב שימעל'ה עתה אוחז הוא את תינוקו ונצמד אליו בגעגועים עזים, אלא שאת דקת האושר היחידה לה זכה אחרי שלוש שנות בידוד איבד חיש מהר, לפתע נקרעה הדלת בחזקה וארבעה חיילים נושאי אבוקות בידם השמיעו שאגות פרא.

"חלאת אדם שכמותך איך העזת לחטוף את בנו של המרשל שלנו? על עבירה כזו תשלם בחיך".

עוד ראשו צולל מהשינוי העז, מרום הרגשות לתהום הנשיה, נכנס גבר גבה קומה בעל מימדים מרשימים ביותר כשחרבו שלופה בידו לאור האבוקות נראו פניו מאיימות ביותר, עיניו ירקו זיקי זעם בלתי נשלטים.

"אאה אתה הוא החוטף האכזרי עליו סיפרו לי שומרי הבית? חצוף שכמוך, העזת לשלוח את ידך הטמאה, לא פחות ולא יותר על בני יחיד, רצית לקחתו לרשותך ולעשותו יהודי! עוולה חמורה ביותר שאין לה כפרה, כי אם על ידי מוות אכזרי

מספורי המגיד

ביותר. ובכן בעוד דקה תספך חרבי את ראשך מעל צווארך, אמור עתה כמה מילות פרידה מהעולם, כי אין לי כל כוונה להשאירך חל".

יצחק נבהל ונרעש, עתה הבין כי ביתו נתפס על ידי איזה גנרל עריץ שזרק את משפחתו מביתו ועתה בשל חשכת הלילה טעה והרים את ילדו. עליו לעשות מעשה, מותר לו להסביר את העניין לפני שהלה י הרגנו.

"אדוני רב החסד, אני רוצה להסביר לך בכמה מילים שהייתה כאן טעות חמורה. גרתי במקום, אלא שלא הייתי בבית משך תקופה ארוכה ולא ידעתי כי אתה מתגורר בבית, סבור הייתי שאוחז אני בבני שימעלה, בחשיכה נדמה היה לי כי הוא בני, בחושך אפשר בהחלט לטעות, חלילה לי לקחת ילד של אחרים, אנא הנח לרגע אחד ותוכל בקלי קלות לברר את הטעות".

אלא שדבריו נפלו על אזן ערלה, הגנרל היה שטוף חמה עזה ורצה להמיתו לאלתר בלי אומר ודברים, בימי הביניים היה דמו של יהודי פחות משל בעל חי הנקלה ביותר, בפרט שהלה התפרץ לתוך פרטיותו ותפס את בנו, הוא לא היה מסוגל להבין את הטעות הפשוטה כל כך, הוא הניף את חרבו הכבידה אל על במטרה לשפך את גרונו של יצחק, אם לא שסגנו אחזו בכוח ומנעו את תנופת החרב, היה יצחק מוטל מת בלי שאדם בעולם ידע על כך. אלא שמשמים ריחמו עליו, סגנו של הגנרל סנטיסלב צברובסקי, יואן בלושקה היה אדם מיושב בדעתו, הוא קלט את הטעות ולא רצה שיצחק יומת בלא משפט, הייתה לו השפעה חזקה על הגנרל מהיר החמה ובקך מנע את מותו החטוף.

"אל נא אדוני הגנרל סנטיסלב, סלק נא את חרבך מאותו יהודי נבזה, אל תטמא את חרב צברובסקי בדמו של יהודי ארור ונבזה, השליכהו לכלבך, המיתהו ברעב ובצמא, עשה בו ככל אשר יעלה ברוחך, אך יצח, יד אצילים זכה, אל תהיה בו".

יצחק קלט כי למרות הדברים החמורים של אותו יואן בלושקה עדיין יש לו סיכוי קלוש.

"אנא ממך איש רחום, הבן נא את גודל הטעות, חלילה לי לחטוף ילד של מישהו אחר, על אחת כמה וכמה של קצין כה רם, הרי איני משוגע וחולה נפש, אם רוצה הייתי לקחת ילד, האם לא הייתי מעדיף לקחתו ממקום שאינו מוקף בחיילים שיכולים לבתק אותי ולעשות ממני ריסוק איברים בטרם אצליח להניח את ידי על הילד? הרי יכולים אתם לראות כי איני חמוש, ואין לי את הכלים בהם מצוידים חוטפי האדם, לא הייתי נכנס בצורה כה מטופשת ומתחבק עם הילד משך שעה ארוכה, הייתי עושה מעשה נמהר ובורח עם הילד כשהוא מכוסה תחת כנפות בגדי, יכולים אתם בעצמכם להבחין בצורת אחיזתי את הילד כי נטלתי אותו כסבור שהוא בני, לא הייתה לי חלילה וחס כל מטרה אחרת. אני מבקש ממכם, אנא הניחו לי ואלך, אתפלל לשלומכם הטוב, רק הניחו את חיי לשלל.

יואן בלושקה הסתודד לכמה רגעים עם מפקד הצבא האכזר שחית טרף נראתה ביתית לעומתו, לבסוף הצליח לשכנע את המפקד שלא להרגו מידיית אלא להעמידו למשפט צבאי מהיר, על פניו היה מצבו גרוע ביותר, גם אם היה מועמד בבית משפט אזרחי לא היו לו כל סיכוי, כל אנשי הכפר גורשו קודם לכן ולא היה אדם אחד שיוכל להעיד עליו כי הוא אדם חיובי, על אחת כמה וכמה בבית משפט צבאי שאינו מודע לזכויות האזרח הפשוט, אך עוד יום חיים גם זה משהו, אפשר באותו יום לעשות תשובה ולהתפלל לפני הבורא יתברך כי יזמן את שלוחו להצילו ממיתה משונה אמרו חז"ל "אפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם אל יתייאש מן הרחמים!" לאחר שסוכם על העמדה למשפט ניגשו אליו ארבעת החיילים ואזקוהו, הם כלאוהו בדירה סמוכה עד יאיר הבוקר.

למחרת בבקר השכם הסיעוהו בעגלת אסירים לבית הסוהר שבעיר לובלין, היה במקום בית דין צבאי שמוסמך לדון חיי אדם, יצחק ידע היטב כי חיי שואפים לאפס, אך לא איבד את תקוותו, כי ברגע האחרון יצא לאורה צדקו, הוא לא רצה לחשוב לרגע כי בית משפט צבאי אינו מתנהל כבית משפט אזרחי בו יש לנידון זכות לקבל סנגור שיהפך בזכותו, בית משפט צבאי דן חיי אדם ברגע אחד בלי להפך בזכויות הנידון, אך ליצחק לא היה כל מושג בהבדל שביניהם, הוא רצה לקוות כי יהודי העיר יפעלו עבורו, ישנם בעיר שתדלנים יהודים נמרצים שעומדים לטובת כל יהודי שמצוי בסכנה, אולי אי מי יודיע לאביו כי הוא אסור בידי המפקד הצבאי, אביו יעשה את כל מה שביכולתו לעשות כדי להצילו, למרות ששכלו החרף רמז לו על אפסיות הסיכוי, הוא מבודד באיזה בית כלא צבאי ומי יקף לספר בעיר כי יש יהודי שזקוק לרחמי שמים מרובים? אבל כיהודי מאמין לא רצה לאבד את האמונה עליה חוקך משחר ילדות עד לרגע המוות.

כל אותו יום צם והרבה בתפילות, למזלו הטוב נתנו לו להתפלל ולהניח את תפיליו, הוא שקע בתענית ותפילות ותחנונים עד כמעט לחצות לילה. בחצות לילה הגיעו שני סוהרים חמורי סבר שלקחוהו אזוק בידיו ורגליו דרך מסדרונות ארוכים ומפותלים, עד שהביאוהו לאולם גדול ורחב ידיים, מראה האולם היה משרה דיכאון אימים, מכוסה היה ביריעות שחורות שהגיעו עד לתקרה, כל מי שמעט תבונה במוחו יכול היה להבחין כי במקום זה אין לצפות לבידור האמת. בקצה האולם היה שולחן עגול למחצה ובו מקום לשבעה שופטים לבושי שחורים ופאות כהות לראשיהם, בשני צידי האולם נראו שני

מספורי המגיד

פתחים לחדרים צדדיים שהיו מכוסים בוילונות כבדים מטילי קדרות איומה, לרגע אחד שאל יצחק את עצמו לשם מה צריכים לשני פתחים, אבל חומרת מצבו הסיחה ממנו את השאלה המסקרנת לירכתי המוח.

כשנכנס לאולם שררה דממת מוות, שבעת השופטים הביטו בו במבטים חמורי סבר שמשפדים את האשים כאילו הוא ארנבת שניצודה ועומדת להיות מוטלת על גבי שפוד לצלייה, נראה היה כי רוצים הם במבטיהם לחדור אל מעמקי קרביו ולמוססם לחלוטין כדי שלא תעמוד בו כל רוח להתגונן מולם. מבט חטוף הבהיר לו כי לא מנהלים לו משפט אמת, אין כאן ניהול דרישה וחקירה, כפי הנהוג בכל בתי המשפט, הוא לא ראה במקום קטגור וסגור שאמורים לנהל את מערכת התביעה והסגורה.

התבונה חדרה למוחו, המשחק מכור מלכתחילה, מלכתחילה לא התכונן אותו עריץ לנהל כנגדו משפט צבאי אלא הוצאת פסד דין מות בלי שתהיה לו יכולת להשמיע את דבריו.

הרהור חרדה נואש עבר במוחו המסויט: רבש"ע אם כך בשביל מה כל זה? אם רוצים הם להמיתו בלא משפט, יכול היה התליין להיכנס לחדרו ולהמיתו בלי אומר ודברים, למה בכלל המתינו יום שלם כדי לענות את דינו?!

השופטים החליטו לעשות עמו חסד, הם לא נתנו לו הרבה זמן להתענות עם ספק ספיקא שתהיה לו חנינה.

אחד השופטים נעמד על רגליו, נראה כי הוא היושב ראש. הוא החזיק בידו גיליון קלף מגולגל בידו הימנית, הוא פתחו בארשת פנים חמורה ביותר וקרא בו תוך שהוא מכחכח בגרונו.

"יצחק סאלאן דיך נחרץ למיתה, שני עדים העידו בפנינו כי ניסית לגזול ילד נוצרי מבית הוריו, מעשה חמור זה אין לו כפרה רק מיתה, ירחם הבורא על נשמתך החוטאת ומציא לך מקום בגיהנום, שם המקום לאחד שרוצה להסית ולהדיח נשמה קדושה לחיי סיאוב וטומאה".

עוד בטרם הצליח יצחק לעכל את משמעות הדברים נפתח הוילון בעקבות הצבעת ידו הרשמית, הוילון של החדר השמאלי שהיה מכוסה בוילון שחור הוסט לפתע על ידי מאן דהו שנסתר מעיניו, היה זה חדר צר, עמדו במקום שלושה אנשים לבושים באדום ופניהם מוסתרות בצעיף שחור עבה שהותיר חרכי הצצה קטנים. בידי האמצעי היה קרדום ענק מלוטש ביותר שיכול לבקע ראשו של בופלו עתיר מימדים במחי יד אחת, שני האחרים אחזו בול עץ ענק, נראה כי ברגע המוות מטים את ראשו של הנידון אל בול העץ ואילו המוציא להורג מסיר את הראש, ה' ישמור ויציל.

יצחק העדין חש עתה את אימת המוות כובשת את לבו, ברגע זה חלפו מאות תמונות במהירות הבזק, כל חייו עברו במהירות הבזק מול עיניו, מרגע עומדו על דעתו עד היותו לאבא, כולל גם את הימים העכורים אותם עבר בהולנד. במעמקי לבו חש כי הכאב האיום שחש על פרידתו מן העולם בעודו חן לימים (21) הוא לא עצם סילוקו מהעולם אלא על אשתו ריזי ושימעלה שחייהם קשורים בו, לאחר מיכן צרב את לבו כאב עצום על הוריו הצדיקים שהתייסרו כל ימיהם בצער "גידול ילדים" וכשהתנחמו כי הותירו זרע קיימא, הכל נמוג ה' ירחם, אמנם עדיין לא אפסה תקווה, שימעלה יכול להמשיך את השלשלת, אבל זה לא אותו דבר. איך הם יעברו את כל התלאות בגיל כה מבוגר?

לפתע חש איך הקב"ה מכניס בפיו מילים, הוא עצמו לא הבין, איך מסוגל הוא לדבר אחרי צום כבד ותלאות רבות אותם עבר עתה, אך לפתע התפרץ יצר החיים, נמסכו בקרבו כוחות חדשים, כוחות על שניתנים לאדם ברגעיו הקשים ביותר, כשיצר החיים עושה את הכל כדי לשרוד.

"כבוד מעלת השופטים הנכבדים, עשו נא עמדי חסד, אל תתנו למצפונכם אשר קיים בכם כבני אנוש שייסר אתכם, כאשר בסתר לבכם יודעים אתם היטב, כי לא נהגתם בי במשפט צדק וחסד בו נותנים לכל נידון למות לסגור על עצמו, להשמיע את גרסתו שיתכן שיש בה אמת, הרי אף אדם לא חף מנגיעות ואיך יאמר לעצמו, עשיתי את הצורך להיעשות, אם הוא לא נותן לכל הפחות למראית עין צד שיראה שהיה כאן משפט צדק?! אנא מכם לפני שאתם מזדרזים לעשות מעשה שאין לו חזרה ובאם חלילה וחס טעיתם הרי לא תוכלו לנקות את ידיכם משפיכות דמים, על כן תנו לי להביע את מה שיש לי לומר".

דבריו שנשמעו בקול עוצמתי שאינו מתאים למי שעומד למות, הפתיעו את השופטים, הם לא שיערו לעצמם כי מולם עומד אדם עם עוצמות נפשיות כה גבוהות. השופטים הסתודדו ביניהם זמן ממושך, ניכר היה עליהם כי הובטו היטב מדבריו הנחרצים בדבר שפיכות דמים ללא נתינת יכולת לנידון להביא את דבריו, איך יוכלו לומר לעצמם כי עשו משפט צדק, אפילו אם הוא משפט צבאי? אין הוא מורד במלכות או פושע מלחמתי ששופטים אותו בלי אומר ודברים, כאן היה פשע אזרחי שאמנם בוצע בקצין צבאי, יש א"כ לשקול גם את הצד השני, אולי אכן לא הייתה כוונתו לרעה.

האם יצליח יצחק לשכנע את השופטים להשאירו בחיים, או שהפעם נוול עליו הגולל? על כך נקרא בפרק הבא.

יגל לבי

גליון מס' 273

פרשת חוקת ג' תמוז תשע"ט כניסת שבת י-ם: 19:13 מוצ"ש: 20:31

חוקת

זאת התורה אדם כי ימות באהל (יט יד)

איך דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית את עצמו עליה (ברכות סג) המשיל ה'חפץ חיים' משל; לסוחר גדול שהיה טרוד במסחרו מבוקר עד ערב מרוב טרדותיו לא היה לאיש זמן להתפלל בציבור וכמו כן לא נותר לו הרבה זמן במשך היום והלילה לקביעת עתים לתורה. חלפו השנים ושיער לבן החל מבצבץ בזקנו, כחותיו נדלדלו והוא החל לחוש כי קיצו קרב ובא ולא רחוק היום בו יצטרך ליתן דין וחשבון על מעשיו לפני מלך מלכי המלכים. אי לכך, החליט כי עליו להכין צידה לדרך ולצורך זה עליו לשנות את סדר יומו; מאותו יום ואילך הלך בכל יום לבית הכנסת לתפילת שחרית בציבור, אחר התפילה נשאר במשך שעותי בבית המדרש כדי ללמוד ואח"כ הלך לחנותו. כאשר הגיע לחנות, לאחר שהיה של כשלוש שעות בבית הכנסת ובבית המדרש שאלה אותו אשתו בתמהון לפרש איחורו והוסיפה ואמרה לו: "הלא ידעת כי בשעות אלו החנות הומה סוחרים הממהרים לדרכם ומה לך כי התמהמת מלבוא?" התחמק המעל מלהשיב לה, רק זאת אמר לה: "שהיה טרוד בענין חשוב מאד ונאלץ היה להתעכב". וכך היה במשך כמה ימים, היה מאחר מלבוא לבית המסחר ובכל פעם היה מתחמק מלספר לאשתו היכן היה. בקר אחד פקעה סבלנותה של האשה וכאשר ראתה ששוב הוא משתתה מלבוא לחנות, יצאה לדרך כדי לחפש אחריו ולברר פעם אחת ולתמיד להיכן הוא נעלם בכל בוקר. מה רבה היתה תמיהתה וכמה גדול היה קצפה כאשר נתברר לה שבעלה נמנה בשעות אלו עם חובשי בית המדרש. היא מיהרה לשים פניה אל עבר בית המדרש ואכן ראתה במו עיניה את בעלה רכון על הספרים והוגה בתורה. מיד הרימה קול גדול ואמרה: "מה אתך? האם יצאת מדעתך? והלא החנות מלאה קונים ואתה יושב כאן ולומד? לא אכפת לי ההפסד גורם לנו, אבל כלום אפשר לגרש לקוחות קבועים מהחנות, בשעה שמכל עבר ישנם סוחרים המתחרים בנו?" ענה בעלה ואמר לה: "שמעי נא רעייתי ועני לי; מה היית עושה אילו בקר אחד היה בא מלאך המות ואומר לך שהגיע זמני להפטר מן העולם, כלום היית יכולה לומר לו שאין עתה פנאי לך, הואיל והחנות מלאה קונים? בודאי לא היית יכולה לומר זאת. אי"כ מהיום ואילך חשבי בכל בקר בשעות שאני נעדר מהחנות, כאילו נלקחתי ע"י מלאך המות ומה אכפת לך שאחרי שעה או שעתים אקום לתחיה ואבוא לעזור לך בחנות". רעיון זה כלול במאמר; 'איך דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית את עצמו עליה'. על האדם לחשוב כאילו הוא מת ואז יתבטלו מאליהם כל התירוצים והסיבות המעכבים אותו מללמוד באופן זה יבחיץ היטב עד כמה טרדותיו ומפריעיו טפלים לעומת לימוד התורה וימצא עי"ז זמן רב ללימוד.

זאת חוקת התורה (יט ב)

"ביקש קהלת למצוא דברי חפץ וכתוב יושר דברי אמת" (קהלת יב, י). ביקש קהלת להיות כמשה, יצתה בת קול ואמרה לו: "וכתוב יושר דברי אמת" (ר"ה כא ע"ב). במדרש כתוב שהקב"ה אמר למשה רבינו: לך אני מגלה טעם פרשה אדומה, אבל לאחרים חוקה. ושלמה אמר: "אמרת אחכמה והיא רחוקה ממני". והנה כתוב בספרים שיש רמז בפסוק שמשא ידע טעם פרה אדומה, כי שמו רמזו בפרשת פרה שכתוב: "ולקחו לטמא מעפר שריפת החטאת", ר"ת "משה", ללמדנו שלמשה נגלה טעם פרה אדומה. אמנם שלמה טען שגם שמו רמזו, שהרי תיבות "לטמא מעפר שריפת החטאת" יוצא בראשי תיבות "שלמה" ועל זה ענו לו: "וכתוב יושר דברי אמת", דהיינו שהאותיות של משה כתוב לפי הסדר מיושר אבל אותיות שלמה אינן לפי סדר, ולכן יצאה בת קול ואמרה לו: "וכתוב יושר דברי אמת" (פנינים יקרים).

אדמה תמימה (יט ב)

שתהא תמימה באדמימות, הא אם יש בה שתי שערות שחורות פסולה(רש"י). תמימות זו נפסלת רק בשתי שערות, ואילו התמימות של "תמים תהיה עם ה' אלהיך" נפסלת אפילו בחוט שיערה אחד... (חידושי הרי"ם זצ"ל)

אדם כי ימות באהל (יט יד)

על פסוק זה דרשו חז"ל (ברכות סג, ע"ב): "איך התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה". ואמר על כך רבי אריה לוי זצ"ל: הכוונה היא, שבימי חיותו עליו לזכור ולדעת כי העולם הזה הוא בבחינת "אוהל", זירת-עראי, שהרי "ימי שנותינו בהם- שבעים שנה ואם בגבורות- שמונים שנה", ואילו שעה שאדם הולך לבית עולמו, ל"בית-עולם", הרי עלמא-דקשוט- הוא הנקרא "עולם". (ס' שבעים פנים לתורה).

זאת התורה אדם כי ימות באהל (יט יד)

אלכסנדר מוקדון, הכובש הגדול, שאל את חכמי ישראל: "מה יעביד איניש ויחיה?" (תמיד לב) תשובתם היתה מופלאה: "ימית עצמו". רק אלכסנדר מוקדון עצמו ידע למה הם מתכוונים ורק הוא ידע כמה הם צודקים משום שהוא, אלכסנדר הגדול, לא ידע מנוחה, מגיל צעיר רצה 'לחיות' לתור עולם, לכבוש ארצות, להשיג, לחטוף, לבלוע ולמשול, יום מנוחה אחד לא היה לו. כל חייו התנסה במלחמות, כיבושים ונצחונות רק דבר אחד חסר לו; מנוחת הנפש, שלווה, מרגוע, סיפוק. לבסוף כרע נפל במחלת הקדחת, אי שם בגבול הודו והוא בן שלשים ושלש. "מה יעביד איניש ויחיה?" שאל וענו לו: "יעצור לרגע, יתנתק מהעולם מהטרדות והלחץ, יאטום אוזניו מפני העולם שבחוץ כדי לחוות את העולם הפנימי הרוחני ילמד דף גמרא, ישמע שיעור תורני, יחזה שעה של עונג כה רב כובש ומצויף, שלא לדבר על כך ששעה זו תנחילנו עולם הבא, אבל על ידה יהיה ג"כ; 'בן העולם הזה'. בפרשתנו נאמר: "זאת התורה אדם כי ימות באהל" ודרשו חז"ל; 'איך דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליה' (ברכות סג) והסוד הוא; שמי שממית עצמו עליה, חי בה ומאושר בה.

עץ אץ ואזוב ושיני תולעת (יט ו)

מספרים על פילוסוף אחד שאמר, שלפיכך יכולים בני אדם לשלוט על הבהמות, שכן אם יש לנו הזכות לאכול את בשרן הרי ודאי שזכאים אנו לשלוט עליהן בחייהן. אמר לו חכם אחר: אם כן הרי צריכות התולעים לשלוט על האדם, שכן אחרי מותו הן אוכלות את בשרו... לפיכך אומר הכתוב, שיקח הטמא אזוב המרמז על שפלות- "ישפיל עצמו כאזוב"- כי עליו לזכור ש"שיני תולעת"- שהוא השני לתולעת, כלומר שהתולעת קודמת לו, כיון שהיא אוכלת אותו, ובמה איפוא יוכל להתגאות... (נחל קדומים)

ויקח משה את ידו ויך את הקלע במטהו פעמים (כ יא)

מחי ההדגשה על מילת; "פעמים"? ברם, מובא בחז"ל; "ויען לא הקאמנתם בי לקהדישינני" (במדבר כ יב) אהרן מה חטא? מכאן; שהמיטפל לעוברי עבירה כעובר עבירה; (ילקו"ש במדבר כ כששד). מכיון שהיה צריך אהרן למחות בידי משה שלא להכות בסלע ולא מחה, על כן נענש. אם כן בהכאה ראשונה אפשר לומר שלא ידע שרצה להכות, אבל מאחר שהכה פעמים ולא מיחה בידו, נראה כמסכים לו ונענש גם הוא. (עיסורי תורה)

ויבנו את אהרן שלשים יום כל בית ישאל (כ, כט)

וברש"י, כל בית ישראל - האנשים והנשים לפי שהיה אהרן רודף שלום ומטיל אהבה בין בעלי מריבה ובין איש לאשתו. במסכת כלה (פ"ג, וע"י במנורת המאור אות שכ"ד) מובא שאחרי מיטתו של אהרן הלכו שמונים אלף בחורים ששם היה אהרן, והם היו הבנים שנולדו מהזוגות שרצו להתגרש ואהרן החזירם. נמצא שאם במשך כמעט ארבעים שנה אהרן עשה שלום בית לשמונים אלף זוגות, יוצא שכל יום השלים בין ששה זוגות. (קב ונקי)

ויאמר אליו אדום לא תעבור בי, פן בחרב אצא לקראתך

שואלים, למה כתוב בלשון פן, ולא כי בחרב? מסבירים חז"ל מפני שיצחק אבינו בירך את עשו "על חרבך תחיה", אך אם יהיה "קול יעקב" אין הידיים ידי עשו, וזהו שאמר אדום פן - בלשון ספק, אם יהיה קול יעקב - שילמדו תורה בישראל, אז לא אוכל עליהם (תורת הפרשה).

ויאמר אליו אדום לא תעבור בי, פן בחרב אצא לקראתך

מסופר על האדמו"ר מסטמאר זצ"ל, שפעם נסע במכונית, והמכונית נעצרה, שאל, למה עצרה המכונית, ענו לו, מכיון שיש רמזור אדום... אמר הרב, "ויאמר אדום לא תעבור" באור אדום לא עוברים, "פן בחרב" שזה סכנה...

זאת חקת התורה (יט, ב)

אמרו רבותינו (פסיקתא רבתי פרשה יד): מעשה היה בישראל אחד, שהיה לו פרה אחת חורשת. נתמעטה ידו, ומכרה לגוי אחד. כיון שלקחה הגוי וחרשה עמו ששת ימים של חול. בשבת הוציאה שתחרושה עמו, ורבעה לו תחת העול. היה הולך ומכה אותה, והיא אינה זזה ממקומה. כיון שראה כן, הלך ואמר לאותו ישראל שמכרה לו: "בוא טול פרתך. שמא צער יש בה, שהרי כמה אני מכה אותה, והיא אינה זזה ממקומה". אותו ישראל הבין לומר בשביל של שבת, והיתה למודה לנוח בשבת. אמר לו "בא ואני מעמידה". כיוון שבא ואמר לה באזנה: "פרה פרה את יודעת, כשהיית ברשותי היית חורשת בימי החול, בשבת היית נחה. עכשיו שגרמו עונותי, ואת ברשות הגוי, בבקשה ממך, עמדי וחרשי". ומיד עמדה וחרשה. אמר לו אותו הגוי: "אני מבקשך טול פרתך. עד עכשיו אני בא ומסב אחריך, שתהא בא ומעמידה על אחת וכי בכל פעם אצטרך לחזר אחריך שתבא להעמידה? חוץ מזו ומזו, איני מניחך, עד שתאמר לי, מה דברת ועשית לה באזנה אני נתיגעתי בה, והכיתי אותה, ולא עמדה". התחיל אותו ישראל מפייסו, ואומר לו: "לא כישוף, ולא כשפים, עשיתי. אלא כך וכך הסחתי לה באזנה, ועמדה וחרשה". מיד נתיירא הגוי, אמר: "ומה אם פרה שאין לה לא שיחה ולא דעת הכירה את בוראה, ואני שיצרני יוצרי בדמותו, ונתן בי דעת, איני הולך ומכיר את בוראי". מיד בא ונתגייר, ולמד, וזכה לתורה, והיו קוראים שמו יוחנן בן תורתא, ועכשיו רבותינו אומרים הלכה משמו ע"כ.

ואם תמיה אתה שעל ידי פרה נתקרב אדם אחד לכנפי השכינה, הרי על ידי פרה היא טהרתן של כל ישראל, ממה שקראו הענין זאת חקת התורה. ולכתב הרמ"ע מפאנו (ספר לגולוי נשמות אות ו') "ושתי שאנו קוראים עליה במגילה, נתגלגלה באותה פרה שמכר החסיד ולא היתה רוצה לחרושה בשבת. כי היתה רוצה שיעשו בנות ישראל מלאכה בשבת, ואותו חסיד היה מכירה [ידע שהפרה גלגול של ושת] לכן מכרה לגוי ולא רצה לתת לה הנאה שלא תעבוד בשבת. ואותו גוי המתגייר בגלל המעשה שקרה, הוא אחשוורוש, וכך היה תקונה".

וירם משה את ידו ויך את הסלע (כ, יא)

חז"ל (מגילה דף י"ח). אומרים מילה בסלע שתיקה בתרי, והביאור הפשוט שהשתיקה חשובה כפול מהדיבור ולכן מילה שוה סלע ושתיקה שני סלעים, ובדרך רמז: כתוב בשם האר"י שהטעם למה יש מחלוקות במשניות הוא מפני שמשה היכה את הסלע ולא דיבר אליו כמו שה' ציוה אותו, וז"ל מילה בסלע – אם היה מדבר לסלע, אז היה שתיקה בתרי – שלא היו מחלוקות בתרי. ועוד ביאור: בגלל שמשה היכה את הסלע נגזר עליו שלא יכנס לארץ, ועיז נתנבאו אלדד ומידד משה מוציא ויהושע מכניס (תנחומא בהעלותך י"ב), וז"ל מילה בסלע – אם היה מדבר לסלע ולא מכה, אז שתיקה בתרי – שלא היו מתנבאים עליו אלדד ומידד שלא יכנס לארץ.

שלוש פרשיות בנות שלוש אותיות, שבכל אחת מהן

מצויה האות קו"ף: קרח, חקת, בלק

ישנן שלוש פרשיות בנות שלוש אותיות, סמוכות זו לזו, שבכל אחת מהן מצויה האות קו"ף: קרח, חקת, בלק. בקרח, הקו"ף היא בתחילת המילה, בחקת, הקו"ף היא באמצע המילה, ובבלק, הקו"ף היא בסוף המילה, והדבר אומר דרשני. מבאר המהר"ל: האות קו"ף מסמלת "קדושה". אצל 'קרח', שהיה בתחילתו כשר ונתקלקל לאחר מכן, הקו"ף מופיעה בתחלה, להודות שהיה כשר בתחילתו בלבד. בפרשת 'חקת', העוסקת בעניני טהרת טמא מת על ידי אפר פרה אדומה, הקו"ף היא באמצע, שכן הסדר הוא שבתחילה יש טומאה (האדם שנטמא במת), לאחר מכן מגיעה טהרה (על ידי אפר הפרה) ולבסוף שוב טומאה (כי העוסקים בפרה שנטמאים שוב עד הערב), לכן הקו"ף היא באמצע. לגבי 'בלק', כידוע היה רשע, אך יצאה ממנו רות המואביה, שהייתה כשרה, לכן הקו"ף בסוף.

וכל אשר יגע בו הטמא (יט, כב)

מנהג לשפוך כל המים שאובין שבשכונת המת דכתיב ותמת שם מרים" ותיכף "ולא היה מים לעדה"

הנה בשו"ע (יו"ד שלט, ה) מצינו, מנהג לשפוך כל המים שאובין שבשכונת המת, וה"באר היטב" הביא טעם בשם התשב"ץ דמלאך המות משפשו סכיניו במים אלו, וב"באר הגולה" שם הביא רמז לזה מקרא דהכא, דכתיב ותמת שם מרים" ותיכף "ולא היה מים לעדה", ומבואר דכולם שפכו מימיהם, ע"ש.

והנה רש"י כתב דמתה במיתת נשיקה, ולפי"ז מה ראה ממרים דהא במיתת נשיקה ליתא למלאך המוות ולא שייך הטעם דמדתי סכיניו שם? ותירץ בעל ה"הפלאה" בספרו "פנים יפות" על פי מה שהמשיך רש"י וכתב, ומפני מה לא נאמר בה על פי ה' (דהא מתה בנשיקה וכדכתיב אצל אהרון) שאינו דרך כבוד של מעלה, ע"כ. ואפשר דמפני שאינו כבוד גם לא פרסמו זאת משה ואהרן שמתה בנשיקה, וכיון שכל ישראל סברו שמתה כדרך כל הארץ לכך שפכו המים ושפיר מייתי ראייה מהכא.

כפרת עוונות

"ויקחו אליך פרה אדומה"... כותב רש"י: "תבוא פרה אדומה ותכפר על חטא העגל". אמר על כך רבי יצחק מווארקא: חטא העגל היה מחוסר אמונה, ובתשובת המשקל ניתנה להם מצות פרה אדומה שהיא חוקה, מצוה בלי טעם, וקיומה- רק בתוקף האמונה.

פרה שלא עלה עליה עול

מעשה והוצרכו ישראל לפרה אדומה, ולא מצאו. הגיעתם הידיעה, שבעדרו של נכרי אחד מצויה פרה אדומה, הלכו אצלו ואמרו לו מכור לנו את הפרה האדומה שברשותך, שאנו נצרכים לה. אמר להם, אדרבה, תנו את דמיה, וקחוה, שאלו אותו וכמה הם דמיה, אמר להם, ארבעה זהובים. עד שהם הולכים להביא את הדמים, תמה אותו גוי לשם מה צריכים היהודים פרה מעדרי, ופרה זו דוקא, התעניין, וסיפר לו ענין הפרה האדומה. הבין איזה אוצר מצוי ברשותו, כיון שבאו והביאו את הדמים, אמר להם התחרטתי, ואיני מוכרה. הבינו, ואמרו לו שמא להוסיף על דמיה אתה מבקש, אמור כמה אתה רוצה, כיון שראה אותם דחוקים, העלה את דמיה לאלף זהובים, הסכימו, והלכו להביא את הדמים. אמר לחברו הנכרי, בוא וראה איך אני צוחק ביהודים אלו, כלום הם מבקשים, אלא פרה שלא עלה עליה עול, הרי אני נוטל את העול ונותנו עליו, מצחק בהם ונוטל את ממונם, וכן עשה, נתן עליה את העול כל הלילה, ובבוקר הסיירו. הגיעו חכמי ישראל, וצורר המעות בידם. הראו לו את הזהב הרב, שמח והוציא להם את הפרה, הסתכלו בה והבינו מה שעשה. כי סימן מובהק יש לפרה שלא עלה עליה עול – שתי שערות יש בצוארה במקום תנינת העול, שכל זמן שלא עלה עליה עול הרי הן זקופות, וכשעולה עליה העול הן נכפפות. ועוד סימן, שכל זמן שלא עלה עליה עול, עיניה מביטות ניכחה, וברגע שהעול עולה עליה פוזלות עיניה לעבר העול בחשש וחוסר מנוחה.

כיון שראו שהשערות כפופות והעיניים פוזלות, אמרו לאותו רשע טול את פרתך, אין אנו צריכים לה. כיון שראה שהחזירו לו את פרתו והפסידו במו ידיו כל אותו האוצר, אמר ברוך שברך באומה זו, וחלק מחכמתו ליראיו, נכנס לביתו וחנק עצמו למוות. ועליו נאמר: כן יאבדו כל אויביך, ה'.

כיבוד אב של דמא בן נתינא

א. חכמים מספרים על דמא בן נתינא (קידושין ל"א) שהפסיד ממון רב בשביל כיבוד אב ואם ולשנה אחרת נולדה לו פרה אדומה ושילמו לו ישראל בעדה אותו סכום כסף שהפסיד בשעתו, ויש להבין מה הטעם קיבל בשכרו פרה אדומה דוקא. מסביר בעל חידושי הר"ם, התנהגותו של אותו נכרי שהפסיד סכום גדול עבור מצות כיבוד אב עוררה בשמים קטרוג נגד ישראל ובכדי לשחק את הקטגור הזה נתנו לו מן השמים דוקא פרה אדומה כדי להוכיח שבעוד שהנכרי מסוגל לפזר הון על מצוה זו אשר השכל מחיבה, הרי ישראל מוכנים לפזר הון רב על מצוה שאינם מבינים אותה... ב. בטעם שטאבד דוקא אבני אפוד שהוא אבן "ישפה" האבן האחרון שבחושן, ומכוון כנגד שבט בנימין, ביאר במשך חכמה (ר"פ תצוה) דכל השבטים ציערו את אביהם יעקב כשמכרו את יוסף, ואף יוסף מפני החרם לא גילה לאביו שהוא במצרים, אבל בנימין כיבד את אביו, לכן דייקא באבן שלו בחושן הראה לנו הקדוש ברוך הוא את גודל השכר של כיבוד אב...

ויתור הדדי

סיפרה הרבנית קנייבסקי ע"ה: ביום חתונתו, אמר סבי הגאון הצדיק רבי אריה לויין זצ"ל לכלתו: "מקובל כי החתן מביא לכלה מתנה ביום הכלולות, אך אני, היות ולא היו בידי מעות כדי להעניק לך שי כלשהו לחתונה, החלטתי כי המתנה הכי גדולה שאוכל לתת לך היא: ויתור לכל החיים". התרגשה סבתי הכלה עד דמעות ואמרה: "זו תחיה אפוא, גם מתנתי אליך. ויתור לכל אורך חיינו המשותפים". אין פלא, ששני ענקי רוח אלה זכו לחתן גאון וצדיק, הרי הוא אבי, מרן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל. כי כשיש ויתור, זוכים לדברים רבים!

תלמיד צריך להיות "מקבל"

מסופר על הרב הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל שפעמים היה מקשה בסוגיה תוך כדי לימוד, ועורר את התלמידים לנסות לתרץ, ומשלא צלח בידם, פעמים שהיה עומד על מקומו שולף את ארנקו ומוציא משם שטר כסף ואומר, מי שיתרץ יקבלנו ממני, ואם גם אז לא עלתה בידם, היה פונה לתלמידיו ואומר: כמה אתם מוכנים לשלם עבור תירוץ הולם...? (ספר כבוד הורים ובתוכו קונטרס אורחות רבינו היאור לציון עמי ו').

סיפור לשבת

הארי היה סטודנט מוכשר שאהב להשתתף בניסויים מדעיים. בכל פעם שהוא היה רואה על לוח המודעות באוניברסיטה מודעה המזמינה סטודנטים להשתתף בניסוי כלשהו, הוא היה מתנדב. הניסוי שאליו הלך הפעם, עסק בנושא שעניין אותו במיוחד: תפיסה חזותית - הדרך שבה אדם תופס במוחו את מה שרואות עיניו.

כשכנס לחדר הניסוי, כבר ישבו ליד השולחן המוארך שבעה משתתפים בלתי מוכרים לו, והוא התיישב על הכסא היחיד הפנוי. עוזרו של החוקר שערך את המחקר, הסביר למשתתפים מה נדרש מהם: 'בניסוי יהיו כמה שלבים', אמר, 'בכל שלב אראה לכם זוג כרטיסים. על כרטיס אחד מופיע פס אחד, ועל הכרטיס השני מופיעים שלושה פסים מקבילים. כל מה שעליכם לומר זה איזה קו מבין השלושה, שווה באורכו לקו המופיע על הכרטיס הראשון.'

הארי גיחך בליבו. 'זה הולך להיות ניסוי קל ביותר', חשב. עוזר המחקר הוציא זוג כרטיסים, והניח אותם לפני המשתתף הראשון. המשתתף ראה מיד שקו מס' 2 זהה לקו הבודד בכרטיס השני.

'קו מס' 2', אמר המשתתף והעביר את הכרטיסים למשתתף שלידי. גם השני השיב שקו מס' 2 זו התשובה הנכונה, וכך עשו גם הבאים אחריהם. כשזוג הכרטיסים הגיע לידיו של הארי, לא נותר לו אלא להסכים עם קודמיו, וכך עשו גם שני המשתתפים שישבו אחריו. עוזר המחקר המשיך בניסוי.

הוא הוציא זוג כרטיסים נוסף, והעביר אותם בין המשתתפים. הפעם הסכימו כולם כי קו מס' 3 הוא התשובה הנכונה. גם בסבב השלישי שררה הסכמה בין שמונת המשתתפים, אבל בסבב הרביעי החלה להתעורר בעיה. עוזר המחקר הגיש צמד כרטיסים למשתתפים. הראשון אמר שהתשובה היא קו מס' 1. כך אמרו גם השני, השלישי והרביעי, אך כשהכרטיסים הגיעו אל הארי, הוא השתק במבוכה.

האם זה ייתכן? כולם טועים! כולם אמרו שהקו הזה הוא קו מס' 1, אבל הוא רואה בבירור שהקו הזה קצר יותר - ואילו התשובה הנכונה היא קו מס' 3. הארי הביט בריכוז בשני הכרטיסים. האם הוא הוזה? האם עיניו מטעות אותו? האם יש פה איזה תכסיס? הוא התרכז עוד דקה, ולבסוף אמר: 'התשובה היא מס' 3.'

כל המשתתפים הביטו בו בהפתעה, כפי שמביטים במישהו שאמר שטות מוחלטת. עוזר המחקר העביר את הכרטיסים הלאה, וגם שני המשתתפים האחרונים חזרו על התשובה שנתנו חבריהם: קו מס' 1. הארי נותר בבידוד, והוא חש מוזר ביותר. איך זה ייתכן שהוא רואה אחרת מכולם? גם בסבב הבא חזרה התופעה על עצמה. כל המשתתפים אמרו שהתשובה היא קו מס' 2. הארי חיכה בקוצר רוח שהכרטיסים יגיעו אליו, וכשקיבל אותם נוכח ששוב הוא רואה אחרת מכולם. לדעתו התשובה הייתה קו מס' 3. עכשיו הוא חש מצוקה של ממש. האם יש לו איזו בעיה? האם משהו לא בסדר?

כולם אומרים משהו, והוא רואה בפירוש אחרת. הארי התלבט רגע ארוך לפני שענה את התשובה שהוא חשב לנכונה: 'קו מס' 3. הוא חש היטב את מבטי הלגלוג של שאר המשתתפים, ויכול היה לשמוע את הלחשושים והצחקוקים שלהם על המשתתף המוזר שכנראה יש לו איזו בעיה בעיניו... הארי חש שזיעה מציפה את גופו וחוסר הנוחות שלו התגבר. עוזר המחקר העביר זוג קלפים נוסף בין המשתתפים, והארי חש כי ליבו מאיץ את מהלכו לקראת הרגע שהקלפים יגיעו לידיו.

שוב זה קרה. כולם לפניו אמרו שהתשובה היא 1, אבל הוא ראה בבירור שהתשובה היא מס' 2. מה עושים? הרהר הארי. בזווית עיניו הוא הבחין בשאר המשתתפים מצפים בחיך לגלגני, לראות האם הוא שוב יפתיע אותם בתשובה מקורית... המאבק בליבו היה קצר. הוא החליט שאם כולם חושבים שהתשובה היא מס' 1, כנראה הם צודקים. הארי היה בטוח לחלוטין שהתשובה היא קו מס' 2, אבל הוא אמר: 'התשובה היא קו מס' 1.'

מכאן ועד סוף המחקר, הדבר חזר על עצמו מדי פעם. כמה פעמים חשב הארי שכולם טועים, ואומרים תשובה שלפי ראות עיניו הייתה שגויה לחלוטין, אבל הוא יישר קו וענה את מה שכולם ענו.

הניסוי הסתיים, וכל המשתתפים יצאו. הארי נותר בחדר, נבוך ומחורר, אך אז נכנס לחדר החוקר בעצמו, ואמר לו: 'הארי, יש לי משהו לומר לך. המחקר שלי כלל לא עסק בתפיסה חזותית, אלא בהשפעה חברתית. כל שבעת המשתתפים הם משתפי פעולה שלי. הם ענו תשובות שגויות בכוונה, כדי לראות כיצד תגיב: האם תעמוד על דעתך נגד כולם, או שתהיה מושפע מהחברה הסובבת אותך, ותפעל כנגד אמונותיך. אתה יכול להיות רגוע, הארי, כי אתה לא לבד. במחקרים שלי התברר שההשפעה החברתית כה גדולה, עד שמרבית האנשים ויתרו על דעתם כדי לנהוג כפי שהחברה הכתיבה להם.'

*מבלי לשים לב, כולנו מושפעים כל הזמן מהחברה הסובבת אותנו. מרוב ההרגל, אנו לא שמים לב עד כמה אנו מושפעים מהאנשים סביבנו. המחקר שסיפרנו עליו (שהוא מחקר אמיתי שנערך בשנת 1951 ע"י הפסיכולוג סלומון אש) מוכיח שכמעט אין לאדם אפשרות להתנגד להשפעה החברתית. מה עושים, אפוא? פשוט מאוד: בוחרים חברה טובה וחיונית, וממלא ההשפעות שלה עלינו יהיו חיוביות. וכך כבר כתב הרמב"ם (הלכות דעות): 'דרך ברייתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר רעיו וחבריו... לפיכך צריך אדם להתחבר לצדיקים ולישב אצל החכמים תמיד, כדי שילמד ממעשיהם. ויתרחק מן הרשעים ההולכים בחשך כדי שלא ילמד ממעשיהם'. (הרב אבי בן אבנר-שלום לעם).

לרפואת: ברוך בן רחל הי"ו, נעימה בת מונובר תחי'

ניתן לקבל את העלון לזיכוי הרבים במייל: GIDON@EFRAT.ORG.IL

איני רוצה שאחרים ימתינו לי

מסופר על הגאון הגדול רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל כשהזמינוהו לשמחות, ובפרט לסידור קידושין, היה נוהג להגיע בין הראשונים, ופעמים אף לפני בעלי השמחה עצמם. כששאלוהו על כך,

התבטא: "לי לא איכפת להמתין לאחרים, אבל איני רוצה שאחרים ימתינו לי..."

ופעם אחת התבטא, כי הוא מגיע מוקדם משום שבדרך כלל בעלי השמחה טרודים ואף לחוצים מעול של השמחה, שתתנהל כהלכה, ובכך שהוא מגיע מוקדם, לכל הפחות יורד מהם עול אחד... (הובא בספר חכו ממתקים ח"ב עמ' רמח).

פינת ההלכה

א. אסור לפרוס מפה או סדין על-גבי לול של תינוקות, או על עריסה של תינוק, כדי להגן על התינוק מפני החמה או הגשמים.

אולם אם פרס את הכילה מבעוד יום לרוחב של טפח אחד, מותר לפורסה לגמרי, ובשעה שיסירנה ישאיר את הטפח שהיה פרוס מבעוד יום, ולא יסירו. וכן הדין אם רוצה לפרוס רשת או בגד על גבי עגלת ילדים, כדי להגן מפני החמה או מפני הגשמים. [ילקו"י]

דיני חינוך קטן עמוד קצט. ילקו"י שבת כרך ב' עמוד תקלו. הליכו"ע ד' עמוד א].

ב. גגון המחובר לעגלת ילדים, שהוא כעין סככה הנמתחת ומתקפלת, יש אומרים שמותר לפותחו בשבת כדי להגן על הילד מפני החמה או הגשמים, גם אם הגגון היה מקופל ולא היה בקיפול שיעור טפח. וכן מותר לסגור ולקפלו. שמאחר שהיא קבועה בעגלה ועשויה לנטותה ולקפלה,

חשיבא כדלת הסובבת על צירה וככסא טרסקל. והוא הדין בשימשיה [מטריה קטנה] המחוברת לעגלת ילדים, שמותר לפותחה בשבת, ואין לחוש בזה משום אוהל. ויש חולקים. ולכן טוב ונכון להחמיר

לפתוח את הגגון מערב-שבת בשיעור טפח. ובשבת יכול להוסיף עליה, דהוי תוספת אהל ושרי. ובשעה שחוזר ומקפל את הגגון נכון להחמיר שלא לקפלו לגמרי, אלא ישאיר שיעור טפח [כולל הקיפול]. [ילקו"י]

שבת ב עמוד תקלד. ועי' בחזון איש סי' נב אות ו'. ובשו"ת באר משה ח"ו סי' צז. ובש"י"כ ח"א פכ"ד סי"ג. ובשו"ת אגרות משה ח"ד מאו"ח סי' קה אות ג. הלכות עולם ח"ד].

לע"ב:
איוב בן יצחק ז"ל, יניב בן שולה ז"ל, סיכאל בן יפה ז"ל, עזרא בן גאזאלה ז"ל, יש אסדיג' בן בת שבע ז"ל, דוד בן גאולה ז"ל יצחק בן רבקה ז"ל, יעקב חי בן שרה ז"ל בניסין בן שמחה ז"ל, חיים בן לאה לילה ז"ל, יהודה בן נג'מה ז"ל (למשפ' אסיג) הנזכר בת סנוור ז"ל, ותרד בת שרה ז"ל, חוסי בת שרה ז"ל, אסתר בת טאס ז"ל, רחל בת רבקה ז"ל, לאה בת נטרין ז"ל, סימה בת זאבה ז"ל, עדנה בת חנה ז"ל -בת-שבע בת אסתר ז"ל, חשונה בת סוסק בת מרים ז"ל (סופר) לאה בת שרה ז"ל (חלדרוב), ליאת חיה בת ג'צ' ז"ל אסתר בת חנה ז"ל (מאנויא)

לזיווג הגון בקרוב:
אריאל בן דינה הי"ו, משה בן סימה הי"ו, שלום שלמה בן סרים חנה הי"ו ריעות בת רחל תחי'. נטלי ענת בת אידיס תחי'

לזרע קודש בר קיימא:
יוסף בן שושנה חסיד הי"ו, סליה אלומה בת סרים תחי', ספייר בת רבקה תחי', רחמים בן יפה הי"ו רינת בת אלונה תחי'

העלון מוקדש - נא להתפלל על השמות הרשומים להלן. תזכו למצוות.

לרפואת: הרה"ג שמואל בן חנה (זעפרין) הי"ו ראובן בן נעימה הי"ו, אבנר בן נעימה הי"ו, שמואל בן רחל לאה הי"ו, סאיר בן סעדה הי"ו, נעם בן הילה הי"ו, סשה בן שמחה הי"ו, דוד בן שמחה הי"ו, שמעון בן שושנה הי"ו, הראל בן עירית הי"ו, רפאל חי בן עירית הי"ו, אלון בן סימה הי"ו, יוסף חיים בן אסתר הי"ו, סאיר בן אסתר הי"ו, יקיר אפרים בן רחל דבורה הי"ו, שבתאי יחיאל חי בן גאולה הי"ו, רחל בת שמחה תחי', אחובה אפרת בת שושנה תחי', איילה בת רות תחי', עדינה בת רחל תחי', סרים חנה בת שמחה תחי', אסתר בת שושנה תחי', לינדה בת רינה תחי', אסתר בת דינה תחי', אפרת בת זילפה תחי', חוהיה בת יעל סיכל תחי', סירה בת רחל תחי', נעה בת רחומה תחי', אושרת בת סלמה תחי', קרן בת נצחיה סוריה תחי', לבנה בת עליזה תחי', שרה בת שמחה תחי', נועה רבקה בת שרה תחי', לילך בת סימה תחי', הילי תחילה בת לבנה לוטם תחי', שרה שמחה בת עדי תחי'

העלון בהוצאת: מלכן הדפסה מתקדמת

לתגובות והנצחות לשיעורים והרצאות: GIDON@EFRAT.ORG.IL 052-7135074 ניתן לקבל את העלון בסיל. כתביה: הרב גדעון לוי שלי"א

גליון

287

פרשת זקת תשל"ט

הסלולרי למשך שעת השיעור. הלקוחות למדו את שעות השירות המעודכנות, ואף העריכו את מסירותו להתנתק לשעה מהעסקים הבווערים, ולהימלט לחיקו החמים של דף הגמרא...

עד ליום אחד, היה זה יום שני, ט' באלול תשנ"ח. בשעה אחת וחצי בערך צלצל הטלפון, ועל הקו היה לקוח ותיק שכבר הפך לידיד אישי, איש עסקים מצליח המזמין טיסה כמעט מדי שבוע. "אני צריך טיסה למחר, מאנטוורפן לניו יורק", אמר הלקוח בקצרה, "וגם חשוב לי לחזור ביום חמישי, כדי להיות כאן בשבת. תבדוק ותחזור אליי".

יוסי החל מיד במלאכה, בדק בנתונים שלפניו, והחל לחפש. המסך המרצד גילה שאין מקומות בחברות הטסות בטיסה ישירה מאנטוורפן לניו יורק, אך חיפוש מדוקדק גילה מקום פנוי בטיסת 'סוויסאייר' מז'נבה לניו יורק, היוצאת באותו יום שני בשעת לילה מאוחרת. גם בחזור יש מקומות לרוב בטיסת 'סוויסאייר' 111 הממריאה ביום חמישי בשעה 8:00 בערב, מניו יורק לז'נבה. 'נפלא, יש מקומות, צריך רק לוודא שהלקוח מוכן לטוס דרך ז'נבה', הרהר יוסי כשחייג למשרדו של איש העסקים. המזכירה הסבירה כי הבוס יצא לפגישה, והיא איננה רשאית לאשר טיסה כזו בלעדיו. 'כשיחזור - אגיד לו לחזור אליך', הבטיחה.

יוסי הביט בשעון הצצה חטופה, ונבהל לרגע. השעה הייתה 1:53 בעוד שבע דקות מתחיל השיעור, והוא כמעט שכח. נו, מה עושים עכשיו? - הלקוח אינו במשרד, אי אפשר להשיג אותו כדי לתפוס את המקומות בטיסה. אם ימתין עד אחרי השיעור - אולי יתפסו המקומות הריקים, והלקוח יישאר מאוכזב? ואולי יחזור אליו כבר בעוד כמה דקות? רגע אחד של התלבטות, ואחריה החליט בגבורה: 'בעוד שש דקות השעה שתיים, אז יתחיל השיעור ואני אהיה שם. זו השעה היומית שלי, זה החמצן שלי, זה נותן לי את הכח, אני לא יכול לוותר על זה!'. הוא מחליט להותיר את הדאגות מאחוריו, להניח את השלט המוזהב על השולחן, ולכבות את הטלפון הסלולרי. 'עכשיו מתחיל השיעור!' - הוא מזכיר לעצמו באושר, ומקווה שהלקוח הוותיק והאיכותי, יתאזר בסבלנות...

השיעור האיר, הדברים היו מתוקים מדבש, דף הגמרא היה מובן ובהיר. 'זה באמת חמצן לנשמה!' - הרהר יוסי באושר, בשעה שהדליק את מכשיר הסלולרי.

זאת התורה אדם פי ימות באהל (יט, יד)

אמר ריש לקיש: אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה, שנאמר 'זאת התורה אדם כי ימות באהל' (שבת פג:)

הדרך לזכות בתורה, היא להבין עד כמה התורה היא חיינו, עד כמה היא ראשונה במעלה וקריטית לקיומנו, ולכן כדאי להתמסר ולהקריב למענה. ככל שנבין ונחוש כי התורה היא המעניקה לנו חיים, כך נזכה לעלות ולהתעלות בתורה, להתחבר ולהתקשר אליה. כי התורה משיבה לנו באותה מטבע, מתחברת אלינו ומעניקה לנו את כל טובה הרוחני והשפעותיה העצומות... 'כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה!'

הסיפור הבא, מצמרר כל לב, מטלטל כל נפש. הוא מסופר מפי גיבוריו החיים עמנו כיום ומעידים עליו בפה מלא ובלב רוטט מהתרגשות: ר' יוסי א., הוא סוכן נסיעות מוכר באנטוורפן, בלגיה. משרדו שוכן בלב הרובע העסקי, ומשם הוא נותן שירות למאות לקוחות, אותם צבר בעמל כפיים של שירות, שירות, ועוד פעם שירות... חוג לקוחותיו הלך והתרחב, וכלל כבר כמה עשרות אנשי עסקים המרבים לטוס לייעדים בעולם, שהיוו את עיקר מקור פרנסתו.

הפרנסה אמנם היתה מצויה ברווח, אך הסיפוק, כוחות הנפש, היכולות האישיות - הלכו ונחלשו... יוסי חש בחסר הזה, ולקח לו את הזמן לעמוד על טיבו. כשהתייסד שיעור הדף היומי סמוך למשרדו - הרגיש כי זהו הרגע, זה המקום, כאן מצויה תחנת הכח. על אתר החליט להצטרף לשיעור היומי, והיה לאחד ממשתתפיו הקבועים הבולטים ביותר, שבאו מדי יום כדי להתחבר, להרגיש את הקשר, לקבל את הכוחות מדף גמרא...

כך מידי יום בשעה 1:55 בצהריים, היה יוסי מניח שלט קטן על שולחנו, עליו נכתב באותיות מוזהבות: 'בין 2:00 ל- 3:00 המשרד סגור'. כשמגיד השיעור פצח בשיעור היומי המרתק, חש יוסי שאושר ממלא את לבו, התורה כובשת את נפשו, מעניקה לו כוחות ועוצמות להמשך היום...

במשך 5 שנים נמשך נוהג זה, שכלל את סגירת המשרד לשעה בצהרי היום לצורך השיעור היומי, וגם כיבוי הטלפון

'שבע הודעות בתא הקולי', ריצדו לפניו האותיות במסך הקטן, 'שבע עשרה שיחות שלא נענו...' הוא מביט במסך בחוסר אמון, מעולם לא היה לו דבר כזה... בעיניים מתוחות מדאגה הוא מביט מי המתקשרים, ומגלה כי כל השיחות הן מהקליינט הוותיק הממתין למענה בנושא הטיסה לניו יורק... הלה כנראה לחוץ מאוד, וכך נשמע גם מהודעותיו המוקלטות בנוסח: "תסגור לי את הטיסה הלילה, זה דחוף לי!" או: "מה יהיה עם השירות שלך? למה אתה לא עונה? אני חייב את הטיסה הערב!".

יוסי ממחר למשרד, מזנק ממש. מדליק את המחשב, ברוך השם - המקום בטיסה לניו יורק הלילה עדיין פנוי... צריך רק לוודא מה קורה עם הטיסה חזור... - אך הנה אוי ואבוי: כל המקומות נתפסו, 215 המקומות מלאים!

הוא מתקשר ללקוח, איש העסקים, ומתחיל במסכת התנצלויות... הלה חסר סבלנות, קוטע אותו בשאלה: "אבל סגרת לי? אני אהיה בניו יורק מחר ועד שבת חוזר לכאן?". יוסי מגמגם, מתנצל שוב, ומנסה להסביר: "להיום - אני יכול לסגור לך, יש מקום. אבל חזור אין מקום, המקומות נתפסו בינתיים... או שתחזור אחרי שבת, או שננסה דרך מקום אחר להחזיר אותך...".

הלקוח מתעצבן: "אז אל תזמין לי, לא צריך טובות, ולא צריך כזה שירות. הרי היה מקום בחזור, ובגלל שלא ענית שעה - אז אין לי איך לחזור לשבת, ולכן אני לא נוסע הערב. שתדע שזה לא בסדר לעשות דבר כזה ללקוח, אבל שתדע את זה עבור הלקוחות הבאים, כי אני - סיימתי איתך!", הוא אומר בכעס, וטורק את השפופרת...

יוסי מתאכזב, ומבליע אנחה כבידה. 'חבל, הוא היה לקוח טוב', הוא אומר לעצמו, 'חבל שכל כך כעס... אבל מה יכולתי לעשות? הרי הוא יודע שיש לי את השעה היומית... מה אעשה שבינתיים נתפסו המקומות?'.

ואכן, אותו קליינט לא טס באותו שבוע מחוסר מקום, שמו לא הופיע במחשבי 'סוויסאייר'. ומאיך יוסי מיועדנו נרגע לאט לאט מהשיחה הקשה, מבין כי הפרנסה היא מידו של הבורא, אשר נתן לנו את תורתו, ואין הפסדים מהתחברות לתורה. 'כן, לפעמים זה דורש התמסרות', הוא חוזר ומזכיר לעצמו, 'לפעמים השיעור היומי דורש הקרבה. אבל זה כדאי, כל כך כדאי!'.

ביום חמישי שאחריו, בשעה 20:00 בערב, היה מטוס 'מקדונל-דאגלס 11' של חברת 'סוויסאייר', מוכן לטיסה 111 משדה התעופה 'קנדי' בניו יורק לז'נבה שבשווייץ. עוד כמה דקות חולפות עד שכל הנוסעים התיישבו במקומותיהם, וכפופי - לא היה בטיסה אף מקום פנוי, ולכן מיועדנו איש העסקים לא היה על המטוס. בשעה 20:18 לפי שעון מקומי, קיבל הטייס אישור להמראה, וציפור המתכת הענקית החלה לנוע על המסלול והמריאה לשחקים...

בשעה 21:14, פחות משעה אחרי ההמראה, שידרו הטייסים אות מצוקה. הם החלו לקבל הוראות מבקרת הטיסה, אך מהר מאוד נותק עימם הקשר, ודאגה רבה הזדחלה בלבבות. כעבור כרבע שעה, בשעה 21:31 התרסק המטוס לים, במרחק כשמונה קילומטרים ממזרח קנדה, לעיני עדי ראייה המומים ומזועזעים מאסון התעופה הנורא...

פחות מרבע שעה אחר כך, קיבלו כל סוכני הנסיעות בעולם הודעה קצרה ודרמטית: 'טיסת 'סוויסאייר' 111 מניו יורק לז'נבה, התרסקה. כל 215 הנוסעים ו-14 אנשי הצוות נהרגו! יוסי פותח את המחשב, ומגלה את ההודעה. משהו צלצל לו, הוא מכיר מישהו שהיה על הטיסה הזו, טיסה 111 של 'סוויסאייר', ביום חמישי... הוא התעסק עם הטיסה הזו, לא? - - - לבו החסיר פעימה. יש לו לקוח על הטיסה שהתרסקה? לבו צנח לרגע, עד שנזכר... לא, הלקוח לא בטיסה! הלקוח הפסיד את הטיסה, כי יוסי היה בשיעור כשנתפסו המקומות האחרונים! הוא ממחר להעביר את ההודעה הדרמטית ללקוח, ומוסיף עוד שלוש מילים: "כי הם חייבו...".

עשר דקות חולפות, עד שהלקוח, איש העסקים המעונב, התייצב במשרדו וחיבק אותו בחום. "תודה על שאתה כל כך מקפיד על השיעור היומי", הוא אומר כשדמעות בעיניו, "השיעור שלך - הציל את החיים שלי!".

עוד לפני שבת, הגיעה עוגת קרם גדולה ומשובחת לביתו של יוסי, ועליה כיתוב: 'תודה על החיים!' מתחתיה, אחרי ברכה מרגשת, נכתב באותיות קטנות: 'תגיד לי איפה השיעור, אני רוצה להצטרף'...

לפעמים, קשה לראות בעיניים, אבל לפעמים - זה כל כך בולט... ככל שנבין שהחיים האמיתיים שלנו אינם העסקים והחברים, אלא החיבור האמיץ והקשר החזק עם התורה המעניקה לנו כוחות - כך נזכה לחוש את הגנת התורה, להרגיש את שמירתה העילאית, וגם להתחבר אליה באהבה. הסיפור המסעיר הנ"ל, פורסם מפי בעל המעשה בספר 'אור דניאל' פרשת כי תבוא, והוא חושף בפנינו עד כמה 'תורה מגנא ומצלא', עד כמה הקשר, החיבור והנכונות להתמסר לתורה - שומרים ומגינים עלינו.

סיפר הגאון רבי **משה מרדכי שולזינגר** זצ"ל, ודבריו הובאו בספר 'עלינו לשבח': מעשה בבחור צעיר, בנו של איש עסקים מצליח, שבברכת הוריו גלה למקום תורה, והלך ללמוד בישיבה מרוחקת. ברגע הראשון בישיבה, הופתע מקול התורה הבווער ברמה, מהתמדת הבחורים והאווירה הלימודית השוררת בישיבה. בתוך ימים ספורים מצא את מקומו בבית המדרש, שעות ארוכות ישב וניסה ללמוד, אך הריכוז ממנו והלאה, הוא חש כי אינו מתחבר ואינו מצליח...

עוד כמה שבועות ניסה הבחור את מזלו בלימוד, אך ראה כי ההצלחה לא מאירה לו פנים. בית המדרש בווער באש התורה, קול התורה מהדהד, בחורים צעירים כמבוגרים

שקועים בעומקה של סוגיה, ורק הוא נראה כאן כלא קשור, לא מחובר...

בצער רב, גמלה בלבו ההחלטה: 'חוזרים הביתה!' קם וירד לחדרו, אסף את מיטלטליו וספריו לתוככי המזוודה, ויצא אל תחנת הרכבת. בדרכו החוצה הבליע עוד מבט חטוף ומתגעגע אל היכל הישיבה ההומה, והמשיך בדרכו אל הרכבת... כשהגיע לרציף, גילה כי עליו להמתין עוד כמה שעות לרכבת המגיעה לעירו.

כדי להפיג את השעמום, החליט לפתוח את אחד הספרים הנמצאים באמתחתו, והחל לעיין בו על הספסל ברציף הרכבת... בדף שנפתח, צד את עיניו מאמר חז"ל, שהותיר אותו פעור פה. 'טוב אחד בצער' - אומרים חז"ל, 'ממאה שלא בצער'. עדיף וחביב הלימוד מתוך צער שעה אחת, ממאה שעות לימוד בלא צער. רצוי ואהוב יותר דף גמרא אחד שנלמד תוך מאמץ, מסירות והקרבה, ממאה דפי גמרא הנלמדים בקלות, בנחת, במתיקות זורמת וקלילה... מאמר חז"ל זה, הקדים עוד כמה מאמרי חיזוק, מהם עולה התובנה כי הלימוד מתוך מאמץ, דווקא כשלא חשים בסיפוק הרצוי, דווקא כשאין את תחושת החיבור החזקה, דווקא לימוד כזה הוא הגורם ליצירת קשר הדוק יותר עם נותן התורה. דווקא הלימוד הזה יוצר את החיבור הטוב והקרוב ביותר לבורא עולם.

מיודענו מרגיש שהדברים מכוונים אליו. 'מסתבר שטעיתי... דווקא כי קשה לי, דווקא בגלל שאני לא מתחבר ודף הגמרא לא מובן לי מיד - דווקא לכן אני מתחבר יותר! המסירות שלי, המאמץ שלי - הם עושים את ההבדל, מרוממים אותי שבעתיים!'

המחשבה הזו החדירה בו רוח חיים חדשה, והוא החליט לנסות שנית. שב ולקח את המזוודה הגדולה, וחזר להיכל הישיבה. ניסה שוב ושוב... ובסופו של דבר נותר בישיבה בקביעות, חי ונושם את בית השם כל ימיו, והעיד עליו הרב שולזינגר כי הפך לתלמיד חכם מופלג ומפורסם...

החיבור האיתן והקשר האמיץ לתורה, לא תמיד תלוי ברמת הסיפוק הרגעי, או בקשר שמרגישים בעת הלימוד. לפעמים ההיפך הוא הנכון - ככל שהלימוד נראה רחוק יותר, פחות מחוברים אליו, ועדיין מרגישים שהדברים אינם מאירים, אינם מובנים, אינם תופסים את הלב - אם נלחמים כדי ללמוד למרות כל זאת, אם לא נרתעים, אם מתאמצים ומתמסרים ללמוד למרות כל התנאים הקשים, אזי זוכים לקשר אמיץ עם התורה, בחיבור עם נותן התורה! מי שמוכן להתאמץ ללמוד גם כשלא הולך בקלות, מי שמתמסר גם כשהגמרא לא מובנת ברגע, מי שמקריב את שעותיו ללימוד למרות הקושי - הוא מצליח, הוא מתחבר, הוא מגיע ליעד הנכסף! תורה שלמדתי באף - מתוך צער, היא שעומדת, שזכותה קיימת, שמתיקותה נשאת...

חדרו של מרן ה'חזון איש' זצ"ל היה תל תלפיות שרבים באו בשעריו. אלה מבקשים עצה, אחרים מבקשים ברכה, לצד צורבים שביקשו להתפלפל בלימוד עם גדול הדור. ביום מן הימים נכנס בחור בשערי ביתו של ה'חזון איש', ונראה שביקש ליהנות מכל העולמות...

הוא פתח וסיפר, כי הוא מתמודד עם מחלה משונה, והוא אינו יודע מה לעשות. רופא אחד מציע דרך טיפול אחת, רופא אחר מציע דרך טיפול אחרת, והוא מבקש עצה כיצד לפעול. ה'חזון איש' האזין לו בקשב, דן בפרטי תוכניות הטיפול המוצעות לבחור, ולבסוף הכריע בעד ניתוח, שיש בו סיכונים לצד סיכויים...

עתה, ביקש הבחור ברכה להצלחת הטיפול, וגם לכך נענה לו ה'חזון איש' ובירכו בחום רב. ועדיין לא נחה דעתו של הבחור, והוא ביקש לדון עם ה'חזון איש' בכמה סוגיות תורניות בהן הוא עוסק עתה, כשהוא מתחיל לדון עם ה'חזון איש' בכמה סברות ויסודות בסוגיות הנלמדות...

לא היה ל'חזון איש' תענוג גדול יותר מלעסוק בדברי תורה. הוא דן בנושאים שהעלה הבחור, יישב את קושיותיו והעלה שאלות חדשות. מפה ומשם הביא ה'חזון איש' ראיות גאוניות, ואף הבחור דן בהן כתלמיד לפני רבו, והעלה סברות שונות לדחות את חלקן... שעה ארוכה של קורת רוח עברה על ה'חזון איש' והבחור, שעה של התבוננות ועיון בנבכי הסוגיות וביסודותיהן.

כשקם הבחור לצאת ונפרד מה'חזון איש' לשלום, עצר אותו ה'חזון איש' ואמר לו לפתע: 'אבל בקשר למה שדיברנו בתחילה, והוריתי לך לעשות ניתוח, חוזרני בי. אין צורך בו, בעזרת השם תבריא גם בלעדיו!'

'מה?!' - נדהם הבחור, 'מה השתנה? הלא מקודם הרב היה סבור שיש צורך בניתוח, וכי עתה הנתונים השתנו? הן לא הבאתי כל מידע חדש, אם מלכתחילה היה צורך בניתוח - צורך זה כיצד פקע?!' - שאל הבחור בהשתוממות.

השיב לו ה'חזון איש' תשובה מנומקת ומפתיעה, החושפת בפנינו טפח מהנעשה בעולמות העליונים: 'לפני שדיברנו בלימוד, השבתי לך כפי שהייתי משיב לכל אדם. עתה, לאחר שדנתי אתך בלימוד והתפעלתי מעמלך בתורה, לאחר שראיתי והבחנתי שאתה בחור שמתייגע בתורה ומתאמץ להבינה - אין כל ספק כי יש עבורך בשמים מסוללים אחרים, על טבעיים, ובעזרת השם תתרפא גם ללא הניתוח!'

גילוי זה, המצוטט מפי ה'חזון איש' בספר 'מעשה איש', מגלה רובד חדש שלא הכרנו על עמל התורה. לא זו בלבד שהתורה מתקיימת בעמלי התורה, לא רק שעמל התורה הוא הפותח את שערי החכמה ומקנה יכולת הבנה בתורה, אלא שעמל התורה פותח כל שערי שמים, ומשפיע דרך התנהלות של למעלה מדרך הטבע לעמלי התורה!

למעשה, אלו הם דברי חז"ל: 'כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ'. כלומר - לאדם רגיל יש מסלול רגיל, הכולל עול מלכות, עול דרך ארץ, הנהגה טבעית מצויה. לא כן המקבל על עצמו עול תורה, מי שמתמסר למען התורה ומתייגע בה - הוא משתחרר מכל עול אחר, זוכה במסלול 'אח"מים' מיוחד בשמים, זוכה להשפעה של רחמים מעל לדרך הטבע...

כולנו יכולים להיות כאלה, לזכות במעלת עמלי התורה. כל הנדרש מאיתנו הוא להתייגע בתורה, לעמול על הבנתה, להתמיד בתורה גם כשאין לנו חשק, להיות מוכנים להדיר שינה מעינינו ולוותר על חלקים מתענוגות העולם הזה למען המטרה הנשגבה. כך נזכה לעלות ולצמוח בתורה לתפארה, וגם נפתח לנו שערי רחמים ורצון שמימיים, להשפיע לנו ולמשפחתנו חיי אושר ושמחה! [פניני פרשת השבוע]

וַיִּשְׁמַע יְיָ בְּקוֹל יִשְׂרָאֵל (כא, ג)

ההמולה סמוך לביתה של הגב' גוטסמן התמיהה את הרב מרדכי-דב פיין, רבה של סקרנטון. חצר הבית התמלאה בעשרות בני-אדם שהחזיקו זרי פרחים, בהתרגשות ניגשו אל האישה המבוגרת והעניקו לה את הזר, בהרעפים עליה דברי שבח ותודות.

סקרנטון היא עיר בפנסילוניה, ארה"ב. יש בה קהילה יהודית ותיקה. הרב פיין נקרא להנהיג את הקהילה, ועשה זאת ביד רמה לאורך שנים רבות. המראה יוצא הדופן של עשרות נוסאי הזרים בחצרה של הגב' גוטסמן הישישה, אירע ב'יום האם' המצויין בארה"ב. הרב פיין החליט לשאול את הגב' גוטסמן לפשר הדבר. "אספר לך כיצד זכיתי לילדים רבים כל-כך", אמרה לו האישה, והזמינה אותו לשבת ולשמוע את סיפורה.

בעיירה מונקאטש שבהונגריה, התגוררו ר' יצחק גוטסמן ורעייתו. מצבם הכלכלי היה דחוק. יצחק ניסה את מזלו בכמה וכמה עבודות, אולם שערי הפרנסה לא נפתחו בעבורו. משפחתו גדלה והוא החל לשקול הגירה לארץ האפשרויות הבלתי-מוגבלות - אמריקה. רעייתו החמיצה פנים למשמע הרעיון. היא נרתעה מההפלגה הארוכה וחששה שילדיה הקטנים, לא ישרדו בתלאות הדרך. החליטו בני הזוג להיוועץ ב'סבא מקפיש', רבי יהושע-העשיל הכהן פריד, שהנהיג את עדתו בעיירה 'קפיש' ונודע כפועל ישועות [נסתלק בחודש סיוון תרפ"א]. התכנס הצדיק בהרהורים למשך כמה רגעים, בעודו עוצם את עיניו. לאחר מכן התנער משרעפיו, הושיט את ידו לעבר ר' יצחק ואמר: "סעו לשלום, ובעזרת השם תגיעו למחוז חפצכם בשלום. אף אחד מילדיכם לא יינזק, ובכלל - עד סוף ימיכם, לא תשכלו אף ילד אחד מילדיכם". הבטחתו המפורשת של הרבי, התירה את הספקות. המשפחה יצאה למסע בלב רגוע, וכעבור כמה שבועות הגיעה בשלום ליעדה. הם התיישבו בסקרנטון, ור'

יצחק פתח אטליז, שסיפק בשר כשר ליהודי האזור. סוף-סוף ראה ברכה בעמלו והפרנסה הייתה בשפע.

חלפו שנים, פתאום פרצה מגפה קשה בעיירה סקרנטון שהפילה חללים רבים, בעיקר ילדים. לא היה בית שהמגפה לא פגעה בו. רק בבית אחד לא נפגע איש, זה היה בית משפחת גוטסמן. איש מבני הבית לא חלה. בני המשפחה אף הקרינו ביטחון גמור והצהירו ש"אצלנו הכול יהיה בסדר". כשנשאלו לפשר האופטימיות הנחרצת, השיבו בפשטות, כי באמתחתם ברכת ה'סבא מקפיש'. למשמע הדברים הבריק רעיון במוחו של אחד מיהודי העיירה, שבנו חלה והתנדנד בין חיים למוות. "מה דעתך שאמסור לך את בני לאימוץ?" פנה אל ר' יצחק, "לאחר שיחשב בנך תחול גם עליו ברכת הרבי". ר' יצחק נענה בחפץ לב וה'עסקה' בוצעה. לא חלפו מספר שעות וכבר ניכרה הטבה במצבו של הילד, ולמחרת, כבר קם הילד ממיטתו ויצא לשחק בחצר הבית. הבשורה על ההתאוששות הפלאית של הילד, עשתה לה כנפיים, וגם הסיפור שמאחוריה. פתאום צבאו על בית משפחת גוטסמן, עשרות הורים מודאגים. כולם ביקשו 'למסור' את ילדיהם למשפחת גוטסמן, כדי שיחסו תחת ברכת הצדיק. ואכן, זה אחר זה, החלו ילדים להחלים מן המחלה הקשה. כל מי שנמסר למשפחת גוטסמן, חייו ניצלו. שלושים וחמישה ילדים חולים, שמצבם היה חסר תקווה, נמסרו לבני הזוג, ונרפאו לגמרי בתוך זמן קצר. מכאן ולהבא, בכל פעם שילד יהודי חלה ונקלע לסכנת נפשות, מיהרו הוריו להשתמש ב'סגולה' החריגה ו'למסור' אותו למשפחת גוטסמן. גם ברבות השנים, לאחר שר' יצחק נפטר, הוסיפה אשתו 'לאמץ' ילדים חולים - והסגולה מעולם לא אכזבה.

בין תושבי העיירה, היה רופא יהודי מתבולל. הלה התכחש לסגולה ולעג למאמינים בה, אף שזו הוכחה בעשרות מקרים. הוא בז לברכות צדיקים ולאמונה בכוחות על טבעיים. יום אחד החליק בנו הקטן, נחבל בראשו ואיבד את הכרתו. מצבו של הילד היה חמור. הרופאים היו חסרי אונים. הם המליצו להורים להתאזר בסבלנות ולהמתין לבאות, בציפייה שהילד יתעורר. הימים חלפו, ושום תזוזה לא נרשמה במצבו. בצער, נאלצו הרופאים להגדירו 'צמח'. מצבו הנואש של הילד, עורר בפעם הראשונה ספקות בלב אביו. בצר לו, פנה אל הגברת גוטסמן וביקש לבצע את ההסדר המפורסם. "האם תסכימי 'לאמץ' את בני?" שאל הרופא. הגברת גוטסמן נענתה ברצון. והנה, לא חלפו ימים אחדים ופתאום הילד התעורר וביקש מים...

"זו הסיבה לזרי הפרחים הרבים שאני מקבלת ב'יום האם' סיימה הגב' גוטסמן את סיפורה באוזני הרב פיין המשתאה. "כל אלה היו בעבר ילדים חולים שנמסרו לי והבריאו ממחלתם". הגב' גוטסמן זכתה להאריך ימים ולרוות נחת מילדיה שלה וגם מעשרות 'ילדיה' ה'מאומצים', שהכירו לה טובה על שהצילה את חייהם. [ברינה יקצורו- הרב א.צ. וייס]

{ אז נדברו }

פרשת חקת תשע"ט | גליון מספר: 425 | לסדר: "עני באר ענו לה"

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

ניתן להשיג עלונים יחידים מגדי
שבוע בבני ברק ברחוב חזון איש
34 (פינת דסלר מש' דרייפוס)
0527117271

וברח' הרב גנחובסקי 26 קומה א'
קרית הרצוג.

גיליונות יחידים **ביושלים:**
בר אילן 39 קומה א'

ובביתר עילית רחוב החוזה
מלובלין 19/3

להשתתפות בהוצאות הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

- "קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

מי ענק עוד יותר מעוג מלך הבשן...???

בסוף הפרשה שלנו... עם ישראל נלחם עם אדם **ענק!!!** שקראו לו עוג!!! התיאורים בחז"ל על המימדים האדירים שלו... זה משהו פשוט אסטרונומי... רק לשבר את האוזן... כשהייתי ילד אי שם למרגלות הר הכרמל... מישהו החליט שהר הכרמל זה ה"ציון" של עוג מלך הבשן... כלומר: הרי אחרי שקוברים את המת... נשארת מין תלולית כזו של עפר מעל הקבר.. שזה העפר שהוציאו במקום שבו כעת נמצא הנפטר... אז הסבירו לנו שהר הכרמל זה התלולית עפר שנשארה מסתימת הגולל של עוג מלך הבשן תפס באדמה... אז אל דאגה... זה לא באמת נכון... אבל בשביל ההמחשה... תדע לך שזה לא כ"כ מופקע... לפי התיאורים בחז"ל דווקא זה נשמע מתאים... עכ"פ: מדובר בממדים אדירים ובלתי נתפסים... אז אתה מבין לבד שלנצח כזה בן אדם ענק זה היה תעוזה בלתי נתפסת... זה היה נחשב נצחון מרשים בכל קנה מידה... נכון? **אבל!!!** **משום מה התורה ??? ! ? !** התורה לא עושה מזה עסק מידי יודע מה גדול... ארבעה פסוקים!!! ככה בסוף הפרשה... במפטיר... כתוב בתמציתיות... בקצרה... שהקב"ה אמר למשה שלא יירא מעוג וילחם בו... ומשה רבינו לקח חרב והרג אותו וזהו... בזה נגמר הסיפור... התורה אפילו לא טורחת לספר את הסיפור המלא איך בדיק הרגו אותו (כפי שמתואר בברכות נו. שהוא עקר הר שלם ואז הגיעו נמלים וכו' וכו')

עד כאן הסיפור עם עוג מלך הבשן... לעומת זאת!!! בפרשה הבאה... שם אנחנו פוגשים אויב הרבה יותר גמד וננס... הממדים שלו אפסיים לעומת העוצמה ששמה עוג... הוא היה סתם חלשלוש... לא מלך ולא מושל... סתם עני... חולה כבוד... לא רואה בעין אחת... צולע... עם איזה אתון מדברת... שבסוף עוד כולם עושים ממנו קירקאס ובלק מבריה אותו משם בבושת פנים... ותתפלא לראות ש... שעליו התורה מקדישה לא ארבעה פסוקים!!! **אלא פרשה שלימה!!!** שבבוע הבא אתה תראה שהתורה עוקבת בדאגה רבה אחרי כל תנועה של בלעם הרשע... התורה מתייחסת אליו ברצינות תהומית! תנסה לחשוב: עוג היה מלך!!! ועוד כזה ענק!!! והיה לו המון כח!!! וככה... בארבעה פסוקים התורה סיימה איתו... ואילו בלעם בן בעור... איזה התייחסות רצינית יש בתורה אליו... **טמון כאן הרגש עמוק מאוד:**

עוג היה ענק ענק ענק!!! אבל אם ה' איתנו... אנחנו לא מתרגשים מדברים ענקיים... ארבעה פסוקים וסיימו איתו... לעומת זאת: בלעם ??? בלעם היה קטנצ'יק... קומפקטי... בקושי זז...

אבל היה לו את הכשרון העדין והרגיש ביותר: לדעת איך לסכסך בינינו לבין הקב"ה. אלוהים של אלו שונא זימה... תן להם להיכשל בזה... ואז מתחילים בעיות שלום בית בין קודשא בריך הוא לכנסת ישראל... וזה באמת נורא נורא מסוכן...

עוג מלך הבשן הוא זאטוט לעומת האיום הגרעיני שמביא איתו בלעם... את עוג מלך הבשן משה רבינו חיסל תוך רגע... אבל את פעור שהביא לנו בלעם?? עד עצם היום הזה משה רבינו צריך להיקבר שם... כדי שכל פעם שפעור מציץ החוצה... משה רבינו מחזיר אותו בחזרה... עם בלעם משה רבינו עדיין לא סיים!!! עד עצם היום הזה משה רבינו צריך להילחם בו... **כלפי מה הדברים אמורים??** כמעט לכל אחד מאיתנו יש כל מיני חרדות ואיומים בחיים... לכל אחד מאיתנו יש איזה מפלצת דמיונית בדמות עוג מלך הבשן... שלפעמים הולכת ומתקרבת אליו בצעדי ענק ומאיימת לו על שלוות הנפש... אצל כל אחד זה מתבטא במשהו אחר... אצל אחד זה חרדה מנושאים בריאותיים... אצל אחד העוג מלך הבשן שלו... זה הפחד שלא יהיה כסף ומה יהיה... ויש כאלו שאצלם המפלצת היא מה יגידו עלי... ויש הרבה כאלו שהמסד והמערכת זה העוג מלך הבשן שלהם...

נכון... זה באמת מפלצת מפחידה!! עוג מלך הבשן הוא באמת דמות מעוררת חלחלה!!! אבל אל תשכח שמישה רבינו... עם באנא אחת ברגל... (לא בראש) עשה לו "השכבה..."

ממילא איזה מפלצת שתהיה... כמה שהיא תהיה מפחידה... אצל יהודי זה הסיפור הקטן! הדבר היחיד שבאמת באמת צריך להטריד אותך זה מערכת היחסים שלי עם הקב"ה!!! האם טוב לקב"ה בבית שלי... האם לקב"ה נעים במחיצתי... האם הוא מתהלך בקרב המחנה שלי... **זה הנושא!!!** וזה מלחיין הרבה יותר מעוג מלך הבשן!!! אם הבית שלי קדוש... אם הראש שלי נקי... ואם העיניים שלי טהורות... אין לי מה לחשוש... (אגב: המגלה עמוקות אומר: ססיון ועוג היו נמצאים בפתח של א"י ונחשבים המזוזה דקליפה של א"י... ואילו משה רבינו שלא זכה להיכנס לארץ... אבל הוא זכה לקבוע מזוזות ולהכניע את המזוזה דקליפה...) גם אם עוג מלך הבשן מגיח מאחורי... הקב"ה תוך רגע יכול לעשות אותו פגר מת ש"אתה צריך לשומרו מן החולדה ומן העכברים..." אבל ממי כן יש לך מה לפחד?? **מבלעם וחבריו!!!** אם אתה רואה שם מרחוק איזה חנות תמימה של סולר... שמציעה לך מגוון שירותים והכל במחיר אחד... זה מלחיין הרבה יותר מעוג מלך הבשן!!! החבר הזה שיש לך בישיבה... השתום עין הזה... המשועמם הזה... שמושך אותך לכל מיני מושגים קלוקלים הוא הרבה יותר מלחיין מהשירדך שאתה דואג שאולי לא תמצא או מכל מיני ביורוקרטיות של הממסד... זה צחוק ילדים... הקב"ה תוך רגע יכול לתת לך הכל... אבל אם תסתכסך עם הרבש"ע... מי ירגיע את אבא שבשמים שיבכה עליך... מי יוכל לגשר ביניכם... מי יוכל להסביר לך עד כמה אתה יקר לאבא שבשמים... זה!!! זה מלחיין!!! זה הדבר הכי חשוב שצריך לעמוד בראש מעיינינו.

שירים אארוג!!! לשיר לה' זו אומנות של אריגה... עלי באר...

איך הוא הגיע לכאן?? דרך האתרים...

וישמע הכנעני מלך ערד... מה הוא שמע?? שמע שנסתלקו עניי הכבוד... הוא שמע שחיימקה התעצבן על החסימה... זיי... נמאס לו שהוא כל הזמן מוגבל ואין לו אפשרות להיכנס לאתרים ולאפליקציות... אז הוא החליט להוריד את החסימה... החליט לסלק את עניי הכבוד ששומרים עליי... ככה??? הסתלקו עניי הכבוד? הסתלקה החסימה?? בא ישראל דרך האתרים?? באותה שניה המידע עבר בכל הרשת והכנעני מלך ערד יצא להתקפה דרך הרשת... הוא פיצץ את חיימקה בהודעות וואצפ ובכל מיני סרטונים וקליפים ואל תשאל... ואל תדאג... הכל כשר...

בטח... הוא כבר שלושים ושמונה שנה מחכה לרגע הזה... הוא כל הזמן מחכה מתי יהיה אפשר ללכוד את חיימקה ברשת... אבל החסימה!! החסימה של עניי הכבוד לא נתנה לו להתקרב... אבל ברגע!!! בשניה שהוא רק יכל!!! באותו רגע וילחם בישראל וישב ממנו שבי...

שפחה אחת!!!! זה הכל!!! זה מה שהוא הצליח לקחת מעם ישראל!!! עם ישראל שומעים שהוא הצליח לקחת בשבי שפחה אחת... מיד כלל ישראל יוצאים למלחמה חסרת פשרות... והחרמתי את עריהם... עד הסוף... חרם גמור...

וכאן באמת יש נקודה שצריך להבין אותה: מה קרה?? למה עם ישראל יוצאים למלחמת חרמה?? הרי מדובר בסה"כ בשפחה אחת?? כן... כמובן שכיודע... אצל עם ישראל אין כזה דבר... אפילו שפחה אחת נחשבת כמו עולם מלא וצריך לקחת עליה אחריות ולמסור עליה נפש!! **אבל עדיין... עדיין זה לא מובן**... סו"ס כשנגישים למלחמה תמיד לוקחים בחשבון שיש קרבנות... (כמו שדוד המלך מרגיע את יואב במלחמת עמון: כזו וכוז תאכל החרב...) ובפרט שכאן מדובר בסה"כ בשבי... עם ישראל היו צריכים לעשות עסקת טיעון נקודתית של החזרת שבויים מול הכנעני ולגשת להפסקת אש ולסיים את ההסלמה... למה צריך להוציא את כולם למלחמת חורמה על שפחה אחת??...

אני רוצה לחדד את השאלה: יש פה נקודה כללית שצריך להבין אותה: אם כלל ישראל מסוגלים לצאת למלחמה על שפחה **אחת בלבד** שנסבחה... מה זה אומר?? זה אומר שעם ישראל לוקח ללב באופן אישי כל יהודי שקורה לו משהו... **אפילו יהודי אחד בלבד!!!** אם חס ושלום קרה לו משהו... כל עם ישראל לא מסוגלים לחזור לסדר היום... הם מסוגלים לצאת למלחמה על נפש אחת... זה מה שכתוב כאן... לא?? **אבל!!! זה מאוד תמוה:** כי אם תשים לב במשך ארבעים שנה שעם ישראל היו במדבר... עם ישראל עברו מגפות ואסונות בקנה מידה של עשרות אלפי הרוגים... אם זה בחטא העגל... אם זה במרגלים... אם זה במעפילים... במתאוננים... בכל סיפור כזה היו עשרות אלפי קרבנות... אנשים מתו כמו זבובים... ואנחנו לא רואים שיש תייחסות לכל אחד ואחד... והנה... כאן שפחה אחת בודדת נשבית... וכבר עם ישראל לא מוכנים לחזור לסדר היום?? במה השפחה הזו יותר מיוחסת ממאה ששים אלף יהודים שמתו בחטא פעור והתורה אפילו לא טורחת לציין אותם... (רק רש"י עושה לנו את החשבון...)?? במה השפחה הזו יותר מיוחסת מעשרות אלפים מעם ישראל שמתים בעדת קורח ובקברות התאוה... שנעבאך קרה מה שקרה... מתו... קברו אותם... צידוק הדין וממשיכים הלאה את החיים... ואילו השפחה הזו שבסה"כ נשבתה והצלנו אותה... מקבלת כאלו כותרות והיא סיבה למלחמה??

ביאור העניין בעמוד 6 בגיליון זה...

על דעת הכותב בלבד... ניתן להעיר להאיר לחלוק ולסותו,

בפרשת השבוע... פתאום באמצע הפרשה מתחילה שירה!!! אז ישיר ישראל את השירה הזאת עלי באר ענו לה... והשאלה המתבקשת: מה קרה?? מה יום מיומיים?? הרי בארה של מרים הייתה להם מיום שהם יצאו ממצרים... אז למה רק בסוף שנת הארבעים הם נזכרו לומר עליה שירה?? ועל השאלה הזו אין תשובה ברורה כי... כי... כי... כולנו מבינים לבד את התשובה שכולנו מכירים אותה מהחיים: כל זמן שבארה של מרים דופק... יש מים... הכל זורם... אז מה יש?? מה יש להגיד תודה?? הכל מובן מאליו... אבל ברגע שפתאום מתה מרים ויש הפסקת מים!!! הלווייה של מרים הייתה בקיץ הלוהוט... והגמ"ח להשקות צמאי חסדך רצה להגיע עם המשאית... אבל נישט!!! אין מים!!! עם ישראל לראשונה מאז ארבעים שנה עומדים בחום מול צמא אמיתי... נפשם בהם תתעטף... ואין!!! אין מים!!! השיבר נפסק... ו... והנה... ברוך ה' פתאום הבאר חוזרת ומפכה מים... כולם רצים לשתות... אה... אמחיה... ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם שהכל נהיה בדברך... כאן! במעמד הזה עם ישראל התעוררו לראשונה להודות לה' על באר שכבר קיימת ארבעים שנה ללא הפסקה!!! כן... לכל שירה יש את היחודיות שלה... שירת הים יש בה את יסודות האמונה... ושירת האזינו יש בה את העניין של עדות... ושיר השירים יש בו את גילוי אהבה וכו' וכו'... ומה היחודיות של שירת הבאר?? לדעת להודות על הדברים הכי שגרתיים שאנחנו פוגשים אותנו יום יום!!! על מים!!! על דברים שבשגרה... שביים יום מאוד קשה להתעורר פתאום להודות עליהם מעומק לב אבל מידי פעם הקב"ה מזמין אותה תזכורת קטנה להזכיר לנו שזה לא מובן מאליו...

כן... לא צריך להתכחש ולהילחם נגד הטבע הנורמלי שלנו!!! סו"ס בשגרה היומימית באמת מאוד קשה להתעורר ברגשי שבח והודאה על דברים שאנחנו רגילים אליהם... אין מה לעשות... לכאורה אין עלינו אפילו תביעה... יש כאלו שמלאים בביקורת עצמית למה אני לא מסתובב מחויך מאוזן לאוזן על זה שאני חי ונושם... הרי יש אנשים בבית חולים שמחילים לשגרה שלי?? **מה אפשר לעשות!!! אנהנו אנשים נורמליים!!!** אדם ביום יום לא מסוגל להתפרץ ברגשות הומים על דברים שגרתיים... זה מנוגד לטבע שלנו!!! רק מה?? בשביל זה מידי פעם הקב"ה נותן לנו כל מיני חלונות הזדמנויות של ריענון... ואנחנו בסה"כ צריכים לקפוץ על זה!!! לנצל את חלון ההזדמנות הזה!!! לדוגמא: באמצע החורף אל תצפה ממני שאני פתאום אתפרץ ברגש הודאה על זה שהקב"ה נתן לי מים לשתות... (אם אני מאוד ארצה... אני יכול להגיע לזה... עם התבוננות אפשר להגיע לזה... אבל לך תחפש אותי...) אבל בקיץ... מאוד מאוד קל לנו לפגוש את המתנה הנפלאה הזו ששמה מים! אתה חוזר עכשיו מהחום. הנפש שוקקה... צמאה למים קרים... תביא... תביא לשתות... והנה... אני מוזג כוס מים קרים... ככה כמו שצריך. ככה!! עכשיו רבע דקה אתה לא שותה!!! אתה כעת מסתכל על המים... למה?? מה יש?? סיגופים?? לא!!! עכשיו רבע דקה של מפגש עם החסר העצום מצד אחד שיש לך עכשיו שנקרא צמא... ועם המתנה העצומה שקוראים לה כוס מים שגרתית!!! מים חיים! הנה... הצמא הגדול של הקיץ... הצורך האדיר בימי אלו בלשתות מים... הוא לדוגמא חלון הזדמנות להודות לה' מעומק לב על הדבר השגרתני הזה שקוראים לו כוס מים!!!

זה בדיוק מה שקרה בשירת הבאר... עם ישראל עמדו מול חלון הזדמנות... החסר של שעות ספורות ללא בארה של מרים הפגיש אותם עם המתנה הגדולה ששמה מים!!! יוצא משם שירה!! היה שווה... רוצה עוד דוגמא?? הזרת הבייתית עיף לאחר שבת... אתה מגיע להוציא את המפתחות... הופה... השארתי את המפתחות שם... והרורבי נמצא אצל הבן דוד... אזיה עצבים... למי יש כח עכשיו לעמוד בחוץ ולהתחיל להתרוצץ... כן... זה נורא מצעבן... טוב... עשינו את זה... זה היה באמת מצעבן... עמדנו חצי שעה כמו הומלסים ברחוב... עד שסוף סוף נמצא המפתח ונכנסנו הבייתה... אאאאוף... אבל למה?? למה אוף?? אחרי שכבר הגעת הבייתה... אחרי שאתה כבר מאחורי הדבר המצעבן הזה... כעת זה חלון הזדמנות לפגוש את המתנה הנודושה הזו שקוראים קורת גג!! מתי פעם אחרונה הודית לה' שיש לך קורת גג?? שיש לך איפה לישון בלילה?? אין עליך תביעה למה ביום יום אתה לא מודה לה'... כי ביום יום אנחנו לא פוגשים את זה... אז הנה!!! הערב הזה הקב"ה נתן לך חלון הזדמנות לפגוש את זה... אז במקום להתעצבן ולחפש מי אשם במחדל של המפתח... בא תקח את זה למקום של הודאה לה'... ותפצח בשירת הבאר... הפעם שירת הבאר תהיה על נושא אחר שבשגרה... יש מים... ויש גם קורת גג... יופי!!! בזכות המפתח שנעלם במשך חצי שעה... זכיתי להודות לה' הודאה הסטורית על עשרות שנים של קורת גג שהוא נותן לי... לא היה כדאי?? וכן הלאה וכן הלאה באינספור מקרים קטנים שקוראים לנו בחיים... כל מיני דברים קטנים שמעצבנים... שכל דבר קטן כזה שמעצבן רק מפגיש אותך עם מתנות מאוד גדולות שיש לך... קלוקל קיבה... אתה יודע למה לפעמים יש קלוקל קיבה?? כדי להזכיר לך מידי פעם שיש לך בית חרושת עוצמתי בתוך הבטן... בינינו... ביום יום אתה בכלל זוכר שיש לך כזה דבר?? לא!! אז השבוע היה לך קלוקל קיבה... זה היה בהחלט מעצבן... אבל אחרי שזה כבר קרה תקפוף על חלון הזדמנות הזה!! יש לך הזדמנות להגיד שירת הבאר על מערכת העיכול שלך...

לילה אחד לא ישנת טוב... לא יודע... השינה הייתה כזו טרופה... קמת כמו סמרטוט... אתה מרגיש כאילו לא ישנת... אתה עצבני ולא מרוכז... אאאאוף... לא ישנתי טוב הלילה...

כן... זה באמת מצעבן... עכשיו אני לא רוצה לדבר איתך... קודם תלך לישון... כשתקום תדבר איתי... קמת? נו... עכשיו ישנת טוב?? אוהו... עכשיו נגיד תודה לה' על כל יום שככה הוא מעיר אותך עם ריענון... עם צבע בלחיים... נכון... ביום יום מאוד קשה להודות על זה... גם אם אני אומר מודה אני לפניך וגם אם אני מברך המעביד שינה מעיני... קשה כל יום מחדש להתרגש... בשביל זה יש פה ושם לילות כאלו מעצבנים שהם מגיעים בתור חלון הזדמנות להודות לה' על חדשים לבקרים רבה אמונתך שהוא מחזיר לנו את הנשמה כבירה חדשה...

אז ישיר ישראל את השירה הזאת!!! השירה הזאת נאמרה לדורות!!! כן... השירה הזו רלוונטית לכל אחד מאיתנו באינספור מקרים בחיים... לדעת להודות על השגרה... לדעת לנצל חלון הזדמנות שניתן לנו... לקפוף על חסר נקודתי שחידד לנו את ההשלמה שלו...

זה איכות חיים... זו שיטה הכי מדהימה איך לקחת כל מיני דברים קטנים שמעצבנים בחיים ולהפוך אותם לשירה אחת גדולה... שירים אארוג... צריך ללמוד לארוג שירים...

האם אני צריך להיות עורך דין של הרבש"ע??

פעם עמדתי מול אנשים שהיה להם כל מיני שאלות באמונה... יותר נכון היה להם טענות על היהדות ועל החרדים... ואני עניתי להם... אח"כ... אחרי שסיימתי לענות להם על כל הטענות... **ניגש אלי חבר אחד ושאל אותי שאלה נוקבת:** תגיד לי... הקב"ה ביקש ממך שתהיה העורך דין שלו?? הרי עמדת פה שעה שלימה... ובינינו... מה עשית?? היית עורך דין של הרבש"ע!!! אנשים עמדו פה והגישו לפניך רשימה של טענות על היידישקייט ואתה עמדת כמו עורך דין של הרבש"ע וענית להם...

מישהו ביקש ממך להיות עורך דין של הרבש"ע??

נאלמתי דום!!! באותו רגע לא ידעתי מה לענות לו...

אבל אחרי קצת מחשבה מתברר ש... שכן... כן!!! **לא תאמינו!!!!** אבל יהודי נשלח לעולם (בין הייתר) בשביל להיות כביכול העורך דין שמייצג את הרבש"ע כאן בעולם הזה... היום יש על זה אפילו שיר... **לא לנו ה' לא לנו כי לשמך תן כבוד... למה יאמרו הגוים איה אלוקיהם...** העורך דין פונה לרבש"ע ואומר: די... אני מצידו כבר מוותר על המשכורת שלי... לא לנו... אבל אנה ממך... לשמך תן כבוד!!! תאפשר לי להוכיח את האמת שאלוקיני בשמים כל אשר חפץ עשה... כן... אני בפירוש העורך דין של הרבש"ע!! זה חלק מתפקידו של יהודי לכבד את הקב"ה ולפרסם אותו ולהודות לו ולספר תהלותיו ולייצג אותו כאן בעולם!!! (זה מה שאנחנו אומרים שלוש פעמים ביום ב"אשרי יושבי ביתך...") ובינינו... במאמר המוסגר... אם שמת לב בפרשה הקודמת (קורח) הקב"ה מצוה שכל הנשיאים יקריבו מטות... בשביל מה?? **והשיכותי מעלי את תלונות בני ישראל!!!** מה כתוב כאן?? שלקב"ה חשוב שלא יהיו תלונות!!! ואם יש תלונות ויש טענות ויש חוסר הבנה... אז מתוקף תפקידו של עובד ה' זה לעמוד מולם ולהסביר ולקרב ולהנגיש ולהוכיח את האמת שביהדות ואת חשיבות וכדאיות העניין... בקיצור: להתעסק עם הנוער או כל חומר קשה שיש היום זה לא רק עניין של חינוך או קירוב... אלא יש כאן ערך של "והשיכותי מעלי..." להעמיד לפנייהם את היהדות בצורה נכונה ואמיתית שמסלקת כל תלונה וכל טענה... כן... יש הרבה טענות לא מוצדקות שעם קצת בהירות ועם קצת הסרת לוט... וקצת העמדת דברים על דיוקם... יש פה בהחלט משום "והשיכותי מעלי" ואכמ"ל)

אבל!!! כאן מגיע האבל הגדול!!!!

מה קורה... אם אני העורך דין של הקב"ה... עבדתי קשה מאוד במטה ההסברה... הזעתי... ועשיתי עבודת שטח רצינית מאוד והסברתי והוכחתי לכולם על היופי של היהדות ומי שעובד את ה' הכי כף לו והכי טוב לו והקב"ה מפנק אותנו... ואחרי כל העבודה שעמלתי וייצגתי את הקב"ה... פתאום הקב"ה בכבודו ובעצמו מגיע ומעורר כל מיני שאלות וספקות באמונה... ובדיוק מתחילים לרדוף את החרדים... ודווקא הצדיק הגדול ביותר חי בדחוקות ורע לו... ודווקא הכלומניק והרשע... הרי טוב לו והשעה משחקת לו... וכל העמלתי להוכיח כמה כף לעבוד את ה'... הכל מתנפץ לי בפרצוף...

פה מתחילה העבודת ה' האמיתית!!!!

פה העורך דין החשוב צריך להוריד את העניבה של העורך דין היפה... ולשנות את הטון ולדפוק על השולחן: רבותי!!!! תקשיבו טוב טוב... כך גזרה חכמתו יתברך!!! בין מתאים לכם בין לא מתאים לכם... בין אם זה נחמד בין לא נחמד... בין אם זה הגיוני בין אם זה לא הגיוני... זו האמת ואני הולך איתה עד הסוף!!! עד עכשיו הייתי נחמד... חיבוקי אתכם והסברתי לכם כמה יפה... עכשיו הגיע רגע האמת: זו האמת!!! מי לה' אלי... השומע ישמע והחדל יחדל.

ואת השילוב המנצח הזה אנחנו מתקשים לעשות!!!!

מצד אחד להיות עורך דין של הרבש"ע... ומצד שני לדעת שבסופו של דבר הקב"ה מסתדר והוא אף פעם לא יפשוט רגל!!! כלומר: אני אמנם עורך דין של הרבש"ע אבל רק בכפוף להוראות!!! אני עורך דין של הרבש"ע עד שהוא יתברך מתערב ומחליט אחרת... ולכן מצד אחד אני את שלי צריך לעשות... אני צריך לייצג את היהדות בצורה הכי יפה שיכולה להיות... אה... אם הרבש"ע פתאום יחליט לנקוט פעולות הפוכות שסותרות את כל הבנין היפה שבנית?? אני לא ארד למחתרת!! אני לא אנסה להתחמק ולטייח את העובדות ולהגיד שכנראה לא מספיק התפללנו או חכו חכנו... עוד רגע הכל מתהפך לטובה... לא!!! אם הרבש"ע החליט לעשות הסתרת פנים... אז כעת הקב"ה מזמין שנהיה עבדים שלו ונאמנים אליו גם במצב הזה!!!

אני אתן לך דוגמא ממש מדגמית... מישהו פעם שאל אותי: איך אתה מסביר את זה שהתורה מאפשרת ליהודי למכור את הבת שלו לאמה העבריינה?? איך זה יכול להיות?? וכי הבת שלך היא שפחה??

אמרתי לו: יש לי **שתי** הסברים!!! הסבר **ראשון** והסבר **שני**...

ההסבר הראשון הוא שזה לא כמו שזה נראה לך... מי שקצת למד את הסוגיה מדובר במשפחה הרוסה בלאו הכי... שאין שם מה לאכול בבית... ובקצב הזה כולנו יודעים שהסוף הוא שהילדים האלו מגיעים לרחוב וה' ירחם... והרעיון של אמה העבריה זה על תקן של פרויקט שיקום משפחות... דבר ראשון שהבת תהיה במקום טוב ושמור... ועל הדרך יש לאבא שלה קצת כסף בשביל לשקם את כל הבית... (פעם כבר כתבתי על זה באריכות...) **עד כאן ההסבר הראשון!** טוב לך?? מספיק לך ההסבר הזה? סיפק אותך?? מה טוב... אם לא מספיק לך... **אז ניגש להסבר השני**... ההסבר השני הוא: ככה הבוס של העולם החליט!!! **נקודה!!!** ומי שלא מתאים לו שיחפש לעצמו עולם אחר... הקב"ה הוא הבוס והוא מחלק את המעמדות של העולם לפי ראות עיניו... את האחד הוא עשה פיל ואת השני נמלה... את האחד מלייארדר ואת השני אביון... ואף אחד לא יגיד לו מה לעשות כי הוא קובע והוא קבע מעמד כזה שלאדם יש סמכות למכור את בתו לאמה והוא לא צריך למסור דין וחשבון לאף אחד למה הוא כך החליט... מתאים לך? טוב... לא מתאים לך? תעמוד

על הראש!!!

הבנת למה אמרתי פה שני ההסברים???

עקרונית אני עורך דין של הרבש"ע... כשיהודי מגיע אלי בטענות מסוים... שמבחינה מוסרית הוא לא מבין איך התורה אומרת כך וכך... אני מצידו צריך לייצג את היהדות ולהעמיד את הדברים על דיוקם... **אבל עד גבול מסוים!!!** יש שלב שבו אני נעצר ואומר: אדוני!!! אין הסברים ואין צורך בהסברים... כך הבוס החליט וזהו!!! **כי תבין:** אם הגישה היא שאני מוכרח בכל מחיר להסביר את הרבש"ע... **מה זה אומר??** שאני מוכן להיכנע לרבש"ע ולקבל אותו רק כשאני מבין אותו... **זה פשוט לא נכון!!!** אני מחויב לקב"ה בכל מצב... בין אם זה מובן ובין אם לא... אם ככה... אז למה בכל זאת בהסבר הראשון כן טרחתי להסביר?? כי סו"ס יש לי תפקיד לייצג את הקב"ה ולכבד אותו ולקדש שמו! הצלחתי?? טוב... לא הצלחתי?? אני מוריד את העניבה של העורך דין ומכריז: **זאת חוקת התורה!!!** אם לא הצלחתי שזה יהיה **משפטים**... אז זה **חוקים**... זאת חוקת התורה ואין לך רשות להרהר אחריה!!! **עוד דוגמא: קצת שונה**... בשלושים שנה האחרונות נהיה כלל חדש: שאסור להזכיר את המושג של גהינם ועונשים... זה נהיה ממש ניבול פה... הדור שלנו כ"כ חלש ואסור לדבר איתם על שחר ועונש... אין... אין גהינם... אין עונשים... הכל רק אהבה ושכר ויפה וחיבוקים ונשיקות... **נכון!!!** בתור עורך דין של הרבש"ע באמת הדור שלנו לא מספיק בשלים ומחושלים לקבל מסרים מרריים של נו נו נו... ולכן באמת לא כדאי לגשת ליהדות מהזוית הזו... עדיף להגיע מהזוית של רוממות ושכר מאשר לפתוח מסכת גהינם בראשית חכמה... **אבל!!! יש גבול!!!** מה יקרה אם פתאום בחור אחד יפתח בטענות ראשית חכמה והוא יהיה בההלם לראות שיש עונשים נוראים בגהינם ואוי ואבוי... והוא ירוץ אלי וישאל אותי מה הפשט בזה?? מה... יש כזה דבר שחר ועונש?? מה אני אמור לענות לו?? לא... זה לא כפשוטו... זה רק פעם... שהיו עובדים עבודה זרה. האם ככה אני אמור להתחמק ממנו??

אז זהו שלא!!! ממש לא!!! תקשיב קורא יקר: תחזיק חזק חזק!! חשיפה ראשונית באז נדברו: יש גהינם!!!! וזה שורף!!!! הרבה הרבה יותר מהבור הכי חם במקווה... אה... אבל אוי ואבוי... הדור שלנו... אסור להגיד את זה לדור שלנו... אתה לא מפחד שהדור שלנו יתפרק לך בידיים??... נכון!!! ולכן בתור עורך דין של הרבש"ע אני לא הולך לכתוב על זה מאמרים עסיסיים ומוחשיים באז נדברו... **אבל לטייח את זה בכל מחיר?? לברוח מזה?? למחוק את זה מיסודות היהדות??** מה אני אעשה שיש!!! יש גהינם!!! מה אני אעשה שמי שמחלל שבת חייב סקילה... מה אתה רוצה... שאני אמחוק את הפסוקים האלו מהתורה בגלל שקה אכסוף נועם שבת?? מה אני אעשה שאחד מיי"ג עיקרים זה שחר ועונש... וכי אני צריך למחוק את הקללות של בחוקתי ומשנה תורה בגלל שזה לא מתאים לדור המפונק שלנו?? **לא!!! חס ושלום!!!** אני עורך דין של הקב"ה עד שלב מסוים שבו אני נעצר ואומר: אדוני!!! זה מה שיש... ואם לא מתאים לך... תחפש

והשילוב המנצח הזה... הוא מאוד מאוד קשה!!!
בדרך כלל זה מתחלק בין שני אנשים... יש את
האיש שהולך עד הסוף עם האמת הצרופה!! ולא
מחפש להציג את היהדות יפה... אסור וחייבים
ונגמר...

ויש לך איש שכל כולו עסוק בלקדש שם שמים
ולהציג את היהדות יפה... אבל ברגע שהיהדות
מחייבת אותו לעשות דברים לא פופולריים בעליל
הוא לא יודע איך לאכול את זה... הוא יורד
למחתרת...

זו המשימה שנדרשת מאיתנו!!!

להיות מצד אחד **אברהם** אבינו של פרשת לך לך
שהוא הסמל והדוגמא לציר ההטבה והאנושות...
כל כולו חסד ונתינה ואהבה... כולם מתאמים
לדרכיו ומקלסים מעשיו והוא מקדש שם שמים.
ומצד שני!!! להיות **אברהם** אבינו (של סוף לך לך וירא)
שברגע שהקב"ה אומר לו פתאום לשבור שמאלה
עד הסוף... ולעשות מעשים הכי מנוקרים
לאנושות ולהעביר סכין על הבשר החי ולשחוט
את הבן שלו לעולה... הוא מסוגל בבת אחת
להשיל מעליו את העניבה של העורך דין וללכלך
את ידיו בדם מילה ובדם של בנו יחידו כדי לעשות
רצון ה' בלבב שלם! זה מה שנדרש מאיתנו בתור
יהודים!

לכל אחד מאיתנו ללא יוצא מן הכלל... יש קושי באחד משני החלקים...

לי לדוגמא מאוד קל להיות העורך דין של
הרבש"ע... זו התכונה הטבעית שלי... כל התחום
שלי זה לכתוב את העלון אז נדברו ולהציג את
היופי של היהדות וכמה כיף להיות יהודי ומי
שקרוב לה' אף פעם לא מפסיד וכו' וכו'... **זה אצלי
מגיע בטבעיות!!!** אבל ברגע שנדרש ממני פתאום
לדפוק על השלחן ולהגיד: אדוני!!! זה רצון ה'!!
נקודה!! פה נקודת המבחן שלי (ושל כל מי שמזדהה
עם התיאור הזה כמובן...) פה אנחנו עלולים ליפול!!!
פה קבוצת הסיכון שלנו... וזה מה שנקרא
חנופה!!! חנופה פירושה לטיח את היהדות
ולגזור פה ולהוריד משם ולעצב אותה כדי שזה
יהיה נחמד לכולם וזה חמור מאוד... כת חנפים
היא אחת מד' כתות שאינם מקבלים פני שכינה...
וזה הקבוצת סיכון שלנו!!! **לעומת זאת!!!** יש לי
כמה וכמה חברים... אותם אלה שאין להם שום
בעיה ללכת עד הסוף אחרי הרבש"ע... אין להם
שום בעיה לדפוק על השלחן ולהגיד... זה מה
שיש!! זה רצון ה'!!! אסור!!! וחייבים!!! ואין חכמה
ואין עצה ואין תבונה לנגד ה'... הם אף פעם לא
נכשלים בכת חנפים... זה מגיע אצלם בצורה הכי
טבעית... אבל כשנדרש מהם לשבת מול הילדים
שלהם בשלחן שבת ולהציג את היהדות בניעויות
שלה... כמה כיף להיות יהודי... וכמה נאים דרכיו
כמה מתוקנים מעשיו... **כאן המבחן העיקרי
שלהם!!!** להתמודד מול השכן החרדי המתנדנד
ולא בקשתי שתשכנע אותו כמה טוב להיות יהודי.
אבל לפחות אל תפריע... אל תעשה מעשים
שיגרמו לו לגשת אלינו ולהתריס בפנינו: אוי

לפלוני שלמד תורה ראו כמה מקולקלין מעשיו וכמה
מכוערין דרכיו... "זה לא פחות גרוע מכת חנפים... כת
חנפים וחילול ה' נמצאים באותו דירוג של חומרה
בשערי תשובה..."

אז **אני חזק** ב"עורך דין" שבי... להציג את היהדות
בצורה היותר יפה...

ואילו **אתה חזק** בנאמנות הבלתי מתפשרת שלך
לקב"ה...

אני טוב ב"אברהם" של הנפש אשר עשו בחון **וחלש
ב"אברהם"** ששותת דם על ברית מילה שנעשתה
לאדם מבוגר בגיל 99... בלי לחשוב פעמיים!!!

ואתה חזק ב"אברהם" שמוכן לשחוט את הבן שלו...
וחלש ב"אברהם" שיושב עם אנשים ומוכיח להם
בניעויות כמה טוב ה' וכמה כדאי להתקרב אליו.

ומה אנחנו צריכים לעשות??? בסך הכל ללמוד אחד מהשני!!!

לשלוט בהגה ולדעת לתפוס את שני הקצוות ולפחות
לאחוז בשניהם!!! לפחות לדעת ששניהם קיימים!!!
ברור שכל אחד ישאר חזק בנקודה שלו וישאיר לשני
את הנקודה השניה... אבל לפחות לדעת שיש שני
חלקים...

אני צריך לדעת שאני אמנם עורך דין של הרבש"ע
אבל עד גבול מסוים שבו אני צריך לפתוח שולחן ערוך
ולהגיד זאת חוקת התורה!!! ככה ההלכה אומרת ואין
מקום להתפשרות... ואילו אתה צריך לדעת שאחרי כל
מה שכתוב וכל מה שנכון ואמיתי עדיין יש עניין
לדקדק שיהיה דיבורו בנחת עם הבריות ודעתו
מעורבת עמהם ומקבילן בסבר פנים יפות ולא יתרחק
הרבה ולא ישתומם... " (אגב: המקום היחיד ברמב"ם
שהוא מדבר על "דקדוק בהלכה"!!! זה לדקדק בהלכות
קידוש ה' בחלק של הטקסט... לא להיות בעל קטטה וכעס
וכו' וכו'... עיי"ש ברמב"ם בהל' יסודי התורה פ"ה ה"א)

אם כבר הגענו לכאן... אז במאמר המוסגר: ישנה
קושיה שתמיד הייתה קשה לי: **תאר לעצמך:** ישנו
יהודי אחד שנחשב בציבור לאדם צדיק ועובד ה'
ועושה הרבה מצוות ומעשים טובים... אבל תכל'ס...
בשטח אני מכיר אותו מקרוב ואני יודע שהכל בלוף...
הוא צבוע... הוא משחק אותה צדיק אבל מבפנים הכל
רקוב... יש לו אינטרנט לא כשר בבית וכו'... והנה!!!
רח"ל יום אחד ל"ע פגעה בו מידת הדין וקרו לו כמה
צרות והוא ירד מנכסיו וכו' וכו'... ו... וכמובן שברגע
שקורה כזה דבר לכולם יש צביטה קטנה בלב: זו תורה
וזו שכרה??? הרי כולם מכירים אותו כאדם צדיק
ועובד ה'... זה מעורר שאלות באמונה: איך יכול להיות
שצדיק ורע לו??? ועל זה!! על המקרה מהסוג הזה
אומרים חז"ל את המימרא (יומא פו:): "מפרסמים את
החנפים מפני חילול ה'!!! אומר רש"י: שהם רשעים ומראים
עצמם כצדיקים אם יש מכיר במעשיו מצוה לפרסמו, מפני חילול ה'
שבני אדם למדין ממעשיו, וכשבא עליו פורענות אומרים, מה הועיל
לו זכותו... כלומר: כעת יש עלי חוב קדוש לדפוק על
השלחן ולהגיד: רבותי... אין לי ברירה!!! אני מוכרח
לספר לכם את האמת האמיתית... האיש הזה
שחשבתם שהוא צדיק... לא!! האמת היא שהוא בכלל
לא היה צדיק!!! וממילא אל תהיו מופתעים שככה
קרה לנו... אל תשאלו איך "צדיק ורע לו..." לא!!! כי

הוא בכלל לא היה צדיק... ממילא אין פה מקום
לספקות באמונה...

השאלה זועקת עד לב השמים: רבונו של עולם:
הרי כולנו יודעים וכולנו מכירים צדיקים גמורים
קדושים וטהורים (לא חנפים ולא צבועים ולא שחקנים...)
שבכל זאת יש להם צרות ויסורים... ולמרות
הצדקות הגמורה שלהם הם אפופים בדוחק
ובעניות... נו... אז מה תגיד עליהם?? הרי ברגע
שהיה פה איזה אדם ששיחק אותה כאילו צדיק
וקרה לו איזה אסון... אנחנו מיד מחויבים לרוץ
ולפרסם ש... שלא!!! רבותי- הוא לא באמת היה
צדיק... כדי שלא יהיה חילול ה'... נו... אז מה תגיד
על הרבה מאוד צדיקים אמיתיים שבכל זאת רע
להם?? מה עם חילול ה'??...

מה התשובה??? חילול ה' זו העבירה הכי חמורה
בתורה!!! אסור בשום אופן לעשות חילול ה'!! אני
בתור עורך דין של הרבש"ע מחויב לשלול כל חשש
חילול ה'... **אבל!!! יש מישהו אחד ויחיד שמוותר לו
לעשות חילול ה'... תנחש מיי???** **בורא עולם בכבודו
ובעצמו!!!** אם גזרה חכמתו יתברך שיהיו לפעמים
כל מיני סימני שאלה בעולם... ויהיה לפעמים מצב
של צדיק ורע לו ורשע וטוב לו... ויהיו לפעמים של
עמילי תורה מתוך הדחק זה חילול ה'!!! זה בפירוש
חילול ה'!!! אבל אם זה הגיע מצידו של הקב"ה...
זה כבר עניין אחר... כאן אני צריך לדעת להוריד את
העניבה של העורך דין ולומר: ואהבת את ה'
אלוקיך בכל נפשך... בכל מצב... כל זמן שהחילול
ה' מגיע מצידו של הקב"ה זה שיקול שלו
יתברך!!!! אבל ברגע שזה תלוי בנו?? ברגע שזה
מגיע מצידנו?? כאן אסור לנו!!! **לנו אסור לתת יד
לחילול ה'!!!** אנחנו מצידנו צריכים לפעול בכל דרך
למנוע חילול ה'... ממילא כל זמן שגזרה חכמתו
יתברך ויש צדיק ורע לו... לנו לא נותר אלא להיות
מאמינים בני מאמינים ולדעת שזה רצון ה' אבל!!!
ברגע שיש כאן יהודי רמאי... ששיחק אותה כאילו
צדיק... ולמעשה הוא היה רשע... ופתאום קרה לו
משהו... וכעת יש חילול ה' שזה נראה כאילו שיש
צדיק ורע לו... כאן החילול ה' הרי לא מגיע מצידו
של הקב"ה!!! אלא החילול ה' מגיע **מצידנו!!!** יש
כאן אדם שע"י הצביעות שלו נוצב מצב של חילול
ה'... **כאן אין לנו רשות לשתוק!!!** אנחנו מוכרחים
להוציא את כל הקלפים החוצה ולהגיד רבותי...
לא!!! הוא לא היה צדיק!!! הבנת את הרעיון??? זו
האומנות שנדרשת מאיתנו כל הזמן... מצד אחד
לעמוד על המשמר של כבוד שמים... עד כמה
שאנחנו יכולים למנוע חילול ה' חובתנו לעשות
זאת... אבל במקביל... ברגע שזה מגיע ממנו
יתברך... אין חכמות!! שבו לכם פה עם הדומה
לחמור ואני והנער נלכה עד כה... בנאמנות
מוחלטת לאבינו שבשמים...

המשך: מה הקשר בין הלכות מוקצה ל--- קיץ???

הההלו... זה אני- יענקי משבוע שעבר... מעץ התאנה... אתה זוכר אותי???

והגיע שבת והתאנים לא היו ראויים לאכילה... היינו עצובים???

אז אחי הגדול נוקק לעלבוני... והוא עמד שם למטה והסביר לכל הילדים... שלא יצחקו עלי... בסך הכל הייתי קצת מבולבל

"למען לא נבוש..."

מושגים בסיסיים בהלכה.

במה ישכב... והיה כי יצעק עלי ושמעתי...

יש 3 לאוים בתורה שמאוד לא מצויים בדורות... לדוגמא: לאו ד' אם הכול תהול שאלמת רעך עד בא השמש ושינונו לו... כתוב כן שאם אתה חייב לי כסף ולקחתי לך אית הפגימה בתור משכון... צריך להחזיר אותה עד הלילה...

תפארת עגלון

העלון טעון גמילה
עלון מס' 474
שבת פרשת "חקת"
שנת תשע"ט

העלון מוקדש לעילוי נשמות
יוסף בן רבקה ז"ל
שושנה בת אסתר ז"ל
פנינה פולין בת אחובה עזיזה ז"ל

ע"ש חצדיק חטלוב"ן רבי יגון חורי זצוק"ל, זיע"א

יוצא לאור ע"י ארגון "ח"י יגון" טל: 03-6182992 פקס: 077-2182992

מטעמים לשולחן

חשבוננו של עולם

"על כן יאמרו המושלים בואו חשבון" (כא, כז)

ה"חפץ חיים" המשיל משל על סוחר גדול שנסע ליריד בלויט עגלון צמוד שלוה אותו בכל הדרך. לאחר שסים כמה עסקים מצוינים, החליט להכנס לפונדק לחגוג אותו בכל הדרך. לאחר שסים כמה עסקים מצוינים, החליט להכנס לפונדק לחגוג את שביעות רצונו, וצרף ברוב נדיבות את העגלון לסעודת המלכים שהזמין כשיצאו שוב לדרך פנה הסוחר לעגלון ואמר לו: "אכלתי סעודה דשנה ולגמתי לי כמה כוסות יין, כך שאני זקוק לשינה חדופה. שים לב לדרך!" נסע העגלון, אולם הנופים השגרתיים והסעודה הדשנה ששכנה לה אחר כבוד במעיני עצמו אט אט את עפעפיו ואף הוא ישן לו שנת ישרים ונתן לסוסים להוביל את העגלה למחוז חפצה. לא חלף זמן רב והנה מתעוררים הסוחר והעגלון בבעתה, כשהם שוכבים בואדי לא מוכר מתחת לעגלה... החל הגביר לצעוק על העגלון: "מה עשית?". "צריכים לתת מכות לסוסים", החזיר לו העגלון המבוועת. "לסוסים?" בערה חמתו של הגביר, "לך צריך לתת מכות! וכי יעלה על הדעת שסוסים יקבלו את המושכות? האם סבור אתה שאפשר לסמוך על סוסים?". ביום השני לבריאה ברא הקב"ה את המלאכים-הסביר ה"חפץ חיים" ולאחר מכן ברא את בעלי החיים: הסוסים, והחמורים, ולאחר מכן, ביום הששי ברא את בני האדם. בני אדם מורכבים משני החלקים: מחלק בהמי ומחלק רוחני, בגופם הם דומים לאותו סוס, ובנשמתם הם דומים למלאכים, ולמעשה הם כעגלון המנהיג את הסוס... אולם, אבוי לו לאדם שיתיר את המושכות, ויאמר: ראיתי שהסוס מסתדר יפה, ובכך החלטתי לתת לו את המושכות, והלכתי לישון... שכן אי אפשר לסמוך על סוסים! החובה המוטלת עלינו בכל רגע ורגע היא לחשב את חשבוננו של עולם- לעמוד עם יד על הדופק ולראות בכל רגע נתון היכן אנחנו נמצאים, היכן אנחנו אוהצים, האם אנו באמת הולכים בדרך הישר, או שאנו מדי פעם סוטים מעט מצידה?! די בסטייה קלה על מנת שהעגלה כולה תתהפך, חלילה... ולפיכך בכל רגע יש לעמוד על המשמר ולכן את הסוס! כאשר עלה משה רבנו להר על מנת לקחת את התורה, אמרו המלאכים: רבוננו של עולם, מפני מה אתה נותן את התורה לבני אדם? "תנה הודך על השמים" (תהילים ט, ב) השאר אותה כאן! אמר הקב"ה למשה: "אחוז בכסא כבודי והשב להם תשובה", אחז משה בכסא הכבוד ואמר למלאכים: "הלא יודעים אתם שהתורה אסרה אכילת בשר בחלב, ואתם אצל אברהם אבינו אכלתם בשר בחלב?". אותה פעם שאכלו אוכל לא כשר גרמה להפסד התורה! מכאן- אומר הרבי מסאטמר -מה גדול ונורא ההפסד שאדם מפסיד מפעם אחת שהוא אוכל אכילה בלתי כשרה! את כל התורה כולה עלול הוא להפסיד על ידי כך! לעומת זאת, כוחו של כל מעשה הוא גדול ביותר, ומסירות נפש למצוה אחת מסוגלת לזכות את האדם בעולם ומלאו. עד כמה גדול כוחה של אכילה אחת במהפך כזה, נוכל ללמוד מן הספור הבא, שמספר הרופא רבי חנוך טלר: בניו יורק ישנו בית ספר לרבינים, ובאחד הימים התקבלה במקום שיחת טלפון מרקס, טקסט, לקו הציג עצמו אלמוני כאדון וולף, ראש הפדרציה היהודית של יהודי דרום מזרח טקסט. "זו פעם ראשונה שאני שומע על הפדרציה הזו", הודה המזכיר במבוכה קלה, "כמה יהודים יש לכם שם? שלושה", הגיעה התשובה. "ואתם מעוניינים ברוב שלושה יהודים?" נדהם המזכיר. "ממש לא. השלושה הם, אני, אשתי והבת שלי, ומאחר שאנחנו מתכוננים לעזוב, רציני שתשלחו רב במקומי". "יש אצלכם בשר כשר?" "לא". "בית כנסת?" "לא", "קימים שרוחתי דת שם?", "לא", "יש בכלל איזשהו יהודי". "כנראה שיש הרבה". "מה זאת אומרת 'כנראה'?" אדון וולף נאנח מעבר לקו. "נו, וכי אינך יודע מה שכתוב בשיר השירים" "אל תראוני שאני שחרחררת שזפנתי השמש"... כאן בטקסט יש שמש חזקה וכולם נראים אותו דבר, כולם השתזפו חזק וכבר קשה לראות עליהם שהם יהודים, וכי אפשר להפקיר אותם ככה?". קולו היה נוגע ללב, והמזכיר לא יכל היה להשאיר שוה נפש והבטיח לחפש מועמד מתאים. לא חלף זמן רב ואל המשרד נכנס רב צעיר, שזה עתה סים את לימודיו- מיכאל הלר. "מיכאל, מצאתי לך משרה, לא תאמין!" פנה אליו המזכיר, "ראש הפדרציה היהודית של יהודי דרום מזרח טקסט...אתה תהיה שם מלך בגודוד, גם הרב וגם הקהל, הכל תהיה ותעשה הרבה ידישקוטי!". ר' מיכאל החל להתנצל: "אני לא יודע לנאום כל כך טוב, והולויות עוד לא עשיתי אף פעם". "זה בסדר-הרגיע אותו המזכיר, "לא נראה לי שתצטרך להתמקד בהולויות"... נסע לו הרב מיכאל לדרום מזרח טקסט, פגש את ראש הפדרציה הפורש וקיבל על עצמו את התפקיד. הצעד הראשון שעשה כדי לאתר יהודי כלשהו היה לפתוח את ספר הטלפונים המקומי ולחפש אחר שמות יהודיים. השם הראשון שהיה בעל צליל יהודי כלשהו גרם לו להרים את השפופרת ולטלפן למספר הרשום שם: "שלוש" הציג את עצמו, "אני הרב מיכאל הלר". "אתה חושב שאני יהודי?" ענה הקול מעברו של הקו-"ובכן אני לא, אני הכומר המקומי"... שיחה אחת דרפה שיחה נוספת, אולם כל תוצאה ממשית לא היתה מהן. לבסוף החליט הרב הלר על טקטיקה מעט שונה- הוא פרסם מודעות על ערב חומוס ופלאפל ותלה אותן באוניברסיטה, מתוך הנחה שימצא יהודי שיתגעגע לארץ המוצא ויבוא.

זמני שבת פרשת "חקת"

ירושלים	6.19	7.14	8.30	9.07
תל אביב	6.22	7.31	8.33	9.04
באר שבע	6.19	7.29	8.30	9.02

הפטרה: "ויפתח הגלעדי"

ההלכה השבועית

הלכות שבת

דין חולה שיש בו סכנה

א. חולה שיש חשש שיש בו סכנה, מותר לטלפן לרופא שיבא אליו, או לנסוע עם החולה במכונית אצל הרופא, ואפילו אם יש ספק אם נמצא הרופא בביתו, מכל מקום מותר שספק נפשות להקל. והזמנת אמבולנס עדיפה מהזמנת מונית.

ב. מותר לחולה שיש בו סכנה לנסוע לרופא שהוא מומחה אף על פי שגר ברחוק מקום, אפילו יש רופא אחר בקירוב מקום. אבל אסור לנסוע לרופא הרחוק ממנו מטעמים כספיים, או לרופא קופת חולים שלא ידרוש ממנו כסף עבור טיפולו בשבת.

ג. השליח שהלך להזמין רופא מותר לו להתלוות אל הרופא בנסיעתו במכונית כדי להנחות לו את מקום החולה.

ד. כשמטלפן בשביל חולה, טוב שירים הטלפון בשינוי, היינו באצילי ידיו וכדומה, ויותר נכון ששני אנשים ביחד ירימו את השפופרת ממקומה, על פי מה שאמרו חז"ל (שבת גג). שניים שעשאוה פטורים, וכן כתב בשו"ת אבני ישפה (סי' פט).

(חזון עובדיה)

המשך בעמ' האחרון

סיפור השבוע

הגעת לוג האירועים מצוידת בפנקס ועט, ובדרך מנחיתה הוראות לבעל האולם ועוזרו. הדרך לאגם מן האולם תהיה עטורת עששיות דולקות. על השביל ימתח שטיח קטיפה כחול, האורות במים יתחלפו בקצב הנגינה, התזמורת תנגן על שפת האגם, הספסלים ירופדו בכריות משי סגולות הסירה תקושט בשושנים וחבצלות, העמודים הדקורטיביים של החופה יקושטו בפרחי ציפור גן עדן, והשבילים ינוקו מכל עלה יבש. קהל המוזמנים יעמוד בחצי גורן ופניו אל הבמה, שם החופה, שם לב החתונה. ואני בהחלט רוצה שאנשים יזכרו את יומה הגדול של בתי וחתנה כיום מיוחד במינו, וכבר למדתי שהתורה משולה למים, אז מה יותר סימבולי לזוג חוזרים בתשובה מאשר לחגוג את יום שמחת ליבם על המים... ואתה יודע מה מחיר מנה? כמה מאות שקלים, בלי עין הרע. ואני מעבירה את רשות הדיבור לבעלי". ניסים בנימינוב מדבר. "הגעת לוג האירועים עם אשתי, שלוש שעות לפני החתונה. השמים היו בהירים, השמש סינורה מן המערב. גן האירועים היה נקי, מבריק, נוצץ, מוסקת רקע כבר נסקה לה בין השבילים והאגם. על רקע השקיעה והדימדומים, תשוט הפמליה המלכותית לאמצע האגם התכלכל, ושם, על המים, יבואו בבירת הנישואין בתי האהובה וחתני היקר. זרחנו מעוגג. המוזמנים החלו לטפסף, ובשעה היעודה, חצי שעה לפני השקיעה ניצבו כ-600 אורחים על שפת האגם. החתן, הכלה, אנחנו ההורים, ראש הישיבה ועוד רבנים חשובים, עלינו על הסירה, ופנינו אל הבמה שבמרכז האגם. אל תשאל איך למה וכמה... אבל תוך דקות ספורות התקדרו והשחירו השמים, עבים על גבי עבים, וטיפטוף קל ועדין הפך לפתע למטר זלעפות, מבול ממש. המוזמנים נמלטו בריצה לאולם, הסירה סבבה 180 מעלות, ועד שהגענו למזח הקטן, היינו רטובים עד לשד עצמותינו, כולל החתן והכלה. למותר לציין, שהחופה הגרנדיוזית שתוכננה להתקיים על המים, פורקה ונמלטה על נפשה פינמה לתוך האולם, מפני המים העליונים. טלית לבנה נמתחה על גבי ארבעה עמודי עץ פשוטים שניצבו במרכז האולם שלא היה ערוך כראוי לטקס, היוו תחליף דהוי לחלום של אלגרה. אורחים רטובים, חתן וכלה רטובים, חופה לא איי זיה מה שנשאר מהחלום של אשתי. ושהיא תספר מה עבר עליה". אלגרה: "מר לוי, אני מתביישת לספר. אבל חודשיים בכיתי מצער, ועיני היו אדומות ממש. חזרתי, מהחתונה שבורה לחלוטין, הרגשתי שעולמי חרב עלי. פשוט לא יכולתי לבלוע את הגלולה המרה. אני לא רבנית גדולה, גם קטנה אני לא, אבל האכזבה והשיברון שמילאו את ליבי היו גדולים מנשוא. איך יתכן שמכל הטרראם הגדול של התוכנית המדוקדקת שלי עד לרזולוציות הקטנות, לא נשאר שריד ופליט." כעבור חצי שנה קיבלתי הזמנה לחתונה מחברה לעבודה, אשה חרדית שקטה וצנועה, אנחנו ידידות של "שלוש שלום ומה נשמע". לא יותר. אינני יודעת מה שיכנע אותי להגיע לחתונה. חינונו בלב בני ברק, נכנסו לבנין אפור, שמהווה מוקד של שלושה, או ארבעה אולמות. מיד שהגענו יצאו המוזמנים לחופה, שנערכה... איפה? ברחוב. ממול אנשים יוצאים מן הסופר מרקט עם סלי קניות, חנות נעליים ומה, בני ישיבה צועדים על המדרכה. מכוניות מצפצפות, פקח עיריה רושם רפורט, מה אגיד לך לא האמנתי למראה עיני. והחופה? פשוטה, על המדרכה. והשמחה? הריקודים באולם הרקיעו שחקים. והתפריט? פשוט להפליא. והתזמורת? בינונית למדי. אבל האושר והשמחה האמתית ניבטו לכולם מן העיניים. ישבתי שם ארבע שעות... ובכיתי... בכיתי כמו בן בתפילה להצלחת הזוג הצעיר, ובכיתי גם על עצמי על כך שחשבתי בטיפשותי שחופה על המים היא ארוע מרשים, מדהים, או משמח, ולא היא!!! לראשונה בחיי נחשפתי לחתונה צנועה, פשוטה, אבל חמה ותמימה בכל קנה מידה. ומה המחיר למנה? כמה עשרות שקלים... ויצאנו שבעים ועלזים." ועכשיו אגלה לך סוד, גם בתי השניה, חגיית, חזרה - ברוך השם - בתשובה, כמה חודשים אחרי אחותה. היא השתדלה לפני שבועיים במזל טוב. אבל הפעם, אני נחרצת, חגיית מתחתן על המים, לא יעלה הדעת שחלומי לא יוגשם. הרגע יצאנו ממשרדו של מנהל האולם, וטגרנו תאריך ותפריט. הא, כן החתונה הקדושה תעוך, בבני ברק, מול הסופר מרקט הגדול וחנות הנעליים על המים הקדושים של אגם התורה שממלא פה כל פינה. תאחל לנו - אדון לוי - מזל טוב". אמרתי מזל טוב.

באדיבות המחבר הרב קובי לוי הי"ו

ניתן לשלוח סיפורים לרב קובי לוי לפקס: 09-8820166

אדר תשע"ב. זה לא שהורים של הכלה המהוללה נטלי בנימינוב לא דתיים, הם דתיים לשיטתם, ואתם יודעים מה לפעמים גם זה טוב. רגע, רגע, איפה היינו? הא, בואו נתחיל פעם נוספת. אז ככה. בגיל 18 וחצי החליטה נטלי תלמידת תיכון שנמאס לה מהדמיונות של העולם החילוני, ועליה לשים קץ לאורח החיים התלוש הזה. מה עשתה? נסעה לירושלים, התעניינה, בדקה, והשתלבה מצוין בסמינר לבנות חביבות שכמותה. מדובר במהלך אמיץ לכל הדעות, בעיקר בעידן אינטרנטי קטלני כמו שלנו. נו? מה נו? כשאלגרה בנימינוב האם (לידיעתכם - מזכירה בכירה בחברת בנין) והקצת קפדנית (אמרנו קצת...) גילתה שהילדה הבכורה שלה התחמקה לה בין האצבעות והולכת להיות חרדית של מאה שערים, היא נכנסה להיסטריה קלה, ולדאגה עמוקה. דאגות לא חסר. כמו, מי יתחתן איתה? איפה תגור? ממה תתפרנס? וכל מיני דאגות מוכרות ושביריות, שמאפיינות גם דיורי שכונות בבני ברק וירושלים. ניאח." מה את דואגת, הדתיים החזקים מסתדרים יותר טוב מאיתנו... ניסה לנחם אותה בעלה ניסים, עובד עיריה במחלקת השכונות. "אבל היה לי חלום לגביה", אינפפה אלגרה, "ואני חוששת שאחרי החזרה בתשובה שלה, הוא לא יתגשם לעולם"... לפני שנעסוק בחלומה של אלגרה, נספר עליה על קצה המזלג. מדובר בגברת ישרה כמו סרגל, מסודרת כמו מסדר צבאי של חיילים סינים, פדנטית כמו רוקח, ואחת כזו שיוודת לפרטים הכי קטנים, ולרזולוציות שמעטים מעלים על הדעת. יו"ר החברה הקבלנית שבה היא מועסקת, מעביר לה חוזים, חשבוניות ותוכניות בנייה וכל מה שזז, כדי שתעביר ביקורת תחת עינה הבוחנת. אין שנה שהיא לא זוכה לבונוס עסיסי עקב חשיפת ממצאים ונתונים נעלמים, שהיו גורמים נזק והפסד לחברה, אך בטרם פורענות הם לא נעלמו מעיניה. יש מי שאומר שהיא חסכה לחברה כמה עשרות מיליונים טובים, בעיקר עקב תוכניות קונסטרוקציה שאיתרה בהן מחדלים עצומים. הלאה. תכל'ס. נטלי היקרה היתה והינה בת למופת. היא לא כפתה על הוריה כשרות מדוקדקת. למה? כי הם יזמו זאת מעצמם. היא לא כפתה עליהם שמירת שבת, למה? כי הם הבינו והפנימו שצריך לכבד שומרי שבת ובעיקר כשמדובר בבתם המיוחדת. היא לא נגררה לוויכוחים, למה? כי לא היה על מה להתווכח, ניסים ואלגרה תמיד הרגישו שהם דתיים, ומה שעשתה עבורם הבת היקרה, זה קצת שידרוג, עליה מתונה של שלב או שניים בסולם הרוחני.

ובחלומה של אלגרה... חכו עוד מעט. אחרי שלוש שנות סמינר תורני, נטלי יצאה לשידוכים, ואחרי שלוש פגישות בלבד הקב"ה זיווג לה את בן גילה משמייים למזל ולברכה. אריאל, אף הוא בוגר ישיבה של חוזרים בתשובה, טיפוס ביישן ועדין נפש. החתן לעתיד הרגיש בוורט מאד נוח עם הורי רעייתו לעתיד, שהרעיפו עליו מתנות, חיוכים וחמימות משפחתית. הידד. כעבור יומיים שלושה, שיחת טלפון יומיומית ביקשה אלגרה לגלות לחתן המיועד של בתה, את חלומה. "תראה, אתה מאוד מוצא חן בעינינו. בעלי ממש מאושר עד הגג ממך... אתה יודע שנטלי היא בתנו הבכורה, וגם הכי אהובה ומוצלחת. אנחנו נעזור לכם בכל מכל כל, ואין לנו שוב בעיה שהחתונה תהיה נפרדת עפ"י כל כללי ההלכה. אנחנו אתכם לכל אורך הדרך. אבל יש לי בקשה קטנה ברשותך...". אריאל זקף גבה מסקרנות. "כן אני שומע". "יש לי חלום שהחופה של נטלי ושלק תתקיים, על המים...". "על המים? מה פירוש על המים, את לא חוששת שטרטב, או נטבע?" ניסה להתבדח החתן העדין. "לא חלילה. יש גן ארועים בכפר ירוק סמוך לעירנו, ובליבו אגם מים גדול, ובו דגיגים צבעוניים וצמחייה מרהיבה, ובמרכזו במה רחבה עם חופה מפוארת וצבעונית ומסביבה עמודי תאורה ססגוניים. בקיצור תהיה לכם שם חופה שתזכר לדורות..." בואו נקצר. מספר נסיונות שיכנוע לרדת מזה עלו בתווה, ולאחר דיון ועצה מן הרב של החתן, הזוג הסכים, איכשהו, לשוט על גבי סירת משוטטים בלוויית השושבינים והרבנים וההורים, להתייצב בלב האגם ולהנל שם חופה וקידושין שלא בגדר הנורמה הבני ברקית ירושלמית. נו, צריך לשמח קצת את השוויגער... גם אם לפעמים גבולות הטעם הטוב לא גרים באזור. אלגרה בנימינוב מדברת. "אדון לוי שלום. כשאני מחליטה, כשאני מגדירה משימה, אזי כל חושי וכשרונותי מופנים להצלחתה. מה נפלא להגשים חלומות טובים, בעיקר שהם קשורים קשר הדוק עם בתי הצדיקה."

לפרסום, להקדשה, ניתן לשלוח לפקס: 077-2182992 או לטלפון: 03-6182992 חזרות והערות יתקבלו בברכה...

לע"נ יוסף בן רבקה, רבקה בת אולנה זמבול שתחי', נח בן טראק, יסמינה בת מסעודה, יהושע בן עדיה, רחל בת פללה, יעקב בן רחוב, אמלי בת רחוב, צבי בן אילנה ר"ל

ניתן לתרום ל"חסדי יגון" בכרטיס אשראי בקו הישועות 03-6182992 ובבנק הדואר חשב' 3640582

בְּרִיעֵי בְּחַמְשָׁה לְחֹדֶשׁ [ה' תמוז]

נִבְחָתוּ הַשָּׁמַיִם וְאֶרֶצָה מֵרְאוֹת אֱלֹקִים

בספר "יש נוחלין" (לאבי השל"ה הק') לאחר שמדבר נוראות בחומר איסור הדיבור בעת התפילה [למשל: "בְּכָל הָעֲבֵרוֹת לֹא רָאִיתִי כְּהִנָּה לְרַע" וכו'] "בְּזוֹ הָעֲבָרָה הוּא בְּהִכָּרַח חוֹטֵא וּמְחַטֵּיא אַחֵרִים" עיי"ש דבריו החמורים] הוא ממשיך ואומר כיצד צריך לגשת לתפלה:

עַל כֵּן, כִּי הוּא מֵהַמְחִיב וְהָרְאוֹי לְהִיּוֹת הַמְּדָה הַהִגּוּנָה, כִּי אֲשֶׁר נָבֵא לְבֵית אֱלֹקֵינוּ וְנִתְאַסַּף יַחַד בְּבֵית מִקְדָּשׁ מְעַט לְכָבוֹד אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל, הָיָה לָנוּ לֵישֵׁב שָׁם בְּהַכְנָעָה וּבְמוֹרָא גָדוֹל מִפְּנֵי מוֹרָא מַלְכוּת וְכָבוֹד וְאֵימַת הַשְּׂכִינָה... וְלַעוֹרָר עֲצָמָנוּ וְלַצִּיר בְּדַעְתָּנוּ, לֹא צִיּוֹר דְּמִיוֹנֵי וּבְדַרְךְ הָעֲבָרָה רַק צִיּוֹר שְׂכָלֵי אַמְתֵּי, וְשִׁיְהִיּוּ הַדְּבָרִים חֻקוּקִים בְּפְנֵימִיּוֹת לְבָנוּ, דְּהֵינּוּ שְׁעָתָה אֲנַחְנוּ מִתִּיחָדִים עִם הַמֶּלֶךְ הַכָּבוֹד יִתְבָּרַךְ בְּבֵיתוֹ לְפַקֵּחַ וְלַעֲיִן בְּעֵנֵינוּ הַמֶּלֶךְ וְלִתְקוֹן כָּל צָרָכֵי מַלְכוּתוֹ וּמוֹשֵׁב מִשְׁרָתוֹ וּמַעֲמַד עֲבָדָיו וּמַלְבוּשֵׁיהֶן (הָרוֹמֵז לְאֲבִי"ע) עַל יְדֵי הַשִּׁירוֹת וְהַתְּשׁוּבָחוֹת עַל צִד הַיּוֹתֵר טוֹב, כְּמוֹ שֶׁהָאֲרִיכוּ בְּזֶה הַחֻכָּמִים הַקְּדוֹשִׁים רוֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ...

מזמינים אתכם להנות
מהשרות והמהירות

בשמחות

0.60
אגו'
להזמנת חתונה*

הזמנות
לחתן ולכלה
חינם

אפשרות
למשלוח
עד הבית

ניתן לקבל
קטלוג
הזמנות במייל

* לא כולל גרפיקה
מעל 1000 הזמנות סטנדרטיות

דפוס דיגיטלי מקצועי | כל שירותי הדפוס והצילום
טל' 02-5337722 | דוא"ל g5337722@gmail.com

רחוב אהלי יוסף 5 (פינת בר אילן) ירושלים | שעות פתיחה: א'-ה' 10:00-19:00 / יום ו' 10:00-12:00